

CVRIA

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

Vuosikertomus
2014

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

VUOSIKERTOMUS 2014

Katsaus unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja Euroopan unionin
virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg, 2015

www.curia.europa.eu

Unionin tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. +352 4303-1

Unionin yleinen tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. +352 4303-1

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. +352 4303-1

Euroopan unionin tuomioistuimen internetosoite: <http://www.curia.europa.eu>

Toimitustyö päättynyt: 1.1.2015

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Valokuvia saa käyttää vain lainattaessa tätä julkaisua. Muuta käyttöä varten on pyydettävä lupa Euroopan unionin julkaisutoimistolta.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2015

Print	ISBN 978-92-829-1980-4	ISSN 1831-8584	doi:10.2862/36330	QD-AG-15-001-FI-C
PDF	ISBN 978-92-829-1957-6	ISSN 2315-2451	doi:10.2862/32797	QD-AG-15-001-FI-N

© Euroopan unioni, 2015

Printed in Belgium

PAINETTU KLOORIVALKASEMATTOMALLE PAPERILLE

Sisällys

Sivu

Johdanto, unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris	5
---	---

I luku

Unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2014	9
B – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö vuonna 2014	11
C – Unionin tuomioistuimen kokoonpano	65
1. Unionin tuomioistuimen jäsenet	67
2. Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2014	83
3. Protokollajärjestys	85
4. Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet	87
D – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	91

II luku

Unionin yleinen tuomioistuin

A – Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2014	123
B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano	161
1. Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet	163
2. Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2014	173
3. Protokollajärjestys	175
4. Unionin yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet	177
C – Unionin yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	179

III luku*Euroopan unionin virkamiestuomioistuin*

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2014	201
B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano	211
1. Virkamiestuomioistuimen jäsenet	213
2. Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2014	217
3. Protokollajärjestys	219
4. Virkamiestuomioistuimen entiset jäsenet	221
C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	223

Johdanto

Tämän vuosikertomuksen tarkoituksena on esitellä lukijoille tiivistetysti mutta totuudenmukaisesti toimielimen toimintaa vuonna 2014. Totuttuun tapaan huomattava osa kertomuksesta on omistettu unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja virkamiestuomioistuimen varsinaiselle lainkäyttötoiminnalle, ja siinä kuvataan oikeuskäytännön laajempaa kehitystä.

Tilastotietojen avulla kerrotaan yksityiskohtaisesti kunkin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettujen asioiden luonteesta ja määrästä. Vuonna 2014 saavutettiin uusi ennätys, kun kolmessa tuomioistuimessa saatettiin vireille yhteensä 1 691 asiaa, mikä on suurin määrä sitten unionin tuomioistuinjärjestelmän käyttöönoton. Toisaalta myös toimielimen tuotteliaisuus oli sen historian suurin, sillä ratkaistujen asioiden määrä oli 1 685. Parantunut suoritus vaikutti myös lyhentävästi oikeudenkäyntien keston.

Hyvä suoritus ei kuitenkaan suojaa mahdollisilta tulevilta ylikuormitustilanteilta. Vaikka tuomioistuinten vakiintunut työtaakka ja ennen kaikkea unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettujen kanteiden moninkertaistunut määrä osoittavat kiistattomasti järjestelmän menestyksen, ne uhkaavat samalla sen tehokasta toimintaa.

Unionin tuomioistuimella on Lissabonin sopimuksessa sovitun, poliisiyhteistyöhön ja oikeudelliseen yhteistyöhön rikosasioissa liittyvien unionin toimien tuomioistuinvalvontaa koskevan siirtymäjaksen päättymisen jälkeen eli 1.12.2014 lähtien yhtä poikkeusta lukuun ottamatta täysi toimivalta SEUT 258 artiklan nojalla käsitellä kaikkia jäsenvaltioita vastaan kyseisellä alalla annettujen unionin oikeuden säännösten ja määräysten rikkomisen vuoksi aloitetut rikkomismenettelyt.

Näistä syistä unionin tuomioistuinjärjestelmän tehokkuuden parantamiseksi on jatkuvasti etsittävä uusia keinoja sekä lainsäädännöllä että työskentelytavoissa.

Huomattava askel tähän suuntaan otettiin vuonna 2014 ehdotuksella unionin yleisen tuomioistuimen uudeksi työjärjestykseksi, jonka neuvosto hyväksyi. Uuteen työjärjestykseen sisältyy välineitä tuomioistuimen työn tehostamiseksi, ja sillä voidaan edistää unionin ja jäsenvaltioiden turvallisuutta tai turvata tuomioistuinkäsittelyissä niiden kansainvälisiin suhteisiin liittyvien tietojen ja todisteiden suoja.

Vielä merkittävämpi askel otetaan tulevaisuudessa. Unionin tuomioistuin teki nimittäin neuvoston puheenjohtajamaana vuoden 2014 jälkipuoliskolla toimineen Italian kehotuksesta neuvostolle ehdotuksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden määrän kaksinkertaistamisesta kolmessa peräkkäisessä vaiheessa vuoteen 2019 mennessä. Koska ehdotus on saanut neuvoston periaatteellisen hyväksynnän, se on tarkoitus viimeistellä vuoden 2015 alkukuukausina.

Toimielin juhli 20. ja 21.11.2014 unionin yleisen tuomioistuimen 25-vuotispäivää. Juhlapäivän yhteydessä järjestetyissä tapahtumissa voitiin luoda katsaus tähän unionin tuomioistuinjärjestelmän kannalta rikkaaseen ajanjaksoon mutta myös perehtyä sen tulevaisuudennäkymiin.

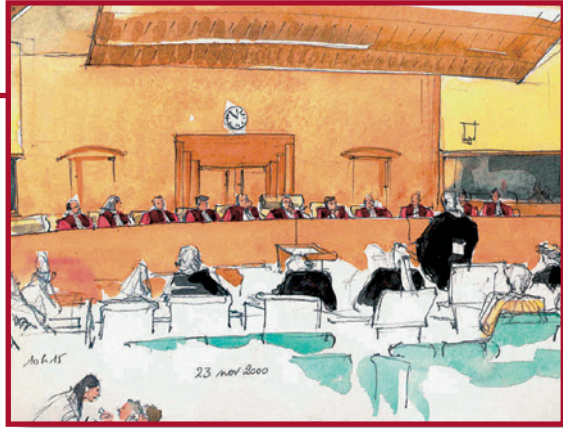
Vuonna 2014 voitiin myös juhlistaa Euroopan unionin laajentumista 10 uudella jäsenvaltiolla 1.5.2004, minkä kunniaksi järjestettiin 5.6.2014 konferenssi nimellä "Unionin tuomioistuin 2004–2014: katsaus historiaan".

Tämä vuosikertomuksen johdanto on viimeinen, joka minulla on kunnia allekirjoittaa toimielimen presidenttinä. Niinpä haluaisin käyttää tilaisuuden kiittää työtovereitani unionin tuomioistuimessa

heidän minulle uudistetusti osoittamastaan luottamuksesta ja unionin yleisen tuomioistuimen ja virkamiestuomioistuimen jäseniä heidän panoksestaan toimielimellemme annetun tehtävän suorittamisessa. Esitän kiitokseni myös heille, jotka ovat kabineteissa tai toimielintä tukevissa palveluissa taustalla toimien mutta silti ratkaisevalla tavalla mahdollistaneet Euroopan unionin tuomioistuimen lainkäyttötehtävän hoitamisen.

V. Skouris
Unionin tuomioistuimen presidentti

I luku

Unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2014

Unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris

Vuosikertomuksen ensimmäisessä osassa esitellään tiivistetysti unionin tuomioistuimen toimintaa vuonna 2014. Siinä kuvataan ensin tuomioistuimen kehitystä kuluneena vuonna ja toiseksi analysoidaan tilastoja unionin tuomioistuimen työmäärän kehityksestä ja oikeudenkäyntien keskimääräisestä kestosta. Tämän jälkeen lukijalle esitellään toisessa osassa (B) aikaisempien vuosien tapaan keskeisin oikeuskäytäntö alakohtaisesti jaoteltuna, kolmannessa osassa (C) unionin tuomioistuimen kokoonpano kyseisen vuoden aikana ja neljännessä osassa (D) vuoden 2014 oikeudenkäyntitilastot.

1. Unionin tuomioistuimen yleisen kehityksen kannalta ainoa vuoteen sisältynyt huomattava tapahtuma oli kyproslaisen tuomari Arestisin eroaminen ja hänen korvaamisensa tuomari Lycourgosilla, joka aloitti tehtävissään 8.10.2014.

Menettelysäännöistä on riittävää mainita, että unionin tuomioistuimen uuden työjärjestyksen voimaantulon vuonna 2012 jälkeen tulivat 1.2.2014 voimaan uudet täydentävät säännöt saattaa ajan tasalle virka-apupyynnöjä, oikeusapua ja ilmoituksia todistajan tai asiantuntijan väärästä valasta koskevat säännökset (EUVL 2014, L 32, s. 37) sekä käytännön ohjeet asianosaisille unionin tuomioistuimessa käsiteltävissä asioissa (EUVL 2014, L 31, s. 1).

2. Unionin tuomioistuimen vuoden 2014 oikeudenkäyntitilaston luvut ovat yleisesti tarkasteltuna ennennäkemättömiä. Kulunut vuosi oli unionin tuomioistuimen historian tuotteliain.

Unionin tuomioistuin ratkaisi vuonna 2014 kaikkiaan 719 asiaa (bruttomäärä, jossa ei ole otettu huomioon asioiden yhdistämisistä, nettomäärä 632), mikä merkitsee lisäystä edellisvuoteen (701 ratkaistua asiaa vuonna 2013). Näistä asioista 416 ratkaistiin tuomiolla ja 214 määräyksellä.

Unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin 622 uutta asiaa (kun saman asiayhteyden vuoksi yhdistettyjä asioita ei oteta huomioon) verrattuna 699 uuteen asiaan vuonna 2013, mikä merkitsee noin 11 prosentin vähennystä. Suhteellisesti vähenivät erityisesti valitukset ja ennakkoratkaisupyynnöt. Viimeksi mainittujen määrä vuonna 2014 oli 428.

Tilastotiedot oikeudenkäyntien kestosta ovat hyvin myönteisiä. Ennakkoratkaisupyynnöiden keskimääräinen käsittelyaika oli 15 kuukautta. Käsittelyaikojen lyheneminen vuodesta 2013 (16,3 kuukautta) vahvistaa vuodesta 2005 jatkuneen selkeän suuntauksen. Suorien kanteiden ja valitusten keskimääräiset käsittelyajat olivat 20,0 ja 14,5 kuukautta, jotka myös ovat lyhyempiä kuin vuonna 2013.

Lyhyemmät käsittelyajat ovat tulosta unionin tuomioistuimen työtaakkaansa kohdistamasta jatkuvasta seurannasta. Viime vuosina toteutettujen työskentelytapauudistusten lisäksi unionin tuomioistuimen käsittelytehokkuus on parantunut, koska se on lisännyt erilaisten menettelyllisten työkalujen käyttöä, joita sillä on tiettyjen asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi (kiireellinen ennakkoratkaisumenettely, etusijan antaminen tietyn asian käsittelylle, nopeutettu menettely, yksinkertaistettu menettely ja mahdollisuus ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta).

Kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä pyydettiin kuudessa asiassa, ja ne käsittelemään nimetty jaosto katsoi, että työjärjestyksen 107 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa vaaditut edellytykset täyttyivät niistä neljässä. Kyseiset asiat ratkaistiin keskimäärin 2,2 kuukaudessa, kuten vuonna 2013.

Nopeutettua menettelyä pyydettiin 12 kertaa, mutta työjärjestyksessä vaaditut edellytykset täyttyivät ainoastaan kahdessa niistä. Vuonna 2004 aloitetun käytännön mukaan nopeutettua menettelyä koskevat pyynnot hyväksytään tai hylätään unionin tuomioistuimen presidentin perustellulla määräyksellä. Lisäksi voidaan todeta, että kolmen asian käsittelylle annettiin etusija.

Unionin tuomioistuin käytti myös työjärjestyksensä 99 artiklan mukaista yksinkertaistettua menettelyä tiettyihin ennakkoratkaisupyyntöihin vastaamiseksi. Niinpä yhteensä 31 asiaa ratkaistiin kyseisen säännöksen perusteella annetulla määräyksellä.

Unionin tuomioistuin käytti melko usein myös perussäännön 20 artiklassa annettua mahdollisuutta ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta silloin, kun asiassa ei ole tullut esiin uutta oikeuskysymystä. Vuonna 2014 annettiin 208 tuomiota (228 asiassa, kun otetaan huomioon yhdistämiset) ilman ratkaisuehdotusta.

Asioiden jakautumisesta unionin tuomioistuimen eri ratkaisukokoonpanoille voidaan todeta, että vuonna 2014 tuomiolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistuista asioista suuri jaosto ratkaisi noin 8,7 prosenttia, viiden tuomarin jaostot 55 prosenttia ja kolmen tuomarin jaostot noin 37 prosenttia. Suuren jaoston käsittelemien asioiden suhteellinen määrä pysyi edellisvuoteen verrattuna lähes samana (8,4 prosenttia vuonna 2013), ja viiden tuomarin jaostojen käsittelemien asioiden määrä väheni hieman (59 prosenttia vuonna 2013).

Yksityiskohtaisempia tietoja vuoden 2014 tilastoista löytyy tämän vuosikertomuksen oikeudenkäyntitilastoista I luvun D osasta.

B – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö vuonna 2014

I. Perusoikeudet

1. Euroopan unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen

Euroopan unionin liittymisestä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisesta tehtyyn yleissopimukseen (jäljempänä ihmisoikeussopimus)¹ käydyt neuvottelut johtivat 5.4.2013 sopimukseen liittymisasiakirjoja koskevista luonnoksista. Unionin tuomioistuin, jolle oli esitetty SEUT 218 artiklan 11 kohdan nojalla lausuntopyyntö, antoi 18.12.2014 täysistunnossa lausunnon 2/13 (EU:C:2014:2454) suunnitellun sopimuksen yhteensopivuudesta perussopimusten kanssa.

Lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamisesta² unionin tuomioistuin täsmensi heti alkuun, että jotta se voisi lausua suunnitellun sopimuksen määräysten yhteensopivuudesta perussopimusten sääntöjen kanssa, sillä on oltava käytössään riittävästi tietoa itse kyseisen sopimuksen sisällöstä. Tässä tapauksessa komission toimittamat liittymisasiakirjoja koskevat luonnokset luovat kokonaisuudessaan riittävän täydelliset ja täsmälliset puitteet niiden menettelytapojen osalta, joita noudattaen suunniteltu liittyminen olisi toteutettava. Unionin sisäisistä säännöistä, jotka on vahvistettava, jotta unioni voisi liittyä tehokkaasti ihmisoikeussopimukseen, ja joita lausuntopyyntö niin ikään koskee, unionin tuomioistuin totesi lisäksi, että koska ne ovat luonteeltaan unionin sisäistä oikeutta, ne eivät missään tapauksessa voi olla lausuntomenettelyn kohteena, joka voi koskea ainoastaan kansainvälisiä sopimuksia, joita unioni suunnittelee tekävänsä. Unionin tuomioistuimen on tutkittava vain liittymissopimuksen yhteensopivuus perussopimusten kanssa, sillä muuten loukattaisiin niiden muiden toimielinten toimivaltaa, joiden tehtävänä on vahvistaa nämä säännöt.

Muistutettuaan ensin unionin perustuslaillisen kehyksen muodostavista perustavanlaatuisista seikoista unionin tuomioistuin tarkisti lausuntopyynnön asiakysymyksen osalta, että unionin oikeuden erityispiirteet ja itsenäisyys turvataan, myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (jäljempänä YUTP) alalla, ja että SEUT 344 artiklaan kirjattua unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyden periaatetta kunnioitetaan. Lisäksi se tutki, että unionin erityispiirteet säilytetään kanssavastaaajajärjestelyn ja unionin tuomioistuimen ennakko-osallistumista koskevan menettelyn osalta. Tämän tutkimuksen perusteella unionin tuomioistuin päätteli, että suunniteltu sopimus ei ole sopusoinnussa SEU 6 artiklan 2 kohdan eikä EU-sopimukseen liitetyn tätä määräystä koskevan pöytäkirjan N:o 8 kanssa.³

Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että unionin liittyessä ihmisoikeussopimukseen unioni kuuluisi – kuten kaikki muutkin sopimuspuolet – sellaisen ulkoisen valvonnan piiriin, joka kohdistuu tämän sopimuksen mukaisten oikeuksien ja vapauksien noudattamiseen. Tässä ulkoisessa valvonnassa yhtäältä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (jäljempänä ihmisoikeustuomioistuin) esittämä tulkinta ihmisoikeussopimuksesta sitoisi unionia ja sen toimielimiä – unionin tuomioistuin mukaan lukien – ja toisaalta unionin tuomioistuimen omaksuma tulkinta ihmisoikeussopimuksessa tunnustetusta oikeudesta ei olisi sitova ihmisoikeustuomioistuimen osalta. Unionin tuomioistui-

¹ Roomassa 4.11.1950 allekirjoitettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskeva yleissopimus.

² Ks. lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamiseen liittyvistä kysymyksistä myös lausunto 1/13 (EU:C:2014:2303) luvussa IX ”Yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa”.

³ Pöytäkirja (N:o 8) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta, joka koskee liittymistä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen.

men mukaan näin ei kuitenkaan voi olla sen tulkinnan osalta, jonka unionin tuomioistuin itse omaksuu unionin oikeudesta ja muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirjasta (jäljempänä perusoikeuskirja). Koska ihmisoikeussopimuksen 53 artiklassa sopimuspuolille varataan pääosin mahdollisuus määrätä korkeammasta perusoikeuksien suojan tasosta kuin mikä ihmisoikeussopimuksella taataan, on varmistettava, että kyseinen määräys ja perusoikeuskirjan 53 artikla sovitaan yhteen, jotta tämä mahdollisuus jää rajalliseksi sekä perusoikeuskirjassa että yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien osalta, mikä on tarpeen, etteivät perusoikeuskirjassa määrätty suojan taso sekä unionin oikeuden ensisijaisuus, yhtenäisyys ja tehokkuus vaarannu. Toiseksi, siltä osin kuin ihmisoikeussopimuksessa vaaditaan, että jäsenvaltio tarkastaa, onko toinen jäsenvaltio noudattanut perusoikeuksia, vaikka unionin oikeuden mukaan kyseisten jäsenvaltioiden on erityisesti tietyillä aloilla luotettava keskenään toisiinsa, liittyminen voi vaarantaa unionin perustana olevan tasapainon ja unionin oikeuden itsenäisyyden. Kolmanneksi, koska suunnitellussa sopimuksessa ei määrätä mitään kuudennellatoista pöytäkirjalla käyttöön otetun järjestelyn, jonka mukaan jäsenvaltioiden ylimmän oikeusasteen tuomioistuimet voivat pyytää ihmisoikeustuomioistuimelta neuvoa-antavia lausuntoja, ja SEUT 267 artiklassa, joka on perussopimuksilla perustetun tuomioistuinjärjestelmän kantava voima, määrätyn ennakkoratkaisumenettelyn välisestä suhteesta, se voi rajoittaa ennakkoratkaisumenettelyn itsenäisyyttä ja heikentää sen tehokkuutta.

Tarkastellessaan suunnitellun sopimuksen yhteensopivuutta SEUT 344 artiklan kanssa unionin tuomioistuin totesi, että sopimusluonnoksessa jätetään mahdollisuus siihen, että unioni tai jäsenvaltiot saattavat ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäväksi pyynnön, joka koskee sitä, että jäsenvaltion tai unionin väitetään rikkoneen ihmisoikeussopimusta unionin oikeuden yhteydessä. SEUT 344 artiklalla pyritään kuitenkin nimenomaan turvaamaan se yksinomainen luonne, joka perussopimusten tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen ratkaisumenettelyillä on unionin sisällä ja joka erityisesti unionin tuomioistuimen lainkäyttövallalla on tässä yhteydessä, ja se on siis esteenä etukäteen tai jälkikäteen harjoitetulle ulkoiselle valvonnalle. Näissä olosuhteissa sopimusluonnos voisi olla yhteensopiva EUT-sopimuksen kanssa vain, jos ihmisoikeustuomioistuimen toimivalta suljetaan nimenomaisesti pois sellaisten jäsenvaltioiden välisten tai jäsenvaltioiden ja unionin välisten riitojen osalta, jotka koskevat ihmisoikeussopimuksen soveltamista unionin oikeuden yhteydessä.

Unionin tuomioistuin toi myös esille, että suunnitellussa sopimuksessa ei ole määrätty kanssavastaaajajärjestelyn toimintaa ja unionin tuomioistuimen ennako-osallistumista koskevaa menettelyä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, joilla voidaan varmistaa, että unionin ja sen oikeuden erityispiirteet säilytetään. Erityisesti kanssavastaaajajärjestelystä unionin tuomioistuin totesi, että suunnitellun sopimuksen mukaisesti ihmisoikeustuomioistuin voisi tutkiessaan edellytyksiä unionin tai jäsenvaltion osallistumiselle menettelyyn kanssavastaaajana joutua arvioimaan unionin oikeussääntöjä, joilla säännellään unionin ja sen jäsenvaltioiden välistä toimivallan jakoa ja niitä perusteita, jotka koskevat niiden joutumista vastuuseen toimista tai laiminlyönneistä. Tällaisella valvonnalla voitaisiin puuttua unionin ja sen jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon.

Sopimusluonnoksessa tarkoitetun unionin tuomioistuimen ennako-osallistumista koskevan menettelyn osalta unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että unionin erityispiirteiden säilyttämiseksi on tarpeen, että ainoastaan unionin toimivaltainen toimielin, jonka päätöksen olisi sidottava ihmisoikeustuomioistuinta, voi ratkaista, onko unionin tuomioistuin ottanut jo kantaa samaan kysymykseen, mitä ei kuitenkaan ole määrätty sopimusluonnoksessa. Jos ihmisoikeustuomioistuimen sallittaisiin ratkaisevan tällaisen kysymyksen, sille annettaisiin toimivalta tulkita unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Toiseksi unionin tuomioistuin totesi, että sillä, että unionin tuomioistuimen ennako-osallistumismenettelyn katsotaan ulottuvan johdetun oikeuden osalta ainoastaan pätevyyttä koskeviin kysymyksiin, eikä tulkintakysymyksiin, loukattaisiin unionin ja unionin tuomioistuimen toimivaltaa, koska sen johdosta unionin tuomioistuin ei voi tulkita lopullisesti johdettua oikeutta ihmisoikeussopimuksessa taattujen oikeuksien osalta.

Unionin tuomioistuin totesi vielä, että suunnitellussa sopimuksessa jätetään huomiotta unionin oikeuden erityispiirteet, jotka koskevat unionin toimiin, toimintoihin tai laiminlyönteihin kohdistuvaa tuomioistuINVALVONTAA YUTP:n alalla. Kun unionin oikeuden nykytilassa tietyt näistä toimista, toiminnoista tai laiminlyönneistä jäävät unionin tuomioistuimen harjoittaman tuomioistuINVALVONNAN ulkopuolelle, sopimusluonnoksen perusteella ihmisoikeustuomioistuimella olisi kuitenkin oikeus ottaa kantaa näiden toimien yhteensopivuuteen ihmisoikeussopimuksen kanssa. Tällaista toimivaltaa harjoittaa tuomioistuINVALVONTAA myös perusoikeuksien kannalta ei kuitenkaan voida antaa yksinomaan kansainväliselle tuomioistuimelle, joka ei kuulu unionin toimielin- ja tuomioistuinjärjestelmään.

2. Euroopan unionin perusoikeuskirja

Vuonna 2014 unionin tuomioistuimen oli tulkittava ja sovellettava perusoikeuskirjaa useissa ratkaisuissa, joista tärkeimmät esitetään tämän kertomuksen eri luvuissa.⁴ Tässä luvussa esitellään kaksi ratkaisua: ensimmäinen koskee mahdollisuutta vedota perusoikeuskirjaan yksityisten välisessä riita-asiassa ja jälkimmäinen liittyy sen soveltamisalaan.

Tuomiossa *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2), joka annettiin 15.1.2014, unionin tuomioistuimen suuri jaosto otti kantaa siihen, voidaanko *perusoikeuskirjan 27 artiklaan ja työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä 11.3.2002 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/14* vedota yksityisten välisessä riita-asiassa.⁵ Kyse oli Ranskan Cour de cassationin ratkaistavana olleesta asiasta, jossa vastakkain olivat yhtäältä työnantaja Association de médiation sociale (AMS) ja toisaalta Union locale des syndicats CGT sekä AMS:ssä perustetun ammattijärjestön osaston edustajaksi nimetty henkilö. Tämä yhdistys oli päättänyt olla valitsematta henkilöstön edustajia, koska se katsoi, että Ranskan työlain mukaan henkilöstöä edustavien elinten perustamista varten vaadittujen lakisääteisten henkilöstön määrrien määrittämiseksi oli jätettävä henkilöstön määrää laskettaessa huomiotta ammatilliseen pätevytyymiseen tähtäävällä sopimuksella työskentelevät (jäljempänä tuettujen sopimusten perusteella työskentelevät työntekijät) ja että AMS:ssä näitä määriä ei siten ollut saavutettu.

Unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivin 2002/14 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännökselle, jossa kyseistä määrää laskettaessa jätetään huomiotta tuetuilla sopimuksilla palkatut työntekijät. Se täsmensi kuitenkin, että vaikka kyseinen säännös täyttää kaikki edellytykset tuottaakseen välittömän oikeusvaikutuksen, sitä ei voida soveltaa asiassa, jossa vastakkain on ainoastaan yksityisiä oikeussubjekteja.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että perusoikeuskirjan 27 artiklaan yksin tai yhdessä direktiivin 2002/14/EY säännösten kanssa ei voida vedota yksityisten välisessä riita-asiassa unionin oikeuden vastaisen kansallisen säännöksen soveltamatta jättämiseksi, kun kyseisen direktiivin kansallinen täytäntöönpanosäännös on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa. Unionin tuomiois-

⁴ On paikallaan mainita tuomio 17.9.2014, Liivimaa Lihaveis (C-562/12, EU:C:2014:2229), joka esitellään luvussa IV.3 "Kumoamiskanteet", tuomio 30.4.2014, Pflieger ym. (C-390/12, EU:C:2014:281), joka esitellään luvussa VI.2 "Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus", tuomio 30.1.2014, Diakite (C-285/12, EU:C:2014:39), joka esitellään luvussa VII.2 "Turvapaikkapolitiikka", lausunto 14.10.2014 (1/13, EU:C:2014:2303), joka esitellään luvussa IX "Yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa", tuomio 18.3.2014, International Jet Management (C-628/11, EU:C:2014:171), joka esitellään luvussa X "Liikenne", tuomio 8.4.2014, Digital Rights Ireland ym. (C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238) ja tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317), jotka esitellään luvussa XIII.2 "Henkilötietojen suoja".

⁵ Työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä 11.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/14/EY (EYVL L 80, s. 29).

tuin katsoi, että jotta perusoikeuskirjan 27 artikla saisi täyden vaikutuksensa, sitä on täsmennettävä unionin oikeussäännöllä tai kansallisilla oikeussäännöllä. Direktiivissä 2002/14 vahvistettua kieltoa, jonka mukaan yrityksen henkilöstön määrää laskettaessa ei saa jättää huomiotta tiettyä työntekijöiden ryhmää, ei voida johtaa välittömästi sovellettavana oikeussääntönä perusoikeuskirjan 27 artiklan sanamuodosta eikä kyseistä artiklaa koskevista selityksistä. Unionin tuomioistuin korosti, että tarvittaessa asianosainen, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, voi kuitenkin vedota tuomiossa *Francovich ym.*⁶ vahvistettuun oikeuskäytäntöön saadakseen korvausta kärsimästään vahingosta.

Tuomiossa *Julian Hernández ym.* (C-198/13, EU:C:2014:2055) unionin tuomioistuin täsmensi 10.7.2014 *perusoikeuskirjan soveltamisalaa*⁷ *ennakkoratkaisusiassa, joka koski sen 20 artiklaa sekä työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa annettua direktiiviä 2008/94.*⁸ Ennakkoratkaisupyynnöä koski kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan työntekijä voi tulemalla lain nojalla työnantajan sijaan vaatia suoraan jäsenvaltiota maksamaan tietyin edellytyksin palkat irtisanomista koskevan oikeudenkäynnin aikana, kun työnantaja on jättänyt palkat maksamatta ja se todetaan tilapäisesti maksukyvyttömäksi. Unionin tuomioistuin tutki, kuuluuko kansallinen lainsäädäntö direktiivin 2008/94 soveltamisalaan, ja voidaanko sitä näin ollen arvioida perusoikeuskirjassa taatujen perusoikeuksien kannalta.

Tältä osin se katsoi, että jotta kansallisella lainsäädännöllä voitaisiin katsoa sovellettavan unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, unionin oikeussäännön ja kyseessä olevan kansallisen toimenpiteen välillä on oltava yhteys, joka ei perustu pelkästään kyseisten alojen läheisyyteen tai niiden väliin epäsuoriin vaikutuksiin. Vain se, että kansallinen toimenpide kuuluu alalle, jolla unionilla on toimivaltaa, ei saata sitä unionin oikeuden soveltamisalaan eikä siis johda siihen, että perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi. Sen määrittämiseksi, onko kansallinen toimenpide unionin oikeuden soveltamista, on muiden seikkojen ohessa tarkastettava se, onko kyseessä olevan kansallisen säännösten tavoitteena unionin oikeuden säännöksen täytäntöönpano, tämän säännösten luonne sekä se, tavoitellaanko sillä eri päämääriä kuin niitä, joita unionin oikeus koskee, vaikka se voikin vaikuttaa välillisesti viimeksi mainittuun, sekä se, onko olemassa erityinen alaa koskeva tai siihen mahdollisesti vaikuttava unionin oikeuden säännöstö.

Kyseessä olleesta kansallisesta lainsäädännöstä unionin tuomioistuin totesi, että sen tavoitteena ei ole direktiivissä 2008/94 tarkoitetun työntekijöiden vähimmäissuojan takaaminen työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa ja että kansallisessa lainsäädännössä tarkoitetun korvauksen myöntäminen ei ole omiaan vaikuttamaan direktiivissä säädettyyn vähimmäissuojaan, eikä se rajoita tätä suojaa. Unionin tuomioistuin katsoi myös, että direktiivin 11 artiklassa, jonka mukaan direktiivi ei rajoita valtioiden oikeutta soveltaa tai antaa säännöksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia, ei anneta jäsenvaltioille tällaista oikeutta vaan pelkästään tunnustetaan se. Näin ollen kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön ei voida katsoa kuuluvan direktiivin soveltamisalaan.

3. Unionin oikeuden yleiset periaatteet

Tuomiossa *Kamino International Logistics ym.* (C-129/13, EU:C:2014:2041), joka annettiin 3.7.2014, unionin tuomioistuin tutki *periaatetta, jonka mukaan hallinnon on kunnioitettava puolustautumis-*

⁶ Tuomio 19.11.1991, *Francovich ja Bonifaci v. Italia* (C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428).

⁷ Perusoikeuskirjan soveltamisalan osalta on mainittava tuomio 30.4.2014, *Pfleger ym.* (C-390/12, EU:C:2014:281), joka esittelee luvussa VI.2 ”Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus”.

⁸ Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/94/EY.

*oikeuksia ja oikeutta tulla kuulluksi tullikoodeksin soveltamisen yhteydessä.*⁹ Ennakkoratkaisupyyntö esitettiin asiassa, jossa kahdelle tulliasioitsijalle oli tulliviranomaisten suorittaman tarkastuksen perusteella annettu kaksi maksuunpanopäätöstä kantamattomien tullien maksamiseksi heitä etukäteen kuulematta.

Unionin tuomioistuin korosti, että yksityiset voivat vedota suoraan kansallisissa tuomioistuimissa periaatteeseen, jonka mukaan hallinnon on kunnioitettava puolustautumisoikeuksia, ja siitä jokaiselle johtuvaan oikeuteen tulla kuulluksi ennen kaikkien sellaisten päätösten tekemistä, jotka saattavat vaikuttaa yksityisten intresseihin epäedullisesti, sellaisina kuin tätä periaatetta ja oikeutta sovelletaan tullikoodeksin soveltamisen yhteydessä. Velvoite noudattaa kyseistä periaatetta koskee jäsenvaltioiden hallintoja, kun ne tekevät päätöksiä, jotka kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan, vaikka sovellettavassa lainsäädännössä ei säädettäisi nimenomaisesti tällaisesta muodollisuudesta. Kun hallinto ei ole kuullut maksuunpanopäätöksen kaltaisen päätöksen adressaattia, hänen puolustautumisoikeuksiaan on loukattu, vaikka hänellä on tilaisuus esittää näkemyksensä myöhemmässä hallinnollisessa oikaisuvaatimusvaiheessa, jos näiden päätösten adressaatit eivät voi saada kansallisen säännösten nojalla päätösten täytäntöönpanoa lykätynsi siihen asti, kun päätöksiä mahdollisesti muutetaan. Koska kansallinen tuomioistuin on velvollinen takaamaan unionin oikeuden täyden vaikutuksen, se voi ottaa huomioon sen, että tällaisesta loukkaamisesta seuraa päätöksen kumoaminen ainoastaan, jos menettely olisi voinut johtaa toisenlaiseen tulokseen ilman kyseistä sääntöjenvastaisuutta.

II. Unionin kansalaisuus

Unionin kansalaisuuden osalta on erityisesti paikallaan mainita kuusi tuomiota. Ensimmäinen tuomio koskee oikeutta tulla jäsenvaltioon, neljä seuraavaa unionin kansalaisten perheenjäsenen, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, oleskeluoikeutta ja kuudes tuomio sosiaaliturvaetuuksien myöntämisestä unionin kansalaisille, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa eivätkä hae työtä.

Tuomiossa *McCarthy ym.* (C-202/13, EU:C:2014:2450), joka annettiin 18.12.2014, unionin tuomioistuinten suuri jaosto katsoi, että jäsenvaltio ei voi *direktiivin 2004/38/EY¹⁰ 35 artiklan ja EU-sopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 20¹¹ 1 artiklan* nojalla velvoittaa yleisestävän tavoitteen vuoksi kolmansien valtioiden kansalaisia, joilla on toisen jäsenvaltion viranomaisten myöntämä ”unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti”, hankkimaan maahantulolupaa, jotta he voisivat päästä sen alueelle.

Helena Patricia McCarthy Rodriguez, joka on Kolumbian kansalainen, oleskelee Espanjassa puolisonsa Sean Ambrose McCarthyyn kanssa, joka on Ison-Britannian ja Irlannin kansalainen. Päästäkseen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan Helena Patricia McCarthy Rodriguezin oli kansallisen

⁹ Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.11.2000 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 2700/2000 (EYVL L 311, s. 17).

¹⁰ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77, oikaisu EUVL L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34).

¹¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 26 artiklan tiettyjen näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin tehty pöytäkirja (N:o 20).

lainsäädännön nojalla haettava etukäteen perhelupaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kyseenalaisti tämän edellytyksen yhteensopivuuden unionin oikeuden kanssa.

Vahvistettuaan, että puoliset ovat direktiivissä 2004/38 annettujen oikeuksien saajia, unionin tuomioistuin totesi tuomiossaan ensinnäkin, että henkilöllä, joka on unionin kansalaisen perheenjäsen ja Helena Patricia McCarthy Rodriguezin tilanteen kaltaisessa tilanteessa, ei ole viisumin hankkimista koskevaa velvollisuutta tai vastaavaa velvollisuutta voidakseen päästä unionin kansalaisen kotijäsenvaltion alueelle.

Lisäksi tarkastellessaan direktiivin 2004/38 35 artiklaa, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet evätäksään, lopettaakseen tai peruuttaakseen tässä direktiivissä tarkoitettut oikeudet, jos ne on saatu oikeuksien väärinkäytöllä tai petoksella,¹² unionin tuomioistuin katsoi, että tähän säännökseen perustuviin toimenpiteisiin sovelletaan direktiivissä säädettyjä menettelyllisiä takeita ja niiden on perustuttava yksittäistapauksen tutkimiseen erikseen. Väärinkäytön kaltaisen käytännön osoittaminen edellyttää objektiivisten olosuhteiden kokonaisuutta ja subjektiivista osatekijää. Se, että jäsenvaltioon kohdistuu suuri määrä tapauksia, joissa kolmansien valtioiden kansalaiset syyllistyvät lumeavioliittoja tai väärennettyjä oleskelukortteja käyttämällä oikeuksien väärinkäyttöön tai petoksiin, ei näin ollen voi oikeuttaa toimenpidettä, joka perustuu yleisistä näkökohtiin ja jossa ei erikseen arvioida asianomaisen henkilön omaa käyttäytymistä. Tällaiset toimenpiteet mahdollistaisivat automaattisuutensa takia sen, että jäsenvaltiot jättävät soveltamatta direktiivin 2004/38 säännöksiä ja jättävät huomiotta unionin kansalaisten vapaata liikkumista ja oleskelua koskevan henkilökohtaisen perusoikeuden keskeisen sisällön ja niiden johdettujen oikeuksien keskeisen sisällön, jotka ovat unionin kansalaisten perheenjäsenillä, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia.

Vaikka pöytäkirjan N:o 20 1 artiklassa annetaan Yhdistyneelle kuningaskunnalle lupa tarkistaa, täyttääkö sen alueelle pyrkivä henkilö tosiasiallisesti vaaditut edellytykset, tässä säännöksessä ei anneta kyseiselle jäsenvaltiolle mahdollisuutta määrittää henkilöiden, joilla on maahantulo-oikeus unionin oikeuden nojalla, maahantuloedellytyksiä eikä varsinkaan mahdollisuutta asettaa heidän maahantulolleen lisäedellytyksiä tai muita kuin unionin oikeuden mukaisia edellytyksiä.

Kahdessa tuomiossa unionin tuomioistuimen suurella jaostolla oli tilaisuus tulkita *SEUT 21 ja SEUT 45 artiklaa sekä direktiiviä 2004/38 unionin kansalaisen kolmannen jäsenvaltion kansalaisia olevien perheenjäsenten oleskeluoikeuden kannalta*. Tuomiossa *O. (C-456/12, EU:C:2014:135)* se totesi 12.3.2014, että direktiivin 2004/38 tarkoituksena ei ole antaa johdettua oleskeluoikeutta kolmannen valtion kansalaiselle, joka on sellaisen unionin kansalaisen perheenjäsen, joka oleskelee siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on. Kuitenkin tilanteessa, jossa unionin kansalainen on kehittänyt tai lujittanut perhe-elämää kolmannen valtion kansalaisen kanssa heidän oleskellessaan tosiasiallisesti muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, ja jossa tämä unionin kansalainen palaa perheenjäsenensä kanssa lähtöjäsenvaltioonsa SEUT 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti, direktiivin säännöksiä sovelletaan analogisesti. Näin ollen edellytykset, joilla myönnetään johdettu oleskeluoikeus, eivät saisi olla tiukempia kuin edellytykset, joista mainitussa direktiivissä säädetään, kun unionin kansalainen asettautuu muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on.¹³ Unionin tuomioistuin korosti kuitenkin, että

¹² Kaksi muuta tässä kertomuksessa käsiteltyä tuomiota koskevat kysymystä oikeuksien väärinkäytöstä: tuomio 17.7.2014, *Torresi (C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088)*, joka esittelee luvussa VI.2 ”Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus”, ja tuomio 13.3.2014, *SICES ym. (C-155/13 EU:C:2014:145)*, joka esittelee luvussa V ”Maatalous”.

¹³ Ks. mm. direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 ja 2 kohta ja 16 artikla.

lyhytaikaiset oleskelujaksot, kuten muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen unionin kansalainen on, vietetyt viikonloput tai lomat, eivät yhdessäkään tarkasteltuina täytä mainittuja edellytyksiä.

Lisäksi se totesi, että kolmannen valtion kansalainen, jolla ei ole ollut edes osittain oleskelunsa aikana vastaanottavassa jäsenvaltiossa perheenjäsenen asemaa, eikä ole voinut saada tässä jäsenvaltiossa direktiivin 2004/38 edellä mainittuihin artikloihin perustuvaa johdettua oleskeluoikeutta, ei myöskään voi tukeutua SEUT 21 artiklan 1 kohtaan johdetun oleskeluoikeuden saamiseksi silloin, kun asianomainen unionin kansalainen palaa jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on.

Tuomiossa *S. ja G.* (C-457/12, EU:C:2014:136), joka julistettiin 12.3.2014, unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin 2004/38/EY säännökset eivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio epää oleskeluoikeuden kolmannen valtion kansalaiselta, joka on unionin kansalaisen perheenjäsen, kun unionin kansalainen on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja asuu tässä samassa valtiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa työskentelynsä yhteydessä. Tämän direktiivin säännöksissä myönnetään unionin kansalaiselle oma oleskeluoikeus ja hänen perheenjäsenilleen johdettu oleskeluoikeus vain, jos unionin kansalainen käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen asettautumalla muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on.

Unionin tuomioistuin katsoi tuomiossa *Carpenter*¹⁴ antamansa SEUT 56 artiklan tulkinnan mukaisesti, että SEUT 45 artiklassa annetaan unionin kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen valtion kansalainen, oleskeluoikeus, kun unionin kansalainen on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja asuu kyseisessä jäsenvaltiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa työntekijänä ja kun kolmannen valtion kansalaisen oleskeluoikeuden epääminen tekisi työntekijällä SEUT 45 artiklan nojalla olevien oikeuksien tosiasiallisesta käytöstä vähemmän houkuttelevaa. Unionin tuomioistuin korosti, että se, että asianomainen kolmannen valtion kansalainen hoitaa unionin kansalaisen lasta, voi olla merkityksellinen seikka, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon. Pelkästään se, että voisi näyttää toivottavalta, että kolmannen valtion kansalainen, tässä tapauksessa unionin kansalaisen aviopuolison äiti, hoitaa lasta, ei sinällään riitä toteamukseen, että kyseisten oikeuksien tosiasiallisesta käytöstä voisi tulla vähemmän houkuttelevaa.

Unionin tuomioistuimella oli myös 16.1.2014 antamassaan tuomiossa *Reyes* (C-423/12, EU:C:2014:16) tilaisuus täsmentää käsitettä *unionin kansalaisesta "riippuvainen perheenjäsen"*. Pääasiassa vastakkain olivat yli 21-vuotias Filippiinien kansalainen ja Ruotsin maahanmuuttovirasto, ja siinä oli kyse hylkäävästä päätöksestä, joka oli tehty ensin mainitun hakemuksesta saada oleskelulupa Ruotsissa äitinsä, joka on Saksan kansalainen, ja tämän puolison, joka on Norjan kansalainen, perheenjäsenenä.

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin totesi, että jotta unionin kansalaisen suoraan etenevässä polvessa olevaa 21-vuotiaasta tai tätä vanhempaa jälkeläistä voitaisiin pitää kyseisestä kansalaisesta "riippuvaisena", tilanteessa on osoitettava olevan kyse todellisesta riippuvuudesta valtiossa, josta kyseinen perheenjäsen tulee. Tällaisen riippuvuuden syitä ei sitä vastoin ole tarpeen määrittää. Sillä seikalla, että unionin kansalainen siirtää suoraan etenevässä polvessa olevalle 21-vuotiaalle tai tätä vanhemmalle jälkeläiselle säännöllisesti ja huomattavan pitkän ajanjakson ajan rahaa, joka on viimeksi mainitulle tarpeen hänen välttämättömien tarpeidensa täyttämiseksi maassa, josta hän on lähtöisin, jäsenvaltio ei voi direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 kohdan c alakohdan perusteella vaatia, että kyseinen jälkeläinen osoittaa yrittäneensä siinä onnistumatta saada työtä, saada apua toimeentuloaan varten maan, josta hän on lähtöisin, viranomaisilta ja/tai kaikin muin keinoin

¹⁴ Tuomio 11.7.2002, *Carpenter* (C-60/00, EU:C:2002:434).

huolehtia itse elämästään. Vaatimuksella tällaisesta lisänäytöstä, jota ei käytännössä voida vaikeuksitta esittää, saatetaan tehdä kohtuuttoman vaikeaksi se, että kyseinen jälkeläinen voi saada oleskeluoikeuden vastaanottavasta jäsenvaltiosta.

Unionin tuomioistuin täsmensi myös, että sillä, että perheenjäsenellä katsotaan – hänen henkilöonsa liittyvien seikkojen, kuten iän, koulutuksen ja terveydentilan johdosta – olevan hyvät edellytykset saada työtä ja että hän aikoo lisäksi työskennellä vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ei ole merkitystä tulkittaessa direktiivin 2004/38 mainitussa säännöksessä tarkoitettua riippuvuutta koskevaa vaatimusta.

Unionin tuomioistuin tulkitsi niin ikään direktiiviä 2004/38 koskevassa asiassa 10.7.2014 antamassaan tuomiossa *Ogieriakhi* (C-244/13, EU:C:2014:2068) sen 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua käsitettä ”oleskelu unionin kansalaisen kanssa laillisesti ja yhtäjaksoisesti”. Ennakkoratkaisukysymykset perustuvat kolmannen valtion kansalaisen Irlannin valtiota vastaan nostamaan vahingonkorvauskanteeseen. Pääasian kantaja vetosi vahinkoon, joka oli aiheutunut oleskeluoikeuden epäämisestä hänen erottuaan puolisostaan, joka on unionin kansalainen. Epäämistä vastustettiin kansallisen lainsäädännön perusteella, jolla ei pääasian kantajan mukaan ollut pantu direktiiviä 2004/38 asianmukaisesti täytäntöön.

Tässä asiassa unionin tuomioistuin katsoi, että kolmannen maan kansalaisen, joka direktiivin täytäntöönpanoa edeltäneen viiden vuoden pituisen yhtäjaksoisen ajan oleskeli jäsenvaltiossa siellä työskennelleen unionin kansalaisen aviopuolisona, on katsottava saaneen direktiivissä 2004/38 säädetyn pysyvän oleskeluoikeuden, vaikka puoliset kyseisen ajanjakson aikana päättivät erota ja asettuivat asumaan toisten kumppanien kanssa eikä kyseisen kolmannen maan kansalaisen aviopuoliso, joka oli unionin kansalainen, sittemmin enää tarjonnut kolmannen maan kansalaiselle asuntoa, jossa tämä asui. Direktiivin 2004/38 16 artiklan 2 kohdan tulkitseminen siten, että velvollisuutta oleskella unionin kansalaisen kanssa voitaisiin pysyvän oleskeluoikeuden saannin kannalta katsoa noudatetun vain siinä nimennomaisessa tapauksessa, jossa unionin kansalaisen kanssa vastaanottavassa jäsenvaltiossa asuva aviopuoliso ei ole lopettanut kaikkea aviollista yhteiselämää ensin mainitun kanssa, ei ole johdonmukaista suhteessa kyseisen direktiivin tavoitteeseen antaa unionin kansalaisen perheenjäsenille oikeudellinen suoja eikä sen entisille aviopuolisoille avioerotilanteessa oleskelun alalla tietyn edellytyksen annettuihin oikeuksiin.

Koska tässä tapauksessa pysyvän oleskeluoikeuden saamiseksi huomioon otettava viiden vuoden aika edelsi direktiivin 2004/38 täytäntöönpanoa, oleskelun laillisuutta oli arvioitava asetuksen N:o 1612/68¹⁵ 10 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Unionin tuomioistuin katsoi, että tässä artiklassa asetettu edellytys asunnosta ei merkitse sitä, että kyseisen perheenjäsenen olisi asuttava siinä vakituisesti vaan ainoastaan että työntekijällä on voitava olla perheensä käyttöön asunto, joka täyttää ne vaatimukset, joita pidetään normaaleina. Sitä, onko mainittua säännöstä noudatettu, voidaan arvioida ainoastaan sinä ajankohtana, jona kolmannen maan kansalainen aloittaa yhteiselämän aviopuolionsa, joka on unionin kansalainen, kanssa vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

Unionin tuomioistuin toi vielä esille, ettei sitä seikkaa, että kansallinen tuomioistuin katsoo unionin oikeuden rikkomiseen perustuvaa vahingonkorvauskannetta käsitellessään tarpeelliseksi esittää kyseessä olevaa unionin oikeutta koskevan ennakkoratkaisukysymyksen, ole pidettävä ratkaisevana tekijänä päätettäessä, onko jäsenvaltio ilmeisesti rikkonut kyseistä oikeutta.

¹⁵ Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2).

Tuomiossa *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358), joka julistettiin 11.11.2014, unionin tuomioistuin käsitteli suuren jaoston kokoonpanossa kysymystä siitä, *voiko jäsenvaltio evätä toisen jäsenvaltion unionin kansalaisilta, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia, toimeentulon varmistavia maksuihin perustumattomia etuuksia, joita ne myöntävät samassa tilanteessa oleville valtion omille kansalaisille*. Pääasiassa oli kyse Romanian kansalaisesta, joka ei ollut tullut Saksaan hakeakseen siellä työtä mutta oli hakenut työnhakijoiden perusturvaetuuksia.

Vastauksena ennakkoratkaisukysymykseen unionin tuomioistuimen suuri jaosto totesi, että asetuksessa N:o 883/2004¹⁶ tarkoitetut ”erityiset maksuihin perustumattomat rahaetuudet” kuuluvat direktiivin 2004/38 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun sosiaaliavustuksen käsitteeseen. Se totesi, että tämän direktiivin säännökset ja asetuksen N:o 883/2004¹⁷ säännökset eivät ole siltä osin kuin muiden jäsenvaltioiden kansalaisilla ei ole oleskeluoikeutta direktiivin 2004/38 nojalla vastaanottavassa jäsenvaltiossa esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka nojalla kyseisiltä muiden jäsenvaltioiden kansalaisilta evätään tietyt sosiaalietuudet, vaikka tällaiset etuudet taataan samassa tilanteessa oleville oman maan kansalaisille. Unionin tuomioistuimen mukaan unionin kansalainen voi edellä mainittujen sosiaalietuuksien saamisen kannalta vaatia yhdenvertaista kohtelua vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisten kanssa vain, jos hänen oleskelunsa vastaanottavan jäsenvaltion alueella täyttää direktiivin 2004/38 edellytykset. Unionin kansalaiseen, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia ja jotka ovat oleskelleet vastaanottavassa jäsenvaltiossa yli kolme kuukautta mutta alle viisi vuotta, sovellettaviin edellytyksiin kuuluu se, että heillä on oltava itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat.¹⁸ Jäsenvaltiolla on näin ollen mahdollisuus evätä sosiaalietuudet unionin kansalaisilta, jotka eivät ole taloudellisesti aktiivisia ja jotka käyttävät liikkumisvapauttaan vain saadakseen toisen jäsenvaltion sosiaaliavustusta, vaikkei heillä ole riittäviä varoja oleskeluoikeuden saamiseksi. Tältä osin on tarpeen tutkia konkreettisesti kunkin asianomaisen taloudellinen tilanne ottamatta haettuja sosiaalietuuksia huomioon.

III. Institutionaaliset määräykset

1. Unionin toimien oikeusperusta

Vuoden 2014 kuluessa unionin tuomioistuin antoi useita tuomioita, jotka koskevat unionin toimien oikeusperustaa. Näistä tuomioista on syytä mainita yksi liikennepolitiikkaan liittyvä tuomio ja viisi tuomiota, jotka koskevat neuvoston toimia kansainvälisten sopimusten osalta.

Unionin tuomioistuin hyväksyi 6.5.2014 suuressa kokoonpanossa antamassaan tuomiossa *komissio v. parlamentti ja neuvosto* (C-43/12, EU:C:2014:298) kumoamiskanteen, jonka komissio oli nostanut *rajat ylittävää tietojenvaihtoa liikenneerikkomuksia tehneiden henkilöiden tunnistamiseksi koskevasta direktiivistä 2011/82*,¹⁹ koska se katsoi, että SEUT 87 artiklan 2 kohta on väärä oikeusperusta.

¹⁶ Ks. sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 1, oikaisu EUVL L 200, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 9.12.2010 annetulla komission asetuksella (EU) N:o 1244/2010 (EUVL L 338, s. 35), 70 artiklan 2 kohta.

¹⁷ Direktiivin 2004/38 24 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä sen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, ja asetuksen N:o 883/2004 4 artikla.

¹⁸ Ks. mm. direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 kohdan b alakohta.

¹⁹ Liikenneturvallisuuteen liittyviä liikenneerikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta 25.10.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/82/EU (EUVL L 288, s. 1).

Se palautti aluksi mieleen vakiintuneen oikeuskäytäntönsä, jonka mukaan unionin toimen oikeudellisen perustan valinnan on perustuttava sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, jotka voivat olla tuomioistuimen suorittaman valvonnan kohteena ja joihin kuuluvat toimen tarkoitus ja sisältö. Unionin tuomioistuin totesi, että jos unionin tointa tarkasteltaessa ilmenee, että sillä on kaksi eri tarkoitusta tai että siinä on kahdenlaisia tekijöitä, ja jos toinen näistä on yksilöitävissä toimen pääasialliseksi tai määrääväksi tarkoitukseksi tai tekijäksi, kun taas toinen on ainoastaan liitännäinen, on käytettävä yhtä oikeudellista perustaa, toisin sanoen sitä, jota toimen pääasiallinen tai määräävä tarkoitus tai tekijä edellyttää.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että tämän direktiivin pääasiallisena tai määrävänä tarkoituksena on liikenneturvallisuuden parantaminen. Tarkastellessaan direktiivin sisältöä ja jäsenvaltioiden välisessä tietojenvaihdossa noudatettavan menettelyn kulkua unionin tuomioistuin oli jo todennut,²⁰ että kyseiset toimenpiteet kuuluvat pääasiallisesti liikennepolitiikkaan, koska niillä voidaan parantaa liikenneturvallisuutta, ja että tämä direktiivi ei suoraan liity poliisiyhteistyön tavoitteisiin. Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että direktiivi olisi pitänyt antaa SEUT 91 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella ja että sitä ei ole voitu pätevästi antaa SEUT 87 artiklan 2 kohdan perusteella, joka koskee muun muassa kyseisen yhteistyön kannalta merkityksellisten tietojen vaihtoa.

Kansainvälisiä sopimuksia koskevien toimien osalta 11.6.2014 julistetulla tuomiolla *komissio v. neuvosto* (C-377/12, EU:C:2014:1903) unionin tuomioistuimen suuri jaosto kumosi *Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen allekirjoittamista koskevan neuvoston päätöksen N:o 2012/272*.²¹ Koska kyseisessä päätöksessä tarkoitettua puitesopimuksessa määrätään yhteistyöstä ja kumppanuudesta, joilla on tarkoitus ottaa huomioon erityisesti Filippiinien tarpeet kehityksena, komissio oli antanut päätösehdotuksen tämän puitesopimuksen allekirjoittamiseksi yhteistä kauppapolitiikkaa koskevan SEUT 207 artiklan ja kehitysyhteistyötä koskevan SEUT 209 artiklan perusteella. Koska neuvosto katsoi sitä vastoin, että puitesopimuksessa tarkoitetut yhteistyö ja kumppanuus ovat kokonaisuutena eivätkä rajoitu pelkästään ”kehitysyhteistyöhön”, se käytti oikeusperustoina näiden artiklojen lisäksi SEUT 79 artiklan 3 kohtaa, SEUT 91 ja SEUT 100 artiklaa ja SEUT 191 artiklan 4 kohtaa, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten takaisinottoa, liikennettä ja ympäristöä. Näiden oikeusperustojen lisäämisen vuoksi oli sovellettava EUT-sopimukseen liitettyä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehtyä pöytäkirjaa N:o 21 ja Tanskan asemaa koskevaa pöytäkirjaa N:o 22, joiden mukaan nämä jäsenvaltiot eivät osallistu EUT-sopimuksen kolmannen osan V osaston nojalla unionin kansainvälisten sopimusten allekirjoittamiseen ja tekemiseen neuvostossa, elleivät ne ilmoita haluavansa osallistua siihen.

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin, jolla oli ensimmäisen kerran tilaisuus lausua SEUT 209 artiklan ulottuvuudesta, vahvisti aikaisemman Lissabonin sopimusta koskevan oikeuskäytäntönsä²² ja täsmensi, että unionin politiikka kehitysyhteistyön alalla ei rajoitu toimenpiteisiin, joilla pyritään suoraan köyhyyden poistamiseen, vaan sillä pyritään tämän olennaisen tavoitteen toteuttamiseksi myös SEU 21 artiklan 2 kohdassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, kuten kehitysmaiden talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kannalta kestävä kehityksen edistämiseen. Unionin tuomioistuin totesi, että koska köyhyyden poistamiseen liittyy useita näkökohtia, näiden tavoitteiden toteuttaminen edellyttää neuvoston ja jäsenvaltioiden hallitusten edustajien Euroopan unionin

²⁰ Tuomio 9.9.2004, Espanja ja Suomi v. parlamentti ja neuvosto (C-184/02 ja C-223/02, EU:C:2004:497).

²¹ Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta 14.5.2012 tehty neuvoston päätös 2012/272/EU.

²² Tuomio 3.12.1996, Portugali v. neuvosto (C-268/94, EU:C:1996:461).

kehityspoliitikasta vuonna 2006 antaman yhteisen julkilausuman²³ mukaan monenlaisia kehityspoliittisia toimia, jotka koskevat muun muassa taloudellisia ja sosiaalisia uudistuksia, sosiaalista oikeudenmukaisuutta, julkisten palvelujen tasavertaista saatavuutta, konfliktinestoa, ympäristöä, luonnonvarojen kestävä hallintaa, siirtolaisuutta ja kehitystä.

Tuomiossa *parlamentti v. neuvosto* (C-658/11, EU:C:2014:2025) unionin tuomioistuin hyväksyi 24.6.2014 suuren jaoston kokoonpanossa parlamentin nostaman kumoamiskanteen *Euroopan unionin ja Mauritiuksen tasavallan välisen sopimuksen allekirjoittamista ja tekemistä koskevasta neuvoston päätöksestä 2011/640/PESC*²⁴ (jäljempänä *EU–Mauritius-sopimus*).

Unionin tuomioistuin totesi aluksi perusteettomaksi parlamentin perusteen, jonka mukaan se, että EU–Mauritius-sopimuksella pyritään – vaikkakin vain liitännäisesti – muihin kuin YUTP:n alaan kuuluviin tarkoituksiin, on riittävää sen poissulkemiseksi, että kyseinen päätös kuuluisi yksinomaan tämän politiikan alaan SEUT 218 artiklan 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla, minkä vuoksi parlamentin pitäisi osallistua päätöksentekoon. Unionin tuomioistuin totesi, että SEUT 218 artiklan 6 kohdassa muodostetaan symmetria unionin sisäisten toimien antamismenettelyjen ja kansainvälisten sopimusten hyväksymismenettelyjen välillä sen takaamiseksi, että suhteessa tiettyyn alaan parlamentilla ja neuvostolla on sama toimivalta, perussopimuksissa vahvistettua toimielinten välistä tasapainoa kunnioittaen. Näin ollen juuri sen valvomiseksi, että tätä symmetriaa tosiasiallisesti noudatetaan, sääntö, jonka mukaan toimen aineellinen oikeusperusta ratkaisee toimen antamiseksi noudatettavat menettelyt, pätee paitsi sisäisen toimen antamista varten vahvistettujen menettelyjen osalta myös niiden menettelyjen osalta, joita sovelletaan kansainvälisten sopimusten tekemiseen. Näin ollen SEUT 218 artiklan mukaisessa kansainvälisen sopimuksen tekemistä koskevassa menettelyssä sopimuksen tekemistä koskevan päätöksen aineellinen oikeusperusta määrittää, minkätyyppistä menettelyä tämän artiklan 6 kohdan nojalla sovelletaan. Koska tässä tapauksessa neuvoston päätös perustuu pätevästi yksinomaan YUTP:n alaan kuuluvaan määräykseen, se voitiin tehdä tämän määräyksen perusteella ilman parlamentin hyväksyntää tai kuulemistä.

Sen sijaan unionin tuomioistuin hyväksyi toisen perusteen, jonka mukaan asiassa oli rikottu SEUT 218 artiklan 10 kohtaa, jossa asetetaan velvollisuus ilmoittaa parlamentille kansainvälisten sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevan menettelyn kaikista vaiheista. Tässä tapauksessa parlamentille ei ollut ilmoitettu välittömästi asiasta, ja näin ollen neuvosto oli rikkonut tätä artiklaa. Koska tämä menettelysääntö on olennainen menettelymääräys, sen rikkominen on toimen, jota se rasittaa, kumoamisperuste, sillä parlamentin osallistuminen päätöksentekomenettelyyn ilmentää unionissa perustavanlaatuista demokratian periaatetta, jonka mukaan kansalaiset osallistuvat valtakäyttöön kansanedustuslaitoksen välityksellä.

Koska kyseisen päätöksen kumoaminen olisi omiaan estämään EU–Mauritius-sopimuksen perusteella suoritettavien operaatioiden toteuttamisen, unionin tuomioistuin piti kuitenkin sen vaikutukset voimassa.

Asiassa *komissio v. neuvosto* (C-114/12, EU:C:2014:2151), jossa annettiin tuomio 4.9.2014, unionin tuomioistuimen suuri jaosto kumosi *neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitus-*

²³ Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien, Euroopan parlamentin ja komission yhteinen julkilausuma Euroopan unionin kehityspoliitikasta: ”Eurooppalainen konsensus” (EUVL 2006, C 46, s. 1).

²⁴ Merirosvouksesta epäiltyjen ja sen johdosta takavarikoidun omaisuuden siirtämisestä Euroopan unionin johtamilta merivoimilta Mauritiuksen tasavallan huostaan sekä merirosvouksesta epäiltyjen kohtelua siirron jälkeen koskevista edellytyksistä tehdyn Euroopan unionin ja Mauritiuksen tasavallan välisen sopimuksen allekirjoittamisesta ja tekemisestä 12.7.2011 tehty neuvoston päätös 2011/640/YUTP (EUVL L 254, s. 1).

ten edustajien päätöksen, joka koskee Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden osallistumista yhdessä neuvotteluihin yleisradio-organisaatioiden oikeuksien suojaamista koskevasta Euroopan neuvoston yleissopimuksesta. Komission mukaan unionilla on SEUT 3 artiklan 2 kohdan mukaan yksinomainen ulkoinen toimivalta suunnitellun yleissopimuksen alalla, minkä vuoksi osallistuminen yhdessä ei ollut mahdollista.

Unionin tuomioistuin hyväksyi tämän kannan, koska kyseinen sopimus kuuluu tässä viimeksi mainitussa artikkelissa mainittuihin sopimuksiin, jotka voivat vaikuttaa perussopimuksen tavoitteiden toteuttamista varten annettuihin yhteisiin sääntöihin. Yleisradio-organisaatioiden lähioikeuksien suojaamista koskevasta Euroopan neuvoston yleissopimuksesta koskevien neuvottelujen sisältö kuuluu unionin yhteisten sääntöjen suurelta osin kattamaan alaan. Direktiiveistä 93/83,²⁵ 2001/29,²⁶ 2004/48,²⁷ 2006/115²⁸ ja 2006/116²⁹ ilmenee, että kyseiset oikeudet kuuluvat unionin oikeudessa yhdenmukaistettuun oikeudelliseen kehukseen, jolla pyritään erityisesti takaamaan sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja jolla on otettu käyttöön järjestelmä, jossa on kyse yleisradio-organisaatioita koskevasta korkeatasoisesta ja yhtenäisestä suojasta niiden lähetysten osalta.

Koska yksinomaisen ulkoisen toimivallan olemassaolon on perustuttava suunnitellun kansainvälisen sopimuksen ja voimassa olevan unionin oikeuden välisen suhteen konkreettisesta tarkastelusta tehtyihin päätelmiin, se, että unionin oikeuden oikeudellinen kehys on otettu käyttöön erilaisilla oikeudellisilla välineillä, ei ole omiaan kyseenalaistamaan tämän lähestymistavan oikeellisuutta. Riskin, joka koskee sitä, että kansainvälisillä sitoumuksilla vaikutetaan haitallisesti unionin yhteisiin sääntöihin tai muutetaan kyseisten sääntöjen ulottuvuutta, olemassaolon arviointi ei voi nimittäin olla riippuvainen keinotekoisesta erosta, joka perustuu siihen, ovatko tällaiset säännöt yhdessä ja samassa unionin oikeuden välineessä vai eivät.

Tuomiolla *Saksa v. neuvosto* (C-399/12, EU:C:2014:2258) unionin tuomioistuin hylkäsi 7.10.2014 suuren jaoston kokoonpanossa Saksan nostaman kumoamiskanteen 18.6.2012 annetusta neuvoston päätöksestä tiettyihin kansainvälisen viinijärjestön (jäljempänä OIV) puitteissa hyväksyttäviin päätöslauselmiin Euroopan unionin puolesta omaksuttavasta kannasta.

Ainoalla kanneperusteellaan, joka koski riidanalaisen päätöksen oikeusperustan muodostavan SEUT 218 artiklan 9 kohdan rikkomista, Saksa väitti useiden jäsenvaltioiden tukemana, että tätä määräystä ei voida soveltaa sellaisen OIV-sopimuksen kaltaisen kansainvälisen sopimuksen yhteydessä, jonka ovat tehneet jäsenvaltiot eikä unioni, ja että tässä määräyksessä tarkoitettuja toimia, "joilla on oikeusvaikutuksia", ovat vain ne kansainvälisen oikeuden toimet, jotka sitovat unionia.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, ettei SEUT 218 artiklan 9 kohdan sanamuoto ole esteenä sille, että unioni tekee päätöksen kansainvälisellä sopimuksella, jossa se ei ole sopimuspuolena, perus-

²⁵ Tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27.9.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/83/ETY (EYVL L 248, s. 15).

²⁶ Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10).

²⁷ Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/48/EY (EUVL L 157, s. 45).

²⁸ Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietystä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/115/EY (kodifioitu toisinto) (EUVL L 376, s. 28).

²⁹ Tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/116/EY (kodifioitu toisinto) (EUVL L 372, s. 12).

tetussa elimessä sen puolesta esitettävän kannan vahvistamisesta. Tältä osin unionin tuomioistuin korosti, että jäsenvaltioiden, jotka ovat myös OIV:n jäseniä, kannan vahvistamista koskeva päätös kuuluu yhteisen maatalouspolitiikan alaan ja erityisesti viinialan yhteiseen markkinajärjestelyyn; tätä alaa on unionin lainsäätäjä hyvin laajasti säännellyt SEUT 43 artiklaan perustuvan toimivaltansa nojalla. Kun kyseessä oleva ala kuuluu tämänkaltaiseen unionin toimivaltaan, se, ettei unioni osallistu kyseessä olevaan kansainväliseen sopimukseen, ei estä sitä käyttämästä kyseistä toimivaltaa vahvistamalla toimielintensä yhteydessä kannan, joka esitetään sen puolesta kyseisellä sopimuksella perustetussa elimessä erityisesti niiden jäsenvaltioiden välityksellä, jotka ovat kyseisen sopimuksen sopimuspuolia ja toimivat yhdessä unionin edun mukaisesti.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin selvitti, ovatko suositukset, jotka OIV:n on hyväksyttävä ja jotka tässä tapauksessa koskevat uusia viininvalmistusmenetelmiä, viinialan tuotteiden koostumuksen määrittämiseksi käytettäviä analyysimenetelmiä tai viininvalmistusmenetelmissä käytettävien aineiden puhtaus- ja tunnistevaatimuksia, SEUT 218 artiklan 9 kohdassa tarkoitettuja toimia, ”joilla on oikeusvaikutuksia”. Unionin tuomioistuin toi esille, että kyseisten suositusten tarkoituksena on edistää tämän järjestön tavoitteiden toteuttamista ja että niillä on erityisesti siksi, että ne sisällytetään unionin oikeuteen asetuksen N:o 1234/2007³⁰ 120 f artiklan a alakohdan, 120 g artiklan ja 158 a artiklan 1 ja 2 kohdan sekä asetuksen N:o 606/2009³¹ 9 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla, SEUT 218 artiklan 9 kohdassa tarkoitettuja oikeusvaikutuksia. Näin ollen unioni on siitä huolimatta, ettei se ole OIV-sopimuksen sopimuspuoli, toimivaltainen vahvistamaan sen puolesta esitettävän kannan kyseisiin suosituksiin, kun otetaan huomioon niiden välitön vaikutus unionin säännöstöön tällä alalla.

Asioissa *parlamentti ja komissio v. neuvosto* (C-103/12 ja C-165/12, EU:C:2014:2400) 26.11.2014 antamallaan tuomiolla unionin tuomioistuimen suuri jaosto kumosi päätöksen 2012/19/EU kalastusmahdollisuuksien myöntämisestä EU:n vesillä Venezuelan bolivariaanisen tasavallan lipun alla purjehtiville kalastusaluksille Ranskan Guyanan edustalla sijaitsevalla talousvyöhykkeellä koskevan julkilausuman hyväksymisestä Euroopan unionin puolesta.³² Kantajien mukaan tätä päätöstä ei olisi pitänyt antaa SEUT 43 artiklan 3 kohdan ja SEUT 218 artiklan 6 kohdan b alakohdan nojalla vaan SEUT 43 artiklan 2 kohdan ja SEUT 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan v alakohdan nojalla.

Unionin tuomioistuin hyväksyi kantajien perustelut ja korosti, että SEUT 43 artiklan 2 kohdassa määrättyjen, yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoa koskevien toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää unionin lainsäätäjälle varattavaa poliittista päätöstä. Kalastusmahdollisuuksien vahvistamiseen ja jakamiseen liittyvien toimenpiteiden hyväksyminen SEUT 43 artiklan 3 kohdan mukaisesti ei sitä vastoin edellytä tällaista arviointia, koska tällaiset toimenpiteet ovat luonteeltaan pääasiassa teknisiä ja ne on tarkoitus toteuttaa saman artiklan 2 kohdan nojalla annettujen säännösten panemiseksi täytäntöön.

³⁰ Maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) 22.10.2007 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1234/2007 (EUVL L 299, s. 1).

³¹ Neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä rypäletuoteluokkien sekä viininvalmistusmenetelmien ja niiden rajoitusten osalta 10.7.2009 annettu komission asetus (EY) N:o 606/2009 (EUVL L 193, 24.7.2009, s. 1).

³² Kalastusmahdollisuuksien myöntämisestä EU:n vesillä Venezuelan bolivariaanisen tasavallan lipun alla purjehtiville kalastusaluksille Ranskan Guyanan edustalla sijaitsevalla talousvyöhykkeellä koskevan julkilausuman hyväksymisestä Euroopan unionin puolesta 16.12.2011 annettu neuvoston päätös 2012/19/EU (EUVL L 6, s. 8).

Unionin tuomioistuin viittasi lisäksi Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimukseen (jäljempänä Montego Bayn yleissopimus)³³ ja asetettuihin ehtoihin, joiden perusteella rantavaltio voi antaa muille valtioille oikeuden elollisten luonnonvarojen hyödyntämiseen talousvyöhykkeellään, ja katsoi, että se, että asianomainen valtio hyväksyy rantavaltion tarjouksen, merkitsee tässä yleissopimuksessa tarkoitettua sopimusta. Näin ollen kalastusmahdollisuuksien myöntämistä koskeva riidanalainen julkilausuma, joka on unionin rantavaltion asemesta Venezuelan bolivarialaiselle tasavallalle tekemä ja tämän hyväksymä tarjous, merkitsee sopimusta.

Tarkastellessaan sitä, kuuluuko tämä julkilausuma unionin lainsäätäjälle varattuun toimivallan alaan, unionin tuomioistuin totesi, että sen tarkoituksena on määrittää yleinen kehys kalastuslupien myöntämiselle Venezuelan lipun alla purjehtiville kalastusaluksille rantavaltion talousvyöhykkeellä. Näin ollen tarjous ei ole tekninen toimenpide tai täytäntöönpanotoimenpide vaan toimenpide, joka edellyttää sellaisen itsenäisen päätöksen antamista, joka on tehtävä unionin erityisesti yhteisessä kalastuspolitiikassaan tavoittelemien poliittisten intressien kannalta. Tällainen julkilausuma kuuluu unionin lainsäätäjän toimivaltaan kuuluvan toimivallan alaan ja kuuluu siis SEUT 43 artiklan 2 kohdan eikä SEUT 43 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan. Koska se on myös kansainvälisen sopimuksen osatekijä, se kuuluu SEUT 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan v alakohdan piiriin.

Vaikka unionin tuomioistuin hyväksyi kanteet, tärkeistä oikeusvarmuuteen liittyvistä syistä se päätti kuitenkin pysyttää päätöksen vaikutukset, kunnes tulee voimaan uusi päätös, jolla on asianmukainen oikeusperusta.

2. Unionin toimielimet ja laitokset

On mainittava kaksi tuomiota, jotka koskevat unionin toimielinten ja elinten toimivaltaa: toinen koskee Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) valtuuksia ja toinen komission täytäntöönpanovaltaa.

Tuomiossa *Yhdistynyt kuningaskunta v. parlamentti ja neuvosto* (C-270/12, EU:C:2014:18), joka julistettiin 22.1.2014, oli kyse siitä, ovatko arvopaperimarkkinaviranomaisen valtuudet toteuttaa kiireellisiä toimenpiteitä jäsenvaltioiden finanssimarkkinoilla lyhyeksi myynnin sääntelemiseksi tai kieltämiseksi yhteensopivia unionin oikeuden kanssa. Unionin tuomioistuimen suuri jaosto, joka käsitteli Yhdistyneen kuningaskunnan nostamaa kumoamiskannetta asetuksen N:o 236/2012³⁴ 28 artiklasta, jossa arvopaperimarkkinaviranomaiselle annetaan tällaiset valtuudet, katsoi, ettei tämä säännös ollut unionin oikeuden vastainen.

Unionin tuomioistuin hylkäsi ensinnäkin lähestymistavan, jonka mukaan arvopaperimarkkinaviranomaiselle annetut valtuudet menevät pidemmälle kuin ne, jotka unionin toimielimet voivat siirtää muille yksiköille.³⁵ Arvopaperimarkkinaviranomaisella on oikeus toteuttaa toimenpiteitä ainoastaan, jos niillä pyritään poistamaan uhka, joka kohdistuu finanssimarkkinoiden moitteettomaan toimintaan ja eheyteen taikka rahoitusjärjestelmän vakauteen unionissa, ja jos uhan vaikutukset ulottuvat rajojen yli. Toimintavaltuuksien edellytyksenä on lisäksi se, ettei yksikään kansallinen viranomainen ole toteuttanut tällaisia toimenpiteitä tai jos niitä on toteutettu, ne ovat riittämättömiä. Arvopaperimarkkinaviranomaisen on tarkistettava, poistavatko tämän viranomaisen toteutta-

³³ Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimus, joka allekirjoitettiin Montego Bayssa 10.12.1982 ja hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 23.3.1998 tehdyllä neuvoston päätöksellä 98/392/EY (EYVL L 179, s. 1).

³⁴ Lyhyeksi myynnistä ja tietyistä luottoriskinvaihtosopimuksiin liittyvistä kysymyksistä 14.3.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 236/2012 (EUVL L 86, s. 1).

³⁵ Tuomio 13.6.1958, *Meroni v. korkea viranomainen* (C-9/56, EU:C:1958:7).

mat toimenpiteet merkittävässä määrin tällaisen uhan, tai parantavatko ne kansallisten viranomais-
ten kykyä valvoa uhkaa. Arvopaperimarkkinaviranomaisen harkintavaltaa rajoittavat niin Euroopan
järjestelmäriskikomitean kuulemista koskeva velvollisuus kuin sekin, että sallitut toimenpiteet ovat
väliaikaisia.

Toiseksi unionin tuomioistuin hylkäsi Yhdistyneen kuningaskunnan väitteen, jonka mukaan tuo-
mion Romano³⁶ perusteella ei olisi mahdollista antaa arvopaperimarkkinaviranomaisen kaltaiselle
laitokselle oikeutta toteuttaa normatiivisia toimia. Se muistutti, että EUT-sopimuksella ja muun
muassa SEUT 263 artiklan ensimmäisellä kohdalla sekä SEUT 277 artiklalla käyttöön otetulla toimi-
elinjärjestelmällä mahdollistetaan se, että unionin elimet ja laitokset toteuttavat soveltamisalal-
taan yleisiä toimenpiteitä.

Kolmanneksi unionin tuomioistuin totesi, että asetuksen N:o 236/2012 28 artikla ei ole yhteensovel-
tumaton SEUT 290 ja SEUT 291 artiklassa määrätyn toimivallan siirtämiseen liittyvän järjestelmän
kanssa. Tätä määräystä ei voida tarkastella erillään vaan se on ymmärrettävä sellaisen sääntöko-
naisuuden osaksi, jolla pyritään antamaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille ja arvopaperi-
markkinaviranomaiselle toimintavaltuuksia, jotta ne voisivat korjata epäsuotuisan kehityksen, joka
uhkaa taloudellista vakautta unionissa ja markkinoihin kohdistuvaa luottamusta.

Lopuksi unionin tuomioistuin totesi, että SEUT 114 artikla on asianmukainen oikeusperusta asetuk-
sen N:o 236/2012 28 artiklan antamiselle. Se huomautti, ettei mikään SEUT 114 artiklan sanamuodossa
oikeuta päättämään, että tämän määräyksen perusteella toteutettujen toimenpiteiden
pitäisi rajoittua vain jäsenvaltioihin. Tätä määräystä käytetään ainoastaan, jos sen perusteella toteu-
tetun toimen tarkoituksena on sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevien edellytysten
parantaminen myös finanssialalla. Asetuksen N:o 236/2012 28 artikla täyttää nämä edellytykset,
koska tämän määräyksen avulla unionin lainsäätäjä pyrkii puuttumaan lyhyeksimyynistä ja luotto-
riskinvaihtosopimuksista aiheutuviin potentiaalisiiin riskeihin yhdenmukaistetulla tavalla ja huoleh-
timaan jäsenvaltioiden välisestä paremmasta yhteensovittamisesta ja johdonmukaisuudesta, kun
on toteutettava toimenpiteitä poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Tuomiossaan *parlamentti v. komissio* (C-65/13, EU:C:2014:2289), joka annettiin 15.10.2014, unionin
tuomioistuin hylkäsi parlamentin kumoamiskanteen, jonka mukaan komissio ei ollut noudatta-
nut *täytäntöönpanovaltansa rajoja antaessaan EURES-verkoston perustamista koskevan päätöksen*
*2012/733*³⁷ *työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella annetun asetuksen N:o 492/2011*³⁸
täytäntöön panemiseksi.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että komissiolle annettua täytäntöönpanovaltaa on rajoitettava
sekä SEUT 291 artiklan 2 kohdalla että kyseisellä asetuksella. Täytäntöönpanotoimella täsmen-
netään lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttyä toimea, jos täytäntöönpanotoimen säännökset
ovat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyn toimen keskeisten tavoitteiden mukaisia ja jos nämä
säännökset ovat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyn toimen yhdenmukaisen täytäntöönpanon
kannalta tarpeellisia tai hyödyllisiä eikä niillä täydennetä tai muuteta kyseistä toimea. Unionin tuo-
mioistuin totesi, että päätöksen tarkoituksena on asetuksen N:o 492/2011 tavoin helpottaa työnte-

³⁶ Tuomio 14.5.1981, Romano (C-98/80, EU:C:1981:104).

³⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 492/2011 panemisesta täytäntöön siltä
osin kuin on kyse avoimien työpaikkojen ja työhakemusten välittämisestä ja EURES-verkoston uusimisesta
26.11.2012 annettu komission täytäntöönpanopäätös 2012/733/EU (EUVL L 328, s. 21).

³⁸ Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston
asetus (EU) N:o 492/2011 (EUVL L 141, s. 1).

kijöiden alueellista liikkuvuutta rajojen yli edistämällä yhteisten toimenpiteiden eli EURES-verkoston yhteydessä avoimuutta ja tietojen vaihtoa eurooppalaisista työmarkkinoista. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että tämän päätöksen säännökset ovat tämän tavoitteen mukaisia. Unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan yhteensovittaminen, jolle on ominaista, että vaihdetaan tietoja työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen ja työllistämiseen liittyvistä ongelmista, kuuluu asetuksen N:o 492/2011 täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Erityisesti asetuksen N:o 492/2011 11 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa annetaan komissiolle valta laatia toimintasääntöjä komission ja jäsenvaltioiden välisille yhteisille toimenpiteille, kuten EURES-verkostolle, jotta unionin alueella voidaan välittää avoimia työpaikkoja ja työhakemuksia sekä aikaansaada työmarkkinoiden tasapaino ja edistää työntekijöiden sijoittumista työhön. EURES-verkoston hallintoneuvoston perustaminen ja neuvoa-antavan tehtävän antaminen sille kuuluvat myös tähän kehykseen, eikä niillä muuteta tai täydennetä sitä, koska näiden toimenpiteiden tarkoituksena on vain varmistaa yhteisten toimenpiteiden tehokas toiminta. Näillä perusteilla unionin tuomioistuin katsoi, että komissio ei ollut ylittänyt täytäntöönpanovaltaansa.

3. Oikeus tutustua asiakirjoihin

Yleisön oikeudesta tutustua asiakirjoihin on mainittava 3.7.2014 annettu tuomio *neuvosto v. in 't Veld* (C-350/12 P, EU:C:2014:88), jolla unionin tuomioistuin pysytti muutoksenhaun seurauksena unionin yleisen tuomioistuimen tuomion,³⁹ jolla oli hyväksytty osittain Euroopan parlamentin jäsenen nostama kumoamiskanne neuvoston päätöksestä hylätä hänen pyyntönsä saada täysimääräinen tutustumisoikeus neuvoston oikeudellisen yksikön lausuntoon, joka koskee Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välisten neuvottelujen aloittamista sellaisen sopimuksen tekemiseksi, joka koskee rahaliikenteen sanomanvälitystietojen siirtoa terrorismin ehkäisemiseksi.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että kun toimielin soveltaa jotakin asetuksen N:o 1049/2001⁴⁰ 4 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyä poikkeusta, sen on toisaalta vertailtava sitä erityistä intressiä, jota on suojattava sillä, että kyseessä olevan asiakirjan sisältämiä tietoja ei ilmaista, ja muun muassa yleistä intressiä siihen, että tähän asiakirjaan voidaan tutustua, ottaen huomioon ne edut, joita laajemman avoimuuden avulla voidaan saavuttaa ja joita ovat se, että parannetaan kansalaisten mahdollisuuksia osallistua päätöksentekomenettelyihin, ja se, että hallinnolla on demokraattisessa järjestelmässä suhteessa kansalaisiin suurempi legitimitetti ja hallinto on tehokkaampaa ja vastuullisempaa. Vaikka näillä toteamuksilla on aivan erityistä merkitystä tilanteissa, joissa toimielin toimii lainsäätäjänä, asetuksen N:o 1049/2001 soveltamisala kattaa kuitenkin myös unionin lainsäädäntötoiminnan ulkopuolelle jäävän toiminnan.

Silloin, kun on kyse asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan, joka koskee kansainvälisiä suhteita koskevan yleisen edun suojaa ja oikeudellisen neuvonannon suojaa, 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa säädetystä oikeudellista neuvonantoa koskevasta poikkeuksesta, tarkastelu, joka toimielimien on suoritettava silloin, kun sitä pyydetään ilmaisemaan asiakirjan sisältämiä tietoja, on ehdottomasti toteutettava kolmessa vaiheessa, jotka vastaavat tässä säännöksessä säädettyjä kolmea kriteeriä. Ensimmäiseksi toimielimien, jolta on pyydetty asiakirjan sisältämien tietojen ilmaisemista, on varmistettava, että kyseisessä asiakirjassa on kysymys oikeudellisesta neuvonannosta. Toiseksi sen on tutkittava, vahingoittaisiko kyseessä olevan asiakirjan niiden osien ilmaiseminen, joiden osalta on todettu, että niissä on kyse oikeudellisesta neuvonannosta, niille taattavaa suojaa kohtuullisesti

³⁹ Tuomio 4.5.2012, *In 't Veld v. neuvosto* (T-529/09, EU:T:2012:215).

⁴⁰ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

ennakoitavissa olevalla eikä täysin hypoteettisella tavalla. Ja vielä kolmanneksi on niin, että jos toimielin katsoo, että asiakirjan sisältämien tietojen ilmaiseminen loukkaa oikeudelliselle neuvonannolle taattavaa suojaa, sen on vielä varmistuttava siitä, ettei tietojen ilmaiseminen ole jonkin ylivoimaisen yleisen edun vuoksi perusteltua.

4. Varainhoitoa koskevat säännökset

Asiassa *Nencini v. parlamentti* (C-447/13 P, EU:C:2014:2372) 13.11.2014 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin käsitteli Euroopan parlamentin entisen jäsenen valitusta tuomiosta, jolla unionin yleinen tuomioistuin oli hylännyt hänen kanteensa, jossa hän vaati kumoamaan muun muassa *parlamentin päätöksen, joka koski tiettyjen sellaisten summien takaisin perimistä, jotka valittaja, joka on Euroopan parlamentin entinen jäsen, oli saanut matka- ja avustajakulukorvauksina ja jotka oli maksettu perusteettomasti, sekä niihin liittyvän veloitusilmoituksen*.⁴¹ Valituksensa tueksi valittaja vetosi erityisesti siihen, että unionin yleinen tuomioistuin oli rikkonut sovellettavia vanhentumissääntöjä.

Unionin tuomioistuin totesi, ettei asetuksessa N:o 1605/2002 (varainhoitoasetus)⁴² eikä asetuksessa N:o 2342/2002 (täytäntöönpanoasetus)⁴³ täsmennetä määräaika, jossa veloitusilmoitus on annettava tiedoksi sen jälkeen, kun asianomaisen saamisen taustalla oleva tapahtuma on tapahtunut. Se totesi, että oikeusvarmuuden periaate kuitenkin edellyttää – sovellettavien säästösten vaie- tessa –, että asianomainen toimielin toteuttaa tiedoksi antamisen kohtuullisessa ajassa. Kun ote- taan huomioon varainhoitoasetuksen 73 a artiklassa tarkoitettu viiden vuoden vanhentumisaika, veloitusilmoituksen tiedoksi antamista koskeva määräaika on katsottava kohtuuttomaksi, kun tiedoksi antaminen tapahtuu yli viiden vuoden jälkeen hetkestä, jona toimielin saattoi normaalisti vaatia saamistaan. Tällainen oletama voidaan kumota vain, jos asianomainen toimielin osoittaa, että noudattamastaan huolellisuudesta huolimatta toiminnassa aiheutunut viive johtuu velallisen käyttäytymisestä ja erityisesti tämän viivyttelystä tai vilpillisestä mielestä. Tällaisten todisteiden puuttuessa on siis todettava, että toimielin ei ole noudattanut käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatteen mukaisia velvoitteitaan.

IV. Unionin oikeudenkäyntiasiat

Vuoden 2014 kuluessa unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa unionin oikeudenkäyntiasioihin liittyviin useisiin eri näkökohtiin sekä ennakkoratkaisupyyntöjen että joidenkin suorien kanteiden tapauksissa.

⁴¹ Tuomio 4.6.2013, *Nencini v. parlamentti* (T-431/10 ja T-560/10, EU:T:2013:290).

⁴² Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annettu neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuk- sella (EY, Euratom) N:o 1995/2006 (EUVL L 390, s. 1).

⁴³ Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta annetun neuvoston ase- tuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annettu komissio asetus (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL L 357, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY, Euratom) N:o 478/2007 (EUVL L 111, s. 13).

1. Ennakkoratkaisupyynnöt

Oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa⁴⁴ koskevassa tuomiossa *A* (C-112/13, EU:C:2014:2195), joka julistettiin 11.9.2014, unionin tuomioistuimella oli tilaisuus ratkaista, onko SEUT 267 artikla esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan yleisten tuomioistuinten, jotka käsittelevät asiaa muutoksenhakutuomioistuimena tai viimeisenä oikeusasteena, on silloin, kun ne katsovat, että kansallinen laki on perusoikeuskirjan vastainen, esitettävä käsiteltävänä olevassa menettelyssä valtiosääntötuomioistuimelle lain yleistä kumoamista koskeva pyyntö sen sijaan, että ne tyytyisivät jättämään lakia soveltamatta käsiteltävässä asiassa.

Unionin tuomioistuin palautti mieleen tuomiossa *Melki ja Abdeli*⁴⁵ vahvistetut periaatteet ja katsoi, että unionin oikeutta ja erityisesti SEUT 267 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä tällaiselle kansalliselle säännöstölle siltä osin kuin tämän menettelyn ensisijaisuus vaikuttaa siten, että sekä ennen kuin tällainen pyyntö esitetään lakien perustuslakienmukaisuuden valvonnasta vastaavalle tuomioistuimelle että tarvittaessa sen jälkeen, kun tämä tuomioistuin on ratkaissut pyynnön, näillä yleisillä tuomioistuimilla ei ole mahdollisuutta käyttää oikeuttaan tai täyttää velvollisuuttaan esittää ennakkoratkaisukysymyksiä unionin tuomioistuimelle.

Unionin tuomioistuin totesi, että kun perustuslainmukaisuuden valvontaa koskeva liitännäinen menettely koskee kansallista lakia, jonka sisältönä on vain panna täytäntöön unionin direktiivin pakottavat säännökset, tällä menettelyllä ei saa puuttua vain unionin tuomioistuimella olevaan toimivaltaan todeta unionin toimen pätemättömyys. Ennen kuin tällaisen lain perustuslainmukaisuuden liitännäinen valvonta voidaan toteuttaa niiden samojen perusteiden kannalta, joilla riitautetaan direktiivin pätevyys, kansalliset tuomioistuimet, joiden ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, ovat lähtökohtaisesti velvollisia SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan nojalla kysymään unionin tuomioistuimelta kyseisen direktiivin pätevydestä ja sen jälkeen tekemään päätelmät, jotka seuraavat unionin tuomioistuimen antamasta ennakkoratkaisusta, ellei tuomioistuin, joka saattaa vireille perustuslainmukaisuutta koskevan liitännäisen valvontamenettelyn, ole itse saattanut unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi tällaista kysymystä kyseisen artiklan toisen kohdan nojalla. Kun nimittäin on kyse kansallisesta laista, jolla direktiivi pannaan täytäntöön, se, onko direktiivi pätevä, on direktiivin täytäntöönpanovelvollisuus huomioon ottaen ratkaistava ensin.

2. Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

Unionin tuomioistuin täsmensi kolmessa suuren jaoston kokoonpanossa antamassaan ratkaisussa SEUT 260 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä tapauksissa, joissa jäsenvaltio ei ole pannut täytäntöön jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevia tuomioita.

Ensinnäkin 15.1.2014 antamassaan tuomiossa *komissio v. Portugal* (C-292/11 P, EU:C:2014:3) unionin tuomioistuin otti kantaa *komission toimivaltaan sen tutkiessa SEUT 260 artiklan 2 kohdan nojalla annetun tuomion täytäntöönpanoa*. Vuonna 2008 antamassaan tuomiossa⁴⁶ unionin tuomioistuin oli todennut, että Portugal ei ollut noudattanut vuonna 2004 annettua jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa tuomiota,⁴⁷ ja oli näin ollen velvoittanut tämän valtion maksamaan

⁴⁴ Ks. tuomion esittely siltä osin kuin se koskee oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa tätä alaa koskeva luku IX.

⁴⁵ Tuomio 22.6.2010, *Melki ja Abdeli* (C-188/10 ja C-189/10, EU:C:2010:363).

⁴⁶ Tuomio 10.1.2008, *komissio v. Portugal* (C-70/06, EU:C:2008:3).

⁴⁷ Tuomio 14.10.2004, *komissio v. Portugal* (C-275/03, EU:C:2004:632).

uhkasakon. Tämän uhkasakon perimistä koskevassa menettelyssä komissio oli tehnyt päätöksen, jonka mukaan tämän valtion toteuttamilla toimenpiteillä ei varmistettu riittävällä tavalla kyseisen vuoden 2004 tuomion täytäntöönpanoa. Portugali oli nostonut tästä päätöksestä kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa, joka oli hyväksynyt kanteen ja katsonut kyseisen komission arvioinnin kuuluvan unionin tuomioistuimen toimivaltaan.⁴⁸ Komissio valitti tästä tuomiosta.

Unionin tuomioistuin katsoi tämän valituksen johdosta antamassaan tuomiossa, että toisin kuin SEUT 258 artiklalla käyttöön otetun menettelyn, jonka tarkoituksena on todeta ja saada loppumaan jäsenvaltion menettely, jolla se rikkoo unionin oikeutta, SEUT 260 artiklassa määrätyn menettelyn kohde on paljon rajatumpi siltä osin kuin sen tarkoituksena on vain kannustaa velvoitteensa laiminlyönyttä jäsenvaltiota panemaan täytäntöön jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskeva tuomio. SEUT 260 artiklassa määrätty menettely on näin ollen katsottava unionin tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanoa koskevaksi erityiseksi oikeudenkäyntimenettelyksi, toisin sanoen täytäntöönpanokeinoksi. Näin ollen komission on arvioitava jäsenvaltion tuomion noudattamiseksi toteuttamia toimenpiteitä ja perittävä maksettavat summat ottaen huomioon unionin tuomioistuimen tuomiossa rajattu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen. Tästä seuraa, että kun SEUT 260 artiklan nojalla annetun tuomion täytäntöönpanon yhteydessä komission ja asianomaisen jäsenvaltion välillä on erimielisyyttä siitä, soveltuuko kansallinen käytäntö tai sääntely jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevan tuomion täytäntöönpanoon, komissio ei voi ratkaista itse tällaista erimielisyyttä ja tehdä siitä päätelmiä, jotka ovat sitovia uhkasakkoa laskettaessa.

Unionin tuomioistuimen mukaan unionin yleinen tuomioistuin, jonka on arvioitava tällaisen päätöksen laillisuutta, ei voi myöskään lausua komission arvioinnista, joka koskee sellaisen kansallisen käytännön tai sääntelyn, jota unionin tuomioistuin ei ole vielä tutkinut, soveltuvuutta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevan tuomion täytäntöönpanon varmistamiseen. Unionin yleisen tuomioistuimen olisi näin tehdessään väistämättä lausuttava tällaisen käytännön tai lainsäädännön yhteensoveltuvuudesta unionin oikeuden kanssa, ja se puuttuisi siten unionin tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan asiassa.

Toiseksi kahdessa 2.12.2014 annetussa tuomiossa, *komissio v. Italia* (C-196/13, EU:C:2014:2407) ja *komissio v. Kreikka* (C-378/13, EU:C:2014:2405), unionin tuomioistuimen suuri jaosto, joka käsitteli komission SEUT 260 artiklan 2 kohdan nojalla nostamaa kahta kannetta Italian ja Kreikan jätettyä panematta täytäntöön jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevia tuomioita jätetuollon alalla, otti kantaa *rahamääräisten seuraamusten vahvistamista koskeviin kriteereihin jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevan tuomion täytäntöönpanon laiminlyönnin tapauksessa*.⁴⁹

Unionin tuomioistuin täsmensi, että kun – kuten näissä tapauksissa – jäsenvaltion velvoittaminen maksamaan uhkasakko on asianmukainen taloudellinen keino kannustaa sitä toteuttamaan toimet, jotka ovat tarpeen todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen lopettamiseksi, kyseinen seuraamus on tuomittava sen mukaisesti, minkä verran tarvitaan pakkoa, jotta jäsenyysvelvoitteita noudattamatta jättänyt jäsenvaltio taivutellaan panemaan täytäntöön jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskeva tuomio ja muuttamaan toimintaansa todetun rikkomisen lopettamiseksi. Kun unionin tuomioistuin haluaa arvioinnissaan unionin oikeuden yhdenmukaisen ja tosiasiallisen soveltamisen taatakseen varmistaa uhkasakon pakottavan luonteen, perusperus-

⁴⁸ Tuomio 29.3.2011, Portugali v. komissio (T-33/09, EU:T:2011:127).

⁴⁹ Tuomio 26.4.2007, komissio v. Italia (C-135/05, EU:C:2007:250), ja tuomio 6.10.2005, komissio v. Kreikka (C-502/03, EU:C:2005:592).

teina on otettava huomioon lähtökohtaisesti rikkomisen vakavuus, sen kesto ja kyseisen jäsenvaltion maksukyky. Näitä perusteita sovellettaessa unionin tuomioistuimen on otettava erityisesti huomioon seuraukset, joita täytäntöönpanon laiminlyönnistä aiheutuu julkisille ja yksityisille intresseille, ja se, kuinka kiireellisesti kyseinen jäsenvaltio on saatava noudattamaan velvoitteitaan. Uhkasakkoa on unionin tuomioistuimen tuomion täysimääräisen täytäntöönpanon takaamiseksi vaadittava kokonaisuudessaan, kunnes jäsenvaltio on toteuttanut kaikki todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen lopettamiseksi tarpeelliset toimenpiteet. Tietyissä erityistapauksissa voidaan kuitenkin harkita alenevaa uhkasakkoa, jossa otetaan huomioon jäsenvaltion velvoitteidensa täytäntöönpanossa mahdollisesti ottamat edistysaskeleet.

Unionin tuomioistuin korosti, että se on sille kyseessä olevalla alalla myönnettyä harkintavaltaa käyttäessään toimivaltainen määräämään kumulatiivisesti uhkasakon ja kiinteämääräisen hyvityksen, ja totesi sitten, että kiinteämääräisen hyvityksen maksamiseen velvoittamisen periaate riippuu pääasiallisesti niiden seurausten arvioinnista, joita asianomaisen jäsenvaltion velvoitteiden täytäntöönpanon laiminlyönnistä aiheutuu yksityisille ja julkisille eduille, erityisesti silloin, kun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on jatkunut pitkään sen tuomion antamisen jälkeen, jossa se alun perin todettiin. Kyseinen velvoittaminen on tehtävä kussakin yksittäistapauksessa kaikkien niiden asian kannalta merkityksellisten seikkojen perusteella, jotka liittyvät sekä todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen piirteisiin että jäsenyysvelvoitteita noudattamatta jättäneen jäsenvaltion asenteeseen.

3. Kumoamiskanteet

Ensinnäkin 9.12.2014 annetussa tuomiossa *Schönberger v. parlamentti* (C-261/13 P, EU:C:2014:2423) unionin tuomioistuin pysytti suuren jaoston kokoonpanossa unionin yleisen tuomioistuimen tuomion⁵⁰ ja otti kantaa edellytyksiin, joiden täytyessä parlamentin vetoamusvaliokunnan päätös, jolla päätetään vetoomuksen tutkiminen, on kannekelpoinen toimi.

Unionin tuomioistuin muistutti, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia ovat SEUT 263 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen selvästi tämän oikeusasemaa.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin korosti, että vetoomusoikeus kuuluu perusoikeuksiin, että tätä oikeutta käytetään SEUT 227 artiklassa määrätyin edellytyksin ja että se on väline, jolla kansalaiset osallistuvat demokratian toimintaan unionissa. Unionin tuomioistuin täsmensi, että päätös, jossa parlamentti vetoomusta käsitellessään katsoo, ettei vetoomus täytä SEUT 227 artiklassa asetettuja edellytyksiä, on voitava saattaa tuomioistuinvalvontaan, koska se on omiaan vaikuttamaan asianomaisen oikeuteen esittää vetoomus. Tämä koskee myös päätöstä, jolla parlamentti vetoomusoikeuden keskeisen sisällön sivuuttaen ei suostuisi vastaanottamaan sille osoitettua vetoomusta tai jättäisi tutustumasta siihen ja jolla se näin ollen jättäisi tarkistamatta, täyttääkö tämä edellä mainitut edellytykset.

Lisäksi parlamentin päätös, jossa se katsoo, etteivät SEUT 227 artiklassa asetetut edellytykset täyty, on perusteltava siten, että vetoomuksen esittäjällä on mahdollisuus saada tietoonsa, mikä edellytys ei hänen tapauksessaan täyty. Yhteenvedonomaiset perustelut ovat tämän vaatimuksen mukaisia.

⁵⁰ Tuomio 7.3.2013, *Schönberger v. parlamentti* (T-186/11, EU:T:2013:111).

Sitä vastoin unionin tuomioistuin katsoi, että kun kyse on vetoomuksesta, jonka parlamentti on – kuten tässä asiassa – katsonut täyttävän SEUT 227 artiklassa asetetut edellytykset, parlamentilla on laaja poliittisluonteinen harkintavalta sen suhteen, mihin toimenpiteisiin sen suhteen on ryhdyttävä. Tästä seuraa, että tästä tehty päätös jää tuomioistuINVALVONNAN ulkopuolelle, eikä merkitystä ole sillä, toteuttaako parlamentti tällaisella päätöksellä itse kyseiset toimenpiteet vai katsooko se olevansa kykenemätön näin tekemään ja siirtääkö se siksi vetoomuksen toimivaltaiselle toimielimelle tai yksikölle näiden toimenpiteiden toteuttamista varten. Näin ollen tällaista päätöstä ei voida saattaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Toiseksi 17.9.2014 antamassaan tuomiossa *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:2229) unionin tuomioistuin esitti täsmennyksiä, joka koskevat *unionin tuomioistuimissa kannekelpoisia toimia sekä jäsenvaltioiden velvollisuuksia taata perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettu oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan, kun unionin tuomioistuimissa ei voida hakea muutosta*. Tässä asiassa oli kyse taloudellisen ja sosiaalisen koheesioalan kuuluvan toimenpideohjelman täytäntöönpanosta vastaavan, jäsenvaltion perustaman seurantakomitean päätöksestä hylätä yrityksen esittämä tukihakemus.

Unionin tuomioistuin totesi, että SEUT 263 artiklassa määrättyjä tuomioistuINVALVONNAN muotoja sovelletaan unionin lainsäätäjän perustamiin elimiin ja laitoksiin, joille on annettu toimivalta toteuttaa luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä oikeudellisesti sitovia toimenpiteitä erityisillä aloilla. Sitä vastoin asetuksella N:o 1083/2006⁵¹ vahvistetun kaltaisen toimenpideohjelman puitteissa jäsenvaltion perustama seurantakomitea, jonka tarkoituksena on Euroopan alueellisen yhteistyön edistäminen, ei ole unionin toimielin eikä unionin elin tai laitos. Unionin tuomioistuimilla ei näin ollen ole toimivaltaa ratkaista tällaisen komitean toteuttaman toimen, kuten tukihakemuksen hylkäämisestä tehdyn päätöksen, lainmukaisuutta. Niillä ei ole myöskään toimivaltaa arvioida tämänkaltaisen komitean hyväksymien ohjelmakäsikirjojen pätevyyttä.

Unionin tuomioistuin katsoi kuitenkin, että asetusta N:o 1083/2006, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, on tulkittava niin, että se on esteenä seurantakomitean hyväksymän ohjelmakäsikirjan määräykselle, jossa ei määrätä, että mainittuun seurantakomitean päätökseen, jolla tukihakemus hylätään, voitaisiin hakea muutosta jäsenvaltion tuomioistuimessa. Perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden noudattamisen takaamiseksi unionissa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa veloitetaan jäsenvaltiot säätämään tarvittavista muutoksenhakekeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.

4. Vahingonkorvauskanteet

Unionin tuomioistuimen oli 10.7.2014 antamassaan tuomiossa *Nikolaou v. tilintarkastustuomioistuin* (C-220/13 P, EU:C:2014:2057), jolla se pysytti unionia vastaan nostetun vahingonkorvauskanteen hylkäämisestä annetun unionin yleisen tuomioistuimen tuomion,⁵² ratkaistava, *onko unionin tuomioistuinten vilpittömän yhteistyön periaatteen nojalla otettava huomioon kansallisen tuomioistuimen kansallisessa rikosoikeudenkäynnissä suorittama tosiseikkojen oikeudellinen luonnehdinta, joka koskee samoja tosiseikkoja kuin ne, joita tarkastellaan kyseisessä vahingonkorvausmenettelyssä*. Tässä asiassa tilintarkastustuomioistuimen jäsen oli nostonut vahingonkorvauskanteen saadakseen korvausta vahingosta, jonka hän väitti aiheutuneen niiden lainvastaisuuksien ja unionin oikeuden rikkomis-

⁵¹ Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta 11.7.2006 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1083/2006 (EUVL L 210, s. 25).

⁵² Tuomio 20.2.2013, *Nikolaou v. tilintarkastustuomioistuin* (T-241/09, EU:T:2013:79).

ten vuoksi, joihin tilintarkastustuomioistuin väitetysti syylistyi erään tutkimuksensa yhteydessä. Valituksessa vedottiin erityisesti siihen, että syyttömyysolettaman periaatetta on tulkittava siten, että sen kanssa on ristiriidassa unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu, jossa asetetaan hänen syyttömyytensä kyseenalaiseksi, vaikka hänet on aiemmin vapautettu syytteistä kansallisen rikostuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla.

Unionin tuomioistuin totesi, että EY 235 ja EY 288 artiklassa⁵³ tarkoitettu vahingonkorvauskanne, joka liittyy unionin sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen sen toimielinten toimista tai laiminlyönneistä, on otettu käyttöön muihin kanteisiin nähden itsenäisenä keinona, jolla on erityinen tehtävänsä oikeussuojakeinojen järjestelmässä ja jonka käyttämisen edellytykset on laadittu sen erityistä tavoitetta silmällä pitäen.

Näin ollen on niin, että vaikka se unionin tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, voi ottaa huomioon rikosoikeudellisessa menettelyssä tehdyt päätelmät, jotka koskevat samoja tosiseikkoja kuin ne, joita tarkastellaan kyseiseen EY 235 artiklaan perustuvassa menettelyssä, rikostuomioistuimen suorittama tosiseikkojen oikeudellinen luonnehdinta ei kuitenkaan sido kyseistä unionin tuomioistuinta, vaan tämän tehtävänä on täyden harkintavaltansa puitteissa tutkia ne itsenäisesti sen selvittämiseksi, täyttyvätkö unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytykset. Unionin tuomioistuinten ei näin ollen voida katsoa loukanneen EY 10 artiklassa⁵⁴ vahvistettua vilpittömän yhteistyön periaatetta, kun se on arvioinut eräitä tosiseikkoja eri tavalla kuin kansallisen tuomioistuimen tuomioon sisältyvissä huomioissa.

V. Maatalous

Maatalouden alalla 13.3.2014 julistetussa tuomiossa *SICES ym.* (C-155/13 EU:C:2014:145) unionin tuomioistuimella oli tilaisuus lausua oikeuden väärinkäytön käsitteestä asetuksella N:o 341/2007⁵⁵ perustetun valkosipulin tuontitodistusmenettelyn tulkinnan yhteydessä. Unionin tuomioistuimen oli täsmennettävä, onko kyseisen asetuksen 6 artiklan 4 kohta esteenä liiketoimille, joilla tuoja, joka on sellaisten tuontitodistusten haltija, joihin liittyy alennettu tariffi, ostaa tavaran ennen sen tuontia unioniin toimijalta, joka on asetuksessa tarkoitettu perinteinen tuoja mutta joka on käyttänyt loppuun omat tuontitodistuksensa, joihin liittyy alennettu tariffi, ja myy kyseisen tavaran sitten tälle takaisin tuotuaan sen unioniin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyi, onko kyseinen artikla, joka ei koske näitä liiketoimia, esteenä niille, ja merkitsevätkö nämä liiketoimet oikeuden väärinkäyttöä.⁵⁶

Tässä asiassa unionin tuomioistuin muistutti, että yksityiset oikeussubjektit eivät saa vedota unionin oikeusnormeihin vilpillisesti tai käyttää niitä väärin ja että väärinkäytösluonteisen menettelytavan toteamisen edellytyksenä on sekä objektiivisen että subjektiivisen osatekijän olemassaolo. Tässä tapauksessa unionin tuomioistuin totesi objektiivisesta osatekijästä, että asetuksen

⁵³ Joista on tullut SEUT 268 artikla ja SEUT 340 artikla.

⁵⁴ Josta on tullut SEU 4 artiklan 3 kohta.

⁵⁵ Kolmansista maista tuotavan valkosipulin ja tiettyjen muiden maataloustuotteiden tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista sekä tuonti- ja alkuperätodistusmenettelyn perustamisesta 29.3.2007 annettu komission asetus (EY) N:o 341/2007 (EUVL L 90, s. 12).

⁵⁶ Kaksi muuta tässä kertomuksessa selostettua tuomiota koskevat oikeuden väärinkäyttöä: tuomio 17.7.2014, *Torresi* (C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088), joka esitellään luvussa VI.2 ”Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus”, ja tuomio 18.12.2014, *McCarthy ym.* (C-202/13, EU:C:2014:2450), joka esitellään luvussa II ”Unionin kansalaisuus”.

tavoitetta, jonka mukaan tariffikiintiöitä hallinnoitaessa on turvattava tosiasiallisten tuojien välinen kilpailu siten, ettei kukaan yksittäinen tuoja voi hallita markkinoita, ei ole saavutettu. Kyseiset liiketoimet voivat mahdollistaa sen, että ostaja, joka on myös tuoja ja joka käytettyään loppuun omat todistuksensa ei sittemmin enää kykene tuomaan valkosipulia etuustariffilla, hankkii etuustariffilla tuotua valkosipulia ja ulottaa vaikutusvaltansa markkinoilla sille myönnettyä tariffikiintiön osuutta laajemmalle. Subjektiivisesta osatekijästä unionin tuomioistuin totesi, että jotta kyseisten liiketoimien keskeisenä päämääränä voitaisiin pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa katsoa olleen se, että unionissa oleva ostaja saa perusteetonta etua, edellytetään, että tuojien tarkoituksena oli tällaisen edun antaminen kyseiselle ostajalle ja ettei liiketoimilla ollut näille tuojille minkäänlaista taloudellista ja kaupallista oikeuttamisperustetta, mikä kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava.

Unionin tuomioistuin katsoi, että vaikka kyseinen säännös ei lähtökohtaisesti ole esteenä kyseessä oleville myynti-, tuonti- ja takaisinmyyntiliiketoimille, tällaiset liiketoimet merkitsevät oikeuden väärinkäyttöä, jos ne on suunniteltu keinotekoisesti keskeisenä päämääränä hyötyä etuustariffista.

VI. Liikkumisvapaudet

1. Työntekijöiden vapaa liikkuvuus ja sosiaaliturva

Kahdessa merkittävässä tuomiossa unionin tuomioistuin otti kantaa SEUT 45 artiklassa tarkoitettuihin työntekijän ja julkishallinnon palvelussuhteen käsitteisiin.

Unionin tuomioistuin käsitteli 19.6.2014 antamassaan tuomiossa *Saint Prix* (C-507/12, EU:C:2014:2007) *SEUT 45 artiklassa ja direktiivin 2004/38⁵⁷ 7 artiklassa tarkoitetun työntekijän käsitteen tulkintaa*. Pääasian oikeusriita koski Ranskan kansalaista, joka oli hakenut tulotukea keskeytettyään työnteon Yhdistyneessä kuningaskunnassa raskauteensa liittyvistä syistä. Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset kieltäytyivät myöntämästä tätä etuutta sillä perusteella, että asiassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla hakija oli menettänyt työntekijän aseman ja siten oikeutensa tulotukeen.

Unionin tuomioistuin korosti, että SEUT 45 artiklassa tarkoitettua työntekijän käsitettä on tulkittava laajasti ja että direktiivi 2004/38 ei voi rajoittaa tämän käsitteen ulottuvuutta. Direktiiviä tulkittaessaan unionin tuomioistuin katsoi, että kantajan tilannetta ei voida rinnastaa sellaisen henkilön tilanteeseen, joka joutuu tilapäisesti työkyvyttömäksi sairauden vuoksi direktiivin 2004/38 7 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti, koska raskaus ei liity sairauteen.

Unionin tuomioistuin totesi lisäksi, että kyseisestä 7 artiklasta ja direktiivin muista säännöksistä ei seuraa, että naiselta, joka lopettaa työn tekemisen tai työn hakemisen raskautensa myöhäisvaiheisiin ja synnytyksen jälkivaikutuksiin liittyvän fyysisen rasituksen vuoksi, poistettaisiin järjestelmällisesti asema SEUT 45 artiklassa tarkoitettuna työntekijänä. Hän säilyttää tämän aseman, kunhan hän palaa työhönsä tai löytää toisen työpaikan kohtuullisen ajan kuluessa lapsen syntymästä. SEUT 45 artiklassa tarkoitetuksi työntekijäksi luonnehtiminen ja tällaiseen asemaan perustuvat oikeudet eivät välttämättä riipu työsuhteen olemassaolosta tai tosiasiallisesta jatkumisesta. Se, että henkilö ei muutaman kuukauden ajan ole ollut työmarkkinoiden käytettävissä, ei merkitse sitä, ettei kyseinen henkilö kuulu enää noille työmarkkinoille kyseisen ajanjakson aikana, kunhan hän palaa työhönsä tai löytää toisen työpaikan kohtuullisen ajan kuluessa synnytyksen jälkeen. Kyseisen ajan

⁵⁷ Mainittu edellä alaviitteessä 13.

kohtuullisuutta arvioitaessa unionin tuomioistuimen mukaan on otettava huomioon kaikki asiaan liittyvät erityiset olosuhteet ja äitiysloman kestoa koskevat sovellettavat kansalliset säännöt direktiivin 92/85⁵⁸ mukaisesti.

Tuomiossa *Haralambidis* (C-270/13, EU:C:2014:2185), joka annettiin 10.9.2014, unionin tuomioistuimen oli tulkittava SEUT 45 artiklan 4 kohtaa, jonka mukaan *työntekijöiden vapaa liikkuvuus ei koske julkishallinnon palvelussuhteita*. Tässä asiassa kilpailija oli riitauttanut Kreikan kansalaisen nimittämisen Brindisin satamaviranomaisen johtajaksi sillä perusteella, että Italian lain mukaan tehtävään voidaan nimittää ainoastaan Italian kansalaisia.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että satamaviranomaisen johtajaa on pidettävä SEUT 45 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna työntekijänä. Tämän jälkeen se totesi, että hänelle myönnetty valtuudet tehdä sitovia päätöksiä, mikäli se on välittömästi tarpeen, voivat lähtökohtaisesti kuulua SEUT 45 artiklan 4 kohdassa määrätyn työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan poikkeuksen alaan.

Tällaisten toimivaltuuksien käyttö on kuitenkin vähäinen osa satamaviranomaisen johtajan toimintaa, joka on yleensä luonteeltaan teknistä ja taloushallintoon liittyvää, ja näitä toimivaltuuksia on tarkoitus käyttää vain ajoittain tai poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tässä tilanteessa unionin tuomioistuimen mukaan muiden jäsenvaltioiden kansalaisten pääsyn satamaviranomaisen johtajan tehtäviin pois sulkeminen yleisesti on SEUT 45 artiklan kiellettyä kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, eikä sitä voida oikeuttaa tämän määräyksen 4 kohdan perusteella.

2. Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus

Luonnollisten henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin tuomioistuin antoi 17.7.2014 suuren jaoston kokoonpanossa tuomion *Torresi* (C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088), joka koski *asianajajan ammatin harjoittamista muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, koskevan direktiivin 98/5⁵⁹ tulkintaa*. Tässä asiassa kaksi Italian kansalaista olivat pian saatuaan ammatinimikkeen "abogado" Espanjassa pyytäneet, että heidät merkittäisiin asianajajaluetteloon, jotta he voisivat harjoittaa ammattia Italiassa. Toimivaltainen asianajajayhdistyksen hallitus oli hylännyt tämän pyynnön.

Unionin tuomioistuin huomautti, että tämän direktiivin tavoitteena on helpottaa asianajajan ammatin pysyvää harjoittamista muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu. Jäsenvaltion kansalaisten oikeus valita yhtäältä jäsenvaltio, jossa he haluavat hankkia ammatillisen pätevyytensä, ja toisaalta se jäsenvaltio, jossa he aikovat harjoittaa ammattiaan, sisältyy perussopimuksissa taattujen perusvapauksien käyttöön yhtenäismarkkinoilla. Unionin tuomioistuimen mukaan näissä olosuhteissa se, että jäsenvaltion kansalainen, joka on suorittanut oikeustieteellisen yliopistotutkinnon samassa jäsenvaltiossa, siirtyy toiseen jäsenvaltioon hankkiakseen siellä asianajajan ammatillisen pätevyyden ja palaa tämän jälkeen siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on, harjoittamaan siellä asianajajan ammattia käyttäen siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, saatua ammatinimikettä, saati se, että kyseinen jäsenvaltion

⁵⁸ Toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/85/ETY (kymmenes direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) (EYVL L 348, s. 1). Unionin tuomioistuimen muita ratkaisuja, jotka koskevat tätä direktiiviä, selostetaan luvussa XIV "Sosiaalipolitiikka".

⁵⁹ Asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, 16.2.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/5/EY (EYVL L 77, s. 36).

kansalainen on päättänyt hankkia ammattinimikkeen muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin, hyötyäkseen siellä edullisemmasta lainsäädännöstä, ei riitä oikeuksien väärinkäytön toteamiseen.⁶⁰

Unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivillä 98/5 perustettu järjestely ei voi vaikuttaa SEU 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin vastaanottavan jäsenvaltion poliittisiin ja valtiosäännön rakenteisiin tai keskeisiin tehtäviin, koska sillä ei säännellä asianajajan ammattiin pääsyä eikä kyseisen ammatin harjoittamista vastaanottavassa jäsenvaltiossa myönnettyä ammattinimikettä käyttäen.

Oikeushenkilöiden osalta on mainittava neljä sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa tuomiota. Kaksi niistä koskee kansallisia verojärjestelmiä. Tuomiossa *Felixstowe Dock and Railway Company ym.* (C-80/12, EU:C:2014:200) unionin tuomioistuimen suuri jaosto käsiteli Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöä, jonka mukaan veroetuja siirtämällä tappioita toisiinsa yhteydessä olevien yhtiöiden välillä on mahdollista saada ainoastaan, kun tappioita siirtävä yhtiö ja tappiot voitoista vähentävä yhtiö asuvat samassa valtiossa tai kun niillä on siellä kiinteä toimipaikka.

Unionin tuomioistuin totesi, että yhteyden muodostavaa yhtiötä varten säädetyllä asuinpaikka-edellytyksellä otetaan käyttöön erilainen kohtelu yhtäältä sellaisten kyseisessä jäsenvaltiossa asuvien yhtiöiden, joiden välisen yhteyden muodostaa kansallisessa lainsäädännössä tarkoitettu kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautunut yhteyden muodostava yhtiö ja jotka saavat tappiontasasta koskevan veroedun, ja toisaalta sellaisten kyseisessä jäsenvaltiossa asuvien yhtiöiden, joiden välisen yhteyden muodostaa toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut yhteyden muodostava yhtiö ja jotka eivät saa veroetua, välillä. Tällaisella erilaisella kohtelulla tehdään yhteyden muodostavan yhtiön sijoittautuminen toiseen jäsenvaltioon vähemmän houkuttelevaksi. Se voisi olla EUT-sopimuksen sijoittautumisvapautta koskevien määräysten mukaista ainoastaan, jos kyseiset yhtiöt eivät ole objektiivisesti toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa sikäli kuin kyse on mahdollisuudesta siirtää niiden välillä tappioita yhtymään sovellettavan konsernin sisäisen tappiontasauksen avulla.

Lisäksi unionin tuomioistuin korosti, että tällainen verojärjestelmä voitaisiin periaatteessa oikeuttaa jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoisen jaon säilyttämiseen, täysin keinotekoisien järjestelyjen estämiseen tai veroparatiisien torjuntaan liittyvillä yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä. Se katsoi kuitenkin, että kansallisen lainsäädännön tilanne ei selvästikään ole tällainen, koska sen erityisenä tavoitteena ei ole täysin keinotekoisien järjestelyjen estäminen vaan sillä annetaan yleisesti konserneihin ja erityisesti yhtymiin kuuluville jäsenvaltioon sijoittautuneille yhtiöille veroetu. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että tällainen kansallinen lainsäädäntö ei ole yhteensopiva unionin oikeuden kanssa.

Edelleen sijoittautumisvapauden alalla 17.7.2014 annettu tuomio *Nordea Bank Danmark* (C-48/13, EU:C:2014:2087) koskee kysymystä *konsernien suorittamien rajat ylittävien liiketoimien verotuksesta*. Tässä asiassa oli kyse Tanskan lainsäädännöstä, jonka mukaan kotimaisen yhtiön verotettavaan voittoon lisätään tappiot, jotka se oli aiemmin vähentänyt toisessa jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä ETA-sopimus)⁶¹ osapuolena olevassa muussa valtiossa sijaitsevan kiinteän toimipaikan perusteella, kun nämä toimipaikat oli luovutettu saman konsernin ulkomailla asuvalle yhtiölle.

⁶⁰ Kaksi muuta tässä kertomuksessa selostettua tuomiota koskevat oikeuden väärinkäyttöä: tuomio 18.12.2014, McCarthy ym. (C-202/13, EU:C:2014:2450), joka esitellään luvussa II ”Unionin kansalaisuus”, ja tuomio 13.3.2014, SICES ym. (C-155/13 EU:C:2014:145), joka esitellään luvussa V ”Maatalous”.

⁶¹ Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehty sopimus (EYVL 1994, L 1, s. 3).

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin katsoi suuren jaoston kokoonpanossa, että unionin oikeus on esteenä tällaiselle lainsäädännölle, mikäli ensin mainittu jäsenvaltio verottaa sekä kyseiselle toimipaikalle ennen luovutusta syntynyttä voittoa että luovutuksen yhteydessä realisoitunutta arvonnousua. Se totesi, että kyseisellä lainsäädännöllä ylitetään se, mikä on tarpeen sen verotusvallan tasapainoiseen jakoon tähtäävän tavoitteen saavuttamiseksi, jolla pyritään säilyttämään voittojen verotusoikeuden ja tappioiden vähennysmahdollisuuden välinen symmetria.

Unionin tuomioistuin katsoi myös, että Tanskan hallituksen mainitsevat verohallinnon vaikeudet, jotka koskevat sitä, että sen on konsernin sisäisten luovutusten yhteydessä varmistuttava toisessa jäsenvaltiossa luovutetun liikeomaisuuden käyvästä arvosta, eivät liity erityisesti rajat ylittäviin tilanteisiin, koska nämä samat tarkastukset suoritetaan silloin, kun liikeomaisuuden myynti liittyy kotimaisen toimipaikan luovutukseen konsernin sisäisesti.

Tuomio *Pfleger ym.* (C-390/12, EU:C:2014:281), joka annettiin 30.4.2014, koskee sitä, onko unionin oikeus esteenä *kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään peliautomaattien käyttö elinkeinotoiminnassa ilman hallintoviranomaisten myöntämää ennakkolupaa.*

Unionin tuomioistuin totesi ratkaisussaan aluksi tuomion *ERT*⁶² mukaiseen oikeuskäytäntöönsä vedoten, että silloin, kun jäsenvaltio vetoaa yleisen edun mukaisiin pakottaviin syihin sellaisen kansallisen lainsäädännön oikeuttamiseksi, joka on omiaan rajoittamaan palvelujen tarjoamisen vapauden käyttämistä, näiden unionin oikeudessa sallittujen oikeuttamisperusteiden osalta tulkinnassa on otettava huomioon unionin oikeuden yleiset oikeusperiaatteet ja erityisesti perusoikeuskirjassa taatut perusoikeudet. Kansalliseen säännöstöön voidaan siten soveltaa määrättyjä poikkeuksia ainoastaan silloin, kun se on niiden perusoikeuksien mukainen, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo. Tämä perusoikeuksien mukaisuuden velvoite kuuluu selvästi unionin oikeuden ja siten perusoikeuskirjan soveltamisalaan.⁶³

Tässä asiassa unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen säännöstö merkitsee SEUT 56 artiklassa tarkoitettua rajoitusta. Sen arvioimiseksi, voiko tällainen rajoitus olla oikeutettu yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella tai yleistä etua koskevista pakottavista syistä, unionin tuomioistuin totesi, että pelaajien suojelua rajoittamalla onnenpelien tarjontaa ja peleihin liittyvän rikollisuuden torjuntaa koskevien tavoitteiden on katsottu voivan oikeuttaa perusvapauksia koskevat rajoitukset onnenpelialalla. Lainsäädännön on oltava omiaan takaamaan näiden tavoitteiden toteutumisen. Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että rajoittavan järjestelmän todellinen tavoite on valtion tulojen maksimointi, kyseessä oleva järjestelmän on katsottava olevan ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

Tarkastellessaan ammatillista vapautta, elinkeinovapautta ja omistusoikeutta koskevia rajoituksia, joista määrätään perusoikeuskirjan 15–17 artiklassa, unionin tuomioistuin totesi, että jotta tällainen rajoitus olisi sallittu, siitä täytyy perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan perusteella olla säädetty lailla ja kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen ja että suhteellisuusperiaatteen noudattaminen edellyttää, että rajoitus voidaan säätää ainoastaan, jos se on välttämätön ja vastaa tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita. Jos SEUT 56 artiklassa tarkoitettu palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitus on perusteeton tai suhteeton, sitä ei voida

⁶² Tuomio 18.6.1991, *ERT v. DEP* (C-260/89, EU:C:1991:254).

⁶³ Perusoikeuskirjan soveltamisalan osalta viitataan myös tuomioon *Julian Hernández ym.* (C-198/13, EU:C:2014:2055), joka esitellään luvussa 1.2 ”Euroopan unionin perusoikeuskirja”.

pitää sallittuna myöskään kyseisen 52 artiklan 1 kohdan perusteella suhteessa perusoikeuskirjan 15–17 artiklassa vahvistettuihin oikeuksiin ja vapauksiin.

Tuomiossa *Azienda sanitaria locale n. 5 "Spezzino" ym.* (C-113/13, EU:C:2014:2440) unionin tuomioistuin katsoi 11.12.2014, että SEUT 49 ja SEUT 56 artikla eivät ole esteenä *kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään, että kiireellisten ja äärimmäisen kiireellisten sairaankuljetuspalvelujen tarjoaminen on annettava ensisijaisesti ja suorahankinnalla mitään ilmoitusta julkaisematta sopimusjärjestelmään kuuluville vapaaehtoiselimille.*

Unionin tuomioistuin tutki ensin kyseistä lainsäädäntöä julkisia hankintoja koskevan direktiivin 2004/18⁶⁴ kannalta. Se totesi, että siinä tapauksessa, että suorituksen arvo ylittää direktiivin 7 artiklassa vahvistetun merkityksellisen kynnyksarvon ja kuljetuspalvelujen arvo on suurempi kuin lääketieteellisten palvelujen arvo, direktiiviä 2004/18 sovellettaisiin ja suorahankinta olisi siten sen vastaista.

Siinä tapauksessa, että mainittua kynnyksarvoa ei saavuteta tai lääketieteellisten palvelujen arvo on suurempi kuin kuljetuspalvelujen arvo, on sen sijaan sovellettava ainoastaan SEUT 49 ja SEUT 56 artiklasta, joita jälkimmäisessä tapauksessa sovelletaan yhdessä direktiivin 2004/18 23 artiklan ja 35 artiklan 4 kohdan kanssa, seuraavia avoimuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Nämä perussopimuksen määräykset eivät ole esteenä tällaiselle lainsäädännölle siltä osin kuin lainsäädäntö- ja sopimuskehityksellä, jossa kyseisten elimien toiminta toteutuu, myötävaikutetaan tosiasiallisesti sosiaaliseen päämäärään sekä yhteisvastuullisuuden ja taloudellisuuden tavoitteiden, joihin kyseinen lainsäädäntö perustuu, saavuttamiseen.

Vaikka se, että muut yksiköt kuin vapaaehtoisjärjestöt suljetaan pois olennaisesta osasta kyseessä olevia markkinoita, on palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitus, sitä voidaan pitää perusteltuna yleisen edun mukaisen pakottavan syyn vuoksi, kuten tavoitteella turvata kansanterveyteen liittyvistä syistä monipuoliset ja kaikkien saatavilla olevat sairaanhoito- ja sairaalapalvelut. Tämä koskee näin ollen toimenpiteitä, jotka yhtäältä vastaavat yleiseen tavoitteeseen taata, että asianomaisen jäsenvaltion alueella on saatavilla riittävästi ja pysyvästi monipuolisia laadukkaita sairaanhoitopalveluja, ja joilla toisaalta halutaan osaltaan hallita kustannuksia ja välttää niin pitkälle kuin mahdollista rahavarojen, teknisten resurssien ja henkilöstöresurssien tuhlaaminen.

3. Pääomien vapaa liikkuvuus

Tuomiossa *X ja TBG* (C-24/12 ja C-27/12, EU:C:2014:1385), joka annettiin 5.6.2014, unionin tuomioistuin katsoi, että *unionin oikeus ei ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion verotukselliselle toimenpiteelle, jolla rajoitetaan pääomanliikkeitä tämän jäsenvaltion ja sen oman MMA:n välillä, jos toimenpiteellä pyritään tosiasiaassa veronkierron estämistä koskevaan päämäärään ja se on oikeassa suhteessa tähän päämäärään nähden.*

Unionin tuomioistuin, jolta kysyttiin, onko Alankomaiden ja Alankomaiden Antillien välisiä pääomanliikkeitä koskeva verojärjestelmä pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan unionin oikeuden mukainen, täsmensi, että unionin ja merentakaisen maiden ja alueiden (MMA) välisen assosiaatiota koskevan erityissääntelyn olemassaolon vuoksi EY:n perustamissopimuksen yleisiä määräyksiä eli määräyksiä, jotka eivät sisälly kyseisen sopimuksen neljänteen osaan, ei sovelleta MMA:isiin ilman

⁶⁴ Julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavaraj- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY (EUVL L 134, s. 114).

nimenomaista viittausta. Tämän vuoksi unionin tuomioistuin tutki kyseistä verotuksellista toimenpidettä merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan yhteisöön tehdyn päätöksen 2001/822 (jäljempänä MMA-päätös) säännösten valossa.⁶⁵

Unionin tuomioistuin totesi, että vaikka MMA-päätöksessä kielletään muun muassa rajoitukset, jotka koskevat osinkojen maksamista unionin ja MMA:iden välillä, samalla tavoin kuin EY 56 artiklassa⁶⁶ kielletään tällaiset toimenpiteet jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisissä suhteissa, kyseiseen päätökseen sisältyy poikkeuslauseke, joka koskee nimenomaisesti veronkierron estämistä.

Se katsoi erityisesti, että verotuksellinen toimenpide, jonka on määrä estää liian suuret pääomavirat Alankomaiden Antilleille ja vähentää tällä tavoin kyseisen MMA:n vetovoimaa veroparatiisina, kuuluu tämän verotusta koskevan poikkeuslausekkeen piiriin ja jää siten MMA-päätöksen soveltamisalan ulkopuolelle edellyttäen, että toimenpiteellä pyritään tosiasiaa tähän päämäärään ja toimenpide on oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

VII. Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka

1. Liikkuminen rajojen yli

Ulkorajojen valvonnassa sovellettavia vaatimuksia ja menettelyjä koskevien yhteisten sääntöjen osalta on paikallaan mainita 2.10.2004 annettu tuomio *U* (C-101/13, EU:C:2014:2249). Tässä asiassa saksalainen tuomioistuin kysyi, onko *kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan passin henkilötietosivulle on merkittävä ”sukunimi ja syntymänimi”, hyväksyttävissä passeja ja matkustusasiakirjoja koskevan asetuksen N:o 2252/2004⁶⁷ kannalta*. Tämä kysymys esitettiin asiassa, jossa kansallinen viranomais oli kieltäytynyt muuttamasta pääasian kantajan sukunimen vieressä ollutta syntymänimen merkintää, vaikka syntymänimi ei ole oikeudellisesti osa hänen nimeään.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että asetuksen N:o 2252/2004 liitteessä edellytetään, että jäsenvaltioiden myöntäminen passien koneellisesti luettavan sivun on oltava kaikkien Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) asiakirjan 9303 osassa 1 määrättyjen pakollisten teknisten eritelmien mukainen.⁶⁸ Tämä liite ei ole esteenä sille, että kun jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että henkilön nimi muodostuu hänen etunimestään ja sukunimestään, tämä valtio voi kuitenkin merkitä syntymänimen joko passin koneellisesti luettavan henkilötietosivun kenttään 6 ensisijaisena tunnisteena tai tämän sivun kenttään 7 toissijaisena tunnisteena taikka mainituista kentistä 6 ja 7 muodostuvaan yhteen ainoaan kenttään. ICAOn asiakirjassa tarkoitettulla käsitteellä ”passin myöntävän valtion määräämällä tavalla yksilöity koko nimi” valtioille jätetään harkintavaltaa niiden valitessa tekijät, joista muodostuu ”koko nimi”. Sitä vastoin kun jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että henkilön nimi muodostuu hänen etunimestään ja sukunimestään, asetuksen N:o 2252/2004 liite on esteenä sille, että kyseinen valtio voisi merkitä syntymänimen passin koneellisesti luettavan sen henkilötietosivun kenttään 13, joka sisältää ainoastaan valinnaisia henkilötietoja.

⁶⁵ Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan yhteisöön (”päätös merentakaisten alueiden assosiaatiosta”) 27.11.2001 tehty neuvoston päätös 2001/822/EY (EYVL L 314, s. 1).

⁶⁶ Josta on tullut SEUT 63 artikla.

⁶⁷ Jäsenvaltioiden myöntämien passien ja matkustusasiakirjojen turvatekijöitä ja biometriikkaa koskevista vaatimuksista 13.12.2004 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2252/2004 (EUVL L 385, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 6.5.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 444/2009 (EUVL L 142, s. 1).

⁶⁸ Ks. Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) asiakirja 9303, 1. osa, luku IV, 8.6 kohta.

Lopuksi unionin tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 2252/2004 liitettä on tulkittava perusoikeuskirjan yksityiselämän kunnioittamista koskevan 7 artiklan valossa siten, että jos silloin, kun jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että henkilön nimi muodostuu hänen etunimistään ja sukunimestään, kyseinen jäsenvaltio päättää kuitenkin, että passin haltijan syntymänimi on merkittävä passin koneellisesti luettavan henkilötietosivun kenttään 6 ja/tai 7, sen on yksiselitteisesti ilmoitettava näiden kenttien nimikkeissä, että niihin on merkittävä syntymänimi. Vaikka valtiolla on mahdollisuus lisätä passin haltijan nimeen muita seikkoja, kuten syntymänimi, tämän mahdollisuuden käyttämistä koskevilla säännöillä on kunnioitettava perusoikeuskirjan 7 artiklassa vahvistettua kyseessä olevan henkilön oikeutta yksityiselämäänsä, jonka tunnusomainen osa on nimen kunnioittaminen.

2. Turvapaikkapolitiikka

Jäljempänä tarkastellaan kolmea turvapaikkaoikeutta koskevaa tuomiota, jotka koskevat erityisesti pakolaisasemasta annettua direktiiviä 2004/83 (aseman määrittelyä koskeva direktiivi).⁶⁹

Ensinnäkin 30.1.2014 annetussa tuomiossa *Diakite* (C-285/12, EU:C:2014:39) unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin kysymys siitä, onko direktiivissä 2004/83 tarkoitettua maan sisäisen aseellisen selkkauksen käsitettä tulkittava itsenäisesti suhteessa kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa hyväksyttyyn määritelmään, ja mikäli näin on, millä kriteereillä tätä käsitettä on arvioitava.⁷⁰ Pääasian oikeudenkäynnissä Guinean kansalainen oli hakenut kansainvälistä suojelua Belgiassa vedoten väkivaltaisuuksiin, joiden kohteeksi hän väitti joutuneensa Guineassa osallistuttuaan protestiliikkeisiin vallanpitäjiä vastaan. Toissijainen suojelu evättiin häneltä sillä perusteella, että viimeksi mainitussa maassa ei ollut "maan sisäistä aseellista selkkausta", sellaisena kuin se ymmärretään kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa.

Unionin tuomioistuin totesi, että maan sisäisen aseellisen selkkauksen käsite on ominainen direktiiville 2004/83, ja sitä on tulkittava itsenäisesti. Se ei perustu suoraan kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen, jossa tunnetaan ainoastaan "aseellinen selkkaus, jolla ei ole kansainvälistä luonnetta". Koska toissijaisen suojelun järjestelmästä ei määrätä kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa, siinä ei yksilöidä tilanteita, joissa tällainen suojelu on välttämätöntä, ja sen mukaiset suojelujärjestelmät ovat selvästi erilliset direktiivin taustalla olevista järjestelmistä. Lisäksi kansainvälinen humanitaarinen oikeus on hyvin tiiviisti yhteydessä kansainväliseen rikosoikeuteen, kun taas direktiivissä säädettyssä suojelujärjestelmässä ei ole tällaista yhteyttä.

Tämän käsitteen arviointiperusteista direktiivissä 2004/83 unionin tuomioistuin täsmensi, että maan sisäisen aseellisen selkkauksen ilmaisulla tarkoitetaan tilannetta, jossa valtion vakinaiset asevoimat ottavat yhteen yhden tai usean aseistetun ryhmän kanssa, ja tilannetta, jossa on kyse kahden tai usean aseistetun ryhmän välisistä yhteenotoista. Näin ollen aseellinen selkkaus voi johtaa toissijaisen suojelun myöntämiseen vain, jos mielivaltaisen väkivallan aste saavuttaa niin korkean tason, että hakijalla olisi todellinen riski joutua jo pelkästään sen takia, että hän on kyseisellä alueella, henkeään tai ruumiillista koskemattomuuttaan uhkaavaan vakavaan ja henkilökohtaiseen vaaraan. Tällaisessa tapauksessa ei ole tarpeen, että toteamuksen, jonka mukaan kyse on tällaisesta selkkauksesta, edellytykseksi asetetaan aseellisten joukkojen tietty järjestäytymistaso tai selkkauksen erityinen kesto.

⁶⁹ Kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällystä 29.4.2004 annettu neuvoston direktiivi 2004/83/EY (EUVL L 304, s. 12).

⁷⁰ Ks. mm. direktiivin 2004/83 15 artiklan c alakohta.

Toiseksi 2.12.2014 antamassaan tuomiossa *A, B ja C* (C-148/13, C-149/13 ja C-150/13, EU:C:2014:2406) unionin tuomioistuimen suuri jaosto käsitteli kysymystä siitä, *rajoitetaanko unionin oikeudessa jäsenvaltioiden toimintaa niiden arvioidessa sellaisen hakijan turvapaikkahakemusta, joka pelkää joutuvansa alkuperämaassaan vainotuksi sukupuolisen suuntautumisensa vuoksi*. Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että tällaisen turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastaavien toimivaltaisten viranomaisten ei ole pidettävä turvapaikanhakijan väitettä suuntautumisestaan tosiseikkana, joka selvitetään hänen pelkkien lausumiensa perusteella. Tällaiset lausumat voivat turvapaikkahakemusten erityisen asiayhteyden perusteella olla vain lähtökohta direktiivin 2004/83 4 artiklassa säädettyssä tosiseikkojen ja olosuhteiden selvitysprosessissa. Nämä lausumat on ehkä tarpeen todentaa. Tavoissa, joilla toimivaltaiset viranomaiset arvioivat tällaisten hakemusten tueksi esitettyjä lausumia ja asiakirjoja tai muita todisteita, on noudatettava direktiivin 2004/83 ja direktiivin 2005/85 (menettelydirektiivi)⁷¹ säännöksiä sekä perusoikeuskirjan 1 artiklassa vahvistettua oikeutta ihmisarvon kunnioitukseen ja perusoikeuskirjan 7 artiklassa taattua oikeutta yksityis- ja perhe-elämän kunnioitukseen.

Tässä tapauksessa unionin tuomioistuin katsoi, että nämä säännökset ovat esteenä pelkkiin stereotypioihin homoseksuaaleista perustuville hakijan kuulusteluille sekä yksityiskohtaisille kuulusteluille tämän seksuaalisista tottumuksista, koska kansalliset viranomaiset eivät tällaisessa arvioinnissa voi ottaa huomioon hakijan asemaa ja hänen henkilökohtaisia olosuhteitaan. Niinpä se, ettei turvapaikanhakija kykene vastaamaan tällaisiin kysymyksiin, ei voi yksinään olla riittävä peruste päätelmälle, jonka mukaan hakija ei ole uskottava. Turvapaikan hakijan esittämistä todisteista unionin tuomioistuin katsoi lisäksi, että direktiivin 2004/83 4 artikla, luettuna perusoikeuskirjan 1 artiklan valossa, on esteenä sille, että turvapaikkahakemuksen käsittelyn yhteydessä kyseiset viranomaiset hyväksyvät näytöksi esimerkiksi sen, että asianomainen turvapaikanhakija suorittaa homoseksuaalisia tekoja, alistuu ”testeihin” homoseksuaalisuutensa selvittämiseksi tai esittää todisteina videotallenteita tällaisista teoista. Sen lisäksi, ettei tällaisilla seikoilla välttämättä ole todistusarvoa, ne olisivat omiaan loukkaamaan ihmisarvoa, jonka kunnioitus taataan perusoikeuskirjan 1 artiklassa. Unionin tuomioistuin täsmensi vielä, että kun henkilön yksityiselämän piiriin ja erityisesti hänen seksuaalisuuteensa liittyvien kysymysten arkaluonteisuus otetaan huomioon, kansallinen toimivaltainen viranomainen ei voi asiassa sovellettavien direktiivien 2004/83 ja 2005/85 säännösten perusteella pitää hakijaa epäuskottavana sen vuoksi, että tämä ei ole vedonnut homoseksuaalisuutensa ”mahdollisimman pian”.⁷²

Kolmanneksi 18.12.2014 antamassaan tuomiossa *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452) unionin tuomioistuin tulkitsi suuren jaoston kokoonpanossa direktiiviä 2004/83 asiassa, joka koski toissijaisen suojeluaseman myöntämistä vakavasti sairaalle henkilölle.⁷³

Belgian Cour constitutionnelle (perustuslakituomioistuin) esitti unionin tuomioistuimelle kysymyksiä pääasiassa kyseessä olevasta kansallisesta lainsäädännöstä, jota sovelletaan vakavasti sairaisiin kolmansien maiden kansalaisiin sen mukaan, onko heillä pakolaisasema direktiivin 2004/83 perusteella vai onko heillä kyseisen valtion myöntämä lääketieteellisiin syihin perustuva oleskelulupa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyi erityisesti, että kun otetaan huomioon tämän direktiivin sanamuoto ja vakavasti sairaiden henkilöiden karkottamisesta annettu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö, onko tällaisen oleskeluluvan myöntäminen tosiasia

⁷¹ Pakolaisaseman myöntämistä tai poistamista koskevissa menettelyissä jäsenvaltioissa sovellettavista vähimmäisvaatimuksista 1.12.2005 annettu neuvoston direktiivi 2005/85/EY (EUVL L 326, s. 13).

⁷² Ks. mm. direktiivin 2004/83 4 artiklan 3 kohta ja direktiivin 2005/85 13 artiklan 3 kohdan a alakohta.

⁷³ Vakavasti sairaiden kolmansien maiden kansalaisten osalta viitataan myös tuomioon 18.12.2014, *Abdida* (C-562/13, EU:C:2014:2453), joka esitellään luvussa VII.3 ”Maahanmuuttopolitiikka”.

toissijaista kansainvälistä suojelua, joka antaa oikeuden kyseisessä direktiivissä säädettyihin taloudellisiin etuuksiin ja sosiaaliturvaetuuksiin.

Unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivin 2004/83 28 ja 29 artiklaa, luettuina yhdessä direktiivin 2 artiklan e alakohdan ja 3, 15 ja 18 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan oikeutta sosiaaliapuun ja terveydenhuoltoon kolmannen maan kansalaiselle, joka on saanut luvan oleskella kyseisen jäsenvaltion alueella sellaisen kansallisen lainsäädännön nojalla, jonka mukaan kyseisessä jäsenvaltiossa myönnetään oleskelulupa ulkomaalaiselle, joka kärsii vakavasta sairaudesta, kun tämän alkuperämaassa tai kolmannessa maassa, jossa hän aikaisemmin oleskeli, ei ole mitään asianmukaista hoitoa eikä kyse ole hoidon tahallisuudesta epäamisestä kyseiseltä ulkomaalaiselta tässä maassa.

Unionin tuomioistuin täsmensi, että vakavasti sairaan kolmannen maan kansalaisen terveydentilan heikentymisen, joka johtuu asianmukaisen hoidon puuttumisesta hänen alkuperämaassaan eikä kyse ole hoidon tahallisuudesta epäamisestä tältä kolmannen maan kansalaiselta, vaara ei voi riittää siihen, että tälle olisi myönnettävä toissijaista suojelua. Unionin tuomioistuimen mukaan olisi direktiivin 2004/83 systematiikan ja päämäärien vastaista myöntää siinä säädettyt asemat kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat tilanteissa, joilla ei ole mitään yhteyttä kansainvälisen suojelun logiikkaan. Se, että jäsenvaltio antaa tällaista kansallista suojelua muista syistä kuin direktiivin 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetun kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella eli harkinnanvaraisesti ja myötätunnosta tai inhimillisistä syistä, ei kuulu direktiivin soveltamisalaan. Unionin tuomioistuin päätteli, että kolmannen maan kansalaiset, jotka ovat saaneet oleskeluluvan tällaisen lainsäädännön nojalla, eivät siis ole toissijaisen suojeluaseman saaneita henkilöitä, joihin direktiivin 28 ja 29 artiklaa olisi sovellettava.

3. Maahanmuuttopolitiikka

Tänä vuonna on annettu merkittävä määrä ratkaisuja, joka koskevat direktiiviä 2008/115 (ns. palauttamisdirektiivi).⁷⁴

Kaksi tuomiota on annettu tämän direktiivin 16 artiklasta, jonka mukaan maasta poistettavien kolmansien maiden kansalaisten säilöönotto tapahtuu yleensä erityisessä säilöönottolaitoksessa ja voi vain poikkeuksellisesti tapahtua vankilamajoituksessa, jolloin jäsenvaltion on taattava, että ulkomaan kansalainen pidetään erillään vangeista.

Unionin tuomioistuimen suuren jaoston oli 17.7.2014 antamassaan tuomiossa *Pham* (C-474/13, EU:C:2014:2096) ja tuomiossa *Bero ja Bouzalmate* (C-473/13 ja C-514/13, EU:C:2014:2095) ratkaistava, *onko jäsenvaltion otettava säilöön laittomasti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset erityiseen säilöönottolaitokseen, kun osavaltioilla, joka on toimivaltainen päättämään tällaisesta säilöönotosta ja toteuttamaan sen, ei ole tällaista säilöönottolaitosta*. Asiassa *Pham* oli kyse myös asianomaisen henkilön suostumuksesta.

Säilöönoton toteuttamisesta unionin tuomioistuin totesi, että palauttamisdirektiivin mukaan kansallisten viranomaisten on toteutettava säilöönotto erityisissä säilöönottolaitoksissa riippumatta siitä, millainen niiden hallinnollinen tai valtiosääntöoikeudellinen rakenne on. Siten se, että toimivaltaisilla viranomaisilla on joissakin osavaltioissa mahdollisuus toteuttaa säilöönotto, ei voi

⁷⁴ Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY (EUVL L 348, s. 98).

merkitä palauttamisdirektiivin riittävää täytäntöönpanoa, jos tämän saman jäsenvaltion muiden osavaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta puuttuu tällainen mahdollisuus. Vaikka jäsenvaltio, jolla on liittovaltiorakenne, ei ole velvollinen perustamaan erityisiä säilöönottolaitoksia jokaiseen osavaltioon, tämän jäsenvaltion on kuitenkin varmistettava, että osavaltioiden, joilla ei ole tällaisia laitoksia, toimivaltaiset viranomaiset voivat ottaa kolmansien maiden kansalaiset säilöön muissa osavaltioissa sijaitseviin erityisiin säilöönottolaitoksiin.

Asiassa Pham unionin tuomioistuin totesi lisäksi, että jäsenvaltio ei voi ottaa huomioon asianomaisen kolmannen maan kansalaisen tahtoa tulla otetuksi säilöön vankilaan. Palauttamisdirektiivin yhteydessä velvollisuuteen, joka koskee laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten pitämistä erillään vangeista, ei liity mitään poikkeusta, ja sillä taataan ulkomaalaisten säilöönottoa koskevien oikeuksien kunnioittaminen. Velvollisuus erillään pitämiseen on enemmän kuin pelkkä erityinen tapa toteuttaa kolmansien maiden kansalaisten säilöönotto vankiloissa ja siinä on kyse säilöönoton aineellisesta edellytyksestä, jota ilman säilöönotto ei lähtökohtaisesti olisi direktiivin 2008/115 mukainen.

Tuomio *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320), joka julistettiin 5.6.2014, koskee Sudanin kansalaista, joka oli otettu säilöön erityiseen säilöönottolaitokseen Bulgariassa hänen maastapoistamistaan koskevan toimenpiteen täytäntöön panemista varten, vaikka alkuperäisen säilöönottopäätöksen mukainen kuuden kuukauden määräaika oli päättynyt. Koska asianomainen henkilö oli kieltäytynyt lähtemästä vapaaehtoisesti, hänen suurlähetystönsä kieltäytyi myöntämästä hänelle matkustusasiakirjoja, minkä vuoksi maastapoistamista ei voitu toteuttaa.

Bulgarialainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä kaksi menettelyllistä kysymystä, jotka koskivat sitä, onko toimivaltaisen hallintoviranomaisen tutkiessaan uudelleen asianomaisen tilannetta säilöönoton alkuperäisen määräajan päättyessä annettava tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet sisältävä uusi kirjallinen toimi, ja sitä, edellyttääkö tällaisen toimen laillisuusvalvonta, että toimivaltainen oikeusviranomainen voi ratkaista asiakysymyksen.

Ensin mainittua kysymystä tarkastellessaan unionin tuomioistuin totesi, että palauttamisdirektiivin yhteydessä ainoa kyseisen direktiivin 15 artiklassa nimenomaisesti säädetty vaatimus kirjallisen toimen toteuttamisen osalta on kyseisen artiklan 2 kohdassa vahvistettu vaatimus siitä, että säilöönottomääräys on annettava kirjallisena ja siinä on mainittava ratkaisun tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet. Tämän vaatimuksen on ymmärrettävä liittyvän myös kaikkiin säilöönoton jatkamisesta tehtyihin päätöksiin, koska säilöönotto ja säilöönoton jatkaminen ovat samanluonteisia toimia ja koska kyseisen kansalaisen on voitava saada selville hänen osaltaan tehdyn päätöksen perustelut. Unionin tuomioistuin totesi siten, että vaikka Bulgarian viranomaiset olivat ennen asian saattamista hallintotuomioistuimen käsiteltäväksi päättäneet, mihin jatkotoimenpiteisiin säilöönoton osalta ryhdytään, niiden olisi pitänyt antaa tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet sisältävä kirjallinen toimi. Sitä vastoin tilanteessa, jossa Bulgarian viranomaiset olisivat pelkästään tarkastelleet uudelleen Mahdin tilannetta säilöönoton jatkamista koskevaa pyyntöä ratkaisematta, niiden ei olisi täytynyt nimenomaisesti toteuttaa toimenpidettä, koska direktiivissä 2008/115 ei ole siitä säännöksiä.

Unionin tuomioistuin katsoi lisäksi, että oikeusviranomaisen, joka ratkaisee alkuperäisen säilöönoton jatkamista koskevan päätöksen laillisuuden, on välttämättä voitava ottaa kantaa kaikkiin niihin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin, joilla on merkitystä sen selvittämiseksi, onko säilöönoton jatkaminen perusteltua, mikä edellyttää tällaisen ratkaisun kannalta merkityksellisten tosiseikkojen yksityiskohtaista tarkastelua. Tästä seuraa, että oikeusviranomaisella tällaisen val-

vonnan yhteydessä oleva toimivalta ei voi missään tapauksessa rajoittua siten, että se voi ottaa huomioon pelkästään hallintoviranomaisen esittämät seikat.

Asiakysymyksen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyi unionin tuomioistuimelta, voidaanko alkuperäistä säilöönottoaikaa jatkaa yksin sillä perusteella, että asianomaisella kolmannen maan kansalaisella ei ole henkilöasiakirjoja ja että mainitun kansalaisen osalta on siis olemassa pakenemisen vaara. Unionin tuomioistuin totesi, että pakenemisen vaara on otettava huomioon alkuperäisen säilöönoton yhteydessä. Säilöönoton jatkamisen osalta pakenemisen vaara ei ole toinen palauttamisdirektiivissä olevista jatkamisen edellytyksistä. Tällä vaaralla on merkitystä ainoastaan tarkasteltaessa edellytyksiä, jotka ovat olleet perustana säilöönottamisesta tehdyille alkuperäiselle päätökselle. Tämä edellyttää siis, että asiassa arvioidaan kyseisen henkilön tilanteen taustalla olevia tosiasiallisia olosuhteita, jotta voidaan selvittää, voidaanko häneen soveltaa tehokkaasti lievempää keinoa. Yksinomaan siinä tapauksessa, että on olemassa edelleen pakenemisen vaara, voidaan ottaa huomioon se, ettei henkilöasiakirjoja ole. Tästä seuraa, että tämä seikka ei sinällään voi oikeuttaa säilöönoton jatkamista.

Tuomio *Mukarubega* (C-166/13, EU:C:2014:2336), joka annettiin 5.11.2014, koskee *perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun oikeuden tulla kuulluksi luonnetta ja ulottuvuutta ennen direktiivin 2008/115 mukaisen palauttamispäätöksen tekemistä*. Unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin kysymys siitä, onko kolmannen maan kansalaista, jota on kuultu asianmukaisesti tämän oleskelun laittomuudesta, välttämättä kuultava uudelleen ennen palauttamispäätöksen tekemistä.

Unionin tuomioistuin katsoi, että oikeutta tulla kuulluksi kaikissa menettelyissä, sellaisena kuin sitä sovelletaan palauttamisdirektiivin ja erityisesti sen 6 artiklan puitteissa, on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallinen viranomainen ei kuule kolmannen maan kansalaista erityisesti palauttamispäätöksestä, kun todettuaan asianomaisen kansalaisen oleskelun valtion alueella laittomaksi sellaisen menettelyn päätteeksi, jossa on täysin kunnioitettu hänen oikeuttaan tulla kuulluksi, se aikoo tehdä tällaisen häntä koskevan päätöksen, riippumatta siitä, tehdäänkö tämä palauttamispäätös sen jälkeen, kun oleskelulupa on evätty, vai sitä ennen. Unionin tuomioistuin korosti, että palauttamispäätös liittyy kyseisen direktiivin nojalla läheisesti oleskelun laittomaksi toteamiseen ja siihen, että asianomaisella henkilöllä on ollut mahdollisuus tehokkaasti ja tosiasiallisesti esittää näkemyksensä oleskelunsa laittomuudesta ja syistä, jotka kansallisen oikeuden nojalla voivat olla perusteena sille, että mainittu viranomainen ei tee palauttamispäätöstä.

Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin, että velvollisuus tehdä tämän direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu palauttamispäätös merkitsee oikeudenmukaisen ja avoimen menettelyn kannalta, että jäsenvaltioiden on niillä olevan menettelyllisen itsemääräämisoikeuden puitteissa yhtäältä säädettävä kansallisessa oikeudessaan nimenomaisesti velvollisuudesta poistua alueelta laittoman oleskelun tapauksessa ja toisaalta huolehdittava siitä, että asianomaista kuullaan asianmukaisesti hänen oleskelulupahakemustaan tai tarvittaessa oleskelunsa laittomuutta koskevan menettelyn yhteydessä. Tältä osin oikeuden tulla kuulluksi nojalla ei voida aloittaa hallinnollista menettelyä uudelleen loputtomiin, sillä on pyrittävä säilyttämään tasapaino asianomaisen sen perusoikeuden, joka koskee kuulluksi tuleamista ennen hänelle vastaisen päätöksen tekemistä, ja laittoman maahanmuuton torjuntaa koskevan jäsenvaltioiden velvollisuuden välillä.

Unionin tuomioistuin antoi vielä 18.12.2004 suuren jaoston kokoonpanossa tuomion *Abdida* (C-562/13, EU:C:2014:2453) asiassa, jossa olivat vastakkain belgialainen viranomainen ja Nigerian kansalainen, jolla oli aids. Oikeusriita koski menettelyllisiä takeita ja sosiaalietuuksia, jotka jäsenvaltion on palauttamisdirektiivin nojalla myönnettävä terveydentilansa vuoksi sairaanhoitoa tarvit-

sevalle kolmannen maan kansalaiselle, joka odottaa tuomiota lääketieteellisiin syihin perustuvan oleskelulupansa epäämistä ja maastapoistumismääräystä koskevan päätöksen laillisuudesta.⁷⁵

Unionin tuomioistuin katsoi, että palauttamisdirektiivin 5 ja 13 artikla, luettuina Euroopan unionin perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan valossa, ja direktiivin 14 artiklan 1 kohdan b alakohta ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan muutoksenhaulla päätökseen, jossa vakavasti sairas kolmannen maan kansalainen määrätään poistumaan jäsenvaltion alueelta, ei ole lykkäävää vaikutusta, kun tällaisen päätöksen täytäntöönpano saattaa altistaa kyseisen kolmannen maan kansalaisen vakavaan vaaraan siitä, että hänen terveydentilansa heikkenee vakavasti ja peruuttamattomasti.⁷⁶

Unionin tuomioistuin katsoi niin ikään, että edellä mainitut säännökset ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei säädetä kyseisen kolmannen maan kansalaisen perustarpeista huolehtimisesta mahdollisuuksien mukaan, jotta voidaan varmistaa, että kiireellistä terveydenhoitoa ja välttämätöntä sairaanhoitoa voitaisiin todellakin antaa aikana, jona kyseinen jäsenvaltio joutuu lykkäämään saman kolmannen maan kansalaisen maastapoistamista mainitun muutoksenhaun seurauksena.

VIII. Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa

Oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa on kiinnitettävä huomiota kahteen tuomioon, jotka koskevat *ne bis in idem* -periaatteen soveltamista Schengen-alueella.

Tuomiossa *Spasic* (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586), jossa sovellettiin kiireellistä ennakkoratkaisumenetelyä, unionin tuomioistuin tutki 27.5.2014 *Schengen-alueella ne bis in idem -periaatteen rajoituksen yhteensopivuutta perusoikeuskirjan kanssa*.

Tämä kysymys tuotiin esille asiassa, jossa Serbian kansalaista syytettiin Saksassa petoksesta, josta hänet oli jo tuomittu Italiassa vuoden vankeusrangaistukseen ja oheissakkoon. *Spasic*, joka oli vangittu Itävallassa muista rikoksista, oli maksanut tämän sakon mutta ei suorittanut vankeusrangaistustaan. Saksan viranomaiset katsoivat, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen⁷⁷ mukaan *ne bis in idem* -periaatetta ei sovellettu, koska vankeusrangaistusta ei ollut vielä suoritettu Italiassa.

Vaikka Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa asetetaan *ne bis in idem* -periaatteen soveltamisen edellytykseksi, että henkilö on tuomion saatuaan ”suorittanut” rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä, perusoikeuskirjan 50 artiklassa vahvistetaan tämä periaate ilman nimenomaista viittausta tällaiseen edellytykseen.

⁷⁵ Vakavasti sairaiden kolmansien maiden kansalaisten osalta viitataan myös tuomioon 18.12.2014, *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452), joka esitellään luvussa VII.2 ”Turvapaikkapolitiikka”.

⁷⁶ Tulkittessaan perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohtaa perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaisesti unionin tuomioistuin on ottanut huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön, erityisesti tuomion 27.5.2008, *N v. Yhdistynyt kuningaskunta* (kanne nro 26565/05).

⁷⁷ Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus, joka allekirjoitettiin Schengenissä 19.6.1990 ja joka tuli voimaan 26.3.1995 (EYVL 2000, L 239, s. 19).

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto huomautti aluksi, että perusoikeuskirjan selityksissä viitataan *ne bis in idem* -periaatteen osalta nimenomaisesti Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehtyyn yleissopimukseen, vaikka viimeksi mainitussa rajoitetaan perusoikeuskirjassa vahvistettua periaatetta. Tämän jälkeen se totesi, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys on perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu lakiin perustuva *ne bis in idem* -periaatteen rajoitus, jolla ei kyseenalaisteta kyseistä periaatetta sinänsä, koska sen tarkoituksena on estää se, että unionin jäsenvaltiossa lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla, jota ei ole pantu täytäntöön, tuomitut henkilöt jäisivät rankaisematta. Unionin tuomioistuimen mukaan rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys on oikeassa suhteessa korkean turvallisuustason varmistamista vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella koskevaan tavoitteeseen nähden, eikä sillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen sen estämiseksi, että tuomitut henkilöt jäävät rankaisematta. Konkreettisessa soveltamisessa ei kuitenkaan voida sulkea pois, että kansalliset toimivaltaiset tuomioistuimet ottavat yhteyttä toisiinsa ja aloittavat neuvottelut selvittääkseen, aikooko ensimmäisen tuomion antanut jäsenvaltio todella panna määrätty seuraamukset täytäntöön.

Unionin tuomioistuin katsoi myös, että kun päärangaistuksena on vapausrangaistus ja sakko, pelkästään sakon maksamisen johdosta ei voida katsoa, että rangaistus on suoritettu tai että sitä suoritetaan parhaillaan yleissopimuksessa tarkoitetulla tavalla.

Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa tulkittiin myös 5.6.2014 julistetussa tuomiossa *M* (C-398/12, EU:C:2014:1057), jossa unionin tuomioistuin otti kantaa *menettelyn keskeyttämiseen siirtämättä asiaa rikosasian pääkäsitteeseen ne bis in idem -periaatteen kannalta*.

Syytetty oli saanut Belgiassa alaikäiseen kohdistuvaa sukupuolista häirintää koskevan menettelyn keskeyttämisestä tehdyn päätöksen, jonka Cour de cassation oli pysyttänyt. Italiassa oli kuitenkin aloitettu rikosoikeudenkäynti samojen tekojen perusteella.

Unionin tuomioistuin korosti, että sen selvittämiseksi, onko tutkintatuomioistuimen ratkaisussa kyse Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettua henkilöä koskevassa asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta, on varmistuttava siitä, että kyseinen tuomioistuimen ratkaisu on annettu pääasiasta tehdyn arvioinnin perusteella ja että syyteoikeus on rauennut lainvoimaisesti. Tämä pätee pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen ratkaisuun, jolla syytetty on vapautettu lainvoimaisesti syytteestä riittämättömän näytön takia, mikä sulkee pois mahdollisuuden asian ottamisesta uudelleen tutkittavaksi saman selvityskokonaisuuden perusteella ja minkä seurauksena syyteoikeus on rauennut lainvoimaisesti.

Unionin tuomioistuin täsmensi myös, että mahdollisuus aloittaa esitutkinta uudelleen uuden näytön ilmenemisen perusteella ei voi kyseenalaistaa menettelyn keskeyttämisestä tehdyn päätöksen lainvoimaisuutta. Tällainen mahdollisuus merkitsee erillisen menettelyn poikkeuksellista aloittamista eri näytön perusteella pikemminkin kuin pelkkää jo päätetyn menettelyn jatkamista. Lisäksi on huomattava, että kukin uusi menettely samaa henkilöä vastaan samasta teosta voidaan aloittaa vain siinä valtiossa, jonka alueella kyseinen päätös menettelyn keskeyttämisestä on tehty.

Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että kun on tehty päätös menettelyn keskeyttämisestä siirtämättä asiaa rikosasian pääkäsitteeseen, mikä on valtiossa, jossa tällainen päätös on tehty, esteenä sille, että kyseisen päätöksen saaneeseen henkilöön kohdistettaisiin uusi rikosoikeudellinen menettely samasta teosta, ellei häntä vastaan ilmene uusia tosiseikkoja ja/tai uutta näyttöä, kyseistä päätöstä on pidettävä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa

tarkoitettuna lainvoimaisena tuomiona, joka siis estää uuden rikosoikeudellisen menettelyn samaa henkilöä vastaan samasta teosta toisessa sopimusvaltiossa.

IX. Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa

Tällä alalla on mainittava yksi lausunto ja yksi tuomio, jotka koskevat kansainvälisen lapsikaappauksen yksityisoikeudellisia seikkoja, sekä yksi asetusta N:o 44/2001⁷⁸ koskeva tuomio.

Unionin tuomioistuimen suuren jaoston oli 14.10.2014 antamassaan lausunnossa (lausunto 1/13, EU:C:2014:2303) ratkaistava kysymys siitä, kuuluuko kolmannen maan liittymistä yksityisoikeuden alaa koskevaan yleissopimukseen kansainvälisestä lapsikaappauksesta (jäljempänä vuoden 1980 Haagin yleissopimus)⁷⁹ koskeva hyväksyntä unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

Unionin tuomioistuin täsmensi aluksi joitakin näkökohtia, jotka liittyvät sen neuvoo-antavaan toimivaltaan.⁸⁰ Se totesi, että liittymiskirja ja liittymisen hyväksymistä koskeva selitys ilmaisevat yhdessä asianomaisten valtioiden yhteisymmärrystä ja muodostavat siis kansainvälisen sopimuksen, josta unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa lausunto. Lausuntoa, joka voi koskea unionin ja jäsenvaltioiden toimivallan jakoa määrätyn sopimuksen tekemiseksi kolmansien valtioiden kanssa, voidaan pyytää silloin, kun komission sopimusta koskeva ehdotus on esitetty neuvostolle, eikä sitä ole peruutettu ajankohtana, jolloin asia saatetaan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Sen sijaan ei ole välttämätöntä, että neuvosto olisi jo tässä vaiheessa ilmaissut aikomuksen tällaisen sopimuksen tekemisestä. Näissä olosuhteissa on ilmeistä, että lausuntopyyntö perustuu asianomaisten toimielinten hyväksyttävään pyrkimykseen saada selville unionin ja jäsenvaltioiden toimivallan laajuus ennen asianomaista sopimusta koskevan päätöksen tekemistä.

Toiseksi unionin tuomioistuin totesi, että liittymisen hyväksymistä koskeva selitys ja siis siihen liittyvä kansainvälinen sopimus ovat liitännäisiä vuoden 1980 Haagin yleissopimukseen nähden. Kyseinen yleissopimus kuuluu lisäksi sellaisen perheoikeuden alaan, jolla on rajat ylittävä vaikutus ja jolla unionilla on sisäinen toimivalta SEUT 81 artiklan 3 kohdan nojalla. Unionilla, joka on käyttänyt tätä toimivaltaa antamalla asetuksen N:o 2201/2003,⁸¹ on ulkoinen toimivalta alalla, joka on tämän yleissopimuksen kohteena. Kyseisen asetuksen säännökset kattavat suurelta osin vuoden 1980 Haagin yleissopimuksessa säänneltyä kaksi menettelyä eli menettelyn luvattomasti poisvietyjen lasten palauttamiseksi ja menettelyn tapaamisoikeuden toteuttamisen turvaamiseksi.

Unionin tuomioistuin korosti vielä, että asetukselle N:o 2201/2003 annetusta ensisijaisuudesta suhteessa kyseiseen yleissopimukseen huolimatta on olemassa riski siitä, että tällä asetuksella vahvistettujen yhteisten sääntöjen ulottuvuuteen ja tehokkuuteen vaikuttaa se, että jäsenvaltioiden taholta hyväksytään epäyhtenäisesti kolmansien valtioiden liittymiset vuoden 1980 Haagin yleissopimukseen. Olisi olemassa riski siitä, että asetuksen N:o 2201/2003 yhtenäiseen ja johdonmukaiseen soveltamiseen vaikutettaisiin haitallisesti aina silloin, kun tilanne, johon liittyy lapsen

⁷⁸ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, s. 1).

⁷⁹ Haagissa 25.10.1980 tehty yksityisoikeuden alaa koskeva yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta.

⁸⁰ Ks. lausuntopyynnön tutkittavaksi ottamista koskevista kysymyksistä myös lausunto 2/13 (EU:C:2014:2454) luvussa I.1 ”Euroopan unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen”.

⁸¹ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 (EUVL L 338, s. 1).

kansainvälinen poisvienti, koskee kolmatta valtiota ja kahta jäsenvaltiota, joista toinen on hyväksynyt tämän kolmannen valtion liittymisen tähän yleissopimukseen mutta toinen ei.

Tällä samalla alalla unionin tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi saatettiin ennakkoratkaisupyyntö, johon sovellettiin kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä, antoi 9.10.2014 tuomion C (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268), joka koski *asetuksessa N:o 2201/2003 tarkoitettua lapsen luvaton poisviemistä tai palauttamatta jättämistä koskevaa käsitettä ja noudatettavaa menettelyä, kun tuomioistuimelle on tehty vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen perusteella toiseen jäsenvaltioon luvattomasti pois viedyn tai palauttamatta jätetyn lapsen palauttamista koskeva pyyntö*.

Ranskan kansalainen C erosi vaimostaan, joka on Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen. Ranskassa annettussa asumuseropäätöksessä vahvistettiin, että heidän lapsensa asuinpaikka on äidin luona, ja annettiin äidille lupa valita asuinpaikka Irlannista, minkä hän tekikin. C valitti tästä ratkaisusta. Ranskalainen muutoksenhakutuomioistuin hyväksyi hänen vaatimuksensa siitä, että lapsen asuinpaikaksi vahvistetaan hänen kotipaikkansa, minkä jälkeen C nosti kanteen irlantilaisessa alioikeudessa, jotta tämä päätös julistettaisiin täytäntöönpanokelpoiseksi ja lapsi määrättäisiin palaamaan Ranskaan. Kun ensin mainittu vaatimus oli hylätty, irlantilainen muutoksenhakutuomioistuin, jolle asiasta valitettiin, esitti unionin tuomioistuimelle kysymyksen siitä, onko asetusta N:o 2201/2003 tulkittava siten, että tilanteessa, jossa lapsi on viety pois sellaisen väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoisen tuomion mukaisesti, joka on tämän jälkeen kumottu tuomiolla, jossa lapsen asuinpaikka vahvistetaan tuomion antaneeseen jäsenvaltioon, lapsen palauttamatta jättäminen kyseiseen valtioon on jälkimmäisen päätöksen jälkeen luvaton.

Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin palauttamispyynnöstä, että lapsen luvaton poisvieminen toiseen valtioon tai palauttamatta jättäminen toisesta valtiosta edellyttää, että lapsen asuinpaikka oli tuomion antaneessa jäsenvaltiossa välittömästi ennen hänen poisviemistään tai palauttamatta jättämistään ja että kyseisen jäsenvaltion oikeuden nojalla myönnettyä oikeutta lapsen huoltoon on loukattu tämän poisviemisen tai palauttamatta jättämisen yhteydessä. Sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jonne lapsi on viety, tässä tapauksessa Irlannin, ja jolle on tehty lapsen palauttamispyyntö, on määritettävä, oliko lapsen asuinpaikka vielä välittömästi ennen väitetysti luvaton palauttamatta jättämistä tuomion antaneessa jäsenvaltiossa (Ranskassa). Se, että poisviemisen sallinut tuomioistuimen ratkaisu voitiin panna täytäntöön väliaikaisesti mutta siihen oli sittemmin haettu muutosta, ei puolla sitä, että lapsen asuinpaikan todetaan vaihtuneen. Sitä on punnittava suhteessa muihin sellaisiin tosiseikkoihin, jotka voivat osoittaa, että lapsi on poisviemisensä jälkeen integroitunut sosiaaliseen ympäristöön ja perheympäristöön, ja joita ovat erityisesti kyseisen poisviemisen ja sen tuomioistuimen tuomion antamisen välillä kulunut aika, jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomio on kumottu ja jolla lapsen asuinpaikaksi vahvistetaan tuomion antaneessa jäsenvaltiossa asuvan vanhemman kotipaikka, jolloin kyseisen tuomion antamisen jälkeen kulunut aikaa ei voida missään tapauksessa ottaa huomioon.

Toiseksi tarkasteltaessa lapsen huollon isälle määränneen muutoksenhakutuomioistuimen tuomion täytäntöönpanoa tuomion antaneessa jäsenvaltiossa se, että lapsen asuinpaikka on voinut muuttua ensimmäisen oikeusasteen antaman tuomion jälkeen muutoksenhakumenettelyn aikana ja että lapsen palauttamispyyntöä käsittelevä tuomioistuin on tarvittaessa todennut kyseisen muutoksen, ei voi muodostaa sellaista seikkaa, johon vanhempi, jolla lapsi on lapsen huoltoa koskevan oikeuden vastaisesti, voisi vedota jatkaakseen hänen luvattomasta käyttäytymisestään aiheutunutta tosiasiallista tilannetta ja vastustaakseen tuomion täytäntöönpanoa.

Tuomiossa A (C-112/13, EU:C:2014:2195)⁸² unionin tuomioistuimen oli 11.9.2014 tulkittava asetuksen N:o 44/2001 24 artiklaa, jonka mukaan *vastaajan vastaaminen asiassa, jos tämä ei ole vastannut kiistääkseen tuomioistuimen toimivallan, johtaa automaattisesti sopimukseen toimivaltaisesta tuomioistuimesta*,⁸³ vaikka tämä tuomioistuin ei olisi toimivaltainen kyseisellä asetuksella käyttöön otettujen sääntöjen nojalla.

Pääasia koski vahingonkorvauskannetta A:ta vastaan, jonka vakinaisen asuinpaikan oli katsottu sijaitsevan sen itävaltalaisen tuomioistuimen tuomiopiirin alueella, jonka käsiteltäväksi kanne oli saatettu. Useiden tuloksettomien tiedoksiantoyritysten jälkeen tämä tuomioistuin nimitti kantajien hakemuksesta poissa olevan vastaajan edunvalvojan, joka esitti vastineen, jossa hän vaati kanteen hylkäämistä ja esitti kanteen asiasisällöstä useita vastaväitteitä kiistämättä kuitenkin itävaltalaisen tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa. Vasta tämän jälkeen asianajotoimisto, jolle A oli antanut toimeksiannon, esiintyi tällä välin Itävaltasta poistuneen vastaajan puolesta ja kiisti itävaltalaisen tuomioistuinten kansainvälisen toimivallan.

Unionin tuomioistuin katsoi, että kansallisen lainsäädännön mukaisesti määrätyn poissa olevan vastaajan edunvalvojan vastaaminen asiassa ei vastaa asetuksen N:o 44/2001 24 artiklassa, kun se luetaan perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, tarkoitettua vastaajan vastaamista. Hiljainen toimivaltasopimus asetuksen N:o 44/2001 24 artiklan ensimmäisen virkkeen nojalla perustuu riidan asianosaisten tätä toimivaltaa koskevaan tietoiseen valintaan, mikä edellyttää, että vastaaja on tietoinen häntä vastaan aloitetusta menettelystä. Sen sijaan poissa olevan vastaajan, jolle haastehakemusta ei ole annettu tiedoksi ja joka ei ole tietoinen häntä vastaan aloitetusta menettelystä, ei voida katsoa hiljaisesti hyväksyneen sen tuomioistuimen toimivaltaa, jossa kanne on nostettu. Perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattu kantajan oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon, joka on toteutettava yhdessä vastaajan puolustautumisoikeuksien kanssa asetuksen N:o 44/2001 puitteissa, ei edellytä tämän asetuksen 24 artiklan toisenlaista tulkintaa.

⁸² Tämä tuomio on esitelty myös luvussa IV.1 ”Ennakkoratkaisupyyntö”.

⁸³ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, s. 1).

X. Liikenne

Liikenteen alalla voidaan mainita kolme tuomiota.

Ensinnäkin 18.3.2014 antamassaan tuomiossa *International Jet Management* (C-628/11, EU:C:2014:171) unionin tuomioistuin tarkasteli suuren jaoston kokoonpanossa *SEUT 18 artiklassa määrätyn kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon valossa jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan unionin lentoliikenteen harjoittajien, joilla ei ole tämän valtion myöntämää liikennelupaa, on hankittava lupa kullekin kolmannelle maasta tulevalle lennolle.*

Todettuaan aluksi, että se, että kyseessä olevat palvelut tarjottiin kolmannelle maasta käsin, ei ollut omiaan sulkemaan tuota tilannetta SEUT 18 artiklan tarkoituksessa perussopimusten soveltamisalan ulkopuolelle, unionin tuomioistuin tarkasteli riidanalaisen kansallisen säännösten yhteensopivuutta tämän määräyksen kanssa. Sen mukaan on pidettävä syrjivänä ensimmäisen jäsenvaltion säännöstöä, jossa vaaditaan lentoliikenteen harjoittajalta, jolla on toisen jäsenvaltion myöntämä liikennelupa, että tämä hankkii luvan saapua ensimmäisen jäsenvaltion ilmatilaan suorittamiseen ei-säännöllisiä tilauslentoja kolmannelle maasta tuohon ensimmäiseen jäsenvaltioon, vaikka tällaista lupaa ei vaadita lentoliikenteen harjoittajilta, joilla on mainitun ensimmäisen jäsenvaltion myöntämä liikennelupa. Tällaisella säännöstöllä otetaan käyttöön erotteluperuste, joka johtaa tosiasiallisesti samaan lopputulokseen kuin kansalaisuuteen perustuva peruste. Se on käytännössä epäedullinen pelkästään niille lentoliikenteen harjoittajille, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa asetuksen N:o 1008/2008⁸⁴ 4 artiklan a alakohdan mukaan ja joiden liikenneluvan myöntää tämän viimeksi mainitun jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen. Unionin tuomioistuin katsoi, että sama koskee sitäkin suuremmalla syyllä jäsenvaltion säännöstöä, jonka mukaan näiden lentoliikenteen harjoittajien on esitettävä ei käytettävissä -ilmoitus, jolla todistetaan, että lentoliikenteen harjoittajat, joilla on tämän jäsenvaltion myöntämä liikennelupa, eivät ole käytettävissä suorittamaan kyseisiä lentoja tai eivät voi suorittaa niitä. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen säännöstö merkitsee kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, jota ei voida oikeuttaa kansallisen talouden suojelua ja turvallisuutta koskevilla tavoitteilla.

Toiseksi 22.5.2014 antamassaan tuomiossa *Glatzel* (C-356/12, EU:C:2014:350) unionin tuomioistuin otti kantaa *ajokorteista annetun direktiivin 2006/126/EY⁸⁵ liitteessä III olevan 6.4 kohdan pätevyYTEEN perusoikeuskirjan 20 artiklan, 21 artiklan 1 kohdan ja 26 artiklan kannalta.* Asiassa oli kyse siitä, ovatko kyseisessä direktiivissä asetetut näöntarkkuutta koskevat vaatimukset vammaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteen mukaisia. Pääasian kantaja ei voinut harjoittaa ajoneuvon kuljettajan ammattitoimintaa kyseisten näöntarkkuutta koskevien vaatimusten vuoksi.

Unionin tuomioistuin täsmensi heti alkuun vammaisuuteen perustuvan syrjinnän käsitettä, sellaisena kuin se ilmenee perusoikeuskirjan 21 artiklan 1 kohdasta. Se totesi, että tässä määräyksessä edellytetään, ettei unionin lainsäätäjät toteuta mitään erilaista kohtelua muun muassa pitkäaikaisista fyysisistä, henkisistä tai psyykkisistä vaurioista johtuvan sellaisen rajoitteen perusteella, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää asianomaisen henkilön täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisen työelämään yhdenvertaisesti muiden henkilöiden kanssa, ellei tällaista erilaista kohtelua voida objektiivisesti perustella. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin käsitteli erityisesti direktiivin 2006/126 liitteessä III olevan 6.4 kohdan pätevyyttä ja totesi, että erilainen

⁸⁴ Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24.9.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1008/2008 (uudelleen laadittu toisinto) (EUVL L 293, s. 3).

⁸⁵ Ajokorteista 20.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/126/EY (EUVL L 403, s. 18), sellaisena kuin se on muutettuna 25.8.2009 annetulla komission direktiivillä 2009/113/EY (EUVL L 223, s. 31).

kohtelu, joka kohdistetaan henkilöön sen mukaan, onko hänellä moottoriajoneuvojen kuljettamiseen vaadittava näöntarkkuus vai ei, ei lähtökohtaisesti ole vastoin perusoikeuskirjan 21 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vammaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa, kunhan kyseinen vaatimus tosiasiallisesti vastaa yleistä etua koskevaa tavoitetta, on tarpeen eikä siinä ole kyse kohtuuttomasta rasituksesta. Kun direktiivin 2006/126 liitteessä III vahvistetaan erityisesti raskaiden ajoneuvojen kuljettajien osalta näöntarkkuuden vähimmäisraja, direktiivin tarkoituksena on unionin tuomioistuimen mukaan parantaa tieliikenneturvallisuutta, joten sillä vastataan sen parantamista koskevaan yleistä etua koskevaan tavoitteeseen. Kuljettajien näöntarkkuutta koskevien vähimmäisvaatimusten tarpeellisuudesta unionin tuomioistuin totesi, että tieliikenneturvallisuuden varmistamiseksi on olennaista, että henkilöillä, joille myönnetään ajokortti, on asianmukaiset fyysiset kyvyt erityisesti heidän näkönsä osalta, koska fyysisistä toimintavajeista voi olla merkittäviä seurauksia. Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että unionin lainsäätäjän on asettanut yhtäältä tieliikenneturvallisuuden vaatimukset ja toisaalta näkövammasta kärsivien henkilöiden oikeuden keskenään tasapainoon tavalla, jota ei voida pitää suhteettomana tavoiteltavien päämäärien kannalta.

Unionin tuomioistuin totesi tarkastelussaan, että vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen⁸⁶ määräysten täytäntöönpano tai oikeusvaikutusten syntyminen edellyttävät sopimuspuolilta muita toimia, minkä vuoksi tämän yleissopimuksen määräykset eivät ole sellaisia ehdottomia ja riittävän täsmällisiä määräyksiä, joiden perusteella unionin oikeuden toimen pätevyys voitaisiin tutkia mainitun yleissopimuksen määräysten kannalta.⁸⁷

Unionin tuomioistuin katsoi lopuksi, että vaikka perusoikeuskirjan 26 artiklan mukaan unionin on tunnustettava vammaisten henkilöiden oikeus päästä osallisiksi sopeutumista koskevista toimenpiteistä ja kunnioitettava tätä oikeutta, mainitussa artiklassa vahvistettu periaate ei merkitse sitä, että unionin lainsäätäjän olisi velvollinen toteuttamaan jonkin tietyn erityisen toimenpiteen.

Lopuksi 8.7.2014 julistetussa tuomiossa *Fonnship ja Svenska Transportarbetarförbundet* (C-83/13, EU:C:2014:2053) unionin tuomioistuimen suurella jaostolla oli tilaisuus täsmentää palvelujen tarjoamisen vapautta meriliikenteessä koskevan asetuksen N:o 4055/86⁸⁸ henkilöllistä soveltamisalaa.

Unionin tuomioistuin totesi, että tämän asetuksen 1 artiklaa on tulkittava siten, että yhtiö, joka on sijoittautunut ETA-sopimuksen⁸⁹ sopimuspuolena olevaan valtioon ja joka omistaa kolmannen maan lipun alla purjehtivan aluksen, jolla meriliikennepalveluja tarjotaan kyseisen sopimuksen sopimuspuolena olevasta valtiosta tai kyseisen sopimuksen sopimuspuolena olevaan valtioon, voi lähtökohtaisesti vedota palvelujen tarjoamisen vapauteen. Näin on sillä ehdolla, että sitä voidaan sen takia, että se käyttää kyseistä alusta, pitää kyseisten palvelujen tarjoajana ja että kyseisten palvelujen vastaanottajat ovat sijoittautuneet muihin kyseisen sopimuksen sopimuspuolina oleviin valtioihin kuin siihen, johon kyseinen yhtiö on sijoittautunut.

Asetuksen N:o 4055/86 soveltamiseen ei vaikuta mitenkään se, että kyseisellä aluksella työskentelee kolmansien maiden kansalaisia. Tämän asetuksen soveltaminen edellyttää lisäksi, että palvelu-

⁸⁶ Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus, joka on hyväksytty Euroopan yhteisön puolesta 26.11.2009 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2010/48/EY (EUVL 2010, L 23, s. 35).

⁸⁷ Tarkasteltaessa kyseisen yleissopimuksen vaikutuksia unionin oikeusjärjestykseen viitataan myös 18.3.2014 annettuun tuomioon Z. (C-363/12, EU:C:2014:159), joka esittelee luvussa XIV.2 ”Oikeus äitiyslomaan”.

⁸⁸ Palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22.12.1986 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4055/86 (EYVL L 378, s. 1, ja oikaisu EYVL 1987, L 93, s. 17), joka on sisällytetty ETA-sopimukseen.

⁸⁹ Mainittu edellä alaviitteessä 61.

jen tarjoamisen vapautta koskevia perussopimuksen sääntöjä noudatetaan, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut niitä erityisesti oikeuskäytännössään, joka koskee työtaistelutoimien yhteensopivuutta palvelujen tarjoamisen vapauden kanssa.⁹⁰

XI. Kilpailu

1. Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt

Unionin kartellisääntöjen tulkinnasta ja soveltamisesta on paikallaan mainita neljä unionin tuomioistuimen tuomiota, joista ensimmäinen koskee oikeutta korvaukseen kartellista aiheutuneista vahingoista, kolme muuta kartellin toteamista ja viimeinen kilpailusääntöjen soveltamismenettelyä.

Tuomio *Kone ym.* (C-557/12, EU:C:2014:1317), joka julistettiin 5.6.2014, koskee asiaa, jossa pääasian valittaja oli ostanut kolmansilta yrityksiltä, jotka eivät kuuluneet kilpailuoikeudessa kiellettyyn kartelliin, hissejä ja rullaportaita korkeampaan hintaan kuin siihen, joka olisi vahvistettu ilman kyseistä kartellia. Pääasian valittajan mukaan nämä kolmannet yritykset, jotka olivat toimittajia, olivat hyötäneet kartellin olemassaolosta vahvistaakseen hintansa korkeammalle tasolle. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin saattoi asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi selvittääkseen, *voiko kartellin ulkopuolisen yrityksen toiminnan vuoksi vahinkoa kärsinyt vaatia SEUT 101 artiklan perusteella korvausta kartelliin osallistujilta.*

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että SEUT 101 artiklan täysi tehokkuus ja erityisesti sen 1 kohdassa esitetyn kiellon tehokas vaikutus vaarantuisi, jos kaikki henkilöt eivät voisi vaatia sellaisen vahingon korvaamista, joka heille on aiheutunut sopimuksesta tai menettelytavasta, joka voi rajoittaa tai vääristää kilpailua. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että kartellin vaikutuksena voi olla se, että siihen kuulumattomat yritykset nostavat hintojaan mukauttaakseen ne kartellista johtuvaan markkinahintaan, mistä kartellin jäsenet eivät voi olla tietämättä. Vaikka tarjonnan hinnan määrittämistä pidettäisiin kunkin kartelliin osallistumattoman yrityksen täysin itsenäisenä päätöksenä, tällainen päätös on saatettu tehdä tukeutuen kartellin vääristämään markkinahintaan. Näin ollen, jos osoitetaan, että kartelli saattoi johtaa siihen, että kartelliin kuulumattomat kilpailijat nostivat hintoja, tämän hinnannousun vuoksi vahinkoa kärsineiden on voitava vaatia kartellin jäseniltä korvausta aiheutuneesta vahingosta.

Unionin tuomioistuimen mukaan SEUT 101 artiklan tehokkuus asetettaisiin kyseenalaiseksi, jos oikeus vaatia aiheutuneen vahingon korvaamista edellyttäisi kansallisen oikeuden mukaan kategorisesti ja käsiteltävään asiaan liittyvistä erityisistä olosuhteista riippumatta välittömän syy-yhteyden olemassaoloa kartellin ja vahingon välillä, samalla kun siinä suljettaisiin kyseinen oikeus pois siitä syystä, että asianomainen henkilö ei ole ollut sopimussuhteessa kartellin jäseneen vaan kartelliin osallistumattomaan yritykseen, kun kartelli on kuitenkin vaikuttanut tämän yrityksen hintapolitiikkaan.

Tuomiossa *MasterCard ym. v. komissio* (C-382/12 P, EU:C:2014:2201), joka annettiin 11.9.2014, unionin tuomioistuin ratkaisi valituksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jossa oli todettu *MasterCard-maksujärjestelmän pankkikorttimaksuihin sovelletut monenväliset toimitusmaksut kilpailuo-*

⁹⁰ Tuomio 18.11.2007, *Laval un Partneri* (C-341/05, EU:C:2007:809).

keuden vastaisiksi,⁹¹ ja täsmensi EY 81 artiklaan⁹² liittyvien eri seikkojen tulkintaa. Tässä tapauksessa monenväliset toimitusmaksut vastaavat maksukorttitapahtuman hinnan osaa, jonka maksukortin myöntänyt pankki pitää itsellään. Komissio oli katsonut unionin yleisessä tuomioistuimessa riitautetussa päätöksessään, että nämä toimitusmaksut, jotka perittiin kauppiailta maksukorttien käytöstä laskutettujen yleisten kulujen yhteydessä, vaikuttivat siten, että ne kasvattivat näiden kulujen perustaa, joka olisi muutoin voinut olla alempi, minkä vuoksi komissio piti niitä korttitapahtumia vastaanottavien pankkien välisen hintakilpailun rajoituksena.

Unionin tuomioistuin vahvisti aluksi EY 81 artiklasta seuraavia edellytyksiä tarkastellessaan unionin yleisen tuomioistuimen tulkinnan, jonka mukaan MasterCardin ja monenvälisten toimitusmaksujen vahvistamiseen osallistuneita rahoituslaitoksia voidaan pitää EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina yritysten yhteenliittyminä niiden yhteisten intressien vuoksi. Unionin tuomioistuin korosti erityisesti, että vaikka EY 81 artiklassa erotetaan ”yritysten yhdenmukaistettujen menettelytapojen” käsite ”yritysten välisten sopimusten” tai ”yritysten yhteenliittymien päätösten” käsitteistä, erottelun tarkoituksena on estää se, että yritykset voisivat välttää kilpailusääntöjen soveltamiselta pelkästään sen muodon perusteella, jota käyttäen ne sovittavat yhteen toimintansa markkinoilla.

Unionin tuomioistuin arvioi lisäksi, voivatko monenväliset toimitusmaksut välttää EY 81 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon soveltamiselta sen vuoksi, että ne ovat MasterCard-maksujärjestelmän liitännäisrajoituksia. Se totesi, että kaupallisen itsemääräämisoikeuden rajoitus jää EY 81 artiklan 1 kohdassa määrätyn kieltoperiaatteen soveltamisalan ulkopuolelle, jos se on objektiivisesti välttämätön järjestelyn tai toiminnan toteuttamiseksi ja oikeassa suhteessa sen tavoitteisiin. Unionin tuomioistuin tarkisti ensinnäkin, olisiko MasterCard-järjestelmän toiminta mahdotonta ilman monenvälisiä toimitusmaksuja. Unionin tuomioistuin katsoi vastoin valittajien väitettä, että se seikka, että kyseinen järjestely olisi ilman tätä rajoitusta hankalasti toteutettavissa tai kannattamattomampi, ei tee tästä rajoituksesta liitännäisrajoitukseksi luonnehtimisen edellyttämällä tavalla objektiivisesti välttämätöntä. Toiseksi unionin tuomioistuin täsmensi monenvälisten toimitusmaksujen oikeasuhteisuudesta MasterCard-järjestelmän taustalla oleviin tavoitteisiin nähden, että kontrafaktuaalisina hypoteeseina on otettava huomioon paitsi tilanne, joka voisi syntyä ilman tätä rajoitusta, myös muut vaihtoehtoiset tilanteet, jotka voisivat syntyä, sikäli kuin nämä hypoteesit ovat realistisia.

Unionin tuomioistuin totesi, että siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin ei käsitellyt lainkaan jälkikäteisen hinnoittelun kiellon todennäköisyyttä tai uskottavuutta siinä tapauksessa, että näitä toimitusmaksuja ei olisi, vaan tukeutui yksinomaan ilman tällaisia toimitusmaksuja toimivan järjestelmän taloudellista elinkelpoisuutta koskevaan kriteeriin, se teki oikeudellisen virheen. Koska tässä tapauksessa komission päätelmien mukaisesti hypoteesi yksinomaan jälkikäteisen hinnoittelun kiellon perusteella toimivasta MasterCard-järjestelmästä oli ainoa sellainen muu vaihtoehto, joka mahdollistaisi MasterCard-järjestelmän toiminnan ilman monenvälisiä toimitusmaksuja, tämä virhe ei kuitenkaan vaikuttanut unionin yleisen tuomioistuimen tekemään analyysiin monenvälisten toimitusmaksujen kilpailua rajoittavista vaikutuksista eikä myöskään sen tuomion tuomiolauselmaan, jonka mukaan monenvälisillä toimitusmaksuilla oli kilpailua rajoittava vaikutus.

Unionin tuomioistuin tutki vielä, voidaanko monenvälisiin toimitusmaksuihin soveltaa EY 81 artiklan 3 kohdan mukaista poikkeusta. Se korosti, että tässä tapauksessa on otettava huomioon kaikki aiheutuvat objektiiviset edut paitsi relevanteilla markkinoilla, myös erillisillä liitännäismarkkinoilla. Unionin yleinen tuomioistuin oli ottanut huomioon monenvälisten toimitusmaksujen tasapainottavan tehtävän MasterCard-järjestelmään sisältyvien korttien myöntämiseen liittyvän puolen ja

⁹¹ Tuomio 24.5.2012, MasterCard ym. v. komissio (T-111/08, EU:T:2012:260).

⁹² Josta on tullut SEUT 101 artikla.

korttitapahtumien vastaanottamiseen liittyvän puolen välillä ja todennut samalla, että näiden kahden eri puolen välillä on rajapintoja. Kun monenvälisistä toimitusmaksuista johtuvista merkittävistä objektiivisista eduista kauppiaille korttitapahtumien vastaanottamisen markkinoilla ei ollut mitään näyttöä, unionin yleisen tuomioistuimen ei ollut tarpeen tutkia monenvälisistä toimitusmaksuista kortinhaltijoille koituvia etuja, koska pelkillä tällaisilla eduilla ei voida kompensoida näistä toimitusmaksuista aiheutuvia haittoja.

Näin ollen unionin tuomioistuin pysytti unionin yleisen tuomioistuimen tuomion, jossa todettiin kartelli, johon ei voida soveltaa poikkeusta.

Toisessa pankkikortteja koskevassa tuomiossa *CB v. komissio* (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) unionin tuomioistuin kumosi 11.9.2014 unionin yleisen tuomioistuimen tuomion sillä perusteella, ettei se voinut perustellusti katsoa, että *ranskalaisen yhtymän Groupement des cartes bancairesin toteuttamat hinnoittelutoimenpiteet olivat luonteeltaan kilpailunrajoituksia*.

Groupement des cartes bancaires (CB) (jäljempänä yhtymä), joka on Ranskan merkittävimpien pankkikortteja myöntävien pankkilaitosten perustama, oli toteuttanut toimenpiteitä vahvistaakseen yhtymän liittymismaksut jäsenille, joiden CB-korttien myöntämistoiminta oli suurempi kuin uusien kauppiaiden järjestelmään liittämistä koskeva toiminta, sekä epäaktiivisille tai ei kovin aktiivisille jäsenille.

Unionin yleinen tuomioistuin oli katsonut komission tavoin, että yhtymä oli tehnyt yritysten yhteenliittymän päätöksen, joka merkitsi ”tarkoitukseen perustuvaa kilpailunrajoitusta”. Näin ollen se oli todennut, ettei näiden toimenpiteiden vaikutuksia markkinoilla ollut tarpeen tutkia.

Unionin tuomioistuin katsoi tältä osin unionin yleisen tuomioistuimen tehneen oikeudellisia virheitä, koska se ei ollut tarkastellut asianmukaisesti tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaoloa, sillä tätä käsitettä on tulkittava suppeasti ja sitä voidaan soveltaa vain tietyntyyppiseen yritysten toiminnan yhteensovittamiseen. Vaikka unionin yleinen tuomioistuin esitti syyt, joiden vuoksi kyseiset toimenpiteet olivat omiaan rajoittamaan uusien tulokkaiden taholta tulevaa kilpailua markkinoilla, se ei mitenkään perustellut, minkä vuoksi kyseinen kilpailunrajoitus on riittävän vahingollinen, jotta sitä voidaan pitää tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena. Koska kyseisten toimenpiteiden tarkoituksena oli säilyttää maksu niille yhtymän jäsenille, jotka hyötyivät muiden jäsenten ponnistelusta CB-järjestelmän vastaanottotoiminnassa, mainitunlaisen tarkoituksen ei voida unionin tuomioistuimen mukaan luonnostaan katsoa olevan kilpailun normaalin toiminnan kannalta haitallinen.

Unionin tuomioistuin katsoi, että tarkastellessaan yhtymän jäsenille annettuja vaihtoehtoja, joilla varmistetaan pankkikorteilla tehdyissä maksutapahtumissa ja käteisnostoissa käytettävien järjestelmien yhteentoimivuus, unionin yleinen tuomioistuin arvioi tosiasiallisesti mainittujen toimenpiteiden mahdollisia vaikutuksia eikä niiden tarkoitusta osoittaen näin itse, ettei kyseisiä toimenpiteitä voida pitää luonnostaan haitallisina kilpailun moitteettomalle toiminnalle.

Unionin tuomioistuin palautti tämän vuoksi asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä ratkaisisi, onko kyseisten sopimusten vaikutuksena se, että kilpailu rajoittuu EY 81 artiklan 1 kohdassa⁹³ tarkoitetulla tavalla.

⁹³ Josta on tullut SEUT 101 artikla.

Tuomiossa *Deltafina v. komissio* (C-578/11 P, EU:C:2014:1742) unionin tuomioistuin täsmensi 12.6.2014 muutoksenhakuasiassa kilpailusääntöjen soveltamismenettelyä koskevia tiettyjä seikkoja. Se katsoi *sakon määrän alentamisesta vastikkeena kilpailusääntöjä rikkoneen yrityksen yhteistyöstä komission kanssa*, että velvollisuus pitää yhteistyö salassa kuuluu yritykselle. Näin ollen se, että asianomainen yritys paljastaa yhteistyönsä komission kanssa muille kartelliin osallistuneille yrityksille, merkitsee sen yhteistyövelvoitteen rikkomista.

Tässä tuomiossa unionin tuomioistuin tutki myös, oliko unionin yleinen tuomioistuin loukannut oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, kun se oli kuullut suullisessa käsittelyssä asianosaisten edustajien suullisia todistuksia ja tukeutunut yhteen näistä todistajanlausunnoista. Unionin tuomioistuin totesi, että unionin yleinen tuomioistuin oli ylittänyt sen, mitä se voi tehdä noudattaessaan yleistä käytäntöä hankkia tietoja teknisistä kysymyksistä tai monitahoisista toiseikoista, sillä nämä kysymykset koskivat tosiseikkoja, jotka oli näytettävä toteen unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen mukaisesti. Sen mukaan tämän menettelyllisen sääntöjenvastaisuuden ei voitu kuitenkaan katsoa loukkaavan oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, koska kyseiset todistajanlausunnot oli otettu huomioon vain ylimääräisenä perusteluna ja koska unionin yleisen tuomioistuimen johtopäätös saattoi perustua pelkästään sen käytettävissä olleisiin asiakirjatodisteisiin.

Unionin tuomioistuin otti lopuksi vielä kantaa perusteluun, joka koski oikeudenkäynnin kohtuutonta kestoa. Se totesi oikeuskäytäntönsä⁹⁴ vahvistaen, että silloin, kun ei ole olemassa viitteitä siitä, että oikeudenkäynnin kohtuuton kesto unionin yleisessä tuomioistuimessa on vaikuttanut asian ratkaisun sisältöön, se, ettei tuomiota ole annettu kohtuullisessa ajassa, ei voi johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen. Unionin tuomioistuin vahvisti myös, että siitä, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole noudattanut perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan mukaista velvollisuuttaan ratkaista sen käsiteltäväksi saatetut asiat kohtuullisessa ajassa, on määrättävä seuraamus vahingonkorvauskanteen yhteydessä. Tällainen vahingonkorvauskanne on nostettava unionin yleisessä tuomioistuimessa, jonka on ratkaistava asia kumoamiskanteen ratkaisseesta kokoonpanosta poikkeavassa kokoonpanossa, koska tällainen kanne merkitsee tehokasta korjauskeinoa.

2. Valtiontuet

Valtiontuen osalta unionin tuomioistuin katsoi 3.4.2014 antamassaan tuomiossa *Ranska v. komissio* (C-559/12 P, EU:C:2014:217), että unionin yleinen tuomioistuin oli perustellusti hylännyt Ranskan nostaman kumoamiskanteen⁹⁵ 26.1.2010 tehdystä päätöksestä, jossa *komissio oli katsonut Ranskan La Postelle myöntämän rajoittamattoman takauksen sisämarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi*.⁹⁶ Siihen saakka, kun Ranskan La Poste muutettiin 1.3.2010 osakeyhtiöksi, se rinnastettiin teollista ja kaupallista toimintaa harjoittavaan julkiseen laitokseen (*établissement public à caractère industriel et commercial*, jäljempänä EPIC), johon ei sovelleta yleisen lainsäädännön mukaisia oikeudellisia maksukyvyttömyys- ja konkurssimenettelyjä.

Tässä valituksessa Ranska moitti unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä oli yhtäältä katsonut komission voivan kääntää takauksen olemassaoloa koskevan todistustaakan sillä perusteella, että La Posteen ei sovellettu yleisen lainsäädännön mukaisia vaikeuksiin joutuneiden yritysten sanee-
raus- ja selvitystilamenettelyjä, ja toisaalta jättänyt huomiotta säännöt, jotka koskevat tällaisen

⁹⁴ Tuomio 26.11.2013, *Gascogne Sack Deutschland v. komissio* (C-40/12 P, EU:C:2013:768).

⁹⁵ Tuomio 20.9.2012, *Ranska v. komissio* (T-154/10, EU:T:2012:452).

⁹⁶ Ranskan La Postelle myöntämästä valtiontuesta C 56/07 (ex E 15/05) 26.1.2010 annettu komission päätös 2010/605/EU (annettu tiedoksi numerolla C(2010) 133) (EUVL L 274, s. 1).

takauksen olemassaolon osoittamiseksi tarpeellista näyttöä. Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin, että unionin yleinen tuomioistuin ei ollut vahvistanut, että komissio olisi käyttänyt kielteisiä oletamia ja kääntänyt todistustaakkaa. Unionin tuomioistuimen mukaan komissio oli tosiasiallisesti tutkinut La Postelle myönnetyn rajoittamattoman valtiontakauksen olemassaolon ottamalla huomioon useita seikkoja, jotka osoittivat tällaisen tuen myöntämisen. Lisäksi unionin tuomioistuin vahvisti, että komissio voi implisiittisen valtiontakauksen olemassaolon toteen näyttämiseksi tukeutua vakavasti otettavista, täsmällisistä ja yhtäpitävistä seikoista muodostuvaa kokonaisuutta koskevaan menetelmään, selvittääkseen, onko valtiolla velvollisuus kansallisen oikeuden mukaan sitoa omia varojaan kattamaan maksukyvyttömän EPICin tappiot ja onko siis olemassa riittävän konkreettinen taloudellinen riski valtion talousarvioon kohdistuvista kustannuksista.

Ranska väitti myös unionin yleisen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio oli osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla La Postelle myönnetystä valtiontakauksesta aiheutuvan edun. Unionin tuomioistuin totesi tästä, että on olemassa yksinkertainen oletama, jonka mukaan implisiittisen ja rajoittamattoman valtiontakauksen myöntäminen sellaiselle yritykselle, johon ei sovelleta tavanomaisia saneeraus- ja selvitystilamenettelyjä, johtaa edunsaajayrityksen taloudellisen tilanteen paranemiseen alentamalla kustannuksia, jotka normaalisti rasittavat sen talousarviota. Näin ollen on tällaisesta takauksesta sen saajayritykselle koituvan edun osoittamiseksi riittävää, että komissio osoittaa tällaisen takauksen olemassaolon sellaisenaan, eikä sen tarvitse näyttää toteen, mitä tosiasiallisia vaikutuksia takauksella on sen myöntämisen jälkeen.

XII. Verosäännökset

Tuomiossaan *Ibero Tours* (C-300/12, EU:C:2014:8) unionin tuomioistuin katsoi 16.1.2014, että sen tuomiossa *Elida Gibbs*⁹⁷ määrittelemiä periaatteita, jotka koskevat *arvonlisäveron perusteen määrittämiseksi huomioon otettavia valmistajan jakeluketjun kautta myöntämiä hinnanalennuksia*, ei sovelleta, kun välittäjänä toimiva matkatoimisto myöntää loppukuluttajalle omasta aloitteestaan ja omalla kustannuksellaan hinnanalennuksen turistimatkojen järjestäjän pääasiallisesta suorituksesta.

Tuomiossa *Elida Gibbs* unionin tuomioistuin oli katsonut, että kun tavaran valmistaja, joka ei ole sopimussuhteessa loppukuluttajaan mutta joka on ensimmäinen lenkki loppukuluttajaan päättyvässä liiketoimien ketjussa, myöntää mainitulle loppukuluttajalle hinnanalennuksen alennuskupongeilla, jotka vähittäiskauppiaat lunastavat ja joista valmistaja maksaa vähittäiskauppiaille palautuksen, arvonlisäveron perustetta on pienennettävä mainitulla alennuksella. Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin totesi, että kuudennen direktiivin⁹⁸ 26 artiklassa säädetyn matkatoimistoja koskevan erityisjärjestelmän tavoitteen saavuttaminen ei edellytä, että poikettaisiin kyseisen direktiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa esitetystä yleisestä säännöstä, jossa veron perusteen määrittämiseksi viitataan käsitteeseen ”suorittajan – vastaanottajalta tai kolmannelta saama tai saatava vastike”. Se päätteli tästä, että toisin kuin asiassa *Elida Gibbs*, esillä ollut asia ei koskenut valmistajan jakeluketjun kautta myöntämää hinnanalennusta vaan sitä, että välittäjänä toimiva matkatoimisto rahoittaa osan matkan hinnasta, mikä ilmenee matkan loppukuluttajan kannalta matkan hinnasta myönnettyinä alennuksena. Koska kyseinen hinnanalennus ei vaikuta turistimatkojen järjestäjän mainitun matkan myynnistä saamaan vastikkeeseen eikä matkatoimiston välittäjän palvelustaan saamaan vastikkeeseen, unionin tuomioistuin katsoi, että kuu-

⁹⁷ Tuomio 24.10.1996, *Elida Gibbs* (C-317/94, EU:C:1996:400).

⁹⁸ Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste 17.5.1977 annettu kuudes neuvoston direktiivi 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1).

dennen direktiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan mukaan tällainen hinnanalennus ei johda veron perusteen alentamiseen turistimatkojen järjestäjän pääasiallisen liiketoimen osalta eikä matkatoimiston palvelujen suorituksen osalta.

Tuomio *Skandia America (USA), filial Sverige* (C-7/13, EU:C:2014:2225), joka annettiin 17.9.2014, koskee sitä, ovatko ja millä tavoin kolmannessa valtiossa sijaitsevan päätoimipaikan jäsenvaltioon sijoittautuneelle sivuliikkeelleen suorittamat vastikkeelliset palvelut arvonlisäverollisia direktiivin 2006/112⁹⁹ nojalla, kun kyseinen sivuliike on kyseisen direktiivin 11 artiklan perusteella perustetun arvonlisäveroryhmän jäsen tässä jäsenvaltiossa.

Unionin tuomioistuin käsitteli aluksi kysymystä siitä, onko arvonlisäveroa suoritettava päätoimipaikan sivuliikkeelleen suorittamista palveluista edellä kuvatun kaltaisessa tilanteessa. Unionin tuomioistuin korosti, että vaikka pääasiassa kyseessä ollut sivuliike oli päätoimipaikasta riippuvainen eikä se näin ollen voinut itse olla direktiivin 2006/112 9 artiklassa tarkoitettu verovelvollinen, se oli kuitenkin arvonlisäveroryhmän jäsen ja muodosti näin ollen yhden verovelvollisen, ei päätoimipaikan vaan kyseisen ryhmän muiden jäsenten kanssa. Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että tällaisten palvelujen suorittaminen on direktiivin 2006/112 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu verollinen liiketoimi, koska päätoimipaikan kyseiselle sivuliikkeelle suorittamia vastikkeellisia palveluja on yksinomaan arvonlisäverotuksen kannalta pidettävä arvonlisäveroryhmälle suoritettuina. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin katsoi, että tällaisessa tilanteessa direktiivin 2006/112 56, 193 ja 196 artiklaa on tulkittava siten, että arvonlisäveroryhmä on tämän direktiivin 56 artiklassa tarkoitettujen palvelujen hankkijana velvollinen maksamaan arvonlisäveron. Kyseisen direktiivin 196 artiklassa säädetään nimittäin poikkeuksena tämän direktiivin 193 artiklasta, jonka mukaan arvonlisäveron on jäsenvaltiossa velvollinen maksamaan verovelvollinen, joka suorittaa verollisen palvelun, että arvonlisäveron on velvollinen maksamaan verovelvollinen, jolle mainitut palvelut suoritetaan, jos mainitun direktiivin 56 artiklassa tarkoitettut palvelut suorittaa verovelvollinen, joka ei ole sijoittautunut tähän jäsenvaltioon.

XIII. Lainsäädännön lähentäminen

1. Immateriaalioikeudet

Immateriaalioikeuksien alalla on mainittava erityisesti viisi ratkaisua. Ensimmäinen niistä koskee bioteknologian keksintöjen patentoitavuutta, kolme seuraavaa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia ja viides kolmiulotteisia tavaramerkkejä.

Tuomiossa *International Stem Cell Corporation* (C-364/13, EU:C:2014:2451), joka julistettiin 18.12.2014, unionin tuomioistuin tulkitsi suuren jaoston kokoonpanossa bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 98/44¹⁰⁰ 6 artiklan 2 kohdan c alakohtaa. Tämän artiklan mukaan *keksinnöt, jotka koskevat ihmisalkioiden käyttöä teollisiin tai kaupallisiin tarkoituksiin, eivät ole patentoitavia*, koska niiden hyödyntäminen tällaisiin tarkoituksiin olisi yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaista.

Unionin tuomioistuin katsoi, että ihmisen hedelmöittymätön munasolu, joka on saatu jakautumaan ja kehittymään partenogeneesin avulla tiettyyn vaiheeseen, ei ole kyseisen 6 artiklan 2 koh-

⁹⁹ Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.1.2006 annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY (EUVL L 347, s. 1).

¹⁰⁰ Bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta 6.7.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/44/EY (EYVL L 213, s. 13).

dan c alakohdassa tarkoitettu ”ihmisalkio”, jos sillä ei ole nykyisen tieteellisen tietämyksen valossa sellaisenaan luontaista kykyä kehittyä ihmiseksi.

Tämän johtopäätöksensä tueksi unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että käsite ”ihmisalkio” on ymmärrettävä laajasti, koska unionin lainsäätäjän tarkoituksena on ollut tehdä patentin saaminen mahdottomaksi silloin, kun se voisi vaikuttaa ihmisarvon edellyttämään kunnioitukseen.¹⁰¹ Samoin on luonnehdittava ihmisen hedelmöittymätöntä munasolua, johon on siirretty tuma kypsästä ihmissolusta, ja ihmisen hedelmöittymätöntä munasolua, joka on saatu jakautumaan ja kehittymään partenogeneesin avulla, koska nämä organismit ovat niiden saamiseksi käytettävän tekniikan vaikutuksesta omiaan käynnistämään ihmisen kehitysprosessin, kuten munasolun hedelmöittämisestä syntyvä alkio.

Unionin tuomioistuin katsoi näiden tulkintakriteerien mukaisesti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tosiseikkojen perusteella, että kyseinen patentoitavuuden ulkopuolelle jättäminen ei koske partenootteja, joilla ei ole luontaista kykyä kehittyä ihmiseksi.

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla unionin tuomioistuimella oli 23.1.2014 antamassaan tuomiossa *Nintendo ym.* (C-355/12, EU:C:2014:25) tilaisuus täsmentää *tekijänoikeuden haltijalle myönnettävän sen oikeudellisen suojan laajuutta, johon tämä voi vedota tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevan direktiivin 2001/29¹⁰² nojalla sen estämiseksi, että sen pelikonsolien suojaamiseksi näille konsoleille tarkoitettujen ohjelmien piraattiversioiden käyttämiseltä käyttöön otettuja teknisiä toimenpiteitä kierretään.*

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että videopelit ovat monitahoinen aineistokokonaisuus, johon kuuluu paitsi tietokoneohjelma myös graafiset elementit ja äänielementit, joilla siitä huolimatta, että ne on koodattu tietokonekielelle, on oma luova arvo. Tietokoneohjelmia, jotka ovat omaperäisiä siinä merkityksessä, että ne ovat tekijänsä henkisiä luomuksia, suojataan siten tekijänoikeudella. Unionin tuomioistuimen mukaan tekniset toimenpiteet, jotka on sisällytetty sekä videopelien fyysisiin alustoihin että konsoleihin ja jotka edellyttävät niiden välistä vuorovaikutusta, kuuluvat direktiivissä 2001/2 tarkoitettuun tehokkaiden teknisten toimenpiteiden käsitteeseen ja saavat siinä tarkoitettua suojaa, kun niiden tarkoituksena on estää tai rajoittaa toimia, joilla loukataan haltijan oikeuksia. Tämän oikeudellisen suojan on oltava suhteellista, eikä se saa estää sellaisten laitteiden tai toimintojen käyttöä, joilla on muuta merkittävää kaupallista merkitystä tai käyttöä kuin teknisen suojauksen kiertäminen lainvastaisiin tarkoituksiin. Esillä olevan kaltaisessa tapauksessa asianomaisen oikeudellisen suojan laajuuden arviointia ei pidä tehdä konsolien erityisen käyttötarkoituksen mukaan, sellaisena kuin tekijänoikeuksien haltija on sen suunnitellut, vaan siinä on otettava huomioon säädetyt kriteerit sellaisten laitteiden, tuotteiden ja osien osalta, joilla voidaan kiertää tehokkaiden teknisten toimenpiteiden suoja, josta säädetään direktiivin 2001/29 6 artiklan 2 kohdassa.

Tuomiossa *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192), joka julistettiin 27.3.2014, unionin tuomioistuimella oli tilaisuus ottaa kantaa *tekijänoikeuden haltijoille myönnettyihin oikeuksiin perusoikeuksien suojan kannalta*. Asia koski kahta elokuvatuotantoyhtiötä, joilla oli oikeudet elokuvaan, jotka oli saatettu yleisön saataviin internetsivustolle ltävaltaan sijoittautuneen internetyhteyden tarjoajan välityksellä. ltävaltalainen tuomioistuin oli kieltänyt sitä tarjoamasta pääsyä sivustolle, koska se saattoi yleisön saataviin ilman lupaa elokuvateoksia, joihin kyseisillä tuotantoyhtiöillä oli tekijänoikeuden lähioikeus.

¹⁰¹ Tuomio 18.10.2014, Brüstle (C-34/10, EU:C:2011:669).

¹⁰² Mainittu edellä alaviitteessä 26.

Unionin tuomioistuin totesi, että internetyhteyden tarjoaja, joka mahdollistaa asiakkailleen pääsyn kolmannen osapuolen internetissä yleisön saataviin saattamaan suojattuun aineistoon, on direktiivin 2001/29 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu välittäjä, jonka palveluja käytetään tekijänoikeuden tai lähioikeuden loukkaamiseen. Tällaista johtopäätöstä tukee se tavoite, johon direktiivillä pyritään. Sillä, että internetyhteyden tarjoajat jätettäisiin tämän säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle, supistettaisiin olennaisesti kyseisellä direktiivillä haluttua oikeudenhaltijoiden suojaa. Tarkastellessaan lisäksi perusoikeuksien kannalta mahdollisuutta antaa kielto määräys, jossa ei täsmennetä, mihin toimenpiteisiin internetyhteyden tarjoajan on ryhdyttävä, ja tämän viimeksi mainitun mahdollisuutta välttää kiellon rikkomisesta määrättäviltä uhkasakoilta osoittamalla, että se on toteuttanut kaikki toimenpiteet, joita siltä voidaan kohtuudella edellyttää, unionin tuomioistuin täsmensi, että kyseessä olevat perusoikeudet eli elinkeinovapaus ja tiedonvälityksen vapaus eivät ole esteenä tällaiselle määräykselle, mikäli kaksi edellytystä täyttyvät. Yhtäältä internetyhteyden tarjoajan toteuttamalla toimenpiteillä ei saa tarpeettomasti evätä käyttäjiltä mahdollisuutta saada laillisesti saataviinsa käytettävissä olevia tietoja. Toisaalta näillä toimenpiteillä on estettävä luvaton tutustuminen suojattuun aineistoon tai ainakin huomattavasti vaikeutettava tutustumista ja merkittävästi vähennettävä sen houkuttelevuutta, että käyttäjät tutustuvat kyseiseen niiden saataviin immateriaalioikeuksien vastaisesti saatettuun aineistoon.

Edelleen tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla 3.9.2014 antamassaan tuomiossa *Deckmyn ja Vrijheidsfonds* (C-201/13, EU:C:2014:2132) unionin tuomioistuin täsmensi suuren jaoston kokoonpanossa *parodian* käsitettä poikkeuksena kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen, oikeuteen välittää yleisölle teoksia ja oikeuteen saattaa muu aineisto yleisön saataviin direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan k alakohdassa tarkoitettulla tavalla.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että parodian käsitteen on katsottava olevan unionin oikeuden itsenäinen käsite. Koska direktiivissä 2001/29 ei määritellä mitenkään tätä käsitettä, kyseisen termin merkitys ja ulottuvuus on määritettävä sen tavanomaisen merkityksen mukaan, joka sillä on yleiskielessä, ottamalla samalla huomioon asiayhteys, jossa sitä käytetään, ja sen lainsäädännön tavoitteet, johon se kuuluu. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin huomautti, että parodian olennaisina tunnusmerkkeinä ovat yhtäältä se, että siinä viitataan olemassa olevaan teokseen mutta poiketaan siitä havaittavissa olevalla tavalla, ja toisaalta se, että se on huumorin tai pilailun ilmentymä. Parodian käsitteeseen ei sovelleta edellytyksiä, joiden mukaan parodialla olisi oltava sille ominainen alkuperäinen luonne sen lisäksi, että siinä poiketaan havaittavissa olevalla tavalla parodian kohteena olevasta alkuperäisestä teoksesta, se olisi voitava kohtuudella yhdistää muuhun henkilöön kuin alkuperäisen teoksen tekijään, sen kohteena olisi oltava alkuperäinen teos tai siinä olisi mainittava parodian kohteena olevan teoksen lähde. Näin ollen direktiivin 2001/29 5 artiklan 3 kohdan k alakohdassa tarkoitettua parodiaa koskevan poikkeuksen konkreettiseen tilanteeseen soveltamisessa on noudatettava oikeudenmukaista tasapainoa yhtäältä tekijöiden ja direktiivillä suojattujen oikeuksien haltijoiden etujen ja oikeuksien ja toisaalta suojatun teoksen käyttäjän, joka hyödyntää parodiaa koskevaa poikkeusta, ilmaisunvapauden välillä.

Tavaramerkkejä koskevassa asiassa *Apple* (C-421/13, EU:C:2014:2070), jossa annettiin tuomio 10.7.2014, unionin tuomioistuin tarkasteli mahdollisuutta rekisteröidä myymälän arkkitehtuuria esittävästä monivärisestä piirroksesta, jossa ei ilmaista absoluuttisia tai suhteellisia mittoja, koostuva kolmiulotteinen tavaramerkki siellä tarjottaville palveluille.

Tarkastellessaan kyseisen merkin rekisteröitävyyttä unionin tuomioistuin toi ensin esille direktiivin 2008/95¹⁰³ säännösten mukaiset tavaramerkin rekisteröimisen edellytykset. Unionin tuomioistui-
men mukaan kuvio, jossa kuvataan myymälätilan sisustus jatkuvana linjojen, rajojen ja muotojen kokonaisuutena, voi muodostaa tavaramerkin, jos sillä voidaan erottaa yrityksen tavarat tai palvelut muiden yritysten tavaroista tai palveluista. Se, että jokin merkki yleisesti ottaen voi olla tavaramerk-
kinä, ei kuitenkaan merkitse sitä, että merkki olisi välttämättä kyseisessä direktiivissä tarkoitetu-
in tavoin erottamiskykyinen. Erottamiskykyä on käytännössä ensiksi arvioitava suhteessa kyseisiin tavaroihin tai palveluihin ja toiseksi suhteessa siihen, miten kohdeyleisö mieltää tavaramerkin.
Unionin tuomioistuin täsmensi vielä, että jos mikään direktiivissä 2008/95 mainituista rekisteröin-
nin esteistä ei ole esteenä tavaroiden valmistajan lippulaivamyymälän sisustusta esittävän merkin rekisteröimiselle, sellainen voidaan pätevästi rekisteröidä paitsi kyseisille tavaroille myös palveluille,
jos kyseiset palvelujen suoritukset eivät liity kiinteästi tuotteiden myyntiin saattamiseen. Näin ollen tavaroiden myymälätilan sisustuksen esittäminen pelkällä piirroksella absoluuttisia tai suhteellisia mittoja ilmaise-
matta voidaan rekisteröidä tavaramerkiksi palveluille, jotka tosin koskevat tavaroita mutta eivät liity kiinteästi niiden myyntiin saattamiseen, jos merkillä voidaan erottaa rekisteröinti-
hakemuksen esittäjän palvelut muiden yritysten palveluista ja jos mikään hylkäämisperusteista ei ole esteenä rekisteröimiselle.

2. Henkilötietojen suoja

Unionin tuomioistuin antoi henkilötietojen suojasta kolme tuomiota, jotka on paikallaan tuoda esille. Kaksi näistä tuomioista koskee henkilötietojen suojan osalta asetettuja velvollisuuksia vies-
tintäpalveluja tarjoaville yrityksille ja hakukoneita ylläpitäville yrityksille. Kolmas tuomio koskee henkilötietojen suojaa valvovan kansallisen viranomaisen itsenäisyyttä.

Tuomion *Digital Rights Ireland ym.* (C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238), jonka unionin tuomioistui-
men suuri jaosto antoi 8.4.2014, taustalla on pyyntö arvioida tietojen säilyttämistä koskevan direktiivin 2006/24¹⁰⁴ pätevyyttä yksityiselämän kunnioitusta ja henkilötietojen suojaa koskevien perusoikeuksien kannalta. Pyyntö koski sitä, merkitseekö tässä direktiivissä yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen tarjoajille asetettu velvollisuus säilyttää tietyn ajan tietoja henkilön yksityiselämästä ja hänen viestinnästään ja antaa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille oikeus saada niitä, perusteetonta puuttumista kyseisiin perusoikeuksiin.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että se, että direktiivissä 2006/24 asetetaan näille tarjoajille tällaisia velvollisuuksia, merkitsee erityisen vakavaa puuttumista yksityiselämän kunnioitusta ja henkilötietojen suojaa koskeviin perusoikeuksiin, joista määrätään perusoikeuskirjan 7 ja 8 artik-
lassa, Unionin tuomioistuin totesi tämän jälkeen, että tämä puuttuminen voi olla perusoikeuskirjan 52 artiklan mukaisesti perusteltua yleistä etua koskevan tavoitteen, kuten vakavan rikollisuuden torjunnan vuoksi.

Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin direktiivin pätemättömäksi ja katsoi, että se sisältää laajaperäisen ja erityisen vakavan puuttumisen näihin perusoikeuksiin ilman, että tätä puuttu-
mista olisi tarkasti rajoitettu säännöksillä, joilla voidaan taata, että se todella rajoitetaan täysin välttämättömään.

¹⁰³ Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 22.10.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neu-
voston direktiivi 2008/95/EY (kodifioitu toisinto) (EUVL L 299, s. 25, ja oikaisu EUVL 2009, L 11, s. 86).

¹⁰⁴ Yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotetta-
vien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta 15.3.2006 annettu Euroo-
pan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/24/EY (EUVL L 105, s. 54).

Tämän toteamuksensa tueksi unionin tuomioistuin toi ensinnäkin esille, että direktiivi 2006/24 kattaa yleisesti kaikki henkilöt ja kaikki sähköiset viestintävälineet sekä kaikki liikennetiedot ilman, että tehtäisiin mitään erottelua, rajoituksia tai poikkeuksia vakavan rikollisuuden torjunnan tavoitteen perusteella. Toiseksi tarkasteltaessa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten oikeutta saada tietoja ja käyttää niitä myöhemmin tässä direktiivissä ei säädetä mistään objektiivisesta perusteesta, jonka nojalla voitaisiin taata, että näitä tietoa käytetään ainoastaan sellaisten rikosten estämiseen, selvittämiseen tai syyteharkintaan, jotka voidaan katsoa riittävän vakaviksi, jotta ne oikeuttavat tällaisen puuttumisen, saati aineellisia ja menettelyllisiä edellytyksiä tällaiselle tietojen saamiselle tai käyttämiselle. Kolmanneksi unionin tuomioistuin toteaa tietojen säilytysajasta, että direktiivissä säädetään vähintään kuuden kuukauden säilytysajasta tekemättä minkäänlaista eroa tietoluokkien välillä kyseessä olevien henkilöiden mukaan tai sen mukaan, kuinka hyödyllisiä ne mahdollisesti ovat tavoitellun päämäärän kannalta.

Perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdan mukaisista edellytyksistä unionin tuomioistuin totesi, että direktiivissä 2006/24 ei säädetä riittävästä takeista, joilla voidaan varmistaa tietojen tehokas suoja väärinkäytön vaaraa vastaan sekä näiden tietojen laitonta saantia ja käyttöä vastaan, ja että tässä direktiivissä ei liioin edellytetä, että tietoja säilytetään unionin alueella. Näin ollen siinä ei taata täysin riippumattoman viranomaisen suorittamaa suojaa ja turvaa koskevien vaatimusten noudattamista koskevaa valvontaa, kuten perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdassa kuitenkin nimenomaisesti edellytetään.

Lisäksi on mainittava 13.5.2014 annettu tuomio *Google Spain ja Google* (C-131/12, EU:C:2014:317), jossa unionin tuomioistuin *tulkitsi* suuren jaoston kokoonpanossa *henkilötietojen suojaa koskevan direktiivin 95/46*¹⁰⁵ *soveltamisedellytyksiä internetin hakukoneen toiminnan kannalta*.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että kun hakukoneen ylläpitäjä hakee automaattisesti, jatkuvasti ja järjestelmällisesti internetissä julkaistuja tietoja, se toteuttaa toimia, joita on pidettävä direktiivissä 95/46 tarkoitettuna ”henkilötietojen käsittelynä”, jos nämä tiedot sisältävät henkilötietoja. Unionin tuomioistuimen mukaan tätä ylläpitäjää on pidettävä direktiivin 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettuna ”rekisterinpitäjänä”, koska se määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen ja keinot. Tämän ylläpitäjän suorittama henkilötietojen käsittely eroaa internetsivustojen toimittajien suorittamasta henkilötietojen käsittelystä, jossa henkilötiedot sisällytetään internetsivulle, ja menee sitä pidemmälle.

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin täsmensi, että henkilötietojen käsittely, jonka hakukoneen ylläpitäjä suorittaa, on omiaan vaikuttamaan merkittävästi yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskeviin perusoikeuksiin, koska sen johdosta kaikki internetin käyttäjät voivat saada hakutulosten luettelossa sellaisen jäsenellän katsauksen kyseistä henkilöä koskevista internetistä löydettävistä tiedoista, jotka liittyvät potentiaalisesti useisiin eri seikkoihin hänen yksityiselämästään ja joita ei ilman mainittua hakukonetta olisi voitu (tai olisi hyvin hankalasti voitu) yhdistää toisiinsa, ja laatia siis kutakuinkin yksityiskohtaisen profiilin kyseessä olevasta henkilöstä. Tämän puuttumisen potentiaalisen vakavuuden vuoksi sitä ei voida perustella ylläpitäjän pelkällä taloudellisella intressillä.

Tarkastellessaan kysymystä siitä, voiko rekisteröity henkilö vaatia direktiivin 95/46 perusteella internetsivuihin olevien linkkien poistamista hakutulosten luettelosta sillä perusteella, että tämä henkilö haluaisi niillä olevien henkilötietojensa tulevan ”unohdetuiksi” tietyn ajan kuluttua, uni-

¹⁰⁵ Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31).

onin tuomioistuin totesi, että jos rekisteröidyn vaatimuksen johdosta todetaan, että se, että näiden linkkien sisällyttäminen luetteloon on kyseisen tarkastelun ajankohtana ristiriidassa kyseisen direktiivin kanssa, tässä luettelossa olevat tiedot ja linkit on poistettava. Kun tämä henkilö voi perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan nojalla vaatia, ettei kyseessä olevia tietoja aseteta enää suuren yleisön saataville sisällyttämällä ne tällaiseen hakutulosten luetteloon, kyseiset oikeudet syrjäyttävät lähtökohtaisesti paitsi hakukoneen ylläpitäjän taloudellisen intressin myös suurella yleisöllä olevan intressin löytää mainitut tiedot tehdessään haun rekisteröidyn nimellä. Näin ei olisi ainoastaan silloin, jos ilmenee, että kyseisellä henkilöllä julkisuudessa olevan aseman kaltaisista erityisistä syistä puuttuminen hänen perusoikeuksiinsa on perusteltavissa sillä ensisijaisella intressillä, joka suurella yleisöllä on saada nuo tiedot saataviinsa kyseisen sisällyttämisen johdosta.

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto antoi 8.4.2014 tuomion *komissio v. Unkari* (C-288/12, EU:C:2014:237), joka koski *jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä Unkarin henkilötietojen suojaa valvovan viranomaisen toimikauden ennenaikaisen päättämisen osalta ja siten tietosuojaa koskevaan direktiiviin 95/46¹⁰⁶ perustuvien jäsenvaltioiden velvoitteiden osalta*.

Unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin 95/46 28 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden perustamien valvontaviranomaisten on oltava itsenäisiä siten, että ne voivat suorittaa tehtävänsä vapaina ulkoisesta vaikuttamisesta. Tämä itsenäisyys sulkee pois kaikki sellaiset määräykset ja kaiken muun missä muodossa tahansa tapahtuvan ulkoisen vaikuttamisen, olipa se sitten suoraa tai välillistä, jotka saattaisivat ohjata niiden päätöksiä ja voisivat näin asettaa kyseenalaiseksi sen, että nämä viranomaiset täyttävät tehtävänsä, joka on oikean tasapainon saavuttaminen yksityisyyden suojan ja henkilötietojen vapaan liikkuvuuden välillä. Tässä yhteydessä pelkästään riski siitä, että valtion valvovat viranomaiset voivat vaikuttaa poliittisesti valvontaviranomaisten päätöksiin, riittää estämään sen, että viimeksi mainitut voisivat suorittaa tehtävänsä itsenäisesti. Jos kukin jäsenvaltio saisi päättää valvontaviranomaisen toimikauden päättämisestä ennen sen alun perin määritettyä päättymistä noudattamatta sovellettavassa lainsäädännössä tätä varten ennalta säädettyjä sääntöjä ja takeita, tällaisen ennenaikaisen päättämisen uhka, joka olisi tällöin ilmassa kaiken aikaa tämän viranomaisen hoitaessa tehtävänsä, voisi johtaa siihen, että tämä viranomainen tietyllä tavalla noudattaisi poliittisen vallan tahtoa, mikä ei ole kyseisen itsenäisyysvaatimuksen mukaista. Tämän itsenäisyysvaatimuksen on näin ollen välttämättä tulkittava sisältävän velvollisuuden kunnioittaa valvontaviranomaisten toimikauden kestoa sen päättymiseen saakka ja päättää se ennenaikaisesti ainoastaan sovellettavan lainsäädännön sääntöjä ja takeita noudattaen. Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että Unkari ei ollut noudattanut direktiivin 95/46 mukaisia velvoitteitaan, koska se oli päättänyt valvontaviranomaisen toimikauden ennenaikaisesti.

XIV. Sosiaalipolitiikka

Sosiaalipolitiikan alalta voidaan tuoda esille kolme tuomiota. Ensimmäinen koskee ikään perustuvan syrjinnän kieltoa, kun taas kaksi muuta koskevat tapauksia, joissa aiotulta äidiltä on evätty oikeus palkallisiin lomiin lapsen hoitamista varten.

1. Yhdenvertainen kohtelu työssä ja ammatissa

Tuomiossa *Schmitzer* (C-530/13, EU:C:2014:2359), joka julistettiin 11.11.2014, unionin tuomioistuimen suuri jaosto käsitteli *virkamiesten ikään perustuvan syrjinnän lopettamiseksi Itävallassa tuomion*

¹⁰⁶ Mainittu edellä alaviitteessä 105.

*Hütter*¹⁰⁷ seurauksena toteutettua lakiuudistusta. Tässä viimeksi mainitussa tuomiossa unionin tuomioistuin oli katsonut, että yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskeva direktiivi 2000/78¹⁰⁸ oli esteenä Itävallan lainsäädännölle, jossa suljettiin pois ennen 18 ikävuoden täyttämistä täyttyneiden työskentelyjaksojen huomioon ottaminen sen palkkaluokan määrittämisessä, johon julkisyhteisön palveluksessa olevat työsopimussuhteiset toimihenkilöt asetetaan. Uudessa kansallisessa lainsäädännössä otetaan huomioon ennen 18 vuoden ikää kertyneet koulutus- ja palvelusajanjaksot, mutta samanaikaisesti siinä pidennetään tämän syrjinnän kohteeksi joutuneiden virkamiesten osalta kolmella vuodella sitä aikaa, joka vaaditaan siirtymiselle kunkin virkaryhmän ja palkkaluokan ensimmäiseltä palkkatasolta niiden toiselle palkkatasolle. Koska tätä pidennystä sovelletaan ainoastaan virkamiehiin, joiden osalta ajanjaksot ovat täyttyneet ennen kuin he olivat täyttäneet 18 vuotta, unionin tuomioistuin totesi, että uuteen lainsäädäntöön sisältyy ikään perustuvaa erilaista kohtelua direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

Tarkastellessaan tämän erilaisen kohtelun oikeuttamista unionin tuomioistuin totesi, että vaikka talousarvioon liittyvät seikat voivat olla jäsenvaltion sosiaalipoliittisten valintojen perustana, ne eivät kuitenkaan yksin voi muodostaa oikeutettua tavoitetta. Aikaisemmalla järjestelmällä eduliseen asemaan saatettujen virkamiesten saavutettujen oikeuksien ja heille sen osalta syntyneen luottamuksensuojan kunnioittaminen ovat työllisyyspoliittisia ja työmarkkinoita koskevia laillisia tavoitteita, joilla voidaan perustella aikaisempien palkkojen ja siis järjestelmän, joka on syrjivä iän perusteella, säilyttäminen siirtymäkauden aikana. Unionin tuomioistuin katsoi, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella lainsäädännöllä voidaan saavuttaa nämä tavoitteet, jos kyseisten virkamiesten osalta ei pidennetä etenemistä koskevia määräaikoja taannehtivasti. Näillä tavoitteilla ei kuitenkaan voida perustella toimea, jolla säilytetään lopullisesti – vaikkakin vain tiettyjen henkilöiden kohdalla – ikään perustuva erilainen kohtelu, joka oli määrä poistaa syrjivän järjestelmän uudistuksella, johon tämä toimi kuuluu. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivin 2008/78 1 kohta ja 2 kohdan a alakohta ja 6 artiklan 1 kohta ovat esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

2. Oikeus äitiyslomaan

Unionin tuomioistuin otti suuren jaoston kokoonpanossa 18.3.2014 antamissaan tuomioissa *D.* (C-167/12, EU:C:2014:169) ja *Z.* (C-363/12, EU:C:2014:159) kantaa siihen, *onko palkallisen loman epäminen aiotulta äidiltä, joka on saanut lapsen sijaissynnytystä koskevan sopimuksen perusteella, direktiivin 92/85¹⁰⁹ vastaista tai merkitseekö se direktiivien 2006/54¹¹⁰ ja 2000/78¹¹¹ vastaista sukupuoleen tai vammaisuuteen perustuvaa syrjintää.* Molemmat pääasian kantajat ovat turvautuneet sijaissynnyttäjiin saadakseen lapsen, ja heille on kieltäydytty myöntämästä palkallisia lomia sillä perusteella, että he eivät ole koskaan olleet raskaana eikä lapsia ole adoptoitu.

¹⁰⁷ Tuomio 18.6.2009, *Hütter* (C-88/08, EU:C2009:381).

¹⁰⁸ Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/78/EY (EYVL L 303, s. 16).

¹⁰⁹ Toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/85/ETY (kymmenes direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) (EYVL L 348, s. 1).

¹¹⁰ Miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa 5.7.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY (uudelleenlaadittu toisinto) (EUVL L 204, s. 3).

¹¹¹ Mainittu edellä alaviitteessä 108.

Tarkastellessaan ensin direktiiviä 92/85 unionin tuomioistuin huomautti, että jäsenvaltiot eivät ole kyseisen direktiivin nojalla velvollisia myöntämään oikeutta äitiyslomaan työntekijälle, joka on aiottuna äitinä saanut lapsen sijaissynnytystä koskevan sopimuksen perusteella, myöskään silloin, kun hän saattaa imettää lasta tämän syntymän jälkeen tai imettää lasta. Direktiivin 92/85 8 artiklassa säädetyn äitiysloman tarkoituksena on lapsen äidin suojeleminen tilanteessa, jossa tämä on erityisen alttiina vaaroille raskautensa vuoksi. Vaikka unionin tuomioistuin on katsonut, että äitiyslomalla pyritään suojelemaan naisen ja hänen lapsensa välillä vallitsevaa erityistä suhdetta, tämä tavoite koskee vain raskauden ja synnytyksen jälkeistä ajanjaksoa. Tästä seuraa, että äitiysloman myöntäminen edellyttää, että työntekijä, joka saa siihen oikeuden, on ollut raskaana ja on synnyttänyt lapsen. Unionin tuomioistuimen mukaan direktiivissä 92/85 ei kuitenkaan suljeta pois jäsenvaltioiden oikeutta ottaa käyttöön sääntöjä, jotka ovat aiotun äidin turvallisuuden ja terveyden suojelemisen kannalta suotuisampia siten, että he voivat saada äitiyslomaa.

Direktiivistä 2006/54 unionin tuomioistuin totesi, että kyse ei ole sukupuoleen perustuvasta välittömästä tai välillisestä syrjinnästä, kun työnantaja kieltäytyy myöntämästä äitiyslomaa aiotulle äidille, joka on saanut lapsen sijaissynnytystä koskevan sopimuksen perusteella. Välillistä syrjintä koskevasta väitteestä unionin tuomioistuin totesi, että kyse ei ole tällaisesta syrjinnästä, kun ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että kyseessä olevan loman epääminen saattaisi naispuoliset työntekijät erityisen epäedulliseen asemaan miespuolisiin työntekijöihin verrattuna. Toisaalta aiottua äitiä ei voida lähtökohtaisesti kohdella epäedullisemmin hänen raskauteensa liittyen, koska hän ei ole ollut raskaana tästä lapsesta. Adoptioon perustuvan loman myöntämisestä unionin tuomioistuin totesi, että koska tällaisesta lomasta ei säädetä direktiivissä 2006/54, jäsenvaltiot voivat vapaasti myöntää tai olla myöntämättä tällaisen loman.

Asiassa Z. aiottu äiti ei voinut saada lasta, minkä vuoksi hän turvautui sijaissynnyttäjään. Direktiivistä 2000/78 unionin tuomioistuin katsoi, että kyse ei ole vammaisuuteen perustuvasta syrjinnästä, kun henkilölle kieltäydytään myöntämästä äitiyslomaa tai adoptiolomaa vastaavaa palkallista lomaa. Se, ettei aiottu äiti voi saada lasta tavanomaisin keinoin, ei sinällään lähtökohtaisesti estä häntä pääsemästä johonkin toimeen, harjoittamasta sitä ja etenemästä urallaan, eikä sitä näin ollen voida pitää direktiivissä tarkoitettuna vammaana. Siltä osin kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli esittänyt kysymyksen vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksesta¹¹² unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivin 2000/78 pätevyyttä ei voida arvioida tämän yleissopimuksen perusteella, joka on ohjelman luonteinen ja jolla ei ole välitöntä vaikutusta. Kyseistä direktiiviä on kuitenkin tulkittava niin pitkälle kuin mahdollista kyseisen yleissopimuksen mukaisesti.

XV. Ympäristö

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto katsoi 1.7.2014 antamassaan tuomiossa *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037), joka koski *SEUT 34 artiklan ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käyttöä koskevan direktiivin 2009/28*¹¹³ tulkintaa, että tämän direktiivin 2 artiklan toisen kohdan k alakohdan ja 3 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltiot, jotka myöntävät tukea uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuottajille, eivät ole velvollisia säätämään taloudellisista tukitoimenpiteistä toisessa jäsenvaltiossa tuotetun vihreän energian käytölle.

¹¹² Mainittu edellä alaviitteessä 86.

¹¹³ Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta 23.4.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/28/EY (EUVL 2009, L 140, s. 16).

Pääasiassa kyseessä olleen ruotsalaisen tukijärjestelmän nojalla vihreän sähkön tuottajille voidaan myöntää luovutuskelpoisia sertifikaatteja¹¹⁴ kyseisen valtion alueella tuotetun sähkön perusteella, ja siinä asetetaan sähköntoimittajille ja tietyille sähkönkäyttäjille velvollisuus ostaa ja palauttaa vuosittain toimivaltaiselle viranomaiselle sellainen määrä tällaisia sertifikaatteja, joka vastaa tiettyä osaa niiden sähkön kokonaismyynnistä tai käytöstä. Ruotsin viranomaiset olivat kieltäytyneet myöntämästä kantajalle näitä sertifikaatteja sen Suomessa sijaitsevalle tuulivoimalalle sillä perusteella, että ainoastaan Ruotsissa sijaitseville tuotantolaitoksille voidaan myöntää tällaisia sertifikaatteja, minkä vuoksi kantaja nosti kanteen tästä kielteisestä päätöksestä.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että kyseisellä järjestelmällä on direktiivin 2009/28 säännöksissä säädettyjen ja sallittujen tukijärjestelmien ominaispiirteet ja että unionin lainsäätäjän tarkoituksena ei ollut velvoittaa jäsenvaltioita ulottamaan tukijärjestelmänsä koskemaan toisen jäsenvaltion alueella tuotettua vihreää sähköä. Se katsoi kuitenkin, että tällainen lainsäädäntö voi rajoittaa ainakin välillisesti ja mahdollisesti muista jäsenvaltioista peräisin olevan, erityisesti vihreän, sähkön tuontia. Näin ollen tällainen lainsäädäntö on tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide, joka on lähtökohtaisesti ristiriidassa SEUT 34 artiklasta seuraavien velvoitteiden kanssa, jollei sitä voida objektiivisesti oikeuttaa. Unionin tuomioistuin katsoi tältä osin, että koska unionin oikeudessa ei ole yhdenmukaistettu vihreää sähköä koskevia kansallisia tukijärjestelmiä, jäsenvaltiot saavat kuitenkin lähtökohtaisesti rajoittaa tukijärjestelmänsä koskemaan vihreän sähkön tuotantoa omalla alueellaan, jos järjestelmillä pyritään edistämään pitkällä aikavälillä investointeja uusiin laitoksiin antamalla tuottajille tietyt takeet niiden tuottaman vihreän sähkön menekistä tulevaisuudessa.

¹¹⁴ Kyseessä on tukijärjestelmä, jossa asetetaan sähköntoimittajille ja tietyille kuluttajille velvollisuus käyttää vihreää sähköä määrättyssä suhteessa.

C – Unionin tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 9.10.2014)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtajat L. Bay Larsen ja R. Silva de Lapuerta; unionin tuomioistuimen varapresidentti K. Lenaerts; unionin tuomioistuimen presidentti V. Skouris; jaoston puheenjohtajat A. Tizzano, M. Ilešič ja T. von Danwitz.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtajat K. Jürimäe, C. Vajda ja A. Ó Caoimh; ensimmäinen julkisasiamies Wathelet, jaoston puheenjohtajat J.-C. Bonichot ja S. Rodin; tuomari A. Rosas.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Julkisasiamiehet Y. Bot ja E. Sharpston; tuomarit J. Malenovský ja E. Juhász; julkisasiamies J. Kokott; tuomari A. Borg Barthet; julkisasiamies P. Mengozzi; tuomari E. Levits.

Neljäs rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomari A. Prechal; julkisasiamies N. Jääskinen; tuomarit D. Šváby, C. Toader, A. Arabadjiev, M. Safjan ja M. Berger; julkisasiamies P. Cruz Villalón.

Viides rivi, vasemmalta oikealle:

Julkisasiamiehet M. Szpunar ja N. Wahl; tuomarit C. G. Fernlund, E. Jarašiūnas, J. L. da Cruz Vilaça, F. Biltgen ja C. Lycourgos, kirjaaja A. Calot Escobar.

1. Unionin tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Vassilios Skouris

syntynyt 1948, oikeustieteen loppututkinto Freie Universität Berlinistä (1970), valtiosääntö- ja hallinto-oikeuden tohtori Hampurin yliopistosta (1973), Hampurin yliopiston professori (1972–1977), Bielefeldin yliopiston julkisoikeuden professori (1978), Thessalonikin yliopiston julkisoikeuden professori (1982), sisäasiainministeri (1989 ja 1996), Kreetan yliopiston valtuuskunnan jäsen (1983–1987), Thessalonikin kansainvälisen talous- ja eurooppaoikeuden instituutin johtaja (1997–2005), Kreikan eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1992–1994), Kreikan tiedeakatemian jäsen (1993–1995), Kreikan virkamiehiä valitsevan lautakunnan jäsen (1994–1996), Trierin yliopiston eurooppaoikeuden akatemian tieteellisen neuvoston jäsen (1995–), Kreikan tuomarikoulun valtuuskunnan jäsen (1995–1996), ulkoministeriön tieteellisen neuvoston jäsen (1997–1999), Kreikan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja (1998), unionin tuomioistuimen tuomari 8.6.1999– ja presidentti 7.10.2003–.

Koen Lenaerts

syntynyt 1954, oikeustieteen loppututkinto ja oikeustieteen tohtori Leuvenin katolisesta yliopistosta, master of laws ja master in public administration Harvardin yliopistosta, Leuvenin katolisen yliopiston assistentti (1979–1983) ja professori (1983–), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1984–1985), Bruggen Collège d'Europen yhteisön oikeuden opettaja, Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1986–1989), Harvard Law Schoolin vieraileva professori (1989), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–6.10.2003, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–, Euroopan unionin tuomioistuimen varapresidentti 9.10.2012–.

Antonio Tizzano

syntynyt 1940, Rooman La Sapienza -yliopiston yhteisön oikeuden professori, Istituto Orientalen (1969–1979) sekä Napolin Federico II:n (1979–1992), Catanian (1969–1977) ja Mogadishun (1967–1972) yliopistojen professori, asianajaja Corte di cassazioneissa, Italian pysyvän EY-edustuston oikeudellinen neuvonantaja (1984–1992), Italian valtuuskunnan jäsen Espanjan ja Portugalin EU-jäsenyysneuvotteluissa sekä Euroopan yhtenäisasiakirjaa ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta koskeneissa kansainvälisissä neuvotteluissa ja hallitustenvälisissä konferensseissa, kirjoittanut julkaisuja useista EY:n perustamissopimuksista ja unionin lainsäädännöstä, Il Diritto dell'Unione Europea -aikakausjulkaisun perustaja ja päätoimittaja (1996–), useiden oikeudellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen, useiden kansainvälisten kongressien raportoiija, pitänyt esitelmää ja kursseja Haagin kansainvälisen oikeuden akatemiassa (1987) sekä useissa muissa kansainvälisissä instituutioissa, Euroopan komission varainhoitoa tutkivan riippumattoman asiantuntijaryhmän jäsen (1999), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–3.5.2006 ja tuomari 4.5.2006–.

Allan Rosas

syntynyt 1948, oikeustieteen tohtori Turun yliopistosta (1977), Turun yliopiston julkisoikeuden apulaisprofessori (1978–1981) ja Åbo Akademin professori (1981–1996), Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja (1985–1995), useita kansainvälisiä ja kansallisia akateemisia luottamustehtäviä, useiden tieteellisten yhdistysten jäsen sekä kansainvälisten ja kansallisten tutkimushankkeiden ja -ohjelmien johtaja (aloina mm. unionin oikeus, kansainvälinen oikeus, ihmis- ja perusoikeudet sekä valtiosääntöoikeus ja vertaileva julkisoikeus), Suomen valtuuskunnan jäsen tai neuvonantaja useissa kansainvälisissä konferensseissa ja kokouksissa, asiantuntijatehtäviä Suomen oikeuselämässä (mm. lainvalmistelu ja eduskunnan eri valiokunnat) sekä YK:ssa, Unescossa, Etykissä ja Euroopan neuvostossa, Euroopan komission oikeudellinen pääneuvonantaja (ulkosuhteet, 1995–) ja oikeudellisen yksikön varapääjohtaja (maaliskuu 2001–), unionin tuomioistuimen tuomari 17.1.2002–.

Rosario Silva de Lapuerta

syntynyt 1954, oikeustieteen tutkinto Madridin Complutense-yliopistosta, valtionasiamies asemapaikkanaan Malaga, liikenne-, matkailu- ja viestintäministeriön oikeudellisen yksikön sekä sittemmin ulkoasiainministeriön oikeudellisen yksikön valtionasiamies, unionin tuomioistuimeen liittyviä asioita käsittelevän oikeudellisen yksikön päällikkö, oikeusministeriön valtionasiamiesviraston unioniin ja kansainvälisiin asioihin liittyvää oikeusneuvontaa antavan osaston apulaispäällikkö, unionin tuomioistuinjärjestelmän tulevaisuutta käsitelleen asiantuntijaryhmän jäsen, unionin tuomioistuinjärjestelmän uudistamista Nizzan sopimuksessa käsitelleen "Puheenjohtajan ystävät" -työryhmän Espanjan valtuuskunnan sekä neuvoston tilapäisen "Yhteisöjen tuomioistuin"-työryhmän puheenjohtaja, Escuela Diplomática unionin oikeuden professori, Noticias de la Unión Europea -julkaisun päätoimittaja, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–.

Juliane Kokott

syntynyt 1957, oikeustieteen opintoja Bonnin ja Geneven yliopistoissa, LL.M.-tutkinto American Universitysta (Washington D.C.), oikeustieteen tohtori Heidelbergin (1985) ja Harvardin yliopistoista (1990), Berkeleyn yliopiston vieraileva professori (1991), Augsburgin (1992) sekä Heidelbergin (1993) ja Düsseldorfin yliopistojen (1994) professori Saksan julkisoikeuden sekä kansainvälisen oikeuden ja unionin oikeuden aloilla, Saksan hallituksen nimittämä ylimääräinen tuomari Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuimessa, globaalia kehitystä käsittelevän liittotasavallan neuvoa-antavan neuvoston (WBGU) varapuheenjohtaja (1996), St. Gallenin yliopiston kansainvälisen oikeuden sekä kansainvälisen kauppaoikeuden ja unionin oikeuden professori (1999), unionin oikeuden ja kansainvälisen kauppaoikeuden instituutin johtaja (2000) sekä kauppaoikeuden erikoistumisohjelman apulaismojohtaja (2001), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003–.

Endre Juhász

syntynyt 1944, oikeustieteellinen tutkinto Szegedin yliopistosta (1967), Unkarin asianajajatutkinto (1970), vertailevan oikeustieteen jatko-opintoja Strasbourgin yliopistosta (1969–1972), ulkomaankauppaministeriön oikeudellisen osaston virkamies (1966–1974) ja lainsäädäntöneuvos (1973–1974), Unkarin Brysselin-suurlähetystön ensimmäinen kaupallinen sihteeri vastuullaan unionin oikeuteen liittyvät asiat (1974–1979), ulkomaankauppaministeriön osastopäällikkö (1979–1983), Unkarin Yhdysvaltojen-suurlähetystön (Washington D.C.) ensimmäinen kaupallinen sihteeri ja sittemmin kaupallinen neuvos (1983–1989), kauppaministeriön ja kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön ylijohtaja (1989–1991), pääneuvottelija Unkarin ja EY:n assosiaatiosopimusneuvotteluissa (1990–1991), kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön kansliapäällikkö ja Eurooppa-asioiden viraston pääjohtaja (1992), kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön valtiosihteeri (1993–1994), valtiosihteeri ja Eurooppa-asioiden viraston pääjohtaja teollisuus- ja kauppaministeriössä (1994), Unkarin ylimääräinen ja täysivaltainen EU-suurlähettiläs sekä EU-edustuston päällikkö (tammikuu 1995–toukokuu 2003), pääneuvottelija Unkarin EU-jäsenyysneuvotteluissa (heinäkuu 1998–huhtikuu 2003), salkuton ministeri Euroopan integraatiokysymysten koordinoinnissa (toukokuu 2003–), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

George Arestis

syntynyt 1945, oikeustieteen tutkinto Ateenan yliopistosta (1968), M.A. (Comparative Politics and Government) Kentin yliopistosta Canterburysta (1970), asianajaja Kyproksessa (1972–1982), alioikeuden tuomari (1982) ja sittemmin päällikkötuomari (1995), Nikosian alioikeuden hallinnollinen päällikkötuomari (1997–2003), Kyproksen korkeimman oikeuden tuomari (2003), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–8.10.2014.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

syntynyt 1947, oikeustieteen tohtori Maltan kuninkaallisesta yliopistosta (1973), Maltan julkishallinnon notary to government (1975), ylitarkastaja (1978), lainsäädäntöneuvos (1979), avustava attorney general (1988) sekä Maltan presidentin nimittämä attorney general (1989), Maltan yliopiston osa-aikainen siviilioikeuden opettaja (1985–1989), Maltan yliopiston konsistorin jäsen (1998–2004), oikeushallinnon valtuuskunnan jäsen (1994–2004), Maltan välimiesmenettelykeskuksen hallintoneuvoston jäsen (1998–2004), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Marko Ilešič

syntynyt 1947, oikeustieteen tohtori Ljubljanan yliopistosta, erikoistunut vertailevaan oikeustieteeseen Strasbourgin ja Coimbran yliopistoissa, asianajaja, Ljubljanan työtuomioistuimen tuomari (1975–1986), urheilutuomioistuimen puheenjohtaja (1978–1986), Triglav-vakuutusyhtiön välimiestuomioistuimen välimies (1990–1998), pörssin välimieslautakunnan puheenjohtaja (1995–), pörssin välitystuomioistuimen välimies (1998–), Jugoslavian (–1991) ja Slovenian (1991–) kauppakamarin välimies, Pariisin kansainvälisen kauppakamarin välimies, UEFA:n (1988–) ja FIFA:n (2000–) muutoksenhakutuomioistuimen tuomari, Slovenian lakimiesliiton puheenjohtaja, International Law Associationin sekä kansainvälisen merenkulkukomitean ja useiden muiden kansainvälisten oikeustieteellisten yhdistysten jäsen, kansainvälisen siviili-, kaupp- ja yksityisoikeuden professori, Ljubljanan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani, kirjoittanut useita oikeustieteellisiä teoksia, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Jiří Malenovský

syntynyt 1950, oikeustieteen tohtori Prahan Kaarlen yliopistosta (1975), Brnon Masaryk -yliopiston yliassistentti (1974–1990), varadekaani (1989–1991) sekä kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden laitoksen esimies (1990–1992), Tšekkoslovakian perustuslakituomioistuimen tuomari (1992), suurlähettiläs Euroopan neuvostossa (1993–1998), Euroopan neuvoston ministerivaltuuskunnan puheenjohtaja (1995), ulkoministeriön pääjohtaja (1998–2000), Tšekin ja Slovakian ryhmien puheenjohtaja Association de droit international -järjestössä (1999–2001), perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004), lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2000), Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (2000–), Brnon Masaryk-yliopiston kansainvälisen julkisoikeuden professori (2001), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Egils Levits

syntynyt 1955, oikeustieteen ja valtiotieteen tutkinnot Hampurin yliopistosta, Kielin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkija, Latvian parlamentin neuvonantaja kansainvälistä oikeutta sekä valtiosääntöoikeutta ja lainsäädäntöuudistusta koskevissa asioissa, Latvian Saksan- ja Sveitsin- (1992–1993) sekä Itävallan-, Sveitsin- ja Unkarin- (1994–1995) suurlähettiläs, ulkoministerin tehtäviä hoitava varapääministeri ja oikeusministeri (1993–1994), Etyjin sovittelu- ja välimiestuomioistuimen jäsen (1997–), pysyvän välimiestuomioistuimen jäsen (2001–), Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1995–2004), kirjoittanut useita julkaisuja valtiosääntö- ja hallinto-oikeudesta sekä lainsäädäntöuudistuksesta ja unionin oikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–.

Aindrias Ó Caoimh

syntynyt 1950, bachelor in civil law -tutkinto Dublinin University Collegesta (1971), barrister Dublinin King's Innsistä (1972), yhteisön oikeuden jatkotutkinto Dublinin University Collegesta (1977), Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1972–1999), yhteisön oikeuden opettaja Dublinin King's Innsissä, senior counsel (1994–1999), useita kertoja Irlannin hallituksen asiamiehenä unionin tuomioistuimessa, High Courtin tuomari (1999–), King's Innsin bencher (1999–), Irlannin EU-oikeuden yhdistyksen varapuheenjohtaja, kansainvälisen oikeuden yhdistyksen Irlannin osaston jäsen, yhteisöjen tuomioistuimen entisen tuomarin (1974–1985) Andreas O'Keeffen (Aindrias Ó Caoimh) poika, unionin tuomioistuimen tuomari 13.10.2004–.

Lars Bay Larsen

syntynyt 1953, valtiotieteen (1976) ja oikeustieteen tutkinnot (1983) Kööpenhaminan yliopistosta, oikeusministeriön virkamies (1983–1985), perheoikeuden assistentti (1984–1991) ja sittemmin apulaisprofessori (1991–1996), asianajajayhteisön jaostopäällikkö (1985–1986), oikeusministeriön yksikönpäällikkö (1986–1991), asianajajayhteisön jäsen (1991), oikeusministeriön osastopäällikkö (1991–1995) sekä poliisiasian osaston (1995–1999) ja oikeudellisen osaston päällikkö (2000–2003), Tanskan edustaja K-4-komiteassa (1995–2000) sekä Schengenin keskusryhmässä (1996–1998) ja Europol Management Boardissa (1998–2000), korkeimman oikeuden jäsen (2003–2006), unionin tuomioistuimen tuomari 11.1.2006–.

Eleanor Sharpston

syntynyt 1955, oikeus- ja taloustieteiden sekä kielten opintoja Cambridgen King's Collegessa (1973–1977), Oxfordin Corpus Christi Collegen assistentti ja tutkija (1977–1980), Middle Templen asianajajayhteisön jäsen (1980), barrister (1980–1987 ja 1990–2005), julkisasiamies ja tuomari Sir Gordon Slynnin lakimiesavustaja (1987–1990), Lontoon University Collegen yhteisön oikeuden ja oikeusvertailun opettaja (1990–1992), Cambridgen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan yliopistonlehtori (1992–1998) ja vanhempi yliopistonlehtori (1998–2005), Cambridgen yliopiston King's Collegen fellow (1992–), Cambridgen yliopiston Centre for European Legal Studies -tutkimuskeskuksen apulaisprofessori ja tutkija (1998–2005), Queen's counsel (1999), Middle Templen bencher (2005), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 11.1.2006–.

Paolo Mengozzi

syntynyt 1938, Bolognan yliopiston kansainvälisen oikeuden professori ja yhteisön oikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija, Madridin Carlos III -yliopiston kunniatohtori, Johns Hopkins -yliopiston Bologna Centerin sekä New Yorkin St. Johns -yliopiston, Georgetownin yliopiston, Paris II -yliopiston, Georgian yliopiston ja Luxemburgin Institut universitaire internationalin vieraileva professori, Nijmegenin yliopiston European Business Law Pallas -ohjelman koordinaattori, Euroopan komission julkisten hankintojen neuvoa-antavan komitean jäsen, Italian kauppa- ja teollisuusministeriön alivaltiosihteeri Italian puheenjohtajakaudella, EU:n WTO-valmistelutyöryhmän jäsen sekä Haagin kansainvälisen oikeuden instituutin WTO-tutkimusohjelman johtaja (1997), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 4.3.1998–3.5.2006, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 4.5.2006–.

Yves Bot

syntynyt 1947, oikeustieteen loppututkinto Rouenin yliopistosta, oikeustieteen tohtori Paris II Panthéon-Assas -yliopistosta, Le Mansin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori, Le Mansin syyttäjäviraston apulaissyöttäjä ja sittemmin ensimmäinen apulais-syyttäjä (1974–1982), tribunal de grande instance de Dieppen valti-onsyyttäjä (1982–1984), tribunal de grande instance de Strasbourgin apulaisvaltionsyyttäjä (1984–1986), tribunal de grande instance de Bastian valtionsyyttäjä (1986–1988), Caenin hovioikeuden julkisasiamies (1988–1991), tribunal de grande instance du Mansin valtionsyyttäjä (1991–1993), oikeusministerin erityisavustaja (1993–1995), tribunal de grande instance de Nanterren (1995–2002) sekä tribunal de grande instance de Paris'n (2002–2004) ja Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (cour d'appel de Paris) valtionsyyttäjä (2004–2006), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006–.

Jean-Claude Bonichot

syntynyt 1955, oikeustieteen tutkinto Metz'n yliopistosta, loppututkinto Institut d'études politiques de Paris'sta, opintoja École nationale d'administrationissa, Ranskan ylimmän hallintotuomioistuimen (Conseil d'État) esittelijä (1982–1985) sekä hallituskomissaari (1985–1987 ja 1992–1999), apulaistuomari (1999–2000) ja riita-asiain jaoston kuudennen alajaoston puheenjohtaja (2000–2006), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1987–1991), työ-, työllisyys- ja ammatikoulutusministerin sekä sittemmin julkishallinnosta ja hallinnon uudistamisesta vastaavan ministerin kabinettipäällikkö (1991–1992), työntekijöiden sairausvakuutuskassan yhteydessä toimivan Conseil d'État'n oikeudellisen valtuuskunnan päällikkö (2001–2006), Metz'n yliopiston (1988–2000) sekä Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopiston (2000–) apulaisprofessori, kirjoittanut useita julkaisuja hallinto-oikeudesta sekä unionin oikeudesta ja Euroopan ihmisoikeuksista, Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme -julkaisun perustaja ja toimituskunnan puheenjohtaja, Bulletin juridique des collectivités locales -julkaisun yksi perustajista ja toimituskunnan jäsen, instituutioita sekä ympäristö- ja yhdyskuntasuunnittelu-oikeutta koskevan tutkimusryhmän tieteellisen neuvoston puheenjohtaja, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Thomas von Danwitz

syntynyt 1962, opintoja Bonnissa sekä Genevessä ja Pariisissa, oikeustieteen valtiontutkinto (1986 ja 1992), oikeustieteen tohtori Bonnin yliopistosta (1988), julkishallinnon kansainvälinen tutkinto École nationale d'administrationista (1990), jatkokouluttajan kelpoisuus Bonnin yliopistosta (1996), Ruhrin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (1996–2003) sekä dekaani (2000–2001) Bochumissa, Kölnin yliopiston Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (2003–2006), julkisoikeuden ja hallintotieteen instituutin johtaja (2006), Fletcher School of Law and Diplomacy (2000) sekä Toursin François Rabelais -yliopiston (2001–2006) ja Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopiston (2005–2006) vierailuva professori, Toursin François Rabelais -yliopiston kunniatohtori (Tours, 2010), unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Alexander Arabadjiev

syntynyt 1949, oikeustieteen opintoja Sofian St. Kliment Ohridski -yliopistossa, Blagoevgradin alioikeuden tuomari (1975–1983), Blagoevgradin alueellisen tuomioistuimen tuomari (1983–1986), korkeimman oikeuden tuomari (1986–1991), perustuslakituomioistuimen tuomari (1991–2000), Euroopan ihmisoikeustoimikunnan jäsen (1997–1999), Euroopan tulevaisuutta käsitelleen valmistelukunnan jäsen (2002–2003), parlamentin jäsen (2001–2006), Euroopan parlamentin tarkkailija, unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007–.

Camelia Toader

syntynyt 1963, oikeustieteen loppututkinto (1986) ja oikeustieteen tohtori (1997) Bukarestin yliopistosta, Buftean alioikeuden notaari (1986–1988), Bukarestin 5. alueen alioikeuden tuomari (1988–1992), Bukarestin asianajajayhteisön jäsen (1992), Bukarestin yliopiston siviilioikeuden ja eurooppalaisen sopimusoikeuden assistentti (1992–2005) sekä professori (2005–), tohtoriopintoja ja tutkimustyötä Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa (1992–2004), oikeusministeriön Euroopan integraatio -osaston johtaja (1997–1999), ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen tuomari (1999–2006), Wienin yliopiston vieraileva professori (2000 ja 2011), kansallisen tuomarikoulun unionin oikeuden opettaja (2003 ja 2005–2006), useiden oikeustieteellisten aikakauskirjojen toimitusneuvoston jäsen, kansainvälisen vertailevan oikeustieteen akatemian apulaisjäsen sekä Romanian akateemisen eurooppaoikeuden tutkimuskeskuksen ja oikeustieteellisen tutkimusinstituutin akatemian kunniatutkija (2010–), unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007–.

Marek Safjan

syntynyt 1949, oikeustieteen tohtori Varsovan yliopistosta (1980), Varsovan yliopiston oikeustieteiden dosentti (Dr. Hab., 1990), oikeustieteen professori (1998–), Varsovan yliopiston siviilioikeuden instituutin johtaja (1992–1996), Varsovan yliopiston vararehtori (1994–1997), Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française -järjestön Puolan-osaston pääsihteeri (1994–1998), Puolan edustaja Euroopan neuvoston bioetiikkakomiteassa (1991–1997), oikeusinstituutin tiedeneuvoston puheenjohtaja (1998), perustuslakituomioistuimen tuomari (1997–1998) ja presidentti (1998–2006), International Academy of Comparative Law'n jäsen (1994–), kansainvälisen oikeus-, etiikka- ja tiedeyhdistyksen jäsen (1995–), Helsinki-komitean puolalaisjäsen, Puolan tiedeakatemian jäsen, sai Euroopan neuvoston pääsihteerin myöntämän Pro Merito -mitalin (2007), kirjoittanut useita julkaisuja siviili-, lääkintä- ja eurooppaoikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Daniel Šváby

syntynyt 1951, oikeustieteen tohtori Bratislavan yliopistosta, Bratislavan alioikeuden tuomari, siviilioikeudellisia asioita käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen tuomari, Bratislavan muutoksenhakutuomioistui-
men varapresidentti, oikeusministeriön lainvalmisteluosaston siviili- ja perheoikeudellisista asioista vastaavan yksikön virkamies, korkeimman oikeuden kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä ylimääräinen tuomari, Euroopan ihmisoikeuskomission jäsen Strasbourgissa, perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–6.10.2009, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Maria Berger

syntynyt 1956, oikeustieteen ja taloustieteen opintoja (1975–1979), oikeustieteen tohtori, Innsbruckin yliopiston Institut für Öffentliches Recht und Politikwissenschaft - instituutin amanuenssi (1979–1984), liittovaltion tiede- ja tutkimusministeriön virkamies ja sittemmin apulaisyksikönpäällikkö (1984–1988), liittokanslerinviraston EU-kysymysten vastuuhenkilö (1988–1989), liittokanslerinviraston Euroopan integraatio-osaston päällikkö vastuualueenaan Itävallan EU-jäsenyyden valmistelu (1989–1992), EFTAn valvontaviranomaisen johtaja Genevessä ja Brysselissä (1993–1994), Donau-Universität Kremsin vararehtori (1995–1996), Euroopan parlamentin jäsen (marraskuu 1996–tammikuu 2007 ja joulukuu 2008–heinäkuu 2009) sekä oikeusasioiden valiokunnan jäsen (heinäkuu 2004–tammikuu 2007), EU:n tulevaisuuskonventin varajäsen (helmikuu 2002–heinäkuu 2003), kansallisneuvoston ja liittoneuvoston sekä Euroopan parlamentin sosialistisen parlamenttiryhmän puheenjohtaja (heinäkuu 2004–tammikuu 2007 ja joulukuu 2008–heinäkuu 2009), Pergin kaupunginvaltuuston jäsen (syyskuu 1997–syyskuu 2009), liittovaltion oikeusministeri (tammikuu 2007–joulukuu 2008), unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Niilo Jääskinen

syntynyt 1958, oikeustieteen kandidaatti (1980) sekä lisensiaatti (1982) ja tohtori (2008) Helsingin yliopistosta, opetus- ja tutkimustehtäviä Helsingin yliopistossa (1980–1986), Rovaniemen käräjäoikeuden notaari (1983–1984), oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos (1987–1989) ja ETA-yksikön päällikkö (1990–1995), ulkoministeriön lainsäädäntöneuvos (1989–1990), eduskunnan suuren valiokunnan valiokuntaneuvos ja Eurooppa-asioiden sihteeri (1995–2000), korkeimman hallinto-oikeuden ylimääräinen hallintoneuvos (heinäkuu 2000–joulukuu 2002) ja hallintoneuvos (tammikuu 2003–syyskuu 2009), vastuussa oikeudellisista ja institutionaalisista kysymyksistä Suomen EU-jäsenyysneuvotte-
luissa, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2009–.

Pedro Cruz Villalón

syntynyt 1946, oikeustieteen loppututkinto (1963–1968) ja oikeustieteen tohtori (1975) Sevillan yliopistosta, jatko-opintoja Freiburg im Breisgaun yliopistossa (1969–1971), Sevillan yliopiston poliittisen oikeuden (1978–1986) ja valtiosääntöoikeuden (1986–1992) professori, Espanjan perustuslakituomioistuimen esittelijä (1986–1987) sekä sittemmin tuomari (1992–1998) ja presidentti (1998–2001), Wissenschaftskolleg zu Berlinin fellow (2001–2002), Consejo de Estado:n nimitetty jäsen (2004–2009), kirjoittanut useita julkaisuja, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 14.12.2009–.

Alexandra (Sacha) Prechal

syntynyt 1959, oikeustieteen opintoja Groningenin yliopistossa (1977–1983), oikeustieteen tohtori Amsterdamin yliopistosta (1995), Maastrichtin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan lehtori (1983–1987), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1987–1991), Amsterdamin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Eurooppa-instituutin lehtori (1991–1995), Tilburgin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan eurooppaoikeuden professori (1995–2003), Utrechtin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan eurooppaoikeuden professori ja Eurooppa-instituutin hallintoneuvoston jäsen (2003–), useiden kansallisten ja kansainvälisten oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen, kirjoittanut useita julkaisuja, Alankomaiden kuninkaallisen tiedeakatemian jäsen, unionin tuomioistuimen tuomari 10.7.2010–.

Egidijus Jarašiūnas

syntynyt 1952, oikeustieteen loppututkinto Vilnan yliopistosta (1974–1979), oikeustieteen tohtori Liettuan oikeustieteellisestä akatemiasta (1999), Liettuan asianajajayhteisön jäsen (1979–1990), Liettuan korkeimman neuvoston (1990–1992) ja sittemmin Seimasin jäsen (kansanedustaja), suuren valiokunnan ja lakivaliokunnan jäsen (1992–1996), perustuslakituomioistuimen tuomari (1996–2005) ja sittemmin sen presidentin oikeudellinen neuvonantaja (2006–), Mykolas Romeris -yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan valtiosääntöoikeuden assistentti (1997–2000), apulaisprofessori (2000–2004), professori (2004–) ja valtiosääntöoikeuden laitoksen johtaja (2005–2007) sekä oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (2007–2010), Euroopan neuvoston perustuslakiasioita käsittelevän asiantuntijaelimen Venetsian komission jäsen (2006–2010), yksi Liettuan itsenäisyyden palauttaneen julistuksen (11.3.1990) allekirjoittajista, kirjoittanut useita oikeustieteellisiä teoksia, unionin tuomioistuimen tuomari 6.10.2010–.

Carl Gustav Fernlund

syntynyt 1950, oikeustieteen tutkinto Lundin yliopistosta (1975), notaari Landskronan käräjäoikeudessa (1976–1978), kamarioikeuden viskaali (1978–1982), kamarioikeuden asessori (1982), perustuslakivaliokunnan valiokuntaneuvos (1983–1985), valtiovarainministeriön lakimies (1985–1990), valtiovarainministeriön henkilöverotusyksikön päällikkö (1990–1996), valtiovarainministeriön valmisteveroyksikön päällikkö (1996–1998), verotusasioiden erityisasiantuntija Ruotsin pysyvässä edustustossa Euroopan unionissa (1998–2000), valtiovarainministeriön vero- ja tulliasaston päällikkö (2000–2005), hallintoneuvos (2005–2009), Göteborgin kamarioikeuden ylituomari (2009–2011), unionin tuomioistuimen tuomari 6.10.2011–.

José Luís da Cruz Vilaça

syntynyt 1944, tutkinnot oikeustieteessä sekä talouspolitiikassa Coimbran yliopistosta; tohtorintutkinto kansainvälisessä taloustieteessä Pariisin I Panthéon-Sorbonne-yliopistosta; asevelvollisuus laivastoministeriön oikeudellisella osastolla (1969–1972); eurooppaoikeuden opettaja Lissabonin katolisessa sekä Lissabonin Nova-yliopistossa, toiminut eurooppaoikeuden opettajana Lissabonin katolisessa yliopistossa ja Lissabonin Nova-yliopistossa, toiminut eurooppaoikeuden opettajana Coimbran yliopistossa ja eurooppaoikeuden instituutin johtajana Lissabonin Lusíada-yliopistossa, Portugalin valtioneuvoston jäsen (1980–1983), sisäasiainministeriön sekä valtioneuvoston puhemiesistön ja Eurooppa-asioiden ministeriön valtiosihteeri, Portugalin parlamentin jäsen ja kristillisdemokraattisen puolueen varapuheenjohtaja, yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies (1986–1988), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti (1989–1995), Lissabonin asianajajayhteisön jäsen erikoisaloinaan eurooppaoikeus ja kilpailuoikeus (1996–2012), Euroopan yhteisöjen oikeusjärjestelmän uudistusta valmistelleen työryhmän (Groupe Due) jäsen (2000), Euroopan komission kurinpitoneuvoston puheenjohtaja (2003–2007), Portugalin eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1999–), unionin tuomioistuimen tuomari 8.10.2012–.

Melchior Wathelet

syntynyt 1949, oikeus- ja taloustieteen tutkinnot Liègen yliopistosta, Master of Laws Harvardin yliopistosta (Yhdysvallat), Pariisin Dauphine-yliopiston kunniatohtori, Leuvenin ja Liègen yliopistojen eurooppaoikeuden professori, kansanedustaja (1977–1995), Vallonian hallintoalueen valtiosihteeri sekä ministeri ja pääministeri (1980–1988), varapääministeri sekä oikeusministeri ja pk-yritysten, itsenäisten yrittäjien ja vapaiden ammattien asioiden ministeri (1988–1992), varapääministeri sekä oikeusministeri ja elinkeinoministeri (1992–1995), varapääministeri ja puolustusministeri (1995), Verviersin pormestari (1995), yhteisöjen tuomioistuimen tuomari (1995–2003), oikeudellinen neuvonantaja ja sittemmin asianajaja (2004–2012), valtiosihteeri (2009–2012), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 8.10.2012–.

Christopher Vajda

syntynyt 1955, oikeustieteen tutkinto Cambridgen yliopistosta, eurooppaoikeuden erikoistumisopinnot université libre de Bruxelles yliopistossa, Englannin ja Walesin asianajajayhteisön jäsen (Gray's Inn, 1979), barrister (1979–2012), Pohjois-Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1996), Queen's Counsel (1997), Bench of Gray's Inn (2003), Crown Courtin kirjaaja (2003–2012), United Kingdom Association for European Law'n varainhoitaja (2001–2012), yksi European Community Law of Competition -teoksen kirjoittajista (Bellamy & Child, 3.–6. painos), unionin tuomioistuimen tuomari 8.10.2012–.

Nils Wahl

syntynyt 1961, oikeustieteen perustutkinto (1987) ja tohtori (1995) Tukholman yliopistosta, dosentti ja eurooppaoikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija (1995), Tukholman yliopiston eurooppaoikeuden professori (2001), avustava lakimies (1987–1989), koulutussäätiön hallintojohtaja (1993–2004), eurooppaoikeuden opintoja edistävän ruotsalaisen yhdistyksen puheenjohtaja (2001–2006), kilpailuneuvoston jäsen (2001–2006), Skånen ja Blekingen hovioikeuden apujäsen (2005–2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–28.11.2012, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 28.11.2012–.

Siniša Rodin

syntynyt 1963; oikeustieteen tohtori (Zagrebin yliopisto, 1995); LL.M. (University of Michigan Law School, 1992); Fulbright Fellow ja Visiting Scholar, Harvard Law School (2001–2002); assistentti ja professori Zagrebin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa vuodesta 1987 alkaen; Jean Monnet -oppituolin haltija vuodesta 2006 alkaen ja Jean Monnet -oppituolin haltija ad personam vuodesta 2013 alkaen; vierailuva professori, Cornell Law School (2012); Kroatian perustuslakiuudistuskomitean jäsen, Euroopan unioniin liittymistä valmistelleen työryhmän puheenjohtaja (2009–2010); Kroatian tasavallan liittymisestä Euroopan unioniin neuvotelleen kroatialaisen valtuuskunnan jäsen (2006–2011); useiden julkaisujen kirjoittaja; unionin tuomioistuimen tuomari 4.7.2013–.

François Biltgen

syntynyt 1958; oikeustieteellinen loppututkinto (1981); yhteisöoikeuden jatkotutkinto (DEA) talous- ja yhteiskuntatieteiden Paris II yliopistosta (1982); tutkinto Pariisin valtio-opillisesta instituutista (1982); asianajaja Luxemburgissa (1987–1999); kansanedustaja (1994–1999); Esch-sur-Alzetten kaupunginvaltuuston jäsen (1987–1999); Esch-sur-Alzetten kaupunginhallituksen jäsen (1997–1999); Euroopan unionin alueiden komitean Luxemburgin valtuuskunnan varajäsen (1994–1999); työvoimaministeri, uskonnollisten asioiden ministeri, suhteista kansanedustuslaitokseen vastaava ministeri, toinen viestintäministeri (1999–2004); työvoimaministeri, uskonnollisten asioiden ministeri sekä kulttuuri-, korkeakoulu- ja tutkimusasioista vastaava ministeri (2004–2009); oikeusministeri, julkishallinto- ja hallinnonuudistusministeri, korkeakoulu- ja tutkimusasioista vastaava ministeri, viestintäministeri, uskonnollisten asioiden ministeri (2009–2013); Bolognan prosessin ministerien konferenssin toinen puheenjohtaja 2005 ja 2009; Euroopan avaruusjärjestön neuvoston varapuheenjohtaja (2012–2013); unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2013–.

Küllike Jürimäe

syntynyt 1962, oikeustieteen tutkinto Tarton yliopistosta (1981–1986), virallisen syyttäjän avustaja Tallinnassa (1986–1991), tutkinto Viron diplomaattikoulusta (1991–1992), kauppa- ja teollisuuskamarin lakimies (1991–1993) ja yleinen neuvonantaja (1992–1993), Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (1993–2004), ihmisoikeuksien ja demokratisoitumisen European Master -opinnot Padovan ja Nottinghamin yliopistoista (2002–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–23.10.2013, unionin tuomioistuimen tuomari 23.10.2013–.

Maciej Szpunar

syntynyt 1971; oikeustieteellinen loppututkinto Sleesian yliopistosta ja Bryggen Collège d'Europesta, oikeustieteen tohtori (2000); oikeustieteen dosentti (2009); oikeustieteen opettaja (2013); vieraileva tutkija Cambridgen Jesus Collegessa (1998), Liègen yliopistossa (1999) ja Firenzen Eurooppa-instituutissa (2003); asianajaja (2001–2008), oikeusministeriön siviilioikeuden kodifointikomission kansainvälisen yksityisoikeuden komitean jäsen (2001–2008); Trierin eurooppaoikeuden akatemian tieteellisen neuvoston jäsen (2008–); voimassa olevan yhteisön yksityisoikeuden tutkimusryhmän "Acquis Group" jäsen (2006–); Euroopan integraatiokomitean kanslian alivaltiosihteeri (2008–2009), ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri (2010–2013); oikeudellisen instituutin tieteellisen komitean varapuheenjohtaja; Puolan valtiasiamies lukuisissa asioissa Euroopan unionin tuomioistuimissa; Puolan valtuuskunnan johtaja Euroopan raha- ja talousliiton vakaus- ja kasvusopimusta koskeneissa neuvotteluissa; useiden oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen; useita julkaisuja eurooppaoikeuden ja kansainvälisen yksityisoikeuden aloilta; unionin tuomioistuimen julkisasiamies 23.10.2013–.

Constantinos Lycourgos

syntynyt 1964, yhteisön oikeuden erikoistumisopinnot (1987) ja oikeustieteen tohtori Panthéon-Assas-yliopistosta (1991), luennoitsija Panthéon-Assas-yliopistossa, Kyproksen asianajajayhteisön jäsen (1993), Kyproksen ulkoasiainministerin eurooppa-asioiden erityisavustaja (1996–1999), Kyproksen liittymisestä Euroopan unioniin vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1998–2003), unionin oikeuden neuvonantaja Kyproksen valtionhallinnon oikeudellisella osastolla (1999–2002), Kyproksen yhdistämistä koskeneiden neuvottelujen kyproksenkreikkalaisen neuvotteluryhmän jäsen (2002–2014), Kyproksen valtion johtava lakimies (2002–2007) sittemmin valtiasianajaja (2007–2014) ja Kyproksen valtionhallinnon oikeudellisen osaston unionin oikeuden osaston johtaja (2003–2014), Kyproksen valtiasiamies Euroopan unionin tuomioistuimissa (2004–2014), Euroopan julkisoikeudellisen järjestön hallituksen jäsen (Ateena, Kreikka) 2013–, unionin tuomioistuimen tuomari 8.10.2014–.

Alfredo Calot Escobar

syntynyt 1961, oikeustieteen tutkinto Valencian yliopistosta (1979–1984), Valencian autonomisen alueen kauppakamareiden neuvoston lakimies (1986), yhteisöjen tuomioistuimen juristi-lingvisti (1986–1990) ja juristi-reviisori (1990–1993) sekä viestintäyksikön hallintovirkamies (1993–1995), Euroopan parlamentin hallintovirkamies perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnassa (1995–1996), yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajan henkilökohtainen avustaja (1996–1999), lakimiesavustaja (1999–2000), espanjan kielen käännösosaston päällikkö (2000–2001), käännöspalvelun johtaja ja sittemmin pääjohtaja (2001–2010), unionin tuomioistuimen kirjaaja 7.10.2010–.

2. Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2014

Juhlallinen istunto 8.10.2014

Tuomari George Arestisin erottua tehtävästään Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat nimittivät 24.9.2014 tekemällään päätöksellä Constantinos Lycourgosin unionin tuomioistuimen tuomariksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi 6.10.2018 saakka.

Unionin tuomioistuimessa pidettiin kyseisenä päivänä juhlallinen istunto uuden tuomarin valan antamisen ja virkaan astumisen johdosta.

3. Protokollajärjestys

1.1.2014–3.7.2014

Unionin tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
 Varapresidentti K. LENAERTS
 Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
 Toisen jaoston puheenjohtaja
 R. SILVA DE LAPUERTA
 Kolmannen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
 Neljännen jaoston puheenjohtaja L. BAY LARSEN
 Viidennen jaoston puheenjohtaja
 T. von DANWITZ
 Ensimmäinen julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
 Kymmenennen jaoston puheenjohtaja E. JUHÁSZ
 Kuudennen jaoston puheenjohtaja
 A. BORG BARTHET
 Yhdeksännen jaoston puheenjohtaja M. SAFJAN
 Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
 C. G. FERNLUND
 Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
 J. L. da CRUZ VILAÇA
 Tuomari A. ROSAS
 Julkisasiamies J. KOKOTT
 Tuomari G. ARESTIS
 Tuomari J. MALENOVSKÝ
 Tuomari E. LEVITS
 Tuomari A. Ó CAOIMH
 Julkisasiamies E. SHARPSTON
 Julkisasiamies P. MENGOZZI
 Julkisasiamies Y. BOT
 Tuomari J.-C. BONICHOT
 Tuomari A. ARABADJIEV
 Tuomari C. TOADER
 Tuomari D. ŠVÁBY
 Tuomari M. BERGER
 Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
 Tuomari A. PRECHAL
 Tuomari E. JARAŠIŪNAS
 Julkisasiamies M. WATHELET
 Tuomari C. VAJDA
 Julkisasiamies N. WAHL
 Tuomari S. RODIN
 Tuomari F. BILTGEN
 Tuomari K. JÜRIMÄE
 Julkisasiamies M. SZPUNAR

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

4.7.–8.10.2014

Unionin tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
 Varapresidentti K. LENAERTS
 Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
 Toisen jaoston puheenjohtaja
 R. SILVA DE LAPUERTA
 Kolmannen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
 Neljännen jaoston puheenjohtaja L. BAY LARSEN
 Viidennen jaoston puheenjohtaja
 T. von DANWITZ
 Ensimmäinen julkisasiamies M. WATHELET
 Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
 A. Ó CAOIMH
 Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
 J.-C. BONICHOT
 Kymmenennen jaoston puheenjohtaja C. VAJDA
 Kuudennen jaoston puheenjohtaja S. RODIN
 Yhdeksännen jaoston puheenjohtaja K. JÜRIMÄE
 Tuomari A. ROSAS
 Julkisasiamies J. KOKOTT
 Tuomari E. JUHÁSZ
 Tuomari G. ARESTIS
 Tuomari A. BORG BARTHET
 Tuomari J. MALENOVSKÝ
 Tuomari E. LEVITS
 Julkisasiamies E. SHARPSTON
 Julkisasiamies P. MENGOZZI
 Julkisasiamies Y. BOT
 Tuomari A. ARABADJIEV
 Tuomari C. TOADER
 Tuomari M. SAFJAN
 Tuomari D. ŠVÁBY
 Tuomari M. BERGER
 Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
 Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
 Tuomari A. PRECHAL
 Tuomari E. JARAŠIŪNAS
 Tuomari C. G. FERNLUND
 Tuomari J. L. da CRUZ VILAÇA
 Tuomari N. WAHL
 Tuomari F. BILTGEN
 Tuomari M. SZPUNAR

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

9.10.2014–31.12.2014

Unionin tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
Varapresidentti K. LENAERTS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja
R. SILVA DE LAPUERTA
Kolmannen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
Neljännen jaoston puheenjohtaja L. BAY LARSEN
Viidennen jaoston puheenjohtaja T. von
DANWITZ
Ensimmäinen julkisasiamies M. WATHELET
Kahdeksannen jaoston
puheenjohtaja A. Ó CAOIMH
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
J.-C. BONICHOT
Kymmenennen jaoston puheenjohtaja C. VAJDA
Kuudennen jaoston puheenjohtaja S. RODIN
Yhdeksännen jaoston puheenjohtaja K. JÜRIMÄE
Tuomari A. ROSAS
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari E. LEVITS
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Julkisasiamies Y. BOT
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari C. TOADER
Tuomari M. SAFJAN
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
Tuomari A. PRECHAL
Tuomari E. JARAŠIŪNAS
Tuomari C. G. FERNLUND
Tuomari J. L. da CRUZ VILAÇA
Julkisasiamies N. WAHL
Tuomari F. BILTGEN
Julkisasiamies M. SZPUNAR
Tuomari M. C. LYCOURGOS

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

4. Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet

Pilotti, Massimo, tuomari (1952–1958), presidentti 1952–1958
Serrarens, Petrus, tuomari (1952–1958)
Van Kleffens, Adrianus, tuomari (1952–1958)
Rueff, Jacques, tuomari (1952–1959 ja 1960–1962)
Riese, Otto, tuomari (1952–1963)
Lagrange, Maurice, julkisasiamies (1952–1964)
Delvaux, Louis, tuomari (1952–1967)
Hammes, Charles Léon, tuomari (1952–1967), presidentti 1964–1967
Roemer, Karl, julkisasiamies (1953–1973)
Catalano, Nicola, tuomari (1958–1962)
Rossi, Rino, tuomari (1958–1964)
Donner, Andreas Matthias, tuomari (1958–1979), presidentti 1958–1964
Trabucchi, Alberto, tuomari (1962–1972), julkisasiamies (1973–1976)
Lecourt, Robert, tuomari (1962–1976), presidentti 1967–1976
Strauss, Walter, tuomari (1963–1970)
Gand, Joseph, julkisasiamies (1964–1970)
Monaco, Riccardo, tuomari (1964–1976)
Mertens de Wilmars, Josse J., tuomari (1967–1984), presidentti 1980–1984
Pescatore, Pierre, tuomari (1967–1985)
Dutheillet de Lamothe, Alain Louis, julkisasiamies (1970–1972)
Kutscher, Hans, tuomari (1970–1980), presidentti 1976–1980
Mayras, Henri, julkisasiamies (1972–1981)
O'Dalaigh, Cearbhall, tuomari (1973–1974)
Sørensen, Max, tuomari (1973–1979)
Reischl, Gerhard, julkisasiamies (1973–1981)
Warner, Jean-Pierre, julkisasiamies (1973–1981)
Mackenzie, Stuart Alexander J., tuomari (1973–1988), presidentti 1984–1988
O'Keefe, Aindrias, tuomari (1974–1985)
Touffait, Adolphe, tuomari (1976–1982)
Capotorti, Francesco, tuomari (1976), julkisasiamies (1976–1982)
Bosco, Giacinto, tuomari (1976–1988)
Koopmans, Thymen, tuomari (1979–1990)
Due, Ole, tuomari (1979–1994), presidentti (1988–1994)
Everling, Ulrich, tuomari (1980–1988)
Chloros, Alexandros, tuomari (1981–1982)
Rozès, Simone, julkisasiamies (1981–1984)
Verloren van Themaat, Pieter, julkisasiamies (1981–1986)
Slynn, Sir Gordon, julkisasiamies (1981–1988), tuomari (1988–1992)
Grévisse, Fernand, tuomari (1981–1982 ja 1988–1994)
Bahlmann, Kai, tuomari (1982–1988)
Galmot, Yves, tuomari (1982–1988)
Mancini, G. Federico, julkisasiamies (1982–1988), tuomari (1988–1999)
Kakouris, Constantinos, tuomari (1983–1997)

Darmon, Marco, julkisasiamies (1984–1994)
Joliet, René, tuomari (1984–1995)
Lenz, Carl Otto, julkisasiamies (1984–1997)
O'Higgins, Thomas Francis, tuomari (1985–1991)
Schockweiler, Fernand, tuomari (1985–1996)
Da Cruz Vilaça, José Luís, julkisasiamies (1986–1988)
De Carvalho Moithinho de Almeida, José Carlos, tuomari (1986–2000)
Mischo, Jean, julkisasiamies (1986–1991 ja 1997–2003)
Rodríguez Iglesias, Gil Carlos, tuomari (1986–2003), presidentti 1994–2003
Diez de Velasco, Manuel, tuomari (1988–1994)
Zuleeg, Manfred, tuomari (1988–1994)
Van Gerven, Walter, julkisasiamies (1988–1994)
Tesauro, Giuseppe, julkisasiamies (1988–1998)
Jacobs, Francis Geoffrey, julkisasiamies (1988–2006)
Kapteyn, Paul Joan George, tuomari (1990–2000)
Murray, John L., tuomari (1991–1999)
Gulmann, Claus Christian, julkisasiamies (1991–1994), tuomari (1994–2006)
Edward, David Alexander Ogilvy, tuomari (1992–2004)
Elmer, Michael Bendik, julkisasiamies (1994–1997)
Hirsch, Günter, tuomari (1994–2000)
Cosmas, Georges, julkisasiamies (1994–2000)
La Pergola, Antonio Mario, tuomari (1994 ja 1999–2006), julkisasiamies (1995–1999)
Puissochet, Jean-Pierre, tuomari (1994–2006)
Léger, Philippe, julkisasiamies (1994–2006)
Ragnemalm, Hans, tuomari (1995–2000)
Fennelly, Nial, julkisasiamies (1995–2000)
Sevón, Leif, tuomari (1995–2002)
Wathelet, Melchior, tuomari (1995–2003)
Jann, Peter, tuomari (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer, Dámaso, julkisasiamies (1995–2009)
Schintgen, Romain, tuomari (1996–2008)
Ioannou, Krateros, tuomari (1997–1999)
Alber, Siegbert, julkisasiamies (1997–2003)
Saggio, Antonio, julkisasiamies (1998–2000)
O'Kelly Macken, Fidelma, tuomari (1999–2004)
Von Bahr, Stig, tuomari (2000–2006)
Colneric, Ninon, tuomari (2000–2006)
Geelhoed, Leendert A., julkisasiamies (2000–2006)
Stix-Hackl, Christine, julkisasiamies (2000–2006)
Timmermans, Christiaan Willem Anton, tuomari (2000–2010)
Da Cunha Rodrigues, José Narciso, tuomari (2000–2012)
Poiars Pessoa Maduro, Luís Miguel, julkisasiamies (2003–2009)
Makarczyk, Jerzy, tuomari (2004–2009)
Klučka, Ján, tuomari (2004–2009)
Kūris, Pranas, tuomari (2004–2010)
Schiemann, Konrad Hermann Theodor, tuomari (2004–2012)

Löhmus, Uno, tuomari (2004–2013)
Lindh, Pernilla, tuomari (2006–2011)
Mazák, Ján, julkisasiamies (2006–2012)
Trstenjak, Verica, julkisasiamies (2006–2012)
Kasel, Jean-Jacques, tuomari (2008–2013)
Arestis, Georges, tuomari (2004–2014)

Puheenjohtajat

Pilotti, Massimo (1952–1958)
Donner, Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes, Charles Léon (1964–1967)
Lecourt, Robert (1967–1976)
Kutscher, Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars, Josse J. (1980–1984)
Mackenzie, Stuart Alexander John (1984–1988)
Due, Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias, Gil Carlos (1994–2003)

Kirjaajat

Van Houtte, Albert (1953–1982)
Heim, Paul (1982–1988)
Giraud, Jean-Guy (1988–1994)
Grass, Roger (1994–2010)

D – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Unionin tuomioistuimen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2010–2014)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)
3. Kanteen kohde (2014)
4. Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2010–2014)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)
6. Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2014)
7. Ratkaisukokoonpano (2010–2014)
8. Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat (2010–2014)
9. Kanteen kohde (2010–2014)
10. Kanteen kohde (2014)
11. Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2010–2014)
12. Käsittelyn kesto (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset) (2010–2014)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

13. Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)
14. Ratkaisukokoonpano (2010–2014)

Muita kysymyksiä

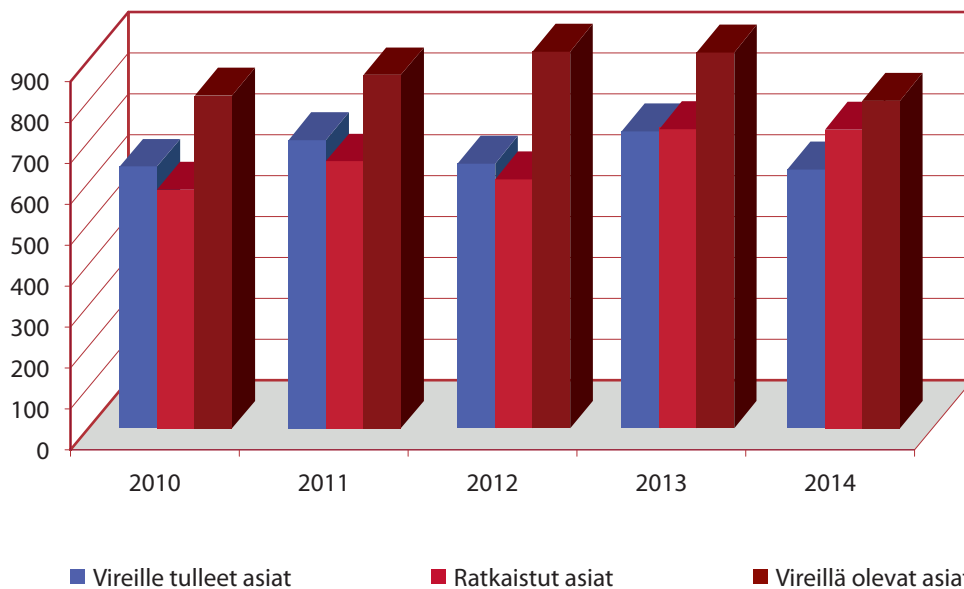
15. Nopeutetut menettelyt (2010–2014)
16. Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2010–2014)
17. Välitoimimenettelyt (2014)

Työmäärän kehittyminen (1952–2014)

18. Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot
19. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jäsenvaltioittain ja vuosittain)
20. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)
21. Nostetut jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

1. Unionin tuomioistuimen toiminta

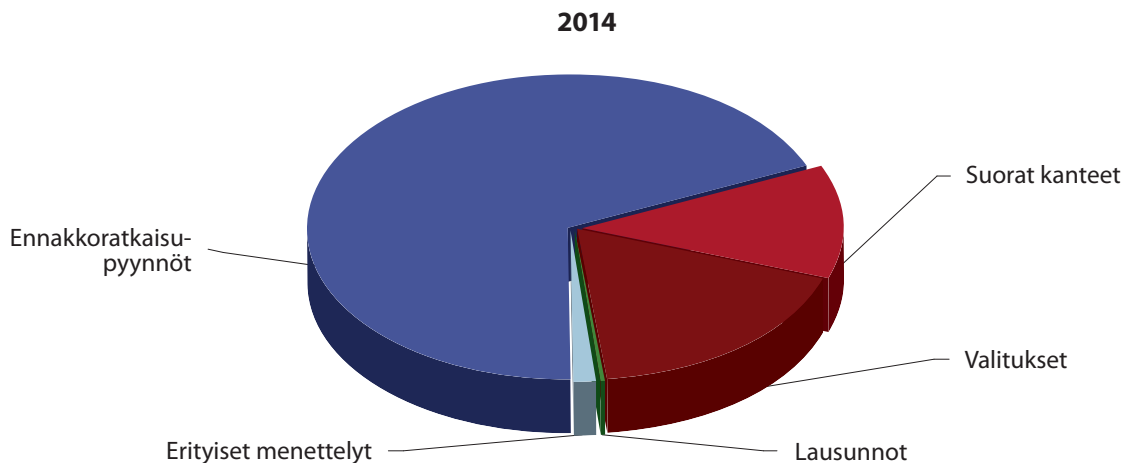
Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Vireille tulleet asiat	631	688	632	699	622
Ratkaistut asiat	574	638	595	701	719
Vireillä olevat asiat	799	849	886	884	787

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2. *Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)*¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Ennakkoratkaisupyynnot	385	423	404	450	428
Suorat kanteet	136	81	73	72	74
Valitukset	97	162	136	161	111
Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	6	13	3	5	
Lausunnot			1	2	1
Erityiset menettelyt ²	7	9	15	9	8
Yhteensä	631	688	632	699	622
Välitoimihakemukset	3	3		1	3

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

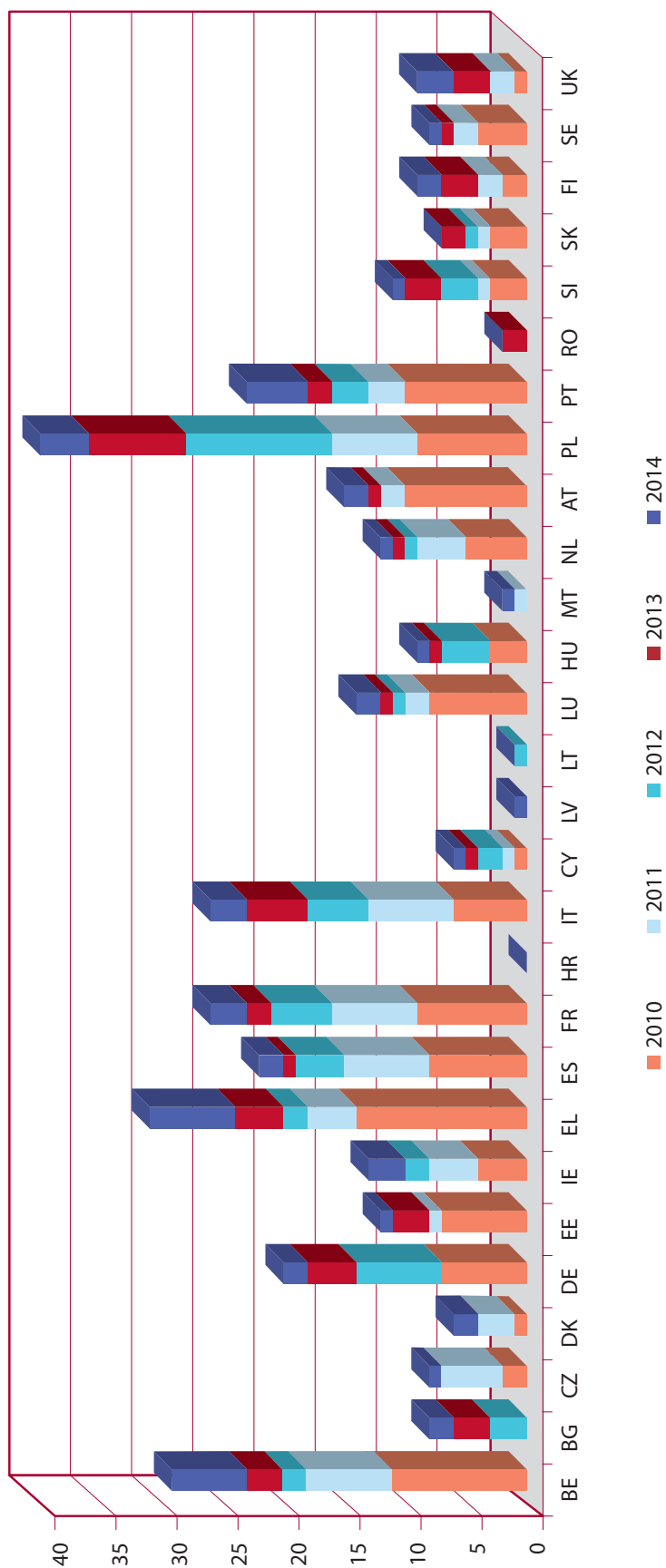
² Erityisinä menettelyinä pidetään seuraavia: tuomion korjaaminen, oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen, maksuton oikeudenkäynti, takaisinsaanti yksipuolista tuomiota vastaan, kolmannen osapuolen kantelu, tuomion purkaminen, tuomion tulkinta, ensimmäisen julkisasiamiehen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun uudelleenarviointia koskevan ehdotuksen tutkiminen, takavarikkomenettely ja vapauksia koskevat asiat.

3. Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2014)¹

	Ennako- ratkaisu- pyynnöt	Suorat kanteet	Valitukset	Lausunnot	Yhteensä	Erityiset menettelyt
Energia		4			4	
Euroopan laajuiset verkot			1		1	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	2				2	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	6	5			11	
Immateriaalioikeus	13		34		47	
Julkiset hankinnat	20		1		21	
Kansanterveys		1	1		2	
Kauppapolitiikka	8		3		11	
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	2				2	
Kilpailu	8		15		23	
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu			1		1	
Kuluttajansuoja	34				34	
Lainsäädäntöjen lähentäminen	19	2			21	
Liikenne	24	5			29	
Maatalous	9	1	3		13	
Oikeus tutustua asiakirjoihin			1		1	
Pääomien vapaa liikkuvuus	5	2			7	
Palvelujen tarjoamisen vapaus	16	1	1	1	19	
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	4	2			6	
Sijoittautumisvapaus	26				26	
Sosiaalipolitiikka	20	5			25	
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus			1		1	
Talous- ja rahapolitiikka	2		1		3	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	10	1			11	
Teollisuuspolitiikka	8	1			9	
Toimielimiä koskeva oikeus	2	12	11		25	2
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	19		5		24	
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala			2		2	
Työllisyys			1		1	
Unionin kansalaisuus	7	1	1		9	
Unionin oikeuden periaatteet	21	1	1		23	
Valtiontuki	11	6	15		32	
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	49	3	1		53	
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	4				4	
Verotus	54	3			57	
Yhteinen kalastuspolitiikka			2		2	
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1	1	5		7	
Ympäristö	22	15	4		41	
SEUT	426	72	111	1	610	2
Erioikeudet ja vapaudet	1	1			2	
Menettely						6
Henkilöstösäännöt	1				1	
Muut	2	1			3	6
EA		1			1	
YHTEENSÄ	428	74	111	1	614	8

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

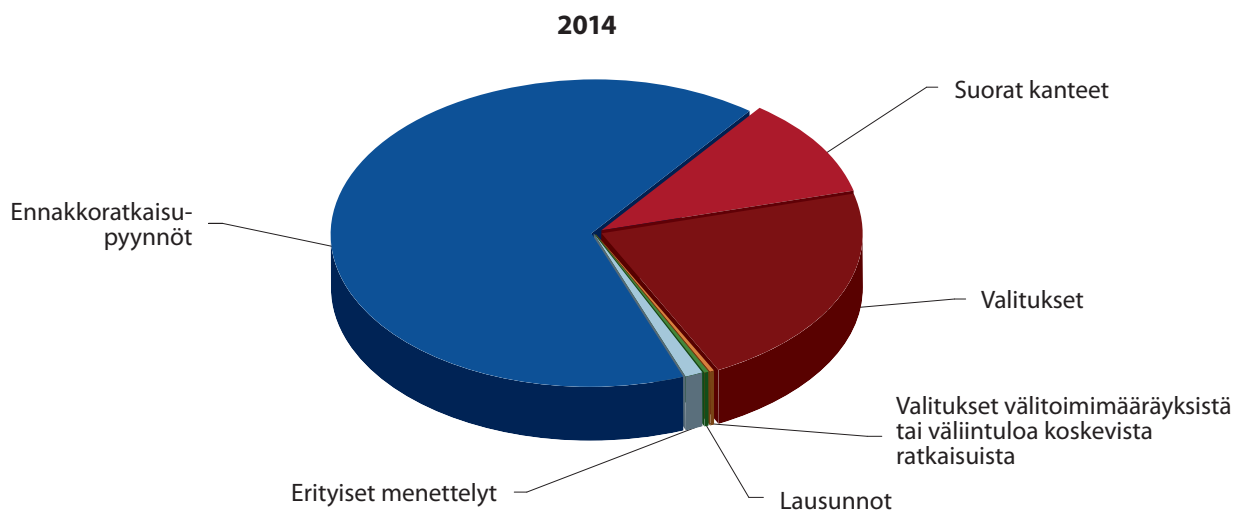
4. Vireille tulleet asiat – Jäsenyysselvöitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Belgia	11	7	2	3	6
Bulgaria			3	3	2
Tšekki	2	5			1
Tanska	1	3			2
Saksa	7		7	4	2
Viro	7	1		3	1
Irlanti	4	4	2		3
Kreikka	14	4	2	4	7
Espanja	8	7	4	1	2
Ranska	9	7	5	2	3
Kroatia					
Italia	6	7	5	5	3
Kypros	1	1	2	1	1
Latvia					1
Liettua			1		
Luxemburg	8	2	1	1	2
Unkari	3		4	1	1
Malta		1			1
Alankomaat	5	4	1	1	1
Itävalta	10	2		1	2
Puola	9	7	12	8	4
Portugali	10	3	3	2	5
Romania				2	
Slovenia	3	1	3	3	1
Slovakia	3	1	1	2	
Suomi	2	2		3	2
Ruotsi	4	2		1	1
Yhdistynyt kuningaskunta					3
Yhteensä	128	73	58	54	57

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

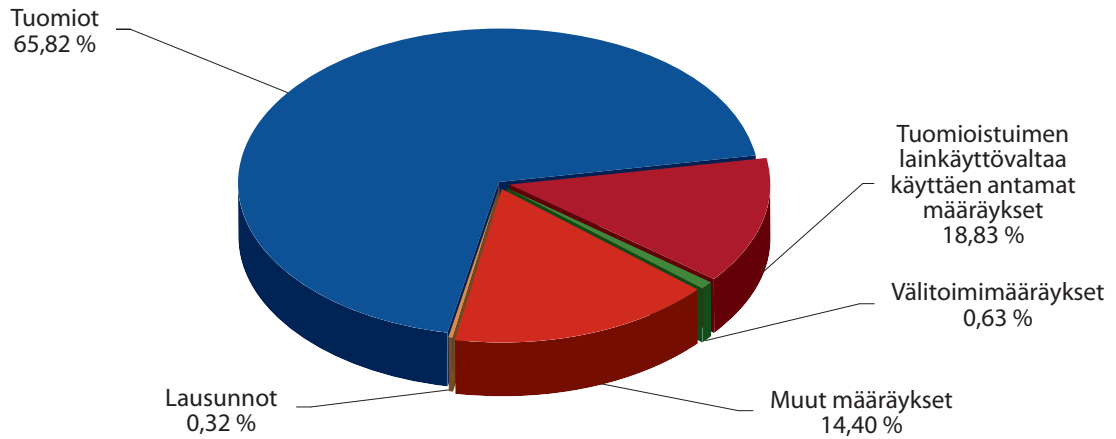
5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Ennakkoratkaisupyynnot	339	388	386	413	476
Suorat kanteet	139	117	70	110	76
Valitukset	84	117	117	155	157
Valitukset väliitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuksista	4	7	12	5	1
Lausunnot		1		1	2
Erityiset menettelyt	8	8	10	17	7
Yhteensä	574	638	595	701	719

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

6. Ratkaistut asiat – Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2014)¹

	Tuomiot	Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset ²	Välitoimi-määräykset ³	Muut määräykset ⁴	Lausunnot	Yhteensä
Ennakkoratkaisupyyntö	296	60		64		420
Suorat kanteet	56			19		75
Valitukset	64	53	3	8		128
Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuksista			1			1
Lausunnot					2	2
Erityiset menettelyt		6				6
Yhteensä	416	119	4	91	2	632

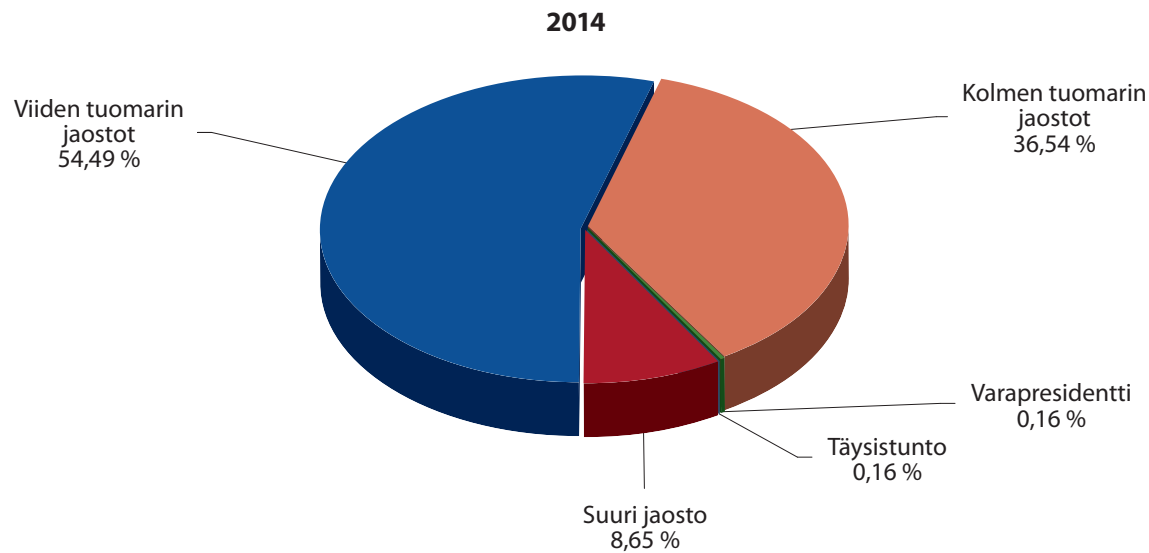
¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

³ SEUT 278 ja SEUT 279 artiklaan (entinen EY 242 ja EY 243 artikla), SEUT 280 artiklaan (entinen EY 244 artikla) tai EHTY:n perustamissopimuksen vastaaviin määräyksiin perustuvan hakemuksen taikka välitoimimääräyksestä tai väliintuloa koskevasta määräyksestä tehdyn valituksen seurauksena annetut määräykset.

⁴ Määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

7. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2010–2014)¹

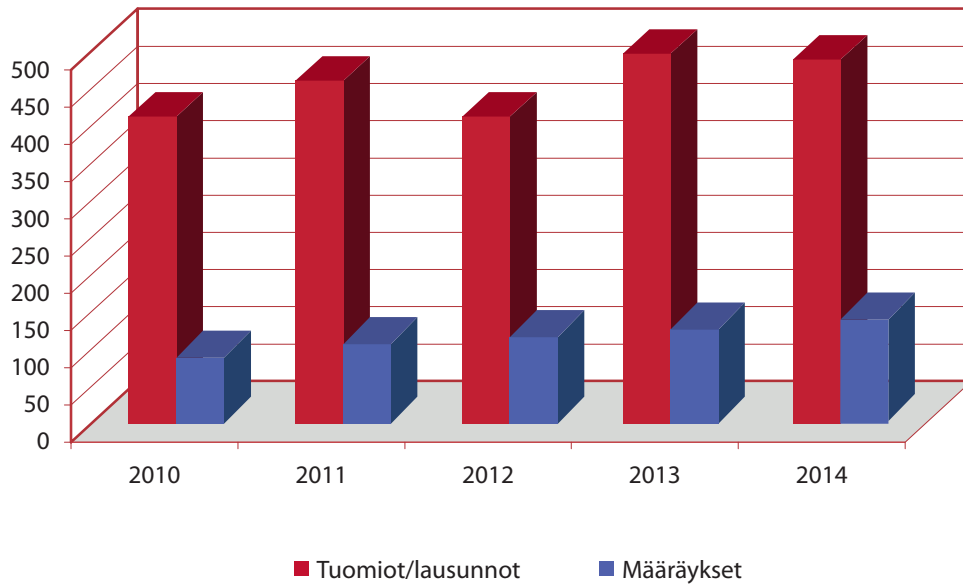

	2010			2011			2012			2013			2014		
	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Täysistunto				1		1	1		1				1		1
Suuri jaosto	70	1	71	62		62	47		47	52		52	51	3	54
Viiden tuomarin jaostot	280	8	288	290	10	300	275	8	283	348	18	366	320	20	340
Kolmen tuomarin jaostot	56	76	132	91	86	177	83	97	180	91	106	197	110	118	228
Presidentti		5	5		4	4		12	12						
Varapresidentti											5	5		1	1
Yhteensä	406	90	496	444	100	544	406	117	523	491	129	620	482	142	624

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

8. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä (2010–2014)*^{1 2}

	2010	2011	2012	2013	2014
Tuomiot/lausunnot	406	444	406	491	482
Määräykset	90	100	117	129	142
Yhteensä	496	544	523	620	624

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

9. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä – Kanteen kohde (2010–2014)*¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Aluepolitiikka	2				
Energia	2	2		1	3
Euroopan unioniin liittyminen		1	2		
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	10	8	5	4	6
Euroopan yhteisöjen talousarvio ²	1				
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	17	9	18	15	20
Immateriaalioikeus	38	47	46	43	69
Julkiset hankinnat		8	12	12	13
Kansanterveys		3	1	2	3
Kauppapolitiikka	2	2	8	6	7
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)		1			5
Kilpailu	13	19	30	42	28
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu			1		1
Kuluttajansuoja ³	3	4	9	19	20
Lainsäädäntöjen lähentäminen	15	15	12	24	25
Liikenne	4	7	14	17	18
Maatalous	15	23	22	33	29
Matkailu			1		
Oikeus tutustua asiakirjoihin		2	5	6	4
Pääomien vapaa liikkuvuus	6	14	21	8	6
Palvelujen tarjoamisen vapaus	30	27	29	16	11
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	6	8	8	12	6
Sijoittautumisvapaus	17	21	6	13	9
Sosiaalipolitiikka	36	36	28	27	51
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus			3	6	8
Talous- ja rahapolitiikka	1		3		1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	6	8	7	1	10
Teollisuuspolitiikka	9	9	8	15	3
Toimielimiä koskeva oikeus	26	20	27	31	18
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi ⁴	15	19	19	11	21
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala			1	1	
Tutkimus, tiedotus, koulutus ja tilastot	1				
Unionin kansalaisuus	6	6	8	12	9
Unionin oikeuden periaatteet	4	15	7	17	23
Valtiontuki	16	48	10	34	41
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	24	24	37	46	51
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.) ²	1	4	3	2	5
Verotus	66	49	64	74	52

>>>

	2010	2011	2012	2013	2014
Yhteinen kalastuspolitiikka	2	1			5
Yhteinen tullitariffi ⁴	7	2			
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2	3	9	12	3
Yhteisöjen omat varat ²	5	2			
Yhtiöoikeus	17	8	1	4	3
Ympäristö ³	9	35	27	35	30
Ympäristö ja kuluttajat ³	48	25	1		
EY:n perustamissopimus / SEUT	482	535	513	601	617
EU	4	1			
HT		1			
Erioikeudet ja vapaudet		2	3		
Menettely	6	5	7	14	6
Henkilöstösäännöt	4			5	1
Muut	10	7	10	19	7
YHTEENSÄ	496	544	523	620	624

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Otsikot "Yhteisöjen talousarvio" ja "Yhteisöjen omat varat" on 1.12.2009 jälkeen yhdistetty otsikoksi "Varainhoitoa koskevat määräykset".

³ Otsikko "Ympäristö ja kuluttajat" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta jaettu kahdeksi erilliseksi otsikoksi.

⁴ Otsikot "Yhteinen tullitariffi" ja "Tulliliitto" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta yhdistetty yhdeksi otsikoksi.

10. *Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2014)¹*

	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Energia	3		3
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	4	2	6
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	20		20
Immateriaalioikeus	36	33	69
Julkiset hankinnat	11	2	13
Kansanterveys	2	1	3
Kauppapolitiikka	7		7
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)		5	5
Kilpailu	26	2	28
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		1	1
Kuluttajansuoja	17	3	20
Lainsäädäntöjen lähentäminen	23	2	25
Liikenne	17	1	18
Maatalous	22	7	29
Oikeus tutustua asiakirjoihin	3	1	4
Pääomien vapaa liikkuvuus	6		6
Palvelujen tarjoamisen vapaus	9	2	11
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	6		6
Sijoittautumisvapaus	9		9
Sosiaalipolitiikka	43	8	51
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	8		8
Talous- ja rahapolitiikka	1		1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	8	2	10
Teollisuuspolitiikka	2	1	3
Toimielimiä koskeva oikeus	14	4	18
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	20	1	21
Unionin kansalaisuus	7	2	9
Unionin oikeuden periaatteet	10	13	23
Valtiontuki	13	28	41
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	47	4	51
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	4	1	5
Verotus	46	6	52
Yhteinen kalastuspolitiikka	5		5
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2	1	3
Yhtiöoikeus	2	1	3
Ympäristö	28	2	30
EY:n perustamissopimus / SEUT	481	136	617

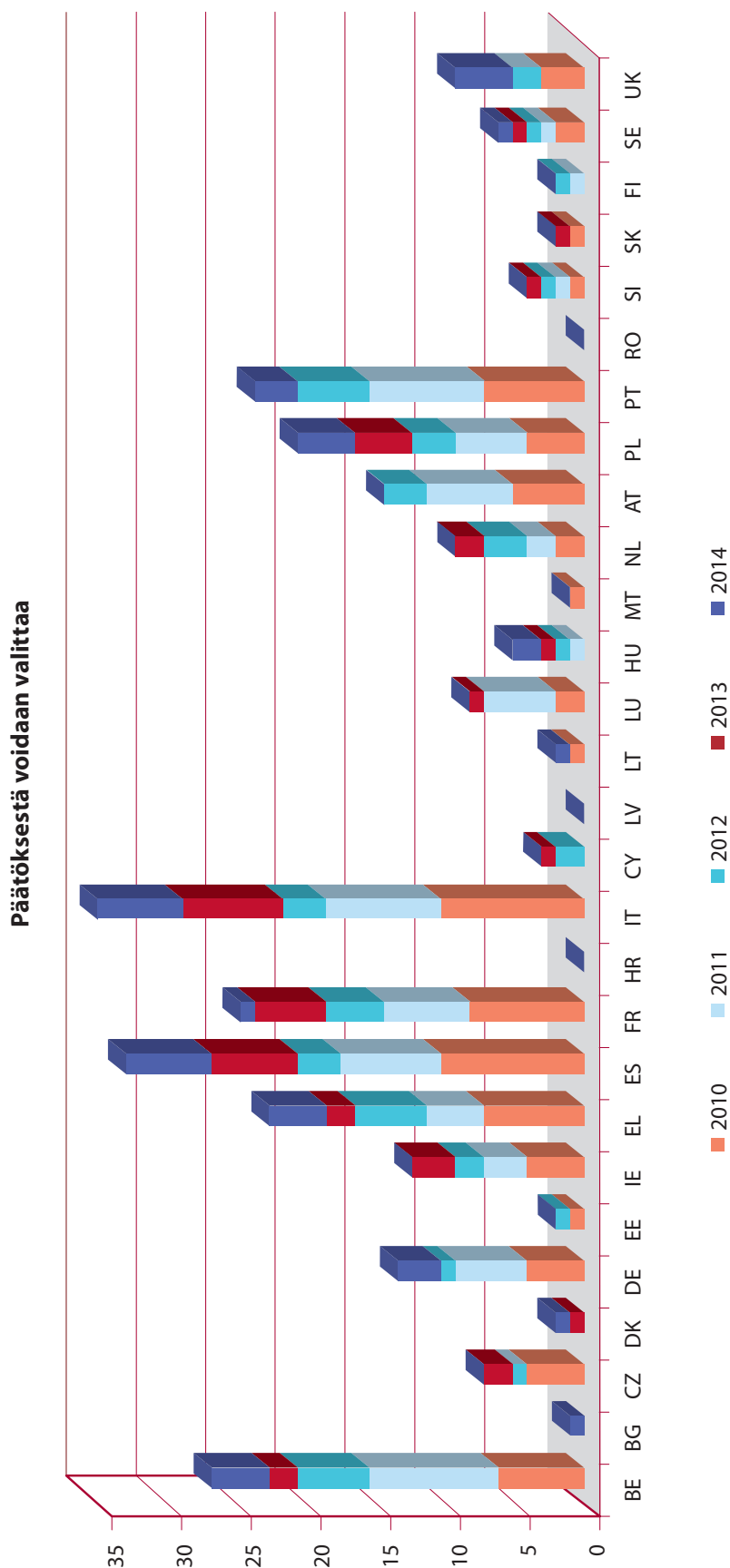
>>>

	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset²	Yhteensä
Menettely		6	6
Henkilöstösäännöt	1		1
Muut	1	6	7
YHTEENSÄ	482	142	624

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset, kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa tai joilla asia siirretään.

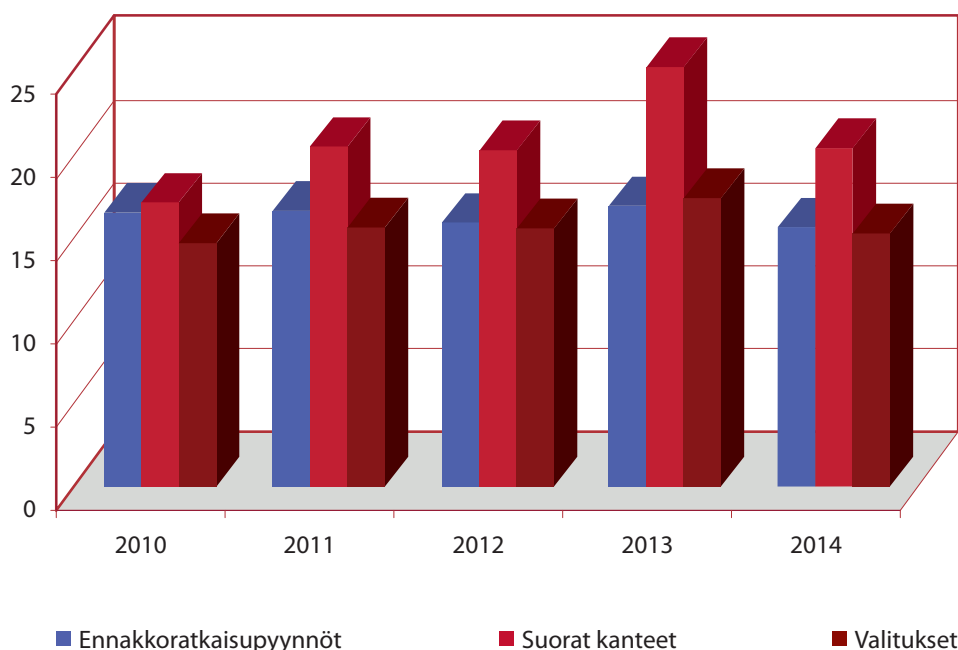
11. Ratkaistut asiat – Jäsenyysselvotteiden noudattamatta jättämisestä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2010–2014)¹⁾

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen
Belgia	6	1	9	1	5	1	2	1	4	
Bulgaria									1	1
Tšekki	4				1		2	2		
Tanska							1	1	1	
Saksa	4	2	5		1	2		2	3	1
Viro	1				1					
Irlanti	4		3		2		3	1		
Kreikka	7		4		5		2	1	4	
Espanja	10	2	7	1	3		6		6	
Ranska	8	2	6		4		5	3	1	
Kroatia										
Italia	10		8	1	3		7	1	6	
Kypros				1	2		1			
Latvia										
Liettua	1								1	
Luxemburg	2		5				1	1		
Unkari			1	1	1		1		2	
Malta	1	1		1						
Alankomaat	2	1	2		3	1	2	2		1
Itävalta	5		6		3			1		
Puola	4	1	5		3		4	2	4	
Portugali	7	1	8	1	5			1	3	
Romania				1						
Slovenia	1		1		1		1			
Slovakia	1			1		1	1			
Suomi			1		1			2		
Ruotsi	2		1		1		1	1	1	
Yhdistynyt kuningaskunta	3	1			2			1	4	
Yhteensä	83	12	72	9	47	5	40	23	41	3

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

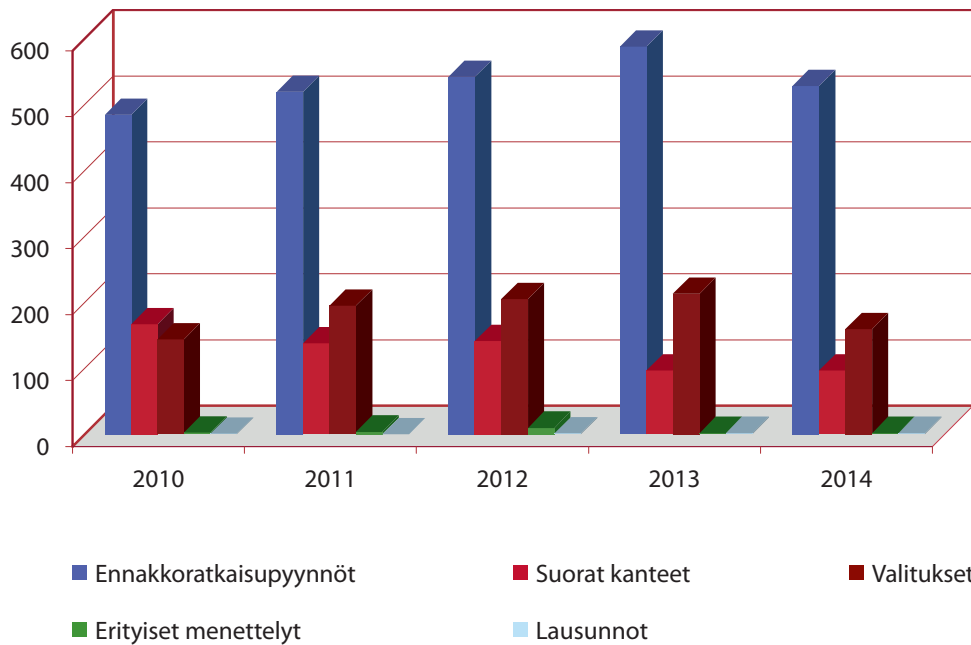
12. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto (2010–2014)¹ (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset)

	2010	2011	2012	2013	2014
Ennakkoratkaisupyynnöt	16,1	16,3	15,6	16,3	15,0
Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt	2,2	2,5	1,9	2,2	2,2
Suorat kanteet	16,7	20,3	19,7	24,3	20,0
Valitukset	14,0	15,1	15,2	16,6	14,5

¹ Oikeudenkäyntien kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukauden kymmenesosina. Oikeudenkäyntien kestoissa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio tai joissa on päätetty ryhtyä asian selvittämistoimiin; lausuntoja; erityisiä menettelyjä (joita ovat oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen, maksuton oikeudenkäynti, takaisinsaanti, kolmannen osapuolen kantelu, tuomion tulkinta, tuomion purkaminen, tuomion oikaisu ja takavarikkomenettelyt); asioita, joissa on annettu määräys, jolla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai palauttamalla tai siirtämällä asia unionin yleisen tuomioistui-
men käsiteltäväksi; välitoimimenettelyjä eikä välitoimia ja väliintuloa koskevista ratkaisuista tehtyjä valituksia.

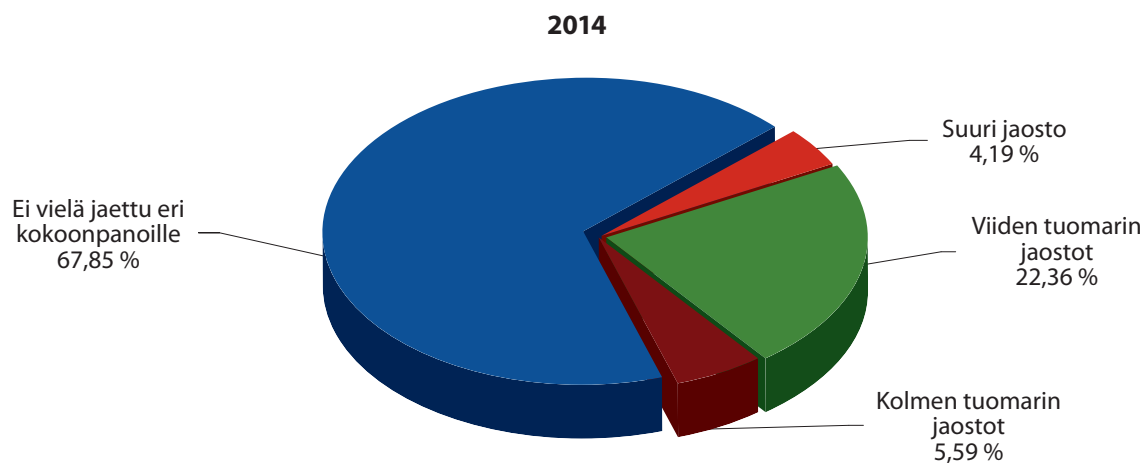
13. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Ennakkoratkaisupyyntöt	484	519	537	574	526
Suorat kanteet	167	131	134	96	94
Valitukset	144	195	205	211	164
Erityiset menettelyt	3	4	9	1	2
Lausunnot	1		1	2	1
Yhteensä	799	849	886	884	787

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

14. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2010–2014)¹

	2010	2011	2012	2013	2014
Täysistunto	1				
Suuri jaosto	49	42	44	37	33
Viiden tuomarin jaostot	193	157	239	190	176
Kolmen tuomarin jaostot	33	23	42	51	44
Presidentti	4	10			
Varapresidentti			1	1	
Ei vielä jaettu eri kokoonpanoille	519	617	560	605	534
Yhteensä	799	849	886	884	787

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

15. Muut – Nopeutetut menettelyt (2010–2014)

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-
	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen
Suorat kanteet		1			1			1		
Ennakkoratkaisupyynnöt	4	8	2	7	1	5		16	2	10
Valitukset				5		1				
Yhteensä	4	9	2	12	2	6		17	2	10

16. Muut – Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2010–2014)

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-	Hyväksymis-	Hylkäämis-
	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen	nen
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	5	4	2	5	4	1	2	3	4	1
Lainsäädäntöjen lähentäminen										1
Yhteensä	5	4	2	5	4	1	2	3	4	2

17. Muut – Annetut välitoimimääräykset (2014)¹

	Välitoimihakemukset	Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista	Ratkaisun sisältö	
			Hylkääminen	Hyväksyminen
Valtiontuki	1		2	
Toimielimiä koskeva oikeus	1		1	
Kauppapolitiikka	1		1	
YHTEENSÄ	3		4	

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

18. Työmäärän kehittyminen (1952–2014) – Vireille tulleet asiat ja tuomiot

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/lausunnot ²
	Ennakkoratkaisupyyntö	Suorat kanteet	Valitukset	Valitukset väli-toimimääräyksistä tai väliintulosta koskevista määräyksistä	Lausuntopyynnöt	Yhteensä	Välitoimihakemukset	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1 218				1 324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188

>>>

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/lausunnot ²
	Ennakkoratkaisupyyntö	Suorat kanteet	Valitukset	Valitukset väli-toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	Lausuntopyyntö	Yhteensä	Välitoimihakemukset	
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
Yhteensä	8 710	8 901	1 689	106	23	19 429	359	10 213

¹ Bruttoluvut, joissa ei ole mukana erityisiä menettelyjä.² Nettoluvut.

19. Työmäärän kehittyminen (1952–2014) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt
(jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ¹	Yhteensä
1961																			1											1
1962																			5											5
1963																1			5											6
1964												2							4											6
1965					4					2									1											7
1966																			1											1
1967	5				11					3						1			3											23
1968	1				4					1		1							2											9
1969	4				11					1						1														17
1970	4				21					2		2							3											32
1971	1				18					6		5				1			6											37
1972	5				20					1		4							10											40
1973	8				37					4		5				1			6											61
1974	5				15					6		5							7									1		39
1975	7			1	26					15		14				1			4									1		69
1976	11				28			1		8		12							14									1		75
1977	16			1	30			2		14		7							9									5		84
1978	7			3	46			1		12		11							38									5		123
1979	13			1	33			2		18		19				1			11									8		106
1980	14			2	24			3		14		19							17									6		99
1981	12			1	41					17		11				4			17									5		108
1982	10			1	36					39		18							21									4		129
1983	9			4	36			2		15		7							19									6		98
1984	13			2	38			1		34		10							22									9		129
1985	13				40			2		45		11				6			14									8		139
1986	13			4	18			4	2	1	19	5				1			16									8		91
1987	15			5	32			2	17	1	36	5				3			19									9		144

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ¹	Yhteensä
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1	2			19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
Yhteensä	762	78	40	165	2 137	15	77	170	354	906	1	1 279	7	37	29	83	107	2	909	447	74	124	91	9	27	91	114	573	2	8 710

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie (Cour de justice Benelux / Benelux-Gerechtshof).

Asia C-196/09, Miles ym. (Eurooppa-koulujen valituslautakunta).

20. Työmäärän kehittyminen (1952–2014) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)

			Yhteensä
Belgia	Cour constitutionnelle	30	
	Cour de cassation	91	
	Conseil d'État	71	
	Muut tuomioistuimet	570	762
Bulgaria	Върховен касационен съд	1	
	Върховен административен съд	13	
	Muut tuomioistuimet	64	78
Tšekki	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	3	
	Nejvyšší správní soud	20	
	Muut tuomioistuimet	17	40
Tanska	Højesteret	35	
	Muut tuomioistuimet	130	165
Saksa	Bundesverfassungsgericht	1	
	Bundesgerichtshof	194	
	Bundesverwaltungsgericht	116	
	Bundesfinanzhof	303	
	Bundesarbeitsgericht	26	
	Bundessozialgericht	76	
	Muut tuomioistuimet	1 421	2 137
Viro	Riigikohus	5	
	Muut tuomioistuimet	10	15
Irlanti	Supreme Court	26	
	High Court	25	
	Muut tuomioistuimet	26	77
Kreikka	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	54	
	Muut tuomioistuimet	106	170
Espanja	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	53	
	Muut tuomioistuimet	300	354
Ranska	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	110	
	Conseil d'État	93	
	Muut tuomioistuimet	702	906
Kroatia	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		
	Muut tuomioistuimet	1	1

>>>

			Yhteensä
Italia	Corte Costituzionale	2	
	Corte suprema di Cassazione	130	
	Consiglio di Stato	107	
	Muut tuomioistuimet	1 040	1 279
Kypros	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Autres juridictions	3	7
Latvia	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa		
	Muut tuomioistuimet	16	37
Liettua	Konstitucinis Teismas	1	
	Aukščiausiasis Teismas	11	
	Vyriausiasis administracinis teismas	9	
	Muut tuomioistuimet	8	29
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	12	
	Cour administrative	10	
	Muut tuomioistuimet	51	83
Unkari	Kúria	17	
	Fővárosi Ítéltábla	5	
	Szegedi Ítéltábla	2	
	Muut tuomioistuimet	83	107
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Muut tuomioistuimet	2	2
Alankomaat	Hoge Raad	253	
	Raad van State	101	
	Centrale Raad van Beroep	59	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	151	
	Tariefcommissie	35	
	Muut tuomioistuimet	310	909
Itävalta	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	103	
	Verwaltungsgerichtshof	81	
	Muut tuomioistuimet	258	447
Puola	Trybunał Konstytucyjny		
	Sąd Najwyższy	9	
	Naczelny Sąd Administracyjny	28	
	Muut tuomioistuimet	37	74
Portugali	Supremo Tribunal de Justiça	4	
	Supremo Tribunal Administrativo	53	
	Muut tuomioistuimet	67	124

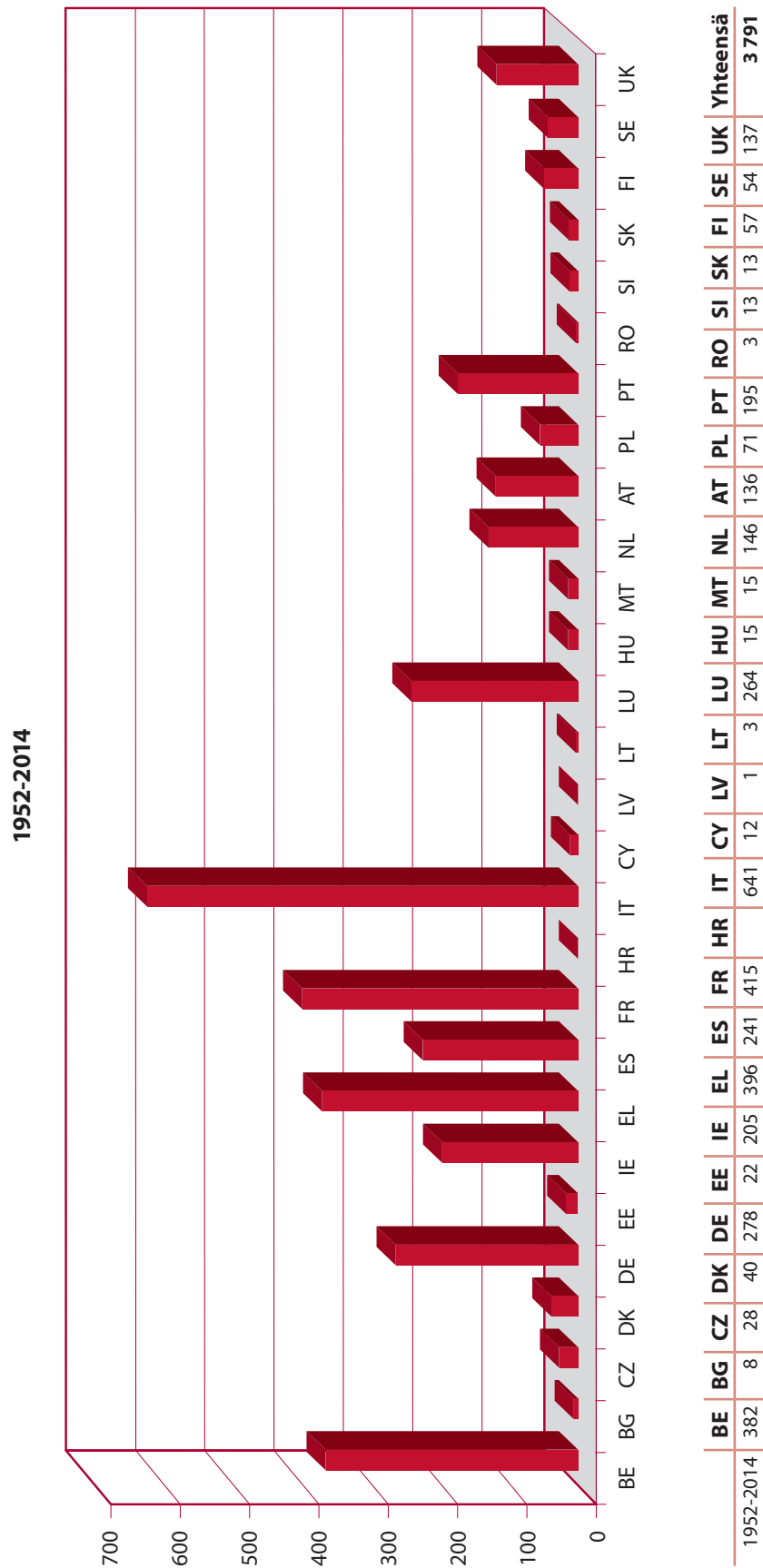
>>>

			Yhteensä
Romania	Înalta Curte de Casație și Justiție	7	
	Curtea de Apel	45	
	Muut tuomioistuimet	39	91
Slovenia	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	5	
	Muut tuomioistuimet	3	9
Slovakia	Ústavný súd		
	Najvyšší súd	9	
	Muut tuomioistuimet	18	27
Suomi	Korkein oikeus	16	
	Korkein hallinto-oikeus	45	
	Työtuomioistuin	3	
	Muut tuomioistuimet	27	91
Ruotsi	Högsta Domstolen	18	
	Högsta förvaltningsdomstolen	7	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	3	
	Muut tuomioistuimet	81	114
Yhdistynyt kuningaskunta	House of Lords	40	
	Supreme Court	5	
	Court of Appeal	74	
	Muut tuomioistuimet	454	573
Muut	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	1	
	Chambre de recours des écoles européennes ²	1	2
Yhteensä			8 710

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie.

² Asia C-196/09, Miles ym.

21. Työmäärän kehittyminen (1952–2014) – Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

II luku

Unionin yleinen tuomioistuin

A – Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2014

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti Marc Jaeger

Vuonna 2014 unionin yleinen tuomioistuin juhli 25. toimintavuottaan viehättävällä tavalla: se juhlisti tilaisuutta yhdessä unionin yleisen tuomioistuimen entisten tuomareiden kanssa innoittavan ja lämminhenkisenkin kehityspäivän merkeissä ja myös nautti kuluneen vuoden tärkeimmistä saavutuksista.

Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanossa ei poikkeuksellisesti ole tapahtunut muutoksia – mikä paransi tehokkuutta ja työrauhaa – ja tänä vuonna tilastoihin merkityt ennennäkemättömät tulokset eivät suinkaan ole tästä riippumattomia. Jatkuvuuden ansiosta on ollut mahdollista hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla yhtäältä tehtyjä ponnisteluja ja useiden vuosien aikana toteutettuja uudistuksia ja toisaalta yhdeksän uuden lakimiesavustajan (yksi per jaosto) rekrytoinnilla vuoden alussa saatua vahvistusta.

Unionin yleinen tuomioistuin on näin ollut kyennyt **ratkaisemaan 814 asiaa**, mikä on erittäin tyydyttävä tulos. Kyse on paitsi uudesta ennätyksestä myös ennen kaikkea merkittävästä kasvusta (16 prosenttia) verrattuna viimeisen kolmen vuoden keskiarvoihin, jotka nekin ovat olleet tuomioistuimen historian tuottavimpia. Yleisemmin voidaan todeta, että vuodesta 2008 alkaen kolmen vuoden keskiarvon tarkastelusta ilmenee, että tuottavuus on kasvanut yli 50 prosenttia.

Unionin yleisen tuomioistuimen toiminnan merkittävä kasvu ilmenee myös vuonna 2014 **käsittelyjen asioiden määrästä** (josta merkittävä osa ratkaistaan vuonna 2015), joka on noussut 390 asiaan; kyse on siten yli 40 prosentin kasvusta verrattuna vuoteen 2013.

Myös **uusien vireille saatettujen asioiden määrä** on noussut merkittävästi (kyse on erityisesti suurista toisiinsa liittyvien asioiden ryppäistä valtioneuvostojen ja rajoittavien toimenpiteiden alalla), ja niitä on nyt ennennäkemätön määrä (912 asiaa). Poikkeuksellisen hyvistä saavutuksista huolimatta unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden määrä (1 423 asiaa) kasvoi lähes sadalla vuoteen 2013 verrattuna. On sitä vastoin mielenkiintoista panna merkille, että vireillä olevien ja ratkaistujen asioiden välinen suhde (joka on viite oikeudenkäynnin tulevasta teoreettisesta kestosta) on matalimmillaan lähes kymmeneen vuoteen.

Tämä myönteinen kehitys on vuonna 2014 ratkaistuissa asioissa heijastunut myös **oikeudenkäyntien keskimääräiseen kesto**. Niiden kesto on lyhentynyt kolmella ja puolella kuukaudella (26,9 kuukaudesta vuonna 2013 23,4 kuukauteen vuonna 2014). Kyse on ollut yli 10 prosentin muutoksesta, mikä on merkinnyt vuosikymmen sitten kirjattujen lukujen tasolle palaamista.

Unionin yleinen tuomioistuin on työskentelymenetelmiensä kehittämiseen ja voimavarojensa maltilliseen vahvistamiseen turvautuen kyennyt pitämään aisoissa sen käsiteltäväksi saatettavien oikeudenkäyntiasioiden jatkuvasta kehityksestä aiheutuvia vaikutuksia. Se voi jatkossa turvautua myös menettelyjensä uudenaikaistamiseen, sillä sen uutta työjärjestysehdotusta koskenut työskentely päättyi neuvostossa vuoden 2014 lopussa. Vuoden 2015 kuluessa voimaan tuleva työjärjestys sisältää lukuisia uusia määräyksiä, joiden ansiosta unionin yleinen tuomioistuin voi parantaa menettelyjensä tehokkuutta entisestään ja vastata oikeudenkäyntiasioiden kehityksestä aiheutuviin haasteisiin. Esimerkkeinä voidaan mainita mahdollisuus antaa teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat asiat yhden tuomarin käsiteltäviksi, oikeus ratkaista asia tuomiolla ilman suullista käsittelyä, interventiojärjestelmää koskevat suuntaviivat ja vielä unionin tai sen jäsenvaltioiden turvallisuutta koskevien tietojen tai asiakirjojen käsittely.

Unionin yleinen tuomioistuin, joka on jatkuvassa muutostilassa, jatkaa siten toimintaansa yksityisten oikeussubjektien perusoikeuksien toteuttamiseen täysin omistautuneena ja pyrkien tuomioistuINVALVONNAN nopeuden ja laadun välisen herkin tasapainon hakemiseen.

I. Lainmukaisuutta koskevat oikeudenkäyntiasiat

SEUT 263 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen

Vuonna 2014 unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tehtiin täsmennyksiä SEUT 263 artiklassa tarkoitetun kannekelpoisen toimen ja sääntelytoimen, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä, käsitteisiin.

1. Kannekelpoiset toimet

Tuomiossa 13.11.2014, *Espanja v. komissio* (T-481/11, Kok., EU:T:2014:945) unionin yleinen tuomioistuin käsitteli vain vahvistavan toimen käsitettä sellaisen kanteen yhteydessä, jossa vaadittiin täytäntöönpanoasetuksen osittaista kumoamista maatalouden alalla.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti tältä osin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimenpidettä pidetään sellaisena, että sillä vain vahvistetaan aikaisempi toimenpide, silloin kun toimenpide ei sisällä aiempaan toimenpiteeseen verrattuna mitään uutta eikä sen, jolle aiempi toimenpide oli osoitettu, tilannetta ollut tarkasteltu uudelleen ennen myöhemmän toimenpiteen toteuttamista. Tätä yksittäistoimenpiteitä koskevaa oikeuskäytäntöä on sovellettava myös normatiivisiin toimenpiteisiin, sillä mikään ei oikeuta viimeksi mainittujen eriytettyä kohtelua. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan toimi on katsottava toteutetuksi tilanteen uudelleentarkastelun jälkeen silloin, kun kyseinen toimi on toteutettu joko asianomaisen pyynnöstä tai sen toteuttajan omasta aloitteesta sellaisten olennaisten seikkojen perusteella, joita ei ollut otettu huomioon aikaisempaa tointa toteutettaessa. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan jos sitä vastoin uuden toimen perustana olevat tosiseikat ja oikeudelliset seikat eivät eroa aikaisemman toimen oikeutta-neista tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, kyseisellä uudella toimella vain vahvistetaan aikai-
sempi toimi.

Niistä olosuhteista, joissa seikkoja voidaan pitää uusina ja olennaisina, unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että seikkaa voidaan pitää uutena sekä silloin, kun se ei ollut olemassa aikaisemman toimen toteuttamishetkellä että silloin kun se jo oli olemassa aikaisemman toimen toteuttamishetkellä mutta kun sitä mistä tahansa syystä – myös viimeksi mainitun toimen toteuttajan huolimattomuuden vuoksi – ei ollut otettu huomioon kyseistä tointa toteutettaessa. Olennaisuuden osalta on tarpeen, että kyseinen seikka on omiaan muuttamaan olennaisesti sitä oikeudellista tilannetta, jonka aikaisemman toimen toteuttajat ottivat huomioon toimea toteuttaessaan.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi vielä, että toimenpiteen, jonka edellytyksenä on ollut sen toteuttamista edeltäneiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen jatkuminen, on voitava olla uudelleentarkastelua koskevan vaatimuksen kohteena milloin tahansa, jotta varmistetaan, onko sen pysyttäminen oikeutettua. Se katsoi, että uudelleentarkastelun, jossa pyritään tarkistamaan, onko jokin aikaisemmin toteutettu toimenpide edelleen perusteltavissa tällä välin tapahtuneen oikeudellisen ja tosiseikkoihin liittyvän tilanteen muuttumisen vuoksi, päätteeksi toteutetaan toimenpide, jolla ei pelkästään vahvisteta aikaisempaa toimenpidettä, vaan se muodostaa kannekelpoisen toimen, joka voi olla SEUT 263 artiklan perustuvan kumoamiskanteen kohteena.

2. Käsite sääntelytoimi, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä

Unionin yleisellä tuomioistuimella on tilaisuus käsitellä SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettua käsitettä sääntelytoimi, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä tuomiossa 26.9.2014, *Dansk Automat Branche forening v. komissio* (T-601/11, Kok., muutoksenhaku vireillä EU:T:2014:839). Yritysten ja yhtiöiden yhteenliittymä, joilla on lupa asentaa ja tarjota käyttöön viihdepeliautomaatteja, saattoi unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi kanteen, joka koski komission päätöstä, jossa oli todettu, että se, että Tanskassa otettiin käyttöön kasinoiden ja pelihallien verotusta alempi sähköisten pelien verotus, oli sisämarkkinoille soveltuvaa.

Tarkastellessaan tämän kanteen yhteydessä kantajan väitettä siitä, että riidanalaista päätöstä on pidettävä SEUT 263 artiklan neljännen kohdan loppuosassa tarkoitettuna sääntelytoimena, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä, unionin yleinen tuomioistuin korosti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja erityisesti tuomiosta *Telefónica v. komissio*¹ johtuvan, että tätä käsitettä on tulkittava ottaen huomioon tehokkaan oikeussuojan periaate. Luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka eivät voi SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettujen tutkittavaksi ottamisen edellytysten vuoksi riitauttaa unionin sääntelytoimea suoraan unionin tuomioistuimissa, suojellaan siltä, että niihin sovelletaan tällaista toimea, antamalla niille mahdollisuus riitauttaa tällaisen toimen edellyttämät täytäntöönpanotoimenpiteet.

Koska yhtäältä riidanalaisessa päätöksessä ei määritelty sen erityisiä konkreettisia seurauksia kulkekin veronmaksuvelvolliselle ja toisaalta koska siitä ilmeni lisäksi, että kansalliset viranomaiset olivat lykanneet peliverolain voimaantuloa, kunnes komissio oli antanut lopullisen päätöksen kyseessä olevassa asiassa SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti, unionin yleinen tuomioistuin katsoi kyseisen päätöksen edellyttävän täytäntöönpanotoimenpiteitä. Tällaisen päätöksen erityiset konkreettiset seuraukset veronmaksuvelvollisille konkretisoituivat nimittäin kansallisilla toimilla eli peliverolailla, jolla kyseessä oleva tukijärjestelmä otettiin käyttöön Tanskassa, ja tämän lain täytäntöönpanotoimilla, joilla vahvistettiin veronmaksuvelvollisten maksettavana olevien verojen määrä; peliverolaki ja sen täytäntöönpanotoimet ovat jo sellaisinaan SEUT 263 artiklan neljännen kohdan loppuosassa tarkoitettuja riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanotoimenpiteitä. Koska mainitut toimet voitiin riitauttaa kansallisessa tuomioistuimessa, veronmaksuvelvollisten oli mahdollista saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi lakia rikkomatta vedoten kansallisessa tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa riidanalaisen päätöksen pätemättömyyteen ja saada tämän tarvittaessa esittämään SEUT 267 artiklan mukaisesti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä. Näin ollen tästä päätöksestä nostettu kanne ei täyttänyt SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa määrättyjä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

SEUT 265 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen

Asiassa, joka johti tuomioon 21.3.2014, *Yusef v. komissio* (T-306/10, Kok., EU:T:2014:141) unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin laiminlyöntikanne, jossa vaadittiin todettavaksi, että komissio oli lainvastaisesti pidättäytynyt poistamatta kantajan nimen niiden henkilöiden luette-

¹ Tuomio 19.12.2013, *Telefónica v. komissio* (C-274/12 P, Kok., EU:C:2013:852, 27 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

lost, joihin sovellettiin asetuksen (EY) N:o 881/2002² mukaisia rajoittavia toimenpiteitä, sen jälkeen kun kantaja oli pyytänyt, että sen sisällyttämistä tähän luetteloon tarkastellaan uudelleen.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi aivan aluksi, että kantajan ei ole sallittua kiertää määräaikaan toimielimen tointa koskevan SEUT 263 artiklan mukaisen kumoamiskanteen nostamiselle keinotekoisella menettelyllisesti SEUT 265 artiklan mukaisella laiminlyöntikanteella, joka koskee kyseisen toimielimen kieltäytymistä kumoamasta tai peruuttamasta mainittua tointa. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan oli turvauduttava myös kyseisen toimen erityiseen ajalliseen ulottuvuuteen, koska käsiteltävässä asiassa asetukseen N:o 881/2002 mukaisen varojen jäädyttämistä koskevan toimenpiteen pätevyys riippuu siten aina sen antamiseen johtaneiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen vallitsemisesta edelleen sekä sen pysyttämisen tarpeellisuudesta siihen liittyvän tavoitteen toteuttamiseksi. Toisin kuin toimen, jonka tarkoituksena on tuottaa pysyviä vaikutuksia, asetuksen N:o 881/2002 mukaisen varojen jäädyttämistä koskevan toimenpiteen on voitava olla uudelleentarkastelua koskevan vaatimuksen kohteena milloin tahansa, jotta varmistetaan, onko sen pysyttäminen oikeutettua, ja komission kieltäytymisen hyväksymästä tällaista vaatimusta on voitava olla laiminlyöntikanteen kohteena. Unionin yleinen tuomioistuin huomautti tältä osin, että kyseisessä asiassa uusia seikkoja oli kahdenlaisia: yhtäältä se, että tuomio *Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio*³ oli julistettu, ja toisaalta se, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus oli tehnyt päätelmän, ettei kantaja täyttänyt kriteereitä sisällyttämiseksi kyseiseen luetteloon, ja ilmoittanut aikeestaan saada aikaan hänen nimensä poistamisen mainitusta luettelosta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tässä yhteydessä, että käsiteltävässä asiassa oli edellä mainitun Kadi I -tuomion (EU:C:2008:461) julistamisen ohella myös ja ennen kaikkea otettava huomioon kyseisen tuomion komission asenteesta ja toiminnassa väistämättä aiheuttama muutos, joka on itsessään uusi ja olennainen seikka. Komissio muutti nimittäin heti mainitun Kadi I -tuomion julistamisen jälkeen lähestymistapaansa radikaalisti ja ryhtyi tarkastelemaan uudelleen – jos ei omasta aloitteestaan niin ainakin asianomaisten nimenomaisesta pyynnöstä – kaikkia muita tapauksia, joissa varat oli jäädytetty asetuksen N:o 881/2002 nojalla.

Vaikka komissio katsoi, että asetuksen N:o 881/2002 mukaisten rajoittavien toimenpiteiden asettamisen kantajalle olleen ja olevan edelleen oikeutettua aineellisesti, sillä oli joka tapauksessa velvollisuus korjata periaatteiden, joita olisi pitänyt soveltaa menettelyssä, jossa kantaja sisällytettiin luetteloon, ilmeinen rikkominen mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se totesi, että tämä rikkominen oli pääasiallisesti samanlainen kuin yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa tuomiossa Kadi I ja tuomiossa *komissio ym. v. Kadi*⁴ (EU:C:2008:461) ja unionin yleisen tuomioistuimen tuomiossa *Kadi v. neuvosto ja Kadi v. komissio*⁵ todettu samojen periaatteiden rikkominen. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan oli siten syytä katsoa, että komissio oli syyllistynyt laiminlyöntiin ja että laiminlyönti jatkui vielä suullisen käsittelyn päättymispäivänä, koska todettuja rikkomisia ei ollut vielä korjattu riittävällä tavalla.

² Tiettyihin Osama bin Ladenia, al-Qaida-verkostoa ja Talebania lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä sekä Afganistaniin suuntautuvan tiettyjen tavaroiden ja palvelujen viennin kieltämisestä, Afganistanin Talebania koskevien lentokiellon ja varojen sekä muiden taloudellisten resurssien jäädyttämisen laajentamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 467/2001 kumoamisesta 27.5.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 881/2002 (EYVL L 139, s. 9).

³ Tuomio 3.9.2008, *Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio* (C-402/05 P ja C-415/05 P, Kok., jäljempänä tuomio Kadi I, EU:C:2008:461).

⁴ Tuomio 18.7.2013, *komissio ym. v. Kadi* (C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, Kok., EU:C:2013:518).

⁵ Tuomio 21.9.2005, *Kadi v. neuvosto ja komissio* (T-315/01, Kok., EU:T:2005:332), ja tuomio 30.9.2010, *Kadi v. komissio* (T-85/09, Kok., EU:T:2010:418).

Yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt

1. Yleistä

a) Tiedonsaantia koskevat pyynnot

Vuonna 2014 unionin yleinen tuomioistuin lausui kanneryppästä, jonka sementtialalla toimivat yritykset olivat saattaneet vireille ja jossa vaadittiin komission niille asetuksen (EY) N:o 1/2003⁶ 18 artiklan 3 kohdan nojalla osoittamien tietojensaantipyynnöjä koskevien päätösten kumoamista. Unionin yleinen tuomioistuin saattoi näiden kanteiden yhteydessä esittää täsmennyksiä erityisesti niistä syistä, joiden perusteella tietoja voidaan pyytää, ja siitä, missä määrin oikeus olla esittämättä omaa syyllisyyttä tukevia seikkoja tekee mahdolliseksi kieltäytyä vastaamasta tällaiseen pyyntöön, sekä pyynnön oikeasuhtaisuutta koskevasta edellytyksestä.

– Riittävän painavat syyt pyynnön esittämiseksi

Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi 14.3.2014 antamassaan tuomiossa, *Cementos Portland Valderrivas v. komissio* (T-296/11, Kok., EU:T:2014:121), että jotta komissio voisi tehdä päätöksen tietojensaantipyynnöstä, sillä on oltava riittävän painavia syitä, joiden perusteella voidaan epäillä kilpailusääntöjen rikkomista.

Vaikka komissiolla ei ole velvollisuutta mainita alustavan tutkinnan vaiheessa tietoja, joiden nojalla se olettaa, että SEUT 101 artiklaa on rikottu, tästä ei voida johtaa, ettei komissiolla tarvitsisi olla hallussaan sellaisia tietoja, joiden nojalla se olettaa SEUT 101 artiklaa rikutun, ennen kuin se antaa tällaisen päätöksen. Julkisen vallan mielivaltaista tai suhteetonta puuttumista sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöiden yksityisen toiminnan alaan koskevan suojan vaatimuksen noudattamiseksi tietojensaantipyynnöä koskevan päätöksen tarkoituksena on oltava tarvittavien asiakirjojen kerääminen sellaisten tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen olemassaolon ja merkityksen tutkimiseksi, josta komissiolla on jo tiedossaan riittävän painavia syitä, joiden perusteella voidaan epäillä kilpailusääntöjen rikkomista. Koska unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli kyseisessä asiassa saatettu tällainen vaatimus ja koska kantaja on esittänyt tiettyjä seikkoja, jotka voisivat kyseenalaistaa sen, että syyt, jotka komissiolla oli tiedossaan, kun se teki päätöksen asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohdan nojalla, olivat riittävän painavia, unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että sen on tarkasteltava näitä syitä ja tutkittava, ovatko ne riittävän painavia. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tämä arviointi oli tehtävä ottaen huomioon se, että riidanalainen päätös on tehty alustavan tutkinnan vaiheessa, jonka tavoitteena on tehdä komissiolle mahdolliseksi koota kaikki asiaankuuluvat seikat, joiden perusteella voidaan todeta kilpailusääntöjen rikkominen tai noudattaminen, ja komission on tämän ensimmäisen vaiheen perusteella voitava ottaa alustavasti kantaa toimintalinjaan ja päättää, kuinka menettelyä jatketaan. Tässä vaiheessa eli ennen tietojensaantipyynnön tekemistä ei siis voida vaatia, että komissiolla olisi tiedossaan seikkoja, jotka osoittavat rikkomisen olemassaolon. Jotta komissiolla olisi oikeus pyytää lisätietojen toimittamista asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä, on tämän vuoksi riittävää, että mainitut seikat herättävät perustellun epäilyksen rikkomista koskevan oletuksen todenmukaisuudesta. Koska komission ilmoittamat syyt vastasivat tätä määritelmää, unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen.

⁶ [SEUT 101 ja SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

– Toimenpiteen oikeasuhtaisuus

Unionin tuomioistuimella oli 14.3.2014 antamassaan tuomiossa *Buzzi Unicem v. komissio* (T-297/11, Kok., EU:T:2014:122) tilaisuus korostaa lisäksi, että jotta tietojensaantipyynnön esittämistä koskeva päätös olisi suhteellisuusperiaatteen mukainen, ei ole riittävää, että pyydetty tieto liittyy tutkimuksen kohteeseen. Yritykselle asetettu velvoite toimittaa tietoja ei myöskään saa merkitä tälle yritykselle tutkimuksen tarpeiden kannalta suhteetonta rasisetta. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan päätös, jossa vaaditaan sen adressaattia toimittamaan uudelleen jo aikaisemmin pyydettyjä tietoja sillä perusteella, että ainoastaan osa näistä tiedoista on komission mielestä virheellisiä, voi merkitä tälle yritykselle tutkimuksen tarpeiden kannalta suhteetonta rasisetta, ja päätös saattaa siten olla ristiriidassa suhteellisuusperiaatteen kanssa. Pyrkimys helpottaa yritysten toimittamien tietojen käsittelemistä ei myöskään voi oikeuttaa sitä, että näille yrityksille asetetaan velvollisuus toimittaa komission jo hallussa olevia tietoja uudessa muodossa. Käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin totesi komission pyytämien tietojen määrästä aiheutuneen erityisen suuren työtaakan ja komission edellyttämän vastausmuodon erittäin suuren yksityiskohtaisuuden, mutta se arvioi kuitenkin, ettei tämä taakka ollut suhteeton ottaen huomioon tutkimuksen tarpeet ja kyseessä olleiden kilpailusääntöjen rikkomisen laajuus.

Tietojensaantipyynnön suhteellisuutta koskeva kysymys nousi esille myös asiassa, joka johti 14.3.2014 annettuun tuomioon *Schwenk Zement v. komissio* (T-306/11, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:123). Unionin yleisellä tuomioistuimella oli tässä asiassa tilaisuus lausua erityisesti siitä, oliko kantajana olevalle yritykselle asetettu velvoite vastata kysymyssarjaan kahden viikon määräajassa mahdollisesti suhteeton.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että tällaista arviointia tehtäessä on otettava huomioon se seikka, että kantajaan kohdistui asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohdan nojalla tehdyn tietojensaantipyynnön koskevan päätöksen adressaattina paitsi riski siitä, että siinä tapauksessa, että toimitetut tiedot ovat puutteellisia tai niitä ei toimiteta määräajassa, sille määrätään asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla sakko tai 24 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla uhkasakko, myös riski siitä, että sille määrätään sakko sillä perusteella, että se toimittaa tiedon, jonka komissio katsoo virheelliseksi tai harhaanjohtavaksi. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi siten, että tietojensaantipyynnön koskevassa päätöksessä asetetun määräajan asianmukaisuuden tutkimisella on siis erityisen suuri merkitys, koska kyseisen määräajan on oltava sellainen, että päätöksen adressaatille on paitsi aineellisesti mahdollista toimittaa vastaus myös mahdollista varmistautua siitä, että toimitetut tiedot eivät ole puutteellisia, virheellisiä eivätkä harhaanjohtavia.

b) Kantelu – Sitoumukset

Unionin yleinen tuomioistuin lausui 6.2.2014 antamassaan tuomiossa *CEEES ja Asociación de Gestores de Estaciones de Servicio v. komissio* (T-342/11, Kok., EU:T:2014:60) kahden yrityksiä edustavan järjestön vireille saattamasta kanteesta, jossa väitettiin, että kolmas yritys ei olisi noudattanut sitoumuksia, joihin se oli kilpailusääntöjen soveltamista koskeneessa menettelyssä suhteessa komissioon sitoutunut. Kantajat väittivät, että komission olisi pitänyt aloittaa uudelleen menettely tätä yritystä vastaan ja määrätä sille sakko tai uhkasakko sen vuoksi, että tämä yritys ei ollut noudattanut sitoumuksiaan.

Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi nämä väitteet. Se täsmensi, että silloin kun yritys ei noudata asetuksen N:o 1/2003 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja sitoumuksia koskevaa päätöstä, komissiolla ei ole velvollisuutta aloittaa uudelleen menettelyä mainittua yritystä vastaan, vaan sillä on harkintavaltaa tältä osin. Komissiolla on myös harkintavaltaa asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja 24 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamisen osalta; se voi näiden säännösten

perusteella määrätä sakkoja tai uhkasakkoja yrityksille, kun ne eivät noudata mainitun asetuksen 9 artiklaan perustuvalla päätöksellä velvoittavaksi määrättyä sitoumusta.

Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen mukaan on niin, että koska komission on arvioitava kysymystä siitä, onko unionin etujen mukaista jatkaa kantelun tutkimista kyseessä olevan asian oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, sen on otettava huomioon se, että tilanne voi muotoutua eri tavalla sen perusteella, koskeeko kantelu mahdollista sitoumuksia koskevan päätöksen noudattamatta jättämistä vai SEUT 101 tai SEUT 102 artiklan mahdollista rikkomista. Koska sitoumusten noudattamatta jättäminen on yleisesti helpompi osoittaa kuin SEUT 101 tai SEUT 102 artiklan rikkominen, tällaisen noudattamatta jättämisen toteamiseksi välttämättömien tutkintatoimenpiteiden laajuus on periaatteessa rajoitetumpi. Tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että tällaisessa tapauksessa komission on järjestelmällisesti aloitettava menettely uudestaan ja määrättävä sakko tai uhkasakko. Tällaisesta lähestymistavasta olisi seurauksena se, että sille asetuksen N:o 1/2003 9 artiklan 2 kohdan, 23 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja 24 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella oleva toimivalta muuttuu sidotuksi harkintavallaksi, mikä ei ole näiden säännösten sanamuodon mukaista. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi tässä yhteydessä, että komissio voi ottaa huomioon kansallisen viranomaisen yritystä vastaan toteuttamat toimenpiteet, kun se arvioi, onko unionin edun mukaista aloittaa uudelleen menettely kyseistä yritystä vastaan siksi, ettei se ole noudattanut sitoumuksiaan, määrätäkseen sille sakon tai uhkasakon. Nämä seikat huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin päätteli, että komissio päätös olla aloittamatta uudelleen menettelyä ja olla määräämättä sakkoa tai uhkasakkoa kantelussa tarkoitettulle yritykselle ei käsiteltävässä asiassa sisältänyt ilmeistä arviointivirhettä.

2. SEUT 101 artiklaa koskeva oikeuskäytäntö

a) Komission alueellinen toimivalta

Asiassa, joka johti 27.2.2014 annettuun tuomioon *InnoLux v. komissio* (T-91/11, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:92), unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu kumoamiskanne, joka koski SEUT 101 artiklan ja Euroopan talousalueesta (jatkossa ETA-alue) tehdyn sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä tehtyä komission päätöstä.⁷ Komissio oli tässä päätöksessä määrännyt kantajalle seuraamuksia sen vuoksi, että se oli osallistunut nestekidenäyttöjä (jatkossa LCD-paneeli) koskeneeseen maailmanlaajuiseen kartelliin. Kantaja väitti kanteensa tueksi erityisesti, että komissio olisi soveltanut sakon laskemiseksi merkityksellistä myynnin arvoa määrittäessään oikeudellisesti virheellistä käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”. Sen mukaan komissio oli tätä käsitettä käyttämällä muuttanut keinotekoisesti kyseisen myynnin tosiasiallista tapahtumapaikkaa ja siten ylittänyt alueellisen toimivaltansa rajat.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti mieliin tältä osin, SEUT 101 artiklan rikkominen koostuu kahdesta osatekijästä eli yritysten välisen yhteistoimintajärjestelyn tekemisestä ja sen toimeenpanosta. Kun toimeenpanoa koskeva edellytys täyttyy, komission toimivalta soveltaa unionin kilpailusääntöjä mainitunkaltaiseen käyttäytymiseen perustuu kansainvälisessä julkisoikeudessa yleisesti tunnustettuun alueperiaatteeseen.⁸

⁷ Sopimus Euroopan talousalueesta (EYVL 1994, L 1, s. 3).

⁸ Komission alueellisesta toimivallasta ks. myös jäljempänä 12.6.2014 annetussa tuomiossa *Intel v. komissio* (T-286/09, Kok. (otteina), muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:547) esitetyt seikat, kohdassa ”SEUT 102 artiklaa koskeva oikeuskäytäntö”, 3. kohta.

Silloin, kun maailmanlaajuisen kartellin tarkoituksena on rajoittaa kilpailua, se pannaan toimeen sisämarkkinoilla pelkästään sillä, että kartellin kohteena olevia tuotteita myydään näillä markkinoilla. Unionin yleinen tuomioistuin korosti, ettei kartellin täytäntöönpano välttämättä merkitse sitä, että sillä on tosiasiallisia vaikutuksia, koska sillä, onko kartellilla ollut konkreettisia vaikutuksia kartelliin osallistuvien yritysten soveltamiin hintoihin, on merkitystä ainoastaan kartellin vakavuuden määrittämiseksi sakon laskemista varten, jos komissio päättää tukeutua tähän perusteeseen. Tässä yhteydessä täytäntöönpanon käsite perustuu lähinnä kilpailuoikeudessa käytettyyn yrityksen käsitteeseen, jolle on annettava ratkaiseva rooli komission alueellisen toimivallan määrittämiseksi kyseisen lainsäädännön soveltamista varten. Jos yritys, johon kantaja kuuluu, on osallistunut ETA-alueen ulkopuolella toteutettuun kartelliin, komission on voitava ryhtyä toimenpiteisiin niiden vaikutusten osalta, joita kyseisen yrityksen käyttäytymisellä on ollut kilpailuun sisämarkkinoilla, ja määrätä tälle sakko, joka on oikeassa suhteessa kyseisen kartellin haitallisuuteen asianomaisilla markkinoilla. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tästä seuraa, että kun komissio otti laskennassa huomioon ”suoran myynnin ETA-alueella muutettujen tuotteiden muodossa”, se ei laajentanut lainvastaisesti alueellista toimivaltaansa ryhtyä toimenpiteisiin perussopimuksissa määrättyjen kilpailusääntöjen rikkomisten perusteella.

b) Sakon määrän laskeminen

– Myynnin arvo – Komponentit ja valmiit tuotteet

Edellä mainitussa tuomiossa *InnoLux v. komissio* unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus myös määrittää niiden myyntien arvo, joihin kartellilla oli vaikutusta ja jota komissio oli käyttänyt määrättävän sakon perusmäärään vahvistamiseen. Kantaja väitti, että komissio olisi ottanut tältä osin huomioon sellaisia LCD-paneeleja sisältävien lopputuotteiden myynnin, joiden osalta riidanalaisessa päätöksessä ei ollut todettu rikkomista ja jotka eivät siis liity suoraan tai edes välillisesti kyseisessä päätöksessä todettuun rikkomiseen.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että jos komissio ei olisi käyttänyt tätä menetelmää, se ei olisi voinut ottaa sakon laskennassa huomioon merkittävää osaa kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynnistä, jonka toteuttajina olivat vertikaalisesti integroituneet kartelliin osallistuneet yritykset, vaikka tämä myynti rajoitti kilpailua ETA-alueella. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komission oli siis otettava huomioon rikkomisen laajuus kyseisillä markkinoilla, ja se voi käyttää tässä kantajan kartellin kohteena olevista LCD-paneeleista saamaa liikevaihtoa objektiivisena tekijänä, joka antaa oikean kuvan kantajan kartelliin osallistumisen vahingollisuudesta kilpailulle, kunhan tämä liikevaihto seuraa myynnistä, joka liittyy ETA-alueeseen. Lisäksi ei voitu katsoa, että komissio olisi käyttänyt LCD-paneeleja koskevaa tutkimusta todetakseen rikkomisen sellaisten lopputuotteiden osalta, joiden osana näitä LCD-paneeleja on käytetty. Komissio ei missään määrin samaistanut kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja lopputuotteisiin, joiden osana niitä on käytetty, vaan – yksinomaan sakon määrän laskemista varten – ainoastaan totesi, että kantajan kaltaisten vertikaalisesti integroituneiden yritysten osalta lopputuotteiden myyntipaikka oli sama kuin paikka, jossa kartellin kohteena olevia osia myytiin kolmannelle, joka ei siis kuulunut samaan yritykseen kuin kyseisen osan tuottanut yritys.

– Laskentatapa ja suuntaviivat

Unionin yleinen tuomioistuin saattoi 6.2.2014 antamassaan tuomiossa *AC-Treuhand v. komissio* (T-27/10, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:59) tehdä täsmennyksiä komission harkintavallan

ulottuvuuteen sakkojen määrän laskennasta annettuja vuoden 2006 suuntaviivoja sovellettaessa.⁹ Kantaja väitti kyseisessä asiassa komission rikkoneen sakkojen määrän laskennasta annettuja vuoden 2006 suuntaviivoja sikäli kuin yhtäältä sille riidanalaisessa päätöksessä määrättyjä sakkoja ei olisi pitänyt vahvistaa kiinteämääräisinä vaan rikkomisiin liittyvien palvelujen tarjoamisesta saatujen korvausten perusteella ja toisaalta komission olisi pitänyt ottaa huomioon sen maksukyky.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti, että vaikka sakkojen määrän laskennasta annettuja vuoden 2006 suuntaviivoja ei voida pitää oikeussääntöinä, joita hallinto on joka tapauksessa velvollinen noudattamaan, niissä vahvistetaan kuitenkin käytännesääntöjä, joissa ilmaistaan noudatettava käytäntö ja joista hallinto ei voi poiketa erityistapauksessa esittämättä perusteluja. Sakkojen määrän laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen antamiseen perustuva komission oman harkintavallan rajoittaminen ei ole kuitenkaan ristiriidassa sen kanssa, että komissiolla on edelleen huomattavasti harkintavaltaa. Vuoden 2006 suuntaviivojen 37 kohdasta nimittäin käy ilmi, että erityistapauksissa voi olla kuhunkin asiaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi perusteltua, että komissio poikkeaa näissä suuntaviivoissa määrätyistä sakkojen vahvistamisen yleisistä menetelmistä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että käsiteltävässä asiassa kantaja ei toiminut markkinoilla, joita rikkomiset koskivat, joten rikkomiseen suoraan tai epäsuorasti liittyvien palveluiden myynnin arvo oli nolla tai ei edustanut kantajan kyseessä oleviin rikkomisiin osallistumisen vaikutusta kyseessä oleville markkinoille. Komissiolle oli siten mahdollonta ottaa huomioon kantajan myynnin arvoa kyseessä olevilla markkinoilla eikä se voinut myöskään ottaa huomioon kantajan saamien palkkioiden määrää, koska ne eivät edustaneet millään tavalla kyseistä arvoa. Asian erityispiirteiden vuoksi komissio saattoi tai sen jopa piti poiketa vuoden 2006 suuntaviivoissa esitetystä sakkojen laskentamenetelmästä kyseisten suuntaviivojen 37 kohdan perusteella. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi siten, että komissio poikkesi kyseisessä asiassa perustellusti vuoden 2006 suuntaviivoissa esitetystä menetelmästä, kun se vahvisti sakkojen määrän kiinteämääräisesti ja lopulta asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa mainitun enimmäismäärän rajoissa.

– Myynnin arvo – Huolimattomuus – Täysi harkintavalta

Edellä mainitussa tuomiossa *InnoLux v. komissio* (EU:T:2014:92) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus tehdä täsmennyksiä oman täyden harkintavaltansa ulottuvuuteen tapauksessa, jossa kilpailusääntöjen soveltamista koskeen menettelyn kohteena ollut yritys ei tehnyt yhteistyötä.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti mieliin, että yrityksellä, jolle komissio lähettää tietojensaantipyynnön asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan mukaisesti, on velvollisuus myötävaikuttaa aktiivisesti tutkimuksen suorittamiseen, ja sille voidaan määrätä tämän asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityinen sakko, joka voi olla jopa yksi prosentti sen kokonaisliikevaihdosta, jos se antaa tahallisesti tai tuottamuksellisesti virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja. Tästä seuraa, että täyttä harkintavaltaa käyttäessään unionin yleinen tuomioistuin voi ottaa huomioon yrityksen mahdollisen myötävaikuttamisen puuttumisen ja korottaa vastaavasti sille SEUT 101 tai SEUT 102 artiklan rikkomisen vuoksi määrättyä sakkoa sillä edellytyksellä, ettei tälle yritykselle ole määrätty samasta toiminnasta asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohtaan perustuvaa erityistä sakkoa. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kyseisessä asiassa kuitenkin, että sen perusteella, että kantaja oli tehnyt virheitä toimittaessaan komissiolle tietoja, jotka ovat ratkaisevia merkityksellisen myynnin arvon määrittämiseksi – koska se oli sisällyttänyt myynnin arvoon muiden tuotteiden kuin kartellin kohteena olevien tuotteiden myyntiä – ei voitu katsoa, että kantaja olisi laiminlyönyt asetuksen

⁹ Suuntaviivat asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrittävien sakkojen laskennasta (EUVL 2006, C 210, s. 2).

yhteistyövelvoitteensa siinä määrin, että tämä olisi otettava huomioon sakon määrän vahvistamisessa. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi komission riidanalaisessa päätöksessä noudattamaa menetelmää soveltaen, että sakon määrä oli alennettava 288 miljoonaan euroon.

– Raskauttavat olosuhteet – Rikkomisen uusiminen

Unionin yleinen tuomioistuin lausui 27.3.2014 antamassaan autonlasimarkkinoilla toimivaa kartellia koskeneessa tuomiossa *Saint-Gobain Glass France ym. v. komissio* (T-56/09 ja T-73/09, Kok., EU:T:2014:160) seurauksista, joita rikkomisen uusimisella on komission määräämän sakon suuruuteen. Yksi niistä yrityksistä, joille määrättiin seuraamuksia, oli nimittäin saanut komissiolta aiempia päätöksiä vastaavista kilpailusääntöjen rikkomisista vuosina 1984 ja 1988. Kantajat kiistivät, että niiden osalta voitaisiin katsoa olevan kyse rikkomisen uusimisesta.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tältä osin, ettei ole hyväksyttävää, että komissio voisi katsoa rikkomisen uusimista koskevaa raskauttavaa seikkaa todettaessa, että yritystä täytyy pitää vastuussa aikaisemmasta rikkomisesta, josta sille ei ole määrätty seuraamuksia komission päätöksessä ja jota todettaessa yritys ei ole ollut väitetiedoksiannon adressaatti, minkä vuoksi kyseiselle yritykselle ei ollut aiemman rikkomisen toteutusta koskeneen menettelyn seurauksena annetun päätöksen yhteydessä annettu tilaisuutta esittää väitteitä kiistääkseen sen, että se mahdollisesti muodosti taloudellisen yksikön muiden yritysten kanssa. Unionin yleinen tuomioistuin totesi siten kyseisessä asiassa, että komissio ei voinut vedota vuoden 1988 päätökseen todetakseen rikkomisen uusimisen. Sitä vastoin komissio ei ole tehnyt virhettä, kun se on tukeutunut vuoden 1984 päätökseen osoittaakseen rikkomisen uusimista koskevan raskauttavan seikan. Unionin yleinen tuomioistuimen mukaan noin 13 vuoden ja kahdeksan kuukauden pituisen ajanjakson kulumisen Beneluxin tasolasipäätöksen tekemisajankohdan ja sen ajankohdan välillä, jolloin rikkominen, josta riidanalaisessa päätöksessä on määrätty seuraamuksia, on alkanut ei ole esteenä sille, että komissio voi suhteellisuusperiaatetta loukkaamatta todeta, että kantajien muodostamalla yrityksellä oli taipumusta olla piittaamatta kilpailusäännöistä.

Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että koska vain jälkimmäinen näistä päätöksistä voidaan rikkomisen uusimisen osoittamiseksi ottaa lain mukaisesti huomioon ja koska tämä päätös on lisäksi ajallisesti kauempana riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetun rikkomisen alkamisesta, kilpailusääntöjä rikkovan toiminnan toistaminen, johon kantajat ovat syyllistyneet, ei ole niin vakava kuin miksi komissio on sen katsonut. Unionin yleinen tuomioistuin päätti siten vahvistaa rikkomisen uusimisesta johtuvan sakon määrän korotusprosentin 30 prosentiksi ja alentaa sen vuoksi kantajille määrätyn sakon määrää.

3. SEUT 102 artiklaa koskeva oikeuskäytäntö

Tänä vuonna unionin yleisen tuomioistuimen toiminnan kannalta on ollut erittäin merkittävä asia, joka johti 12.6.2014 annettuun tuomioon *Intel v. komissio* (T-286/09, Kok. (otteina), muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:547). Unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin kanne päätöksestä, jolla komissio oli määrännyt amerikkalaiselle mikroprosessoreiden valmistaja Intel Corp:ille 1,06 miljardin euron suuruisen ennätys sakon, koska se oli rikkonut unionin kilpailusääntöjä ja käyttänyt vuosien 2002 ja 2007 välisenä aikana väärin määräävää markkina-asemaansa prosessoreiden maailmanlaajuisilla markkinoilla toteuttamalla strategiaa, jonka tavoitteena oli sulkea ainoa vakavasti otettava kilpailijansa markkinoilta. Unionin yleisellä tuomioistuimella oli tämän asian yhteydessä

tilaisuus tehdä merkittäviä täsmennyksiä komission alueelliseen toimivaltaan¹⁰, rikkomisesta vaadittavan näytön tasoon, nk. "yksinostoalennuksiin", "peittelemättömiksi rajoituksiksi" kutsuttuihin menettelytapoihin sekä määrättävän sakon suuruuden laskemiseen.

Unionin yleinen tuomioistuin vahvisti aivan aluksi, että kun komission toimivaltaa perustellaan kansainvälisen oikeuden sääntöjen perusteella, riittää, että osoitetaan joko menettelytavan määrätyt (eli välittömät, huomattavat ja ennakoitavissa olevat) vaikutukset tai sen toimeenpano ETA-alueella. Ne ovat siten vaihtoehtoisia eivätkä kumulatiivisia tapoja. Komissio ei ole tältä osin velvollinen osoittamaan konkreettisia vaikutuksia. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tutkitessa sitä, ovatko menettelytapojen vaikutukset unionissa huomattavia, yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun rikkomiseen kuuluvia eri toimintoja ei ole syytä arvioida irrallaan muista. On riittävää, että yhtenä kokonaisuutena pidettävällä rikkomisella kokonaisuudessaan tarkasteltuna saattaa olla huomattavia vaikutuksia.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti tämän jälkeen, ettei ole syytä ottaa käyttöön yleistä sääntöä, jonka mukaan ulkopuolisen yrityksen lausuma, jossa määräävässä asemassa olevan yrityksen kerrotaan toteuttaneen tiettyä toimintaa, ei koskaan voi riittää yksinään SEUT 102 artiklan rikkomista merkitsevien tosiseikkojen osoittamiseksi. Kyseisen asian kaltaisissa tapauksissa, joissa ei vaikuta siltä, että ulkopuolisella yrityksellä olisi mitään intressiä syyttää määräävässä asemassa olevaa yritystä virheellisin perustein, ulkopuolisen yrityksen lausuma voi lähtökohtaisesti riittää yksinään tällaisen rikkomisen osoittamiseksi.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, että silloin kun sen, että määräävässä asemassa oleva yritys myöntää alennuksia, katsotaan olevan väärinkäyttöä, on syytä tehdä ero kolmen alennuksen välillä: paljousalennukset, yksinostoalennukset ja alennukset, joilla on mahdollisesti uskollisuutta edistävä vaikutus. Yksinostoalennukset, joiden myöntämiseen liittyy ehto, jonka mukaan asiakas hankkii kaikki tarvitsemansa määrät tai huomattavan osan niistä määräävässä asemassa olevalta yritykseltä, ja joita määräävässä asemassa oleva yritys soveltaa, ovat yhteensoveltumattomia sen tavoitteen kanssa, että kilpailun yhteismarkkinoilla tulisi olla vääristymätöntä. Alennuksen kilpailunvastainen luonne perustuu siihen, että se on omiaan kannustamaan asiakasta tekemään yksinomaisia hankintoja. Tällaisen kannustimen olemassaolo ei riipu siitä, onko alennuksia tosiasiaassa vähennetty tai onko ne poistettu, jos niiden myöntämiselle asetettua yksinostoehtoa on rikottu. Yksinostoalennukset eivät nimittäin poikkeuksellisia tilanteita lukuun ottamatta perustu tämän taloudellisen edun perustelluksi tekevään taloudelliseen suoritukseen, vaan niiden tarkoituksena on poistaa ostajalta mahdollisuus valita hankintalähteensä tai rajoittaa tätä mahdollisuutta sekä estää toisten tuottajien markkinoille pääsy. Tämän tyyppinen alennus on määräävän aseman väärinkäyttöä, jos sen myöntämiselle ei ole objektiivisia perusteita. Määräävässä asemassa olevan yrityksen myöntämällä yksinostoalennuksilla pystytään jo niiden luonteen puolesta sulkemaan kilpailijat markkinoilta. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komissio ei ollut kyseisessä asiassa velvollinen tekemään analyysiä kyseisen asian olosuhteista osoittaakseen sen, että alennuksilla oli konkreettinen tai ainakin mahdollinen kilpailijat markkinoilta sulkeva vaikutus. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tältä osin, että se, että määräävässä asemassa olevan tavarantoimittajan kaltainen välttämätön kauppakumppani myöntää yksinostoalennuksen, tekee kilpailijan mahdollisuudet tehdä tarjous houkuttelevaan hintaan ja päästä markkinoille rakenteellisesti vaikeammaksi. Se, että määräävässä asemassa olevan yrityksen myöntämät yksinostoalennukset koskevat mahdollisesti vain pientä markkinaosuutta, ei sulje tässä yhteydessä pois niiden lainvastaisuutta. Määräävässä asemassa oleva yritys ei voi siten perustella yksinostoalennusten myöntämistä tietyille asiakkaille

¹⁰ Komission alueellisesta toimivallasta; ks. myös edellä em. tuomiossa InnoLux v. komissio (T-91/11, Kok., EU:T:2014:92) esitetyt seikat, kohdassa "SEUT 101 artiklaa koskeva oikeuskäytäntö", 2. kohta.

sillä, että kilpailijat voivat toimittaa vapaasti tavaroita muille asiakkaille. Määrävässä asemassa oleva yritys ei edelleen voi perustella alennusten myöntämistä sillä ehdolla, että asiakas tekee hankinnat lähes yksinomaan siltä tietyllä markkinasegmentillä, sillä, että tällä asiakkaalla on vapaus tehdä hankintoja kilpailijoilta muiden markkinasegmenttien tarpeita varten. Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, ettei ole tarpeen tutkia nk. "as efficient competitor" -testin avulla sitä, oliko komissio tarkistanut oikealla tavalla, voidaanko kantajan kanssa yhtä tehokas kilpailija sulkea alennuksella markkinoilta.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, että "peittelemättömiksi rajoituksiksi" kutsutut menettelytavat, jotka merkitsivät sitä, että määrävässä asemassa olevan yrityksen asiakkaille suoritettiin tietyin ehdoin maksuja, jotta ne lykkäisivät kilpailijan tuotteiden markkinoille saattamista, peruuttaisivat sen tai tavalla tai toisella rajoittaisivat sitä, voivat tehdä tämän kilpailijan pääsyn markkinoille vaikeammaksi ja vaikuttavat haitallisesti kilpailun rakenteeseen. Kaikkien näiden menettelytapojen täytäntöönpano merkitsee SEUT 102 artiklassa tarkoitettua määrävän aseman väärinkäyttöä. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan markkinat sulkeva vaikutus ei nimittäin aiheudu ainoastaan silloin, kun kilpailijoiden pääsy markkinoille tehdään mahdottomaksi, vaan myös silloin, kun pääsyä markkinoille vaikeutetaan. Unionin yleinen tuomioistuin korosti vielä, että SEUT 102 artiklan soveltamista varten kilpailunvastaisen tavoitteen ja vaikutusten toteennäyttäminen voivat toisinaan olla limittäiset. Jos nimittäin osoitetaan, että määrävässä asemassa olevan yrityksen menettelytavalla pyrittiin rajoittamaan kilpailua, kyseinen menettelytapa on myös omiaan vaikuttamaan tällä tavoin. Määrävässä asemassa oleva yritys pyrkii kilpailunvastaiseen tavoitteeseen silloin, kun se estää kohdistetulla tavalla tietyn kilpailijan tuotteeseen pohjautuvien tuotteiden kaupanpitämisen, koska ainoa intressi, joka sillä voi tähän olla, on mainitun kilpailijan vahingoittaminen. Määrävässä asemassa olevalla yrityksellä on erityinen velvollisuus olla toiminnallaan rajoittamatta toimivaa ja vääristymätöntä kilpailua yhteismarkkinoilla muilla kuin laatu-kilpailussa käytettävillä keinoilla. Siinä, että asiakkaille suoritetaan maksuja vastineena siitä, että tietyn kilpailijan tuotteeseen pohjautuvien tuotteiden kaupanpitämiselle asetetaan rajoituksia, ei selvästi ole kyse laatu-kilpailusta.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti lopuksi vielä mieliin, että silloin kun komissio vahvistaa sakon määrän laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen 22 kohdan mukaisesti tietyn huomioon otettavan osuuden myyntiarvosta vakavuuden perusteella, se ei ole velvollinen ottamaan sitä, että konkreettisia vaikutuksia ei ole, huomioon lieventävänä seikkana, jos kyseistä osuutta voidaan perustella muilla seikoilla, jotka ovat omiaan vaikuttamaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden määrittelemiseen. Jos komissio sitä vastoin katsoo asianmukaiseksi ottaa rikkomisen konkreettisen vaikutuksen markkinoihin huomioon tämän osuuden kasvattamiseksi, sen on esitettävä konkreettisia, uskottavia ja riittäviä tietoja, joiden perusteella voidaan arvioida, millainen todellinen vaikutus kilpailusääntöjen rikkomisella on saattanut olla kilpailuun mainituilla markkinoilla. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi siten kanteen kokonaisuudessaan ja vahvisti komission päätöksen sekä Intelille määrätyn sakon, joka on kaikkein suurin yhdelle yritykselle kilpailusääntöjen rikkomisen toteavassa menettelyssä koskaan määrätty sakko.

4. Yrityskeskittymiä koskeva oikeuskäytäntö

Asiassa, joka johti 5.9.2014 annettuun tuomioon *Éditions Odile Jacob v. komissio* (T-471/11, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:739) unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu kante päätöksestä, jolla komissio oli hyväksynyt Wendel Investissement SA -yhtiön uudelleen taannehtivasti edelleen luovutettavien omaisuusosien ostajaksi komission päätökseen, jolla yritys-keskittymä Lagardère/Natexis/VUP hyväksyttiin, liitettyjen sitoumusten nojalla.

Todeten, että se, että komissio olisi peruuttanut yrityskeskittymän ehdollista hyväksymistä koskevan riidanalaisen päätöksen, jos olisi pitänyt sitä tarkoituksenmukaisena, ei olisi ollut luottamukSENSUOJAN ja oikeusvarmuuden periaatteen vastaista, unionin yleinen tuomioistuin palautti mieleen, että vaikka oikeusvarmuuden periaate estää yleensä sen, että yhteisön toimen soveltamisen alkamisajankohta on aikaisempi kuin julkaisuajankohta, poikkeuksellisesti saattaa olla toisin, jos tavoiteltu päämäärä sitä edellyttää. Kyseisessä asiassa uuden taannehtivan hyväksymispäätöksen tekemisellä on useita yleisen edun mukaisia päämääriä. Uuden päätöksen tarkoituksensa oli nimittäin korjata unionin yleisen tuomioistuimen toteama lainvastaisuus, mikä on yleisen edun mukainen päämäärä. Uudella päätöksellä pyrittiin lisäksi täyttämään oikeudellinen tyhjiö, jonka se, että unionin yleinen tuomioistuin oli kumonnut ensimmäisen hyväksymispäätöksen, oli aiheuttanut, ja siten suojaamaan niiden yritysten oikeusvarmuutta, joihin asetusta (ETY) N:o 4064/89 sovellettiin.¹¹ Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi tässä yhteydessä lisäksi, että vaikka hallintotoimen toteuttajan on toimen kumoamisen jälkeen toteutettava uusi korvaava toimi pitäen lähtökohtanaan ajankohtaa, jona hallintotoimi on toteutettu, tällöin voimassa olleen sääntelyn ja tällöin merkityksellisten tosiseikkojen perusteella, se voi vedota uudessa päätöksessä kuitenkin muihin syihin kuin niihin, joihin se perusti ensimmäisen päätöksensä. Yrityskeskittymien valvonta nimittäin edellyttää tulevaan aikaan suuntautuvaa tutkimusta kilpailutilanteesta, joka voi yrityskeskittymästä aiheutua tulevaisuudessa. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komissio oli tässä asiassa väistämättä pakotettu tekemään yrityskeskittymästä aiheutuvaa kilpailutilannetta koskevan tutkimuksensa a posteriori, ja se oli tarkastellut perustellusti sitä, tukivatko sen kumotun päätöksen ajankohtana tiedossa olleiden seikkojen perusteella tekemää tutkimusta tämän ajankohdan jälkeistä ajanjaksoa koskeneet tiedot.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi luovutettujen omaisuususerien ostajan riippumattomuutta koskevasta ehdosta, että yrityskeskittymän yhteydessä tällä ehdolla pyritään erityisesti takaamaan ostajan kyky toimia markkinoilla tosiasiallisena ja itsenäisenä kilpailijana ilman, että luovuttaja kykenisi vaikuttamaan sen strategiaan ja valintoihin. Tätä riippumattomuutta voidaan arvioida tutkimalla kahden yhtiön välisiä omistukseen liittyviä, rahoituksellisia, kaupallisia, henkilöllisiä ja aineellisia yhteyksiä. Unionin yleinen tuomioistuin arvioi, että se, että eräs ostajan palveluksessa olleista henkilöistä oli samanaikaisesti ollut myyjän hallituksen ja tilintarkastuskomitean jäsen, ei ollut kyseisessä asiassa ristiriidassa mainitun riippumattomuutta koskevan ehdon kanssa. Sen mukaan tätä ehtoa oli noudatettu, koska ostaja oli sitoutunut ennen ensimmäisen hyväksymispäätöksen tekemistä komission pyynnöstä muodollisesti siihen, että yhtäältä kyseinen henkilö päättää toimikautensa tässä yhtiössä yhtiön ehdokkuuden hyväksymisestä laskettavassa yhden vuoden määräajassa, että toisaalta hän ei osallistu tämän määräajan kuluessa hallituksen ja muiden sisäisten komiteoiden päätöksentekoon silloin, kun päätöksenteko liittyy konsernin kustannustoimintaan, ja että hän ei tämän yhtiön johtajilta tai operatiivisilta päälliköiltä kustannusalaan koskevia luottamuksellisia tietoja.

¹¹ Yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 395, s. 1, oikaistu versio EYVL 1990, L 257, s. 13).

Valtiontuet

1. Tutkittavaksi ottaminen

Tämän vuoden oikeuskäytännössä on tehty hyödyllisiä täsmennyksiä, jotka valtiontukien alalla koskevat erityisesti yksityistä erikseen koskeva -käsitettä.¹²

Asiassa, joka johti 17.7.2014 annettuun tuomioon *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband v. komissio* (T-457/09, Kok., EU:T:2014:683), esiin nousi kysymys siitä, voitiinko valtiontukea saavan pankin omistajaa pitää henkilönä, jota päätös, jossa kyseisen tuen katsottiin olevan tietyin ehdoin yhteismarkkinoille soveltuva, koski erikseen.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti mieliin vakiintuneen oikeuskäytännön, jonka mukaan on niin, että ellei henkilö voi vedota oikeussuojan tarpeeseen, joka olisi erillinen sellaisen yrityksen oikeussuojan tarpeesta, jota unionin toimi koskee ja josta kyseinen henkilö omistaa osuuden, tämä ei voi puolustaa etujaan tämän toimen osalta muutoin kuin käyttämällä oikeuksiaan tämän yrityksen, jolla on kanneoikeus, osuuden omistajana, ja tutki sitä, voitiinko kantajan oikeussuojan tarvetta riidanalaisen päätöksen kumoamisen osalta pitää erillisenä valtiontukea saavan pankin oikeussuojan tarpeesta. Se totesi tältä osin, että oikeussuojan tarve oli erillinen siltä osin, kuin kyse oli riidanalaisen päätöksen liitteeseen kirjatusta myyntivelvoitteesta. Kyseinen velvoite koski nimitäin ainoastaan omistajia, joiden on asetetun määräajan kuluessa luovuttava omistusoikeudestaan tukea saavaan pankkiin, jotta pankille myönnetty tuki voitaisiin hyväksyä. Mainitun pankin ei sen sijaan tarvinnut ryhtyä mihinkään toimiin velvoitteen nojalla, sillä velvoite ei vaikuttanut pankin varallisuuteen eikä sitonut sitä tietynlaiseen markkinakäyttäytymiseen. Riidanalaisen päätöksen muista ehdoista, joihin kuuluvat muun muassa tukea saavan pankin taseen loppusumman pienentäminen, unionin yleinen tuomioistuin totesi, että ne liittyvät kyseisen pankin liiketoimintaan. Se olisi voinut esittää riidanalaisesta päätöksestä nostetussa kanteessa haluamansa väitteet näiden ehtojen lainvastaisuudesta tai tarpeettomuudesta. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli, että kantajan oikeussuojan tarve ei ole tukea saavan pankin oikeussuojan tarpeesta erillinen riidanalaisen päätöksen niiden ehtojen osalta, jotka eivät koske myyntivelvoitetta, ja että kyseinen päätös ei siten koskenut sitä erikseen. Se katsoi, että tämä päätös koski sitä vastoin kantajaa erikseen siltä osin, kuin tuen hyväksymisen edellytykseksi oli asetettu myyntivelvoitteen noudattaminen.

2. Pääasiaa koskevat kysymykset:

a) Valtiontuen käsite

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli 7.11.2014 antamissaan tuomioissa *Autogrill España v. komissio* (T-219/10, Kok., EU:T:2014:939) ja *Banco Santander ja Santusa v. komissio* (T-399/11, Kok., EU:T:2014:938) tilaisuus lausua valikoivuuden käsitteestä, joka on määräävä kriteeri, jotta voidaan katsoa, että toimi on valtiontukea.

Kyse oli komission päätöksestä, jolla espanjalainen verotusjärjestelmä, jonka mukaan omistusosuuksien hankkimisesta ulkomaisista yrityksistä voitiin tehdä vähennyksiä, todettiin yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Kolme Espanjaan sijoittautunutta yritystä riitautti päätöksen unionin yleisessä tuomioistuimessa, ja ne riitauttivat kyseisen järjestelmän osalta sen, että riidanalaisessa

¹² Käsitteestä sääntelytoimi, joka edellyttää täytäntöönpanotoimenpiteitä, valtiontukien alalla ks. myös edellä 26.9.2014 annetun tuomion *Dansk Automat Brancheforening v. komissio* (EU:T:2014:839) yhteydessä esitetyt seikat otsikolla ”SEUT 263 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen”.

päätöksessä se oli luokiteltu valtiontueksi; ne tukeutuivat erityisesti siihen, ettei kyseinen järjestelmä ollut valikoiva.

Unionin yleinen tuomioistuin arvioi, ettei komissio ollut osoittanut, että riidanalainen järjestelmä olisi ollut valikoiva. Se totesi tältä osin aivan aluksi, että vaikka olisi näytetty toteen, että kyse on poikkeuksesta komission määrittämään viitekehykseen – eli kyseisessä asiassa yleiseen yhtiöverojärjestelmään ja tarkemmin ottaen taloudellisen lisäarvon verotuskohtelua koskeviin sääntöihin – tämä ei yksin riittäisi sen osoittamiseen, että riidanalaisella toimenpiteellä suositetaan unionin oikeudessa tarkoitetulla tavalla ”jotakin yritystä tai tuotannonalaa”, koska kyseinen toimenpide on lähtökohtaisesti kaikkien yritysten hyödynnettävissä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tämän jälkeen, että riidanalainen toimenpide ei näin ollen koskenut tiettyä yritysryhmää tai tuotannonalaa, vaan liiketoimien ryhmää. Sitä sovellettiin nimittäin kaikkiin sellaisiin vähintään viiden prosentin omistusosuuden hankkimisiin ulkomaisissa yhtiöissä, jotka jatkuvat keskeytyksettä vähintään vuoden ajan.

Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi väitteen valikoivuudesta, joka perustui siihen, että järjestelmä hyödytti ainoastaan tiettyjä yritysryhmiä, jotka tekivät tietynlaisia investointeja ulkomaille. Tällainen lähestymistapa olisi voinut johtaa sen toteamiseen, että mitä tahansa verotoimenpidettä, josta hyötymiselle on asetettu edellytyksiä, on pidettävä valikoivana, vaikka edunsaajayrityksillä ei olisi mitään sellaista ominaisuutta, jonka perusteella ne voitaisiin erottaa muista yrityksistä, lukuun ottamatta sitä, että ne kykenevät täyttämään toimenpiteen soveltamiselle asetetut edellytykset.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti lopuksi mieliin, että toimenpide, joka hyödyttää erotuksesta kaikkia kyseisen valtion alueella sijaitsevia yrityksiä, ei valikoivuutta koskevan kriteerin kannalta voi olla valtiontukea. Lisäksi toimenpiteen valikoivuuden toteaminen perustuu erilaiseen kohteluun sellaisten yritysten ryhmien välillä, jotka kuuluvat saman jäsenvaltion lainsäädännön alaan, eikä erilaiseen kohteluun yhden jäsenvaltion yritysten ja muiden jäsenvaltioiden yritysten välillä. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli tästä, että sillä, että toimenpiteellä suositettiin yhdessä jäsenvaltiossa verovelvollisia yrityksiä verrattuna toisissa jäsenvaltioissa verovelvollisiin yrityksiin erityisesti, koska sillä helpotettiin sitä, että yhteen jäsenvaltioon sijoittautuneet yritykset hankkivat omistusosuuksia ulkomaille sijoittautuneiden yritysten pääomasta, ei ollut merkitystä valikoivuutta koskevan arviointiperusteen tarkastelun kannalta, ja se mahdollisti tarvittaessa vain toteamukseen kilpailuun ja kauppaan kohdistuvasta vaikutuksesta.

Toimenpiteen valikoivuutta koskeva ehto oli lausumien vaihdon keskiössä myös asiassa, joka johti 9.9.2014 annettuun tuomioon *Hansestadt Lübeck v. komissio* (T-461/12, Kok. (otteina), muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:758). Asiassa oli kyse siitä, että komissio oli päätöksessään aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely Lyypekin (Saksa) lentokenttää koskevien eri toimenpiteiden osalta todennut kyseisen lentoaseman lentoasemamaksuista annetun asetuksen olevan valtiontukea. Lyypekin kaupunki riitautti tämän luokittelun sen perusteella, että riidanalaisesta asetusta ei voitu pitää valikoivana.

Unionin yleinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi kyseisen päätöksen osittaista kumoamista koskeva vaatimus oli saatettu, palautti aluksi mieliin, että toimenpiteen valikoivuuden arvioimiseksi on selvítettävä se, muodostaako toimenpide tietyssä oikeudellisessa järjestelmässä edun erälle yrityksille verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat tosiasiallisesti ja oikeudellisesti niihin rinnastettavassa tilanteessa. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi kuitenkin, että valtiontuen käsite ei kata valtion toimenpiteitä, joilla aikaansaadaan erilaista kohtelua yritysten välillä ja jotka täten ensi näkemältä ovat valikoivia, kun kyseinen erottelu johtuu sen järjestelmän luonteesta ja rakenteesta, jonka osa toimenpiteet ovat.

Tässä yhteydessä sen arvioimiseksi, onko julkisoikeudellisen yksikön laatima, erityisen hyödykkeen tai palvelun käyttöä tietyllä alalla koskeva maksutaulukko mahdollisesti valikoiva tiettyjen yritysten kannalta, on muun muassa tarkasteltava kaikkia yrityksiä, jotka käyttävät tai voivat käyttää kyseistä hyödykettä tai palvelua, ja tutkittava, saavatko mahdollista etua, tai voivatko sitä saada, vain jotkin niistä. Yritysten, jotka eivät halua tai voi käyttää kyseessä olevaa hyödykettä tai palvelua, tilanteella ei ole välitöntä merkitystä edun olemassaolon arvioinnin kannalta. Toisin sanoen toimenpiteen, jolla julkisoikeudellinen yksikkö laatii hallinnassaan olevan hyödykkeen tai palvelun käyttöä koskevan maksutaulukon, valikoivuutta voidaan arvioida ainoastaan mainitun yksikön nykyisten tai mahdollisten asiakkaiden ja kyseessä olevan tietyn hyödykkeen tai palvelun kannalta eikä esimerkiksi muiden samanlaisia hyödykkeitä ja palveluja tarjoavien saman toimialan yritysten asiakkaiden kannalta. Jotta julkisoikeudellisen yksikön tiettyjen hyödykkeiden tai palvelujen toimittamisen yhteydessä myöntämä mahdollinen etu suosisi tiettyjä yrityksiä, on myös välttämätöntä, etteivät kaikki yritykset, jotka käyttävät tai haluavat käyttää kyseistä hyödykettä tai palvelua, saa tai eivät voi saada mainittua etua tältä julkisoikeudelliselta yksiköltä kyseisessä erityisessä asiayhteydessä.

Nämä seikat huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että pelkästään se, että riidanalaista asetusta sovellettiin kyseisessä asiassa ainoastaan Lyypekin lentokenttää käyttäviin lentoyhtiöihin, ei ollut merkityksellinen peruste katsoa, että kyseinen asetus on valikoiva.

b) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli 11.7.2014 antamassaan tuomiossa *DTS Distribuidora de Televisión Digital v. komisio* (T-533/10, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:629) tilaisuus palauttaa mieliin periaatteet, joita unionin tuomioistuinten harjoittamassa valvonnassa sovelletaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja (jäljempänä YTTP) ja erityisesti yleisradiopalveluja koskeviin komission päätöksiin.

Tämä tuomio annettiin kanteen johdosta, joka oli nostettu päätöksestä, jossa komissio oli todennut Espanjan kuningaskunnan julkinen yleisradio- ja televisiolähetystoiminnan harjoittajan hyväksi suunnitteleman valtiontuen, joka perustui julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmän muuttamisesta annettuun lakiin, yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että jäsenvaltioilla oli laaja harkintavalta yleisradiotoiminnan julkisen palvelun tehtävän määrittelemisen ja sen järjestämisen suhteen. Komission tältä osin harjoittama valvonta on siten rajoitettua. Koska komission arvio koskee monimutkaisia taloudellisia seikkoja, unionin yleisen tuomioistuimen harjoittama komission päätöksen valvonta on vieläkin rajoitetumpaa. Valvonta rajoittuu sen tarkistamiseen, onko asianomainen toimenpide selvästi epäasianmukainen tavoiteltuun päämäärään nähden. Kun otetaan huomioon laaja harkintavalta, joka jäsenvaltiolla on yleisradiotoiminnan julkisen palvelun määrittelemisen osalta, SEUT 106 artiklan 2 kohta ei estä sitä, että jäsenvaltio määrittelee tämän julkisen palvelun laajasti ja että se uskoo yleisradiotoiminnan harjoittajalle tehtävän tarjota tasapainoista ja vaihtelevaa ohjelmaa, johon voi sisältyä urheilutapahtumien välittäminen ja elokuvien esittäminen. Siten pelkästään se, että julkinen yleisradiopalvelu kilpailee sisällönhankintamarkkinoilla yksityisten toimijoiden kanssa ja joskus voittaa ne kilpailussa, ei itsessään ole omiaan osoittamaan, että komissio olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen.

Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan se, että yleisradiotoiminnan harjoittaja toimii markkinoilla kilpailunvastaisesti suhteessa yksityisiin toimijoihin esimerkiksi soveltamalla sisällönhankintamarkkinoilla käytäntöä, jossa se tekee systemaattisesti liian korkeita tarjouksia, ei olisi yhteensopivaa SEUT 106 artiklan 2 kohdan kanssa. Tällaista toimintaa ei voida pitää tarpeellisenä sille kuuluvan julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi.

Lisäksi mainitun määräyksen toisesta virkkeestä käy ilmi, että julkisen palvelun tehtävän täyttämällä ei saa vaikuttaa kauppaan sellaisessa laajuudessa, että se olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa, ja että EU- ja EUT-sopimusta täydentävän jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta tehdyn pöytäkirjan nro 29 mukaan julkisen yleisradioyhtiön rahoitus ei saa vaikuttaa unionin kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista. Tästä seuraa, että jotta sellaisen toimijan eduksi, jolle on uskottu julkisen palvelun tehtävä, säädettyä tukijärjestelmää voidaan pitää sellaisena, että se ei täytä tätä edellytystä, järjestelmän on vaikuttava kauppaan ja kilpailuun olennaisesti ja sellaisessa laajuudessa, että se on selvästi suhteeton jäsenvaltioiden tavoittelemiin päämääriin nähden. Jotta voitaisiin päätellä, että kyse on tällaisista vaikutuksista, olisi osoitettava, että yksityisenä toiminnanharjoittajana toimimisesta kansallisilla yleisradiomarkkinoilla on tehty mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa. Kyseisessä asiassa tätä ei ollut kuitenkaan osoitettu.

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus palata YTTP:n määritelmään myös 16.7.2014 antamassaan tuomiossa *Zweckverband Tierkörperbeseitigung v. komissio* (T-309/12, muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:676) samoin kuin 16.7.2014 antamassaan tuomiossa *Saksa v. komissio* (T-295/12, muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:675), jotka annettiin Saksan valtion komission päätöksestä, joka oli tuomiossa *Zweckverband Tierkörperbeseitigung v. komissio* kanteen kohteena, nostaman kanteen yhteydessä.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti mieliin tältä osin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiolla on laaja harkintavalta sen määrittämisen osalta, mitä ne pitävät YTTP:nä. Tämän johdosta komissio voi asettaa kyseenalaiseksi sen, miten jäsenvaltio on määritellyt kyseiset palvelut, ainoastaan silloin kun on kyse ilmeisestä virheestä. Näin ollen jotta kyseinen palvelu voidaan määritellä näin, sen on liityttävä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin, jotka ovat luonteeltaan erityisiä suhteessa niihin, jotka kuuluvat talouselämän muun toiminnan alaan. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi tässä yhteydessä, että tuomiosta *GEMO*¹³ seuraavaa periaatetta, jonka mukaan eläinruhojen ja teurasjätteiden hävittämiseen perustuvan taloudellisen kustannuksen on katsottava olevan karjankasvattajien ja teurastamoiden taloudelliseen toimintaan olennaisesti kuuluva osa, sovelletaan myös kustannuksiin, jotka johtuvat epidemiareservikapasiteetin ylläpitämisestä. Sama johtopäätös koskee lisäksi myös saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamista. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komissio ei siten rikkonut SEUT 107 artiklan 1 kohtaa ja SEUT 106 artiklan 2 kohtaa, kun se katsoi, että Saksan toimivaltaiset viranomaiset olivat tehneet ilmeisen arviointivireen määritellessään epidemiareservikapasiteetin ylläpitämisen YTTP:ksi. Komissio ei tehnyt myöskään oikeudellista virhettä, kun se totesi kantajan saaneen taloudellista etua, sillä kaikki tuomiossa *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁴ asetetut kriteerit eivät riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettuna ajanjaksona täyttyneet missään vaiheessa kumulatiivisesti.

c) Tuki soveltuu sisämarkkinoille

Tänä vuonna erityistä huomiota ansaitsevat kolme yhteismarkkinoille soveltuvien valtiontukien tematiikkaa koskevaa tuomiota.

Ensinnäkin edellä mainitussa tuomiossa *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband v. komissio* (EU:T:2014:683) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus lausua sellaisen päätöksen lainmukaisuudesta, jossa komissio totesi Saksan valtion rahoituslaitoksen rakenneuudistukseen

¹³ Tuomio 20.11.2003, *GEMO* (C-126/01, Kok., EU:C:2003:622).

¹⁴ Tuomio 24.7.2003, *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, Kok., EU:C:2003:415).

antaman tuen olevan tietyin edellytyksen SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltuva.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että kun komissio käyttää laajaa harkintavaltaa, joka kuuluu sille valtiontukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille SEUT 107 artiklan 3 kohdan mukaisesti harkittaessa, ja edellyttää, että asianomaisen jäsenvaltion on tuen hyväksymiseksi sitouduttava suunnitelmaan, jolla voidaan saavuttaa tiettyjä täsmällisiä lainmukaisia tavoitteita, komissio ei ole velvollinen selittämään jokaisen kyseisen suunnitelman mukaisen toimenpiteen tarpeellisuutta eikä pyrkimään määrittämään vain kaikkein vähiten rajoittavista toimenpiteistä niiden toimenpiteiden joukosta, joilla yhtäältä voidaan palauttaa tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuus, ja tuki ei toisaalta saa vääristää kilpailua liikaa. Tilanne on tämä ainoastaan silloin, kun asianomainen jäsenvaltio on sitoutunut etukäteen vähemmän rajoittavaan rakenneuudistussuunnitelmaan, jolla kyseiset tavoitteet olivat saavutettavissa yhtä asianmukaisesti, ja kun se ei ole ilmaissut vastustavansa tiettyjen toimenpiteiden sisällyttämistä mainittuun suunnitelmaan ja on ehdottanut sen sisällyttämistä ainoastaan sillä perusteella, että komissio oli todennut, ettei tukea muussa tapauksessa hyväksyttäisi; päätöksen siitä, että tuen myöntäminen sidotaan näiden toimenpiteiden toteuttamista koskevaan ehtoon, ei tässä tilanteessa voida katsoa kuuluvan asianomaiselle jäsenvaltiolle. Koska komissio oli arvioinut kyseisessä asiassa vain Nordrhein-Westfalenin osavaltion (Saksa) hyväksittyä vakuutta, merkitystä oli ainoastaan sillä, että olemassa oli rakenneuudistussuunnitelma, jonka nojalla tietyt toimenpiteet oli toteutettava, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei olisi loogista vaatia komissiota selittämään niitä syitä, joiden vuoksi tuen hyväksymispäätöksen ehdoksi oli asetettava kyseisten toimenpiteiden toteuttaminen. Se katsoi lisäksi analogisten syiden vuoksi, ettei suhteellisuusperiaatteen noudattaminen edellytä, että komissio asettaa rakenneuudistustuen hyväksymiselle ehdoksi sellaisten toimenpiteiden toteuttamisen, jotka ovat täysin välttämättömiä tuensaajan elinkelpoisuuden palauttamiseksi ja kilpailun kohtuuttoman vääristymisen välttämiseksi, jos kyseiset toimenpiteet sisältyvät rakenneuudistussuunnitelmaan, jonka täytäntöönpanoon asianomainen jäsenvaltio on sitoutunut.

Union yleinen tuomioistuin totesi lopuksi, että SEUT 345 artikla, jonka mukaan "[p]erussopimuksilla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin", ei estä komissiota asettamasta rakenneuudistuksen kohteena olevalle yritykselle myönnettävän valtiontuen ehdoksi yrityksen myyntiä, kun myynnin tarkoituksena on varmistaa yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus.

Toiseksi asiassa, joka johti 8.4.2014 annettuun tuomioon *ABN Amro Group v. komissio* (T-319/11, Kok., EU:T:2014:186), kyse oli komission päätöksestä, jolla Alankomaiden valtion kantajan hyväksi toteutamat toimenpiteet todettiin yhteismarkkinoille soveltuviksi. Tähän päätökseen sisältyi kielto tehdä hankintoja tietyn tyyppisiä ja tiettyä vähimmäiskokoa olevia hankintoja lukuun ottamatta kolmen vuoden kuluessa, ja kieltoa pidennettiin viiteen vuoteen siinä tapauksessa, että Alankomaiden omistusosuus kantajasta olisi kolmen vuoden kuluttua edelleen yli 50 prosenttia.

Unionin yleinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi tästä päätöksestä nostettu kanne saatettiin, vahvisti komission analyysin, jonka mukaan hankintojen tarkoituksena on oltava edunsaajana oleva yksikön elinkelpoisuuden takaaminen, mikä merkitsee sitä, että valtiontuen avulla tehdyillä hankinnoilla, jotka eivät ole ehdottoman välttämättömiä tuensaajan elinkelpoisuuden palauttamiseksi, loukataan periaatetta, jonka mukaan tuki on rajattava välttämättömään vähimmäismäärään. Koska kyseisessä asiassa tarkoituksena oli se, että tuensaajapankin rahat käytettäisiin tuen takaisinmaksuun ennen kuin pankki tekee hankintoja, unionin yleinen tuomioistuin katsoi siten, että kielto hankkia yli viiden prosentin tai sitä suurempi määräysvalta minkä hyvänsä toimialan yrityksessä oli

sopusoinnussa komission eri tiedonantoihin ja erityisesti rakenneuudistustiedonantoon¹⁵ sisältyvien periaatteiden kanssa. Kiellon keston osalta unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että vaikka rakenneuudistustiedonannossa ei konkreettisesti määritellä sellaisten hankintakieltojen kestoja, jotka määrätään tuen rajoittamiseksi välttämättömään vähimmäismäärään, silloin kun rakenneuudistustiedonannon 23 kohdassa viitataan tuensaajan rakenneuudistukseen, siitä voidaan päätellä, että mainittua toimenpidettä voidaan pitää perusteltuna niin kauan kuin mainittu olosuhde on voimassa. Se päätteli tästä, ettei voitu katsoa, että komissio olisi jättänyt noudattamatta tiedonantoja ja rakenneuudistustiedonantoa erityisesti, kun se sovelsi riidanalaista kieltoa enimmillään viiden vuoden ajan.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti lopuksi, ettei riidanalaisessa päätöksessä samasteta valtion omistusta valtiontukeen ja että siinä esitetään objektiivinen syy, jonka perusteella sitä, että valtio omistaa pankista enemmistöosuuden, on käytetty tässä yhteydessä viitteellisenä tekijänä, joten syrjinnästä valtion omistukseen nähden ei voida puhua.

Unionin yleinen tuomioistuin teki kolmanneksi 3.12.2014 antamassaan tuomiossa *Castelnuovo Energia v. komissio* (T-57/11, Kok., EU:T:2014:1021) täsmennyksiä olosuhteisiin, joissa on komission harjoittaman valtiontukien valvonnan yhteydessä otettava huomioon ympäristönsuojelua koskevat unionin oikeussäännöt. Kyseisessä asiassa kantaja riitautti useiden ympäristönsuojelua koskevien unionin oikeuden säännösten ja määräysten perusteella päätöksen, jossa komissio oli todennut Espanjan kuningaskunnan kivihiilestä tuotettavan sähkön hyväksi Espanjassa käyttöön ottaman järjestelmän yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti tältä osin mieliin, että kun komissio soveltaa valtiontukia koskevaa menettelyä, se on perussopimuksen systematiikan nojalla velvollinen kunnioittamaan valtiontukia koskevien määräysten ja muiden kuin valtiontukia koskevien erityismääräysten johdonmukaisuutta ja arvioimaan siten, onko kyseessä oleva tuki yhteensoveltuva näiden erityismääräysten kanssa. Komissiolla on tällainen velvollisuus kuitenkin ainoastaan silloin, jos kyse on niin erottamattomasti tuen tarkoitukseen liittyvistä tuen yksityiskohdista, ettei niitä olisi mahdollista arvioida erikseen. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tässä yhteydessä, että vaikka on niin, että oikeuskäytännön mukaan komission arvioidessa tukitoimea valtiontukea koskevien unionin oikeussääntöjen näkökulmasta, sen asiana on ottaa huomioon SEUT 11 artiklassa tarkoitettuun ympäristönsuojeluun liittyvät vaatimukset, unionin tuomioistuimet ovat määränneet tällaisesta velvollisuudesta niiden tukien arvioimisen yhteydessä, joilla pyritään ympäristönsuojeluun liittyviin tavoitteisiin, ja nämä tuet voidaan todeta yhteismarkkinoille soveltuviksi SEUT 107 artiklan 3 kohdan b tai c alakohdan nojalla. Kun komissio arvioi sitä vastoin tukitointa, jolla ei pyritä ympäristönsuojeluun liittyvään tavoitteeseen, se ei ole velvollinen ottamaan huomioon ympäristönsuojelua koskevaa lainsäädäntöä, kun se tarkastelee tukea ja siihen erottamattomasti liittyviä yksityiskohtia.

Lisäksi jos tuki, jolla pyritään takaamaan sähkön saannin varmuus – kuten tilanne kyseisessä asiassa oli – olisi todettu sisämarkkinoille soveltumattomaksi sen perusteella, että ympäristönsuojelua koskevia unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä ei olisi noudatettu, vaikka tuki olisi ollut yhteensopiva SEUT 106 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytysten kanssa, tästä olisi aiheutunut haittaa kansallisilla viranomaisilla olevan YTTP:n käyttöönottoon liittyvän harkintavallan näkökulmasta sekä vastaava laajennus komissiolle myönnettyyn toimivaltaan sen käyttäessä sille SEUT 106–108 artiklassa annettuja toimivaltuuksia. Komission tässä yhteydessä käyttämää toimivaltaa ja tukien yhteensoveltuvuuden tarkastelua koskevaa erityismenettelyä ei kuitenkaan voida korvata

¹⁵ Komission tiedonanto elinkelpoisuuden palauttamisesta ja rahoitusosalalla tämänhetkessä kriisissä toteutettujen rakenneuudistustoimenpiteiden arvioinnista valtiontukisääntöjen perusteella (EUVL C 195, 19.8.2009, s. 9).

jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevalla menettelyllä, jolla komissio varmistaa sen, että jäsenvaltiot noudattavat kaikkia unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä. Unionin yleinen tuomioistuin korosti komission katsoneen joka tapauksessa perustellusti, että se, että mainittu toimenpide johti alkuperäisten hiilivoimaloiden hiilidioksidipäästöjen (CO₂) kasvuun ja päästöoikeuksien hintojen nousemiseen, ei johtanut Espanjassa päästetyn CO₂:n kokonaismäärän kasvuun.

Teollis- ja tekijänoikeudet

1. Yhteisön tavaramerkki

a) Ehdottomat hylkäysperusteet

Unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tehtiin vuonna 2014 täsmennyksiä ehdotomaan hylkäysperusteeseen, joka perustuu asetuksen (EY) N:o 207/2009¹⁶ 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun erottamiskyvyn puuttumiseen.

Asioissa, jotka johtivat 16.1.2014 annettuihin tuomioihin *Steiff v. SMHV* (Metallinappi keskellä pehmoeläimen korvaa) (T-433/12, EU:T:2014:8) ja *Steiff v. SMHV* (Metallinapilla kiinnitetty nililappu keskellä pehmoeläimen korvaa) (T-434/12, EU:T:2014:6), unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus lausua kanteista, jotka oli nostettu päätöksistä, joilla sisämarkkinoilla toimivan yhdenmukaistamisviraston (tavaramerkit ja mallit) (SMHV) ensimmäinen valituslautakunta oli kieltäytynyt rekisteröimästä yhteisön tavaramerkkeinä merkkejä, jotka muodostuivat napin kiinnittämisestä keskelle pehmoeläimen korvaa sekä nililapun kiinnittämistä napilla keskelle pehmoeläimen korvaa, sen vuoksi, että rekisteröitäviksi haetuilta tavaramerkeiltä puuttui erottamiskyky.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi tältä osin aivan aluksi, että rekisteröitäviksi haetut tavaramerkit sekoittuivat pehmoeläinten ulkomuodon mahdollisten piirteiden kanssa. ”Sijaintia kuvaavina tavaramerkkeinä” ne nimittäin sekoittuivat välttämättä pehmoeläinten ulkomuotoon, koska niitä ei olisi olemassa ilman napin ja nililapun kiinteää kiinnittämistä asianomaisten tuotteiden tiettyyn kohtaan. Lisäksi napit ja pienet koristeet olivat pehmoeläinten tavanomaisia osia. Koska kuluttajilla ei ole tapana päätellä tuotteiden kaupallista alkuperää näiden tuotteiden ulkomuotoon sekoittuviin merkkeihin tukeutumalla, olisi edellytettävä, että rekisteröitäviksi haetut tavaramerkit eroaisivat merkittävästi alalla noudatettavista standardeista tai tavoista.

Koska napit ja nililaput ovat yhtäältä pehmoeläinten tavanomaisia osia ja koska kuluttajat ovat toisaalta tottuneet näiden tuotteiden, niiden muotoilun ja niiden mahdollisten osien erittäin suureen moninaisuuteen, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että nappien ja nililappujen kiinnittämistä pehmoeläimen korvaan, mistä tosiasialla syntyy yleisön koristeosana pitämä tavanomainen yhdistelmä, ei voida pitää millään lailla poikkeuksellisenä. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan kohdeyleisö ei sen perusteella olisi voinut tehdä olettaa kaupallista alkuperää osoittavasta merkinnästä. Se päätteli tästä, etteivät kyseessä olevat tavaramerkit täyttäneet vaatimusta vähimmäiserottamiskyvystä.

¹⁶ Yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 207/2009 (kodifioitu toisinto, EUVL L 78, s. 1).

b) Suhteelliset hylkäysperusteet

Unionin yleinen tuomioistuin arvioi 9.4.2014 antamassaan tuomiossa *Pico Food v. SMHV – Sobieraj (MILANÓWEK CREAM FUDGE)* (T-623/11, Kok., EU:T:2014:199) vaaraa siitä, useat kuviomerkit, joissa oli lehmän kuva ja joihin sisältyi sanallisia osia, sekoittuvat keskenään.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti, että vaikka oli totta, että kyseisten merkkien ulkoasut ovat jossain määrin samankaltaisia sen vuoksi, että niissä on yhteisenä tekijänä lehmää esittävää kuvio-osa, tällä kuvalla viitataan tässä tapauksessa kyseessä oleviin tavaroihin ja sillä on siten tässä tapauksessa heikko erottamiskyky. Se totesi lisäksi, että vaikka aikaisempien tavaramerkkien erottamiskyvyn katsottaisiin kantajan väitteiden mukaisesti lisääntyneen tavaramerkkien käytön perusteella asianomaisella alueella, valituslautakunta ei ole menetellyt virheellisesti katsoessaan nyt käsiteltävässä tapauksessa, ettei kohdeyleisön kannalta ollut olemassa sekaannusvaaraa, siitä huolimatta, että kyse oli samoista tuotteista. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan valituslautakunta oli ottanut huomioon oikein sen, että aikaisempien tavaramerkkien erottamiskyky on tilanteesta riippuen voinut lisääntyä sillä perusteella, että niitä on käytetty asianomaisella alueella, mutta katsonut kuitenkin perustellusti, että tästä mahdollisuudesta ei voitu päätellä, että sekaannusvaara olisi olemassa. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi tältä osin, että merkkien vertaamisen yhteydessä sen toteaminen, että jokin moniosaiseen tavaramerkkiin kuuluvista osista on erottamiskyvyltään heikko, on eri asia kuin sekaannusvaaran kokonaisarvioinnin yhteydessä sen arvioiminen, onko aikaisemman tavaramerkin erottamiskyky lisääntynyt käytön perusteella.

Asiassa, joka johti 11.12.2014 annettuun tuomioon *Coca-Cola v. SMHV – Mitico (MASTER)* (T-480/12, Kok., EU:T:2014:1062) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus tarkastella sellaisen päätöksen lainmukaisuutta, jolla SMHV:n toinen valituslautakunta oli vahvistanut sen, että kantajan väite, joka koski kuviomerkin ”Master” rekisteröimistä yhteisön tavaramerkiksi koskevaa hakemusta, oli hylätty.

Unionin yleinen tuomioistuin huomautti aivan aluksi, että riidanalaiset merkit – eli yhtäältä tyyli-lylyistä sanoista ”coca-cola” tai tyyli-lylystä isosta ”C” kirjaimesta koostuvat aiemmat merkit ja toisaalta rekisteröitäväksi haettu merkki, joka koostui tyyli-lylystä sanasta ”master” ja jonka yläpuolella on arabiankielinen sana, – olivat ulkoasultaan selvästi erilaisia. Unionin yleinen tuomioistuin totesi kuitenkin, että kyseisissä merkeissä on myös osatekijöitä, jotka ulkoasultaan muistuttavat toisiaan, koska niissä molemmissa on käytetty samaa kirjainlajia, joka ei ole kovinkaan tavanomainen nykyajan liike-elämässä. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan kyseisten merkkien toisiaan muistuttavien ja keskenään erilaisten osatekijöiden kokonaisarviointista seuraa, että ainakin aikaisemmat yhteisön tavaramerkiksi rekisteröidyt ”Coca-Cola”-kuviomerkit ja rekisteröiväksi haettu tavaramerkki ”Master” ovat vähäisessä määrin samankaltaisia, koska huolimatta siitä, että niiden ulkoasuissa on keskenään erilaisia osatekijöitä, mainittujen tavaramerkkien sisältämät toisiaan muistuttavat ulkoasun osatekijät kokonaisuutena kompensoivat kyseisten tavaramerkkien lausuntatavan ja merkityssisällön erot. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että aikaisempi kansallinen tavaramerkki ”C” oli sen sijaan erityisesti lyhyytensä vuoksi erilainen kuin rekisteröiväksi haettu tavaramerkki.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti mieliin, että kyseisten merkkien edes vähäinen samankaltaisuus on asetuksen N:o 207/2009 8 artiklan 5 kohdan soveltamisedellytys ja että mainitun samankaltaisuuden aste on merkityksellinen tekijä arvioitaessa mainittujen merkkien välistä yhteyttä, ja se totesi, että sen kokonaisarviointi, yhdistääkö kohdeyleisö kyseiset tavaramerkit toisiinsa tässä säännöksessä tarkoitetulla tavalla, johtaa siihen, että kun kyseisten tavaramerkkien välisen samankaltaisuuden aste, vaikkakin vähäinen, otetaan huomioon, on olemassa vaara, että mainittu yleisö saattaa yhdistää ne toisiinsa. Todettuaan, ettei valituslautakunta ollut lausunut kaikista asetuksen

N:o 207/2009 8 artiklan 5 kohdan soveltamisedellytyksistä, unionin yleinen tuomioistuin totesi, että sen asiana ei ole ratkaista tätä seikkaa ensimmäistä kertaa riidanalaisen päätöksen laillisuutta valvoessaan. Se päätteli, että valituslautakunnan tehtävänä on tutkia mainitut soveltamisedellytykset siten, että se ottaa huomioon kyseisten merkkien välisen samankaltaisuuden asteen, joka tosin on vähäinen mutta kuitenkin riittävä, jotta kohdeyleisö liittää nämä tavaramerkit yhteen.

Unionin tuomioistuin, jolla oli tilaisuus arvioida myös käsitettä aikaisemman tavaramerkin erottamiskyvyn tai maineen epäoikeutettu hyväksikäyttö, korosti, että hyväksikäyttö on näytetty toteen muun muassa siinä tapauksessa, että kuuluisaa tavaramerkkiä selvästi yritetään käyttää hyväksi ja pyritään vapaamatkustukseen sen avulla ja että siihen viitataan käsitteellä ”vapaamatkustusvaara”. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tältä osin, että valituslautakunnan arviointi ei kyseisessä asiassa ollut oikeuskäytännöstä johtuvan periaatteen mukainen, jonka mukaan päätelmä asetuksen N:o 207/2009 8 artiklan 5 kohdassa tarkoitetusta vapaamatkustusvaarasta voidaan tehdä erityisesti todennäköisyyksien arvioinnin perusteella tehtävien loogisten johtopäätösten nojalla ja ottamalla huomioon tavanomaiset käytännöt asian kannalta merkityksellisellä kaupallisella alalla sekä kaikki muut käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvät seikat, mukaan lukien se, että rekisteröitäväksi haetun tavaramerkin haltija käyttää aikaisempien tavaramerkkien haltijan tavaroiden kanssa samankaltaisia pakkauksia. Koska tämän oikeuskäytännön mukaan mahdollistetaan myös kaikkien sellaisten todisteiden huomioon ottaminen, jotka on tarkoitettu mainitun rekisteröitäväksi haetun tavaramerkin haltijan aikeita koskevan todennäköisyysanalyysin tekemiseen, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että valituslautakunta oli tehnyt virheen, kun se on jättänyt huomiotta kantajan esittämät todisteet, jotka koskivat rekisteröitäväksi haetun merkin kaupallista käyttöä. Väite siitä, että kantaja voisi vedota tällaisiin todisteisiin asetuksen N:o 207/2009 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan perustuvan tavaramerkin loukkaamista koskevan kanteen yhteydessä, ei voi kumota kyseistä päätelmää, koska siinä ei oteta huomioon mainitun asetuksen systematiikkaa eikä asetuksen 8 artiklalla perustetun väitemenettelyn tavoitetta, joka on oikeusvarmuuden ja hyvän hallinnon vuoksi varmistua siitä, ettei tavaramerkkejä, joiden käyttö voitaisiin myöhemmin menestyksekkäästi riitauttaa tuomioistuimissa, alun perin edes rekisteröidä.

c) Menettelyä koskevat kysymykset

Unionin yleinen tuomioistuin tarkensi 5.3.2014 antamassaan tuomiossa *HP Health Clubs Iberia v. SMHV – Shiseido (ZENSATIONS)* (T-416/12, EU:T:2014:104), että se, että asetuksen N:o 207/2009 76 artiklan mukaan rekisteröinnin hylkäämisen suhteellisia perusteita koskevassa menettelyssä tutkimus rajataan seikkoihin, joihin osapuolet ovat vedonneet, ja osapuolten esittämiin vaatimuksiin, ei merkitse sitä, että SMHV:n olisi pidettävä perusteltuina kaikkia osapuolen sille esittämiä väitteitä, jos toinen osapuoli ei kiistä niitä.

Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi lisäksi 25.9.2014 antamassaan tuomiossa *Peri v. SMHV (Haruslukon muoto)* (T-171/12, Kok., EU:T:2014:817), että lähtökohtaisesti asetuksen N:o 207/2009 43 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tavaroiden tai palvelujen, joita yhteisön tavaramerkkiä koskeva hakemus koskee, luettelon rajoittaminen, joka tapahtuu unionin yleisessä tuomioistuimessa riitautetun valituslautakunnan päätöksen tekemisen jälkeen, ei voi vaikuttaa mainitun päätöksen, joka on ainoa kyseisessä tuomioistuimessa riitautettu päätös, laillisuuteen. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan on kuitenkin niin, että SMHV:n valituslautakunnan päätös voidaan tietyissä tapauksissa riitauttaa unionin yleisessä tuomioistuimessa pelkästään tiettyjen kyseisen yhteisön tavaramerkin rekisteröintiä koskevassa hakemuksessa tarkoitettussa luettelossa olevien tavaroiden tai palveluiden osalta. Tällaisessa tapauksessa tästä päätöksestä tulee lopullinen muiden samassa luettelossa olevien tavaroiden tai palveluiden osalta. Tavaramerkin hakijan tuomioistuimessa eli valituslautakunnan päätöksen jälkeen esittämän ilmoituksen, jonka mukaan hakija peruuttaa hakemuksensa tiettyjen alkuperäisessä hakemuksessa tarkoitettujen tavaroiden osalta, voidaan

siten tulkita ilmoitukseksi siitä, että riidanalainen päätös riitautetaan vain siltä osin kuin se koskee muita kyseessä olevia tavaroita, tai kanteen osittaisena peruuttamisena, jos tämä ilmoitus esitetään unionin yleisessä tuomioistuimessa käytävän oikeudenkäynnin myöhäisessä vaiheessa.

Jos tavaramerkin hakijan tarkoituksena ei kuitenkaan ole yhteisön tavaramerkkiä koskevan hake-
muksensa kohteena olevien tavaroiden luettelon rajoittamista koskevalla pyynnöllään poistaa
yhtä tai useampaa tavaraa kyseisestä luettelosta vaan ainoastaan muuttaa yhtä tai useampaa
ominaisuutta, tällaisessa tilanteessa ei voida sulkea pois sitä, että tällainen muutos vaikuttaa jonkin
SMHV:n elimen hallinnollisen menettelyn aikana suorittamaan yhteisön tavaramerkkiä koskevaan
tutkintaan. Kyseisen muutoksen hyväksyminen silloin, kun asia on käsiteltävänä unionin yleisessä
tuomioistuimessa, merkitsisi sen työjärjestyksen 135 artiklan 4 kohdassa kiellettyä riidan kohteen
muuttamista asian käsittelyn aikana. Täten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi ottaa
huomioon tällaista rajoittamista tutkiessaan, onko kanne perusteltu.

Unionin yleinen tuomioistuin lausui 8.10.2014 antamassaan tuomiossa *Fuchs v. SMHV* (T-342/12,
Kok., EU:T:2014:858) siitä, onko kantajalla edelleen oikeussuojan tarve saada riitauttaa päätös, jolla
sen tavaramerkin rekisteröintihakemusta vastaan esittämä väite hyväksyttiin, sen jälkeen kun
SMHV oli tehnyt päätöksen, jolla aikaisempi yhteisön tavaramerkki, johon väite perustui, oli julis-
tettu menetetyksi.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti tältä osin aivan aluksi, että kanteen tutkittavaksi ottamisen
edellytykset, joihin kuuluu muun muassa oikeussuojan tarpeen puuttuminen, kuuluvat ehdot-
tomiin prosessinedellytyksiin, joten unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia omasta
aloitteestaan, onko kantajalla intressi saada tällainen päätös kumotuksi. Tutkiessaan tätä kysymystä
se totesi, että tavaramerkin, johon väite perustuu, menettäminen valituslautakunnan sellaisen pää-
töksen tekemisen jälkeen, jolla hyväksytään kyseiseen tavaramerkkiin perustuva väite, ei merkitse
kyseisen päätöksen peruuttamista tai kumoamista. Asetuksen N:o 207/2009 55 artiklan 1 kohdan
mukaisesti nimittäin menettämistapauksessa katsotaan, ettei yhteisön tavaramerkillä ole ollut
kyseisellä asetuksella tarkoitettuja vaikutuksia menettämisvaatimuksen tekemispäivästä lähtien.
Kyseiseen päivään saakka yhteisön tavaramerkillä puolestaan on kaikki tähän suojaan liittyvät
vaikutukset, joista säädetään kyseisen asetuksen VI luvun 2 jaksossa. Jos katsottaisiin, että oikeu-
denkäynnin kohde häviää, kun sen aikana tehdään päätös tavaramerkin menettämisestä, unionin
yleisen tuomioistuimen olisi otettava huomioon syitä, jotka ilmenevät riidanalaisen päätöksen
tekemisen jälkeen ja joilla ei ole vaikutusta kyseisen päätöksen perusteltavuuteen eikä vaikutuksia
väitemenettelyyn, jonka seuraus tämä kumoamiskanne on.

Lisäksi jos unionin yleinen tuomioistuin kumoaa tällaisen päätöksen, sen häviäminen ex tunc voi
tuottaa kantajalle etua, jota toteamus lausunnon antamisen raukeamisesta ei tuottaisi. Jos unio-
nin yleinen tuomioistuin nimittäin katsoo, että lausunnon antaminen raukeaa, kantaja voi esittää
SMHV:ssä tavaramerkkinsä uuden rekisteröintihakemuksen ilman, että tätä hakemusta koskeva
väite voi tämän jälkeen perustua menetetyksi katsottuun aikaisempaan tavaramerkkiin. Jos uni-
onin yleinen tuomioistuin puolestaan lausuu asiakysymyksestä, hyväksyy kanteen ja katsoo, ettei
asianomaisten tavaramerkkien välillä ole sekaannusvaaraa, mikään ei estä hakemuksen kohteena
olevan tavaramerkin rekisteröintiä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lisäksi, että pelkästään se,
että muutoksenhauilla, jotka koskevat väiteosaston ja valituslautakunnan päätöksiä, on lykkäävä
vaikutus asetuksen N:o 207/2009 58 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen ja 64 artiklan 3 kohdan sään-
nösten nojalla, ei voi riittää kyseenalaistamaan kantajan oikeussuojan tarvetta tässä tapauksessa.
Asetuksen N:o 207/2009 45 artiklan sanamuodon mukaan ainoastaan tilanteessa, jossa väite on
hylätty lopullisella päätöksellä, tavaramerkki rekisteröidään yhteisön tavaramerkiksi.

Asiassa, joka johti 21.10.2014 annettuun tuomioon *Szajner v. SMHV – Forge de Laguiole (LAGUIOLE)* (T-453/11, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:901) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus tarkastella SMHV:n päätöksen riittävyyden kantajan mahdollisuutta vedota unionin yleisessä tuomioistuimessa kansallisen oikeuden, johon unionin oikeudessa viitattiin, tulkitsemiseksi sellaisiin kansalliseen lainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuviin seikkoihin, joihin ei ollut vedottu SMHV:ssä.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi tältä osin, ettei mikään estä asianosaisia tai unionin yleistä tuomioistuinta käyttämästä tällaisia seikkoja tukena, kun tarkoituksena ei ole moittia valituslautakuntaa siitä, ettei se ole ottanut huomioon tietyn kansallisen tuomioistuimen tuomion tosiseikkoja, vaan on kyse vetoamisesta lainsäädäntöön tai tuomioihin sellaisen kanneperusteen tueksi, jonka mukaan valituslautakunnat ovat soveltaneet virheellisesti kansallisen oikeuden säännöstä. Vaikka tältä osin on niin, että osapuolella, joka vaatii kansallisen säännön soveltamista, on velvollisuus esittää SMHV:lle todisteet sen sisällöstä, tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei unionin yleinen tuomioistuin voisi tarkastaa SMHV:n kansallisesta säännöstä tekemää tulkintaa SMHV:n päätöksen jälkeen annetun kansallisen tuomion valossa, johon menettelyn osapuoli on vedonnut ensimmäistä kertaa unionin yleisessä tuomioistuimessa.

Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tämä toteamus pitää paikkansa myös tapauksessa, jossa kyseessä olevalla kansallisen tuomioistuimen tuomiolla muutetaan oikeuskäytäntöä. Tällaisia oikeuskäytännön muutoksia sovelletaan nimittäin lähtökohtaisesti takautuvasti olemassa oleviin tilanteisiin. Tämä periaate on oikeutettu sen päätelmän nojalla, että tuomioistuimen tulkinta säännöksestä tietyllä hetkellä ei voi olla erilainen tosiseikkojen tapahtumahetken mukaan eikä kukaan voi vedota saavutettuun oikeuteen oikeuskäytännön ennallaan pysymisen tueksi. Vaikka tämä periaate mahdollisesti lievenee, koska tuomioistuimet voivat poikkeuksellisissa tilanteissa poiketa siitä mukauttaakseen takautuvan muutoksen vaikutusta ajallisesti, muutosten takautuvuus pysyy lähtökohtana. Siten vaikka kansallisen tuomioistuimen tuomio, jolla oikeuskäytäntöä muutetaan, on sellaisenaan uusi seikka, siinä pelkästään todetaan kansallisen lainsäädäntö sellaisena, jona SMHV:n olisi pitänyt soveltaa sitä ja sellaisena kuin unionin yleisen tuomioistuimen pitää soveltaa sitä.

d) Päätösten muuttamista koskeva toimivalta

Unionin yleinen tuomioistuin palasi 26.9.2014 antamassaan tuomiossa *Koscher + Würtz v. SMHV – Kirchner & Wilhelm (KW SURGICAL INSTRUMENTS)* (T-445/12, Kok., EU:T:2014:829) sille asetuksen N:o 207/2009 65 artiklan 3 kohdan nojalla annetun päätösten muuttamista koskevan toimivallan edellytyksiin.

Unionin yleinen tuomioistuin palautti tältä osin mieliin, että päätösten muuttamista koskeva toimivalta, johon se tämän säännöksen nojalla voi vedota, ei anna sille oikeutta arvioida sellaisia seikkoja, joista valituslautakunta ei ole lausunut. Päätöksen muuttamista koskevan toimivallan käytön on näin ollen lähtökohtaisesti rajoituttava tilanteisiin, joissa unionin yleinen tuomioistuin valituslautakunnan arvioinnin tutkittuaan voi määrittää selvittämiensä tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella päätöksen, joka valituslautakunnan olisi pitänyt tehdä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tämän periaatteen osalta, että kyseisessä asiassa se ei voi mitenkään arvioida aikaisemman tavaramerkin tosiasiallista käyttöä, koska valituslautakunta ei ole lausunut tästä seikasta. Kun kyse oli puolestaan sekaannusvaaran puuttumista koskevasta toisesta kanneperusteesta, johon kantaja oli vedonnut kumoamisvaatimustensa tueksi, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että sen oli tutkittava se, sillä jos tämä kanneperuste katsottaisiin perustelluksi, kantaja voisi saada riidan täysin ratkaistua. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi vielä, että jos tutkiminen johtaa kyseisessä asiassa siihen, että tämä toinen kanneperuste on hylättävä ja että kantajan esittämät muuttamisvaatimukset on hylättävä, SMHV:n tehtävänä on tutkia kysymystä aikaisemman

tavaramerkin tosiasiallisesta käytöstä, minkä jälkeen sen on tarvittaessa lausuttava uudelleen riidanalaisten tavaramerkkien sekaannusvaarasta. Sen on siis tehtävä päätelmät kahden tavaramerkin vertailun perusteella aikaisemman tavaramerkin mahdollisen tosiasiallisen käytön puuttumisesta sen kattamien tiettyjen tavaroiden osalta.

e) Näyttö tosiasiallisesta käytöstä

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli asiassa, joka johti 27.3.2014 annettuun tuomioon *Intesa Sanpaolo v. SMHV – equinet Bank (EQUITER)* (T-47/12, Kok., EU:T:2014:159) tilaisuus tutkia ensinnäkin tilannetta, jossa aikaisempaa tavaramerkkiä oli tosiasiallisesti käytetty ainoastaan osaan niitä tavaroita tai palveluja, joita varten se oli rekisteröity.

Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 207/2009 8 artiklan 1 kohdan b alakohtaan perustuvan väitemenettelyn tarkoituksena on se, että SMHV voi arvioida sekaannusvaaran olemassaoloa, mikä merkitsee kyseisten tavaramerkkien ollessa samankaltaisia, että tutkitaan näiden tavaramerkkien kattamien tavaroiden ja palvelujen samankaltaisuus. Tässä yhteydessä on niin, että jos aikaisempaa yhteisön tavaramerkkiä on käytetty ainoastaan joidenkin sellaisten tavaroiden tai palvelujen osalta, joita varten se on rekisteröity, sitä pidetään väitteen tutkimisessa rekisteröitynä ainoastaan näiden tavaroiden tai palvelujen osalta asetuksen N:o 207/2009 42 artiklan 2 kohdan nojalla. Samassa yhteydessä valituslautakunnan on siinä tapauksessa, että käyttöä koskeva näyttö esitetään ainoastaan joidenkin sellaisten tavaroiden tai palvelujen osalta, jotka kuuluvat ryhmään, jota varten aikaisempi tavaramerkki on rekisteröity ja johon väite perustuu, arvioitava, sisältääkö tämä ryhmä itsenäisiä alaryhmiä, joihin tavarat ja palvelut, joiden osalta käyttö on osoitettu, kuuluvat, niin, että olisi katsottava, että mainittu näyttö on esitetty ainoastaan tästä tavaroiden tai palvelujen alaryhmästä, tai eivätkö tällaiset alaryhmät ole mahdollisia. Unionin yleinen tuomioistuin totesi näin ollen, että sen arvioiminen, onko tavaramerkkiä, johon vedotaan väitteen tueksi, käytetty tosiasiallisesti asetuksen N:o 207/2009 42 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, käsittää kaksi toisistaan erottamatonta osaa. Ensimmäisen tarkoituksena on selvittää, onko kyseistä tavaramerkkiä käytetty tosiasiallisesti unionissa, myös muodossa, joka eroaa sellaisilta osin, jotka eivät kuitenkaan muuta tämän tavaramerkin erottamiskykyä siinä muodossa, jossa se on rekisteröity. Toisen tarkoituksena on selvittää se, mitä tavaroita tai palveluja, joita varten aikaisempi tavaramerkki on rekisteröity ja joiden perusteella väite on esitetty, toteennäytetty tosiasiallinen käyttö koskee.

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli asiassa, joka johti edellä mainittuun tuomioon *KW SURGICAL INSTRUMENTS* (EU:T:2014:829) tilaisuus palauttaa toiseksi mieliin, että pyynnöllä aikaisemman tavaramerkin tosiasiallisen käytön todistamisesta asetetaan väitteentekijälle velvollisuus näyttää toteen aiemman tavaramerkkinsä tosiasiallinen käyttö sillä uhalla, että sen väite hylätään. Kun tavaramerkin hakija siis on esittänyt kysymyksen aikaisemman tavaramerkin tosiasiallisesta käytöstä, tämä kysymys on periaatteessa ratkaistava, ennen kuin varsinaisesta väitteestä tehdään päätös. Pyyntö aikaisemman tavaramerkin tosiasiallisen käytön todistamisesta lisää näin ollen väitemenettelyyn erityisen ja ennakkollisen kysymyksen ja siten muuttaa väitemenettelyn sisältöä. Tämä seikka huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että koska SMHV oli evännyt kantajalta sen saaman kansainvälisen rekisteröinnin suojan yhteisössä ilman, että kysymys aikaisemman tavaramerkin tosiasiallisesta käytöstä olisi tätä ennen tutkittu, vaikka kantaja oli esittänyt tällaisen käytön toteennäyttämistä koskevan pyynnön väiteosastossa, SMHV:n valituslautakunta on tehnyt oikeudellisen virheen.

Kolmiulotteista tavaramerkkiä koskevasta erityistapauksesta 11.12.2014 antamassaan tuomiossa *CEDC International v. SMHV – Underberg (Ruohonkorren hahmo pullossa)* (T-235/12, Kok., EU:T:2014:1058) unionin yleinen tuomioistuin totesi, että tavaramerkin kolmiulotteisuuden vuoksi

sitä ei voida tarkastella staattisesti kaksiulotteisena vaan sitä on tarkasteltava dynaamisesti kolmiulotteisena. Kohdekuluttaja voi siten pääsääntöisesti havaita kolmiulotteisen tavaramerkin useilta eri puolilta. Tällaisen tavaramerkin käyttöä koskevia todisteita ei siten ole otettava huomioon kuvauksina siitä, miten tavaramerkki näkyy kaksiulotteisesti, vaan kuvauksina siitä, miten kohdekuluttaja havaitsee sen kolmiulotteisesti. Tästä seuraa, että kolmiulotteisen tavaramerkin kuvilla sivuilta ja takaa on lähtökohtaisesti mahdollisesti todellista merkitystä kyseisen tavaramerkin tosiasiallista käyttöä koskevan arvioinnin kannalta eikä niitä voida jättää huomiotta pelkästään sillä perusteella, että ne eivät ole edestäpäin olevia kuvia.

2. Mallit

Asiassa, joka johti 9.9.2014 annettuun tuomioon *Biscuits Poult v. SMHV – Banketbakkerij Merba (Keksi)* (T-494/12, Kok., EU:T:2014:757) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että asetuksen N:o 6/2002¹⁷ 4 artiklan 2 kohdassa säädetään erityissäännöstä, joka koskee malleja, joita sovelletaan tai jotka sisältyvät tämän asetuksen 3 artiklan c alakohdassa tarkoitetun moniosaisen tuotteen osana olevaan tuotteeseen. Kyseisen säännön mukaan tällaisia malleja suojataan ainoastaan silloin, jos ensinnäkin osa pysyy sen moniosaiseen tuotteeseen liittämisen jälkeen näkyvissä kyseisen tuotteen tavanomaisen käytön aikana ja jos toiseksi osan näkyvät ominaisuudet täyttävät sellaisenaan uutuutta ja yksilöllisyyttä koskevat edellytykset. Kun otetaan huomioon asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan c alakohdassa tarkoitetun moniosaisen tuotteen osien, jotka voidaan valmistaa ja myydä moniosaisesta tuotteesta erillään, erityinen luonne, on perusteltua, että lainsäätäjä mahdollistaa niiden rekisteröimisen malleina sillä edellytyksellä, että ne ovat näkyvissä moniosaiseen tuotteeseen liittämisen jälkeen, kuitenkin siten, että mahdollisuus rajoittuu niihin kyseisten osien kohtiin, jotka ovat näkyvissä moniosaisen tuotteen tavanomaisen käytön aikana, siltä osin kuin tällaiset kohdat ovat uusia ja yksilöllisiä. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli tästä, että koska tuote – kyseisessä asiassa keksi – ei ole asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan c alakohdassa tarkoitettu moniosainen tuote, sillä se ei koostu useista osista, jotka voidaan korvata tuotteen purkamisen ja uudelleen kokoamisen mahdollistavalla tavalla, joten valituslautakunta ei tehnyt virhettä, kun se katsoi, ettei tuotteen näkymättömiä ominaisuuksia, jotka eivät liity sen ulkomuotoon, voida ottaa huomioon sen ratkaisemisessa, voiko riidanalainen malli saada suojaa.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lopuksi 3.10.2014 antamassaan tuomiossa *Cezar v. SMHV – Poli-Eco (Insert)* (T-39/13, Kok., EU:T:2014:852), että yhteisön mallin uutuutta ja yksilöllisyyttä ei voida arvioida vertaamalla mainittua mallia aikaisempaan malliin, joka moniosaisen tuotteen osana ei ole sen tavanomaisen käytön aikana ole näkyvissä. Näkyvyyttä koskevaa arviointiperustetta, sellaisena kuin se esitetään asetuksen N:o 6/2002 johdanto-osan 12 perustelukappaleessa, jonka mukaan yhteisömallin suojaa ei olisi ulotettava tuotteen osiin, jotka eivät sen tavanomaisen käytön aikana ole näkyvissä, eikä osien sellaisiin piirteisiin, jotka eivät ole näkyvissä asennuksen jälkeen, sovelletaan siten aikaisempaan malliin. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli tästä että valituslautakunta oli tehnyt arviointivirheen verratessaan kyseessä olevia malleja, koska se oli perustanut päätöksensä aikaisempaan malliin, joka moniosaisen tuotteen osana ei ollut näkyvissä sen tavanomaisessa käytössä.

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP) – Rajoittavat toimenpiteet

Rajoittavia toimenpiteitä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla koskevissa oikeudenkäyntiasioissa tapahtui merkittävää kehitystä vuonna 2014.

¹⁷ Yhteisömallista 12.12.2001 annettu neuvoston asetukset (EY) N:o 6/2002 (EYVL 2002, L 3, s. 1)

Erityisesti on syytä mainita kaksi asiaa, joissa oli kyse Syyrian arabitasavaltaan kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä, yksi asia, joka koski tiettyjen henkilöiden ja yhteisöjen varojen jäädyttämistä terrorismin torjunnan yhteydessä,¹⁸ ja yksi asia, joka liittyi Iranin islamilaiseen tasavaltaan kohdistettaviin rajoittaviin toimenpiteisiin, joilla pyrittiin estämään ydinaseiden leviäminen.

Tuomiossa *Alchaar v. neuvosto* (T-203/12, EU:T:2014:602), joka annettiin 3.9.2014, oli kyse Syyrian hallituksen entiseen ministeriin kohdistetuista rajoittavista toimenpiteistä, jotka oli pidetty yllä edelleen, vaikka mainittu henkilö oli irtisanoutunut ministerin tehtävistä.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti aivan aluksi, että kantajan sisällyttäminen niiden henkilöiden luetteloon, joihin rajoittavat toimenpiteet kohdistettiin, oli alun perin perusteltua, koska se perustui kantajan toimintaan virassa olevana ministerinä ja koska hallituksen jäsenten oli katsottava olevan yhteisvastuussa hallituksen harjoittamasta tukahduttamiskäytännöstä. Kun kyse oli puolestaan syistä, joiden vuoksi kantaja pysytettiin luettelossa ja jotka johtuivat hänen asemastaan entisenä ministerinä, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että oli mahdollista olettaa, että kantajalla oli irtisanoutumisen jälkeenkin edelleen tiiviit suhteet Syyrian hallintoon, mutta vain sillä edellytyksellä, että tällainen oletama on mahdollista kumota, että oletama on oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään ja että puolustautumisoikeuksia kunnioitetaan. Euroopan unionin neuvosto ei ollut kyseisessä asiassa esittänyt kuitenkaan riittävää näyttöarvoa omaavia seikkoja, joiden perusteella olisi voitu katsoa kohtuudella, että kantajalla oli irtisanoutumisen jälkeenkin edelleen tiiviit suhteet hallintoon; neuvosto oli siten kääntänyt todistustaakan perusteettomasti ja tehnyt ilmeisen arviointivirheen.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, ettei neuvosto ollut tutkinut kantajan menettelyn aikana esittämiä seikkoja huolellisesti ja puolueettomasti, etenkin hänen toimittamiaan valaheitoisia ilmoituksia, joista ilmeni erityisesti kantajan edelleen vastustavan väkivallan käyttämistä. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan ei ollut mitään syytä epäillä näihin ilmoituksiin sisältyneiden tietojen paikkansapitävyyttä, tai vielä vähemmän olettaa, että kantaja olisi toiminut vilpillisessä mielessä. Se katsoi lisäksi, että kantajan kansainvälisen maineen olisi pitänyt johtaa neuvoston pohtimaan niitä syitä, joiden vuoksi kantaja oli irtisanoutunut ministerin tehtävistä, pikemmin kuin oletamaan, että kantajalla oli yhteyksiä Syyrian hallintoon sen vuoksi, että hän oli hoitanut näitä tehtäviä lyhyen ajan.

¹⁸ Tiettyjen henkilöiden ja yhteisöjen varojen jäädyttämisestä terrorismintorjunnan yhteydessä ks. myös edellä mainitun 21.3.2014 annetun tuomion *Yusef v. komissio* (EU:T:2014:141) yhteydessä edempänä esitetty alaotsikolla "SEUT 265 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen".

Asiassa *Mayaleh v. neuvosto* (tuomio 5.11.2014, T-307/12 ja T-408/13, Kok., EU:T:2014:926) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus tarkentaa tätä lähestymistapaa.¹⁹ Unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli tässä asiassa saatettu kumoamiskanne useista neuvoston toimista, joilla neuvosto oli kohdistanut rajoittavia toimenpiteitä Syyrian keskuspankin pääjohtajana toimivaan kantajaan tai joilla nämä toimenpiteet oli pidetty yllä.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi rajoittavien toimenpiteiden osalta, jotka kohdistettiin Syyrian hallintoa tukeviin henkilöihin, että vaikka ”hallinnon tukemisen” käsitettä ei määritellä asiassa merkityksellisissä säädöksissä, mistään ei voida päätellä, että rajoittavat toimenpiteet voisivat koskea vain henkilöitä, jotka tukevat Syyrian hallintoa siinä nimenomaisessa tarkoituksessa, että se voi jatkaa siviiliväestön tukahduttamistoimiaan. Koska oli kuitenkin kiistatonta, että Syyrian keskuspankin tehtävänä on muun muassa kyseisen maan hallituksen pankkina toimiminen, ei voida kiistää sitä, että se antaa rahoituksellista tukea Syyrian hallinnolle. Osoitettuaan kantajan hoitavan pääjohtajana perustavanlaatuisia tehtäviä Syyrian keskuspankissa unionin yleinen tuomioistuin palautti tämän jälkeen mieliin, että henkilön, joka hoitaa tehtäviä, jotka antavat hänelle johtamisvaltaa yhteisössä, jota rajoittavat toimenpiteet koskevat, voidaan yleensä itse katsoa osallistuneen toimintaan, jonka perusteella kyseiseen yhteisöön on kohdistettu rajoittavia toimenpiteitä. Neuvosto saattoi siten suhteellisuusperiaatetta loukkaamatta nojautua kantajan tehtäviin katsoessaan, että hän oli asemassa, jossa on valtaa ja jossa voi vaikuttaa siltä osin kuin kyse oli Syyrian keskuspankin Syyrian hallinnolle antamasta rahoitustuesta.

Unionin yleinen tuomioistuin huomautti lopuksi, että Syyrian arabitasavaltaan kohdistettavia rajoittavia toimenpiteitä koskevissa säännöksissä tunnustetaan jäsenvaltioille yksinomainen toimivalta kyseessä olevien rajoitusten soveltamisessa niiden omiin kansalaisiin. Tästä seuraa, että kun kyse on kantajan kaltaisesta henkilöstä, jolla on Syyrian kansalaisuuden lisäksi Ranskan kansalaisuus, unionin oikeudessa ei aseteta Ranskan viranomaisille velvollisuutta kieltää hänen pääsyään Ranskan alueelle. Lisäksi vaikka SEUT 21 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, se tapahtuu vain perustamissopimuksissa määrättyjen tai sen soveltamisesta annettujen säännösten mukaisesti. Siten koska maahanpääsyä koskevat rajoitukset, jotka sisältyvät SEU 29 artiklan nojalla annettuihin päätöksiin, on aivan ilmeisesti annettu EU-sopimuksen nojalla, unionin yleinen tuomioistuin totesi, että antamalla yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvia toimia neuvosto saattoi kyseisessä asiassa rajoittaa vapaata liikkuvuutta unionissa koskevaa oikeutta, jonka kantaja johtaa asemastaan unionin kansalaisena, kun huomioon otetaan toteutettujen toimien tarpeellisuus, asianmukaisuus ja ajallinen rajoittaminen. Tässä yhteydessä maahanpääsyn rajoittamista koskevia säännöksiä on, siltä osin kuin ne koskevat unionin kansalaisia, pidettävä erityislakina (*lex specialis*) suhteessa direk-

¹⁹ Unionin yleisellä tuomioistuimella oli tämän tuomion yhteydessä tilaisuus täsmentää myös toimenpiteitä niiden vastaanottajalle tiedoksi annettaessa ja kanteen nostamisen määräaika laskettaessa sovellettavia yksityiskohtaisia sääntöjä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi siten, että ainoastaan silloin, kun toimea, jolla asianomaista koskevat rajoittavat toimenpiteet hyväksyttiin tai pidettiin voimassa, ei voida antaa erikseen tiedoksi asianomaiselle, Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistava ilmoitus aloittaa tämän määräajan kulumisen. Kun neuvostolla on käytettävissään henkilön, jota rajoittavat toimenpiteet koskevat, osoite ja kun se antaa pätevästi tiedoksi tähän osoitteeseen nämä toimenpiteet sisältävät toimet, mitään merkitystä ei voida antaa sille, että näitä toimia koskeva kanteen nostamisen määräaika voisi olla mainitulle henkilölle edullisempi, jos se laskettaisiin siitä päivästä lukien, kun virallisessa lehdessä julkaistaan kyseessä olevia toimia koskeva ilmoitus, kun otetaan huomioon erityisesti työjärjestyksen 102 artiklan 1 kohdan soveltaminen; kyseisessä määräyksessä määrätään virallisessa lehdessä julkaistuihin toimiin kohdistuvien kanteiden nostamiselle 14 päivän lisämääräaika. Lisäksi kun toimi on annettava tiedoksi, jotta kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua, tiedoksianto on lähtökohtaisesti osoitettava toimen vastaanottajalle eikä häntä edustaville asianajajille, ellei tiedoksiannon muodosta ole nimenomaisesti säädetty säännöstyössä tai sovittu asianosaisten kesken muutoin.

tiivin 2004/38/CE²⁰, joten näillä säännöksillä on etusija tämän jälkimmäisen direktiivin säännöksiin nähden tilanteissa, joita niillä erityisesti säännellään.

Asiassa LTTE v. neuvosto (T-208/11 ja T-508/11, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:885), 16.10.2014 annetun tuomion yhteydessä unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu Sri Lankan hallitusta välivaltaisessa yhteenotossa vastustavan liikkeen nostama kanne toimista, joilla neuvosto oli päättänyt pitää yllä kyseiseen liikkeeseen kohdistettavat rajoittavat toimenpiteet.

Kun kantaja riitautti näiden toimien ylläpitämisen erityisesti sillä perusteella, että yhteenotossa mainitun hallituksen kanssa kyse oli "aseellisesta selkkauksesta", joka kuului vain kansainvälisen humanitaarisen oikeuden eikä terrorisminvastaisten säännösten soveltamisalaan, unionin yleinen tuomioistuin korosti, että kansainvälisessä humanitäärisessä oikeudessa tarkoitetun aseellisen selkkauksen olemassaolo ei, jos tässä yhteydessä tehdään terroritekoja, sulje pois terrorismia koskevien unionin oikeuden säännösten soveltamista.

Unionin yleinen tuomioistuin, joka tutki väitettä siitä, että kyseisten toimien ylläpitäminen olisi perustunut epäluotettaviin syihin, jotka eivät perustuneet yhteisessä kannassa 2001/931/YUTP²¹ tarkoitettuihin toimivaltaisten viranomaisten päätöksiin, totesi, että unionin ulkopuolisen valtion hallitusta voitiin pitää tässä kannassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Neuvoston on ennen kolmannen valtion viranomaisen tekemään päätökseen nojautumista tutkittava huolellisesti, että tämän valtion asian kannalta merkityksellisessä lainsäädännössä turvataan puolustautumisoikeuksien suoja ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan vastaavalla tavalla kuin unionin tasolla on taattu. Lisäksi yhteisessä kannassa 2001/931 edellytetään asianomaisten henkilöiden suojaamiseksi ja unionin omien tutkintakeinojen puuttuessa, että varojen jäädyttämistä terrorismin alalla koskevan unionin päätöksen tosiasiallinen perusta ei lepää neuvoston lehdistöstä tai internetistä ottamien tietojen vaan tässä yhteisessä kannassa tarkoitettujen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten päätöksissä konkreettisesti tutkittujen ja vahvistettujen seikkojen varassa. Terrorismin torjunnan tehokkuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden on toimitettava säännöllisesti neuvostolle toimivaltaisten viranomaisten näissä jäsenvaltioissa tekemät päätökset sekä näiden päätösten perustelut, ja neuvoston on ne kerättävä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tältä osin, että vaikka neuvostolla ei tästä tietojen toimittamisesta huolimatta olisi käytettävissään toimivaltaisen viranomaisen päätöstä erityisestä teosta, joka voi olla terroriteko, sen tehtävänä on, koska sillä ei ole omia tutkintakeinoja, pyytää toimivaltaista kansallista viranomaista arvioimaan tätä tekoa, jotta tämä viranomainen tekisi päätöksen.

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli lopulta 25.11.2014 antamassaan tuomiossa *Safa Nicu Sepahan v. neuvosto* (T-384/11, Kok., EU:T:2014:986) tilaisuus lausua sellaisen kantajan nostaman kanteen yhteydessä, jolla vaadittiin niiden toimien kumoamista, joilla neuvosto oli asetuksen (EU) N:o 961/2010²² ja asetuksen (EU) N:o 267/2012²³ nojalla kohdistanut kantajaan rajoittavia toimia, toi-

²⁰ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/38/EY (EUVL L 158, s. 77).

²¹ Erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 tehty neuvoston yhteinen kanta 2001/931/YUTP (EYVL L 344, s. 93).

²² Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EY) N:o 423/2007 kumoamisesta 20.10.2010 annettu neuvoston asetus (EU) N:o 961/2010 (EUVL 2010, L 281, s. 1).

²³ Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EY) N:o 961/2010 kumoamisesta 23.10.2012 annettu neuvoston asetus (EU) N:o 267/2012 (EUVL L 88, s. 1).

menpiteiden antamisen sille aiheuttamaan aineettomaan ja aineelliseen vahinkoon perustuvasta vahingonkorvausvaatimuksesta.

Unionin yleinen tuomioistuin, joka tukeutui unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytyksiin, tutki ensin sen toiminnan, josta neuvostoa arvosteltiin, lainvastaisuutta. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tältä osin ensiksi, että riidanalaisten tointen antamisesta seuraavat rajoittavat toimenpiteet rikkovat asetuksen N:o 961/2010 ja asetuksen N:o 267/2012 asian kannalta merkityksellisiä säännöksiä, joilla pyrittiin suojelemaan asianomaisten henkilöiden omia etuja rajoittamalla mainittujen, heihin laillisesti kohdistettavien rajoittavien toimenpiteiden soveltamisalaa, laajuutta tai ankaruutta. Tällaisia säännöksiä oli siten pidettävä oikeussääntöinä, joilla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille. Unionin yleinen tuomioistuin palautti mieliin toiseksi, että neuvoston velvollisuus näyttää toteen rajoittavien toimenpiteiden perusteltavuus määräytyy asianomaisten henkilöiden ja yhteisöjen perusoikeuksien ja erityisesti niiden tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittamisen perusteella, mikä merkitsee, että sillä ei ole harkintavaltaa tältä osin. Unionin yleinen tuomioistuin totesi kolmanneksi, että sääntö, jonka mukaan neuvoston on näytettävä toteen rajoittavien toimenpiteiden perusteltavuus, ei liity erityisen monitahoiseen tilanteeseen ja se on selvä ja täsmällinen siten, että se ei aiheuta soveltamis- tai tulkintaongelmia. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kaiken edellä esitetyn perusteella, että tavanomaisesti varovainen ja huolellinen viranomais olisi käsiteltävän asian olosuhteissa voinut ensimmäisen riidanalaisen toimen antamisajankohtana ymmärtää, että sen tehtävänä oli koota tietoja tai todisteita kantajaa koskevien rajoittavien toimenpiteiden perusteeksi, jotta se voisi, mikäli asia riitautetaan, näyttää toteen näiden toimenpiteiden perusteltavuuden esittämällä mainitut tiedot tai todisteet unionin tuomioistuimissa. Koska neuvosto ei toiminut tällä tavoin, se on syyllistynyt sellaisen oikeussäännön riittävän ilmeiseen rikkomiseen, jolla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille.

Kantajalle aiheutuneen vahingon osalta unionin yleinen tuomioistuin korosti, että silloin kun rajoittavat toimenpiteet koskevat yhteisöä sen vuoksi, että sen väitetään tukeneen ydinaseiden levittämistä, se yhdistetään julkisesti toimintaan, jota pidetään vakavana uhkana kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle, mistä on seurauksena, että sen suhteen herää halveksuntaa ja epäluottamusta, jotka siis loukkaavat sen mainetta, ja sille aiheutuu vakavampaa aineetonta vahinkoa kuin unionin toimielimen virallisesta kannanotosta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi siten, että kantajaa koskevien lainvastaisen rajoittavien toimenpiteiden hyväksyminen ja voimassa pitäminen olivat aiheuttaneet sille aineetonta vahinkoa, joka on erillinen aineellisesta vahingosta, joka johtui haitallisesta vaikutuksesta sen kaupallisiin suhteisiin ja että sillä oli siten katsottava olevan oikeus saada korvausta tästä vahingosta. Koska neuvoston kantajaa vastaan esittämä väite oli erityisen vakava ja koska sitä eivät tukeneet vähäisimmäkään asian kannalta merkitykselliset tiedot tai todisteet, unionin yleinen tuomioistuin arvioi aiheutuneen aineettoman vahingon suuruuden oikeuden ja kohtuuden mukaan ja katsoi, että 50 000 euroa on riittävä korvaus.

Julkinen terveydenhoito

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli 14.5.2014 antamassaan tuomiossa *Saksa v. komissio* (T-198/12, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:251) tilaisuus tehdä täsmennyksiä niihin periaatteisiin, jotka koskevat sen julkisen terveydenhoidon alalla unionin hallinnon toiminnan suhteen harjoittamaa valvontaa. Kanteen kohteena oli komission päätös, jolla hylättiin osittain Saksan liittotasavallan pyyntö saada poiketa direktiivissä 2009/48/EY²⁴ säädetyistä raja-arvoista tiettyjen leluihin sisältyvien kemikaalien osalta. Saksan liittotasavalta halusi säilyttää omassa lainsäädännössään lyijylle,

²⁴ Lelujen turvallisuudesta 18.6.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/48/EY (EUVL L 170, 30.6.2009, s. 1).

bariumille, arseenille, antimonille ja elohopealle vahvistetut raja-arvot, mutta komissio hylkäsi kyseisen pyynnön näistä aineista kolmen viimeksi mainitun osalta ja antoi kahden ensin mainitun osalta luvan kansallisten raja-arvojen ylläpitämiseen vain 21.7.2013 saakka.

Unionin yleinen tuomioistuin, joka ratkaisi pääasian presidenttinsä määräämien välitoimien²⁵ jälkeen, muistutti aivan aluksi, että jäsenvaltio voi vaatia aiempien kansallisten säännösten voimassapitämistä silloin kun se arvioi, että kansanterveyttä uhkaavat riskit on arvioitava toisin kuin unionin lainsäätaja on tehnyt euroopanlaajuisessa yhdenmukaistamistoimenpiteessään. Tässä tarkoituksessa pyynnön esittävän jäsenvaltion on osoitettava, että kansallisilla säännöksillä tai määräyksillä taataan korkeampi kansanterveyden suojelun taso kuin yhteisön yhdenmukaistamistoimenpiteellä ja että ne eivät mene pidemmälle kuin on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Unionin yleinen tuomioistuin vertaili tässä asiassa Saksan lainsäädännön mukaisia raja-arvoja ja direktiivissä 2009/48 säädetyt raja-arvoja, ja se totesi, että direktiivissä 2009/48 vahvistettiin siirtymän raja-arvot ja katsottiin, että terveysriski liittyy tietyn haitallisen aineen määrään, joka voi vapautua lelusta ja tämän jälkeen imeytyä lapseen. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lisäksi, että direktiivissä erilaiset siirtymän raja-arvot määritettiin leluraaka-ainetyyppien mukaan (eli kuiva, hauras, jauhomainen tai notkea, nestemäinen tai tahmea ja raaputettu raaka-aine), kun Saksan lainsäädännön mukaiset raja-arvot puolestaan ilmaistiin biokäytettävyydellä. Näissä raja-arvoissa määriteltiin tietyn kemikaalin hyväksyttävä enimmäismäärä, joka voi lelun käytön yhteydessä imeytyä ihmiskehoon ja joutua biologisiin prosesseihin, ja niitä sovellettiin kaikentyyppisiin leluihin kyseisen leluraaka-aineen koostumuksesta riippumatta.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että koska direktiivissä 2009/48 säädetyt siirtymän raja-arvot olivat suuremmat kuin saksalaisissa säännöksissä säädetyt siirtymän raja-arvot ainoastaan yhdessä tapauksessa eli silloin, kun kyse oli raaputetusta leluraaka-aineesta, komissiota ei voitu moittia siitä, että se oli hylännyt kansallisten säännösten, joissa ei tehdä mitään eroa leluraaka-aineiden koostumuksen mukaan, voimassa pitämistä koskevan pyynnön. Se päätteli tästä, että Saksan liittotasavalta ei ollut osoittanut, että kansallisilla säännöksillä olisi taattu arseenin, antimonin ja elohopean osalta korkeampi suojelun taso kuin direktiivillä. Unionin yleinen tuomioistuin sitä vastoin kumosi riidanalaisen päätöksen lyijyn osalta siltä osin kuin sillä oli rajoitettu kansallisten säännösten, joissa vahvistettiin tätä raskasmetallia koskevat raja-arvot, hyväksymistä siten, että se oli voimassa 21.7.2013 saakka. Se katsoi komission rikkoneen perusteluvollisuuttaan, koska riidanalainen päätös oli sisäisesti ristiriitainen, mikä oli omiaan haittaamaan kyseisen päätöksen taustalla olevien syiden ymmärtämistä.

Kemikaalituotteiden rekisteröiminen

Unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu asiassa, joka johti 2.10.2014 annettuun tuomioon *Spraylat v. ECHA* (T-177/12, Kok., EU:T:2014:849) kumoamisvaatimus Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) päätöksestä, jossa kantajalle määrättiin kemiallisen aineen rekisteröimisestä perittävänä maksuna hallinnollinen maksu, joka oli yli 17 kertaa suurempi kuin ensin mainittu maksu. Tämän maksun soveltaminen perustui toteamukseen siitä, että toisin kuin kantaja oli ilmoittanut, kantaja ei täyttänyt maksusta alennusta saamisen edellytyksiä, joista pienten yritysten osalta oli määrätty ECHA:n hallintoneuvoston päätöksellä MB/D/29/2010 niiden palvelujen luokituksesta, joista maksuja peritään. Kantaja vetosi erityisesti siihen, että suhteellisuusperiaatetta olisi loukattu.

²⁵ Määräys 15.5.2013, Saksa v. komissio (T-198/12 R, Kok., EU:T:2013:245), jossa komissio veloitettiin sallimaan viiden Saksan lainsäädännön mukaisen raja-arvon voimassa pitäminen siihen saakka, kunnes unionin yleinen tuomioistuin antaa ratkaisun pääasiassa.

Unionin yleinen tuomioistuin huomautti, että tämän periaatteen loukkaamiseen vedotessaan kantaja esitti itse asiassa päätöstä MB/D/29/2010 koskevan lainvastaisuusväitteen, ja se totesi, että asetuksen (EY) N:o 340/2008²⁶ johdanto-osan 11 perustelukappaleessa täsmennettiin seuraavaa: ”Väärin tietojen antaminen olisi pyrittävä estämään [ECHA:n] perimällä hallinnollisella maksulla ja tarvittaessa jäsenvaltioiden määräämällä vaikutukseltaan varoittavalla sakolla.” Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tästä perustelukappaleesta ilmenee, että hallinnollisen maksun asettamisella pyritään osaltaan estämään se, että yritykset antavat väärää tietoa ja ettei hallinnollista maksua voida puolestaan rinnastaa sakkoon. Koska tässä asiassa sovelletun maksun määrä oli huomattavasti korkeampi kuin taloudellinen hyöty, jonka kantaja olisi voinut saada väärän ilmoituksensa perusteella, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei lainsäädännön tavoitteilla voida oikeuttaa kantajalle maksusta koituvia epäedullisia taloudellisia seurauksia. Tästä johtui, että päätöksellä MB/D/29/2010, sellaisena kuin sitä sovellettiin kantajaan, ylitettiin selvästi se, mikä on tarpeen sovellettavalla lainsäädännöllä tavoitellun hallinnollisen maksun päämäärän saavuttamiseksi, että päätöstä MB/D/29/2010 ei voitu soveltaa ja että kantajan vaatimukset oli siten hyväksyttävä ja riidanalainen päätös oli tällä perusteella kumottava.

Oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin

Unionin yleinen tuomioistuin lausui 7.10.2014 antamassaan tuomiossa *Schenker v. komissio* (T-534/11, Kok., EU:T:2014:854) tulkinnasta, joka on annettava ylivoimaisen yleisen edun käsitteelle, jolla voidaan asetuksen (EY) N:o 1049/2001²⁷ 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla perustella tietojen antamista asiakirjoista kilpailun alalla, ja edellytyksistä, joiden täyttyessä hakemukseen saada tutustua asiakirjoihin vastaamiselle asetettua määräaikaa voidaan pidentää. Kantaja vaati kyseisessä asiassa, että komissio päätös, jolla siltä evättiin oikeus tutustua lentorahtipalvelualan kartellia koskevan lopullisen päätöksen hallinnolliseen asiakirja-aineistoon ja tämän päätöksen lyhentämättömään versioon sekä versioon, joka ei sisältänyt luottamuksellisia tietoja, oli kumottava.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti tältä osin, että yleisön on voitava saada tietää komission toimista kilpailun alalla ja että näin ollen oli olemassa ylivoimainen yleinen etu, joka koski sitä, että yleisö voi saada tietoonsa tiettyjä olennaisia seikkoja komission toimista kilpailun alalla. Tämä yleisen edun olemassaolo ei kuitenkaan velvoita komissiota myöntämään asetuksen N:o 1049/2001 perusteella yleistä oikeutta tutustua kaikkiin SEUT 101 artiklan soveltamismenettelyn puitteissa koottuihin tietoihin. Tällainen yleinen oikeus olisi nimittäin omiaan vaarantamaan tasapainon, jonka unionin lainsäätäjä on halunnut taata kyseisten yritysten velvollisuuden, joka koskee mahdollisesti arkaluonteisten kaupallisten tietojen toimittamista komissiolle, ja sen vahvistettua suojaa koskevan takeen välillä, joka liittyy salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuksien suojan nojalla komissiolle näin toimitettuihin tietoihin. Yleinen etu saada tietoa komission toiminnasta kilpailun alalla ei siten sellaisenaan edellytä tutkinta-asiakirjojen eikä päätöksen lyhentämättömän version sisältämien tietojen ilmaisemista, siltä osin kuin nämä asiakirjat eivät ole välttämättömiä komission toimintaan liittyvien olennaisten seikkojen, kuten menettelyn lopputuloksen ja sen toimia ohjanneiden perusteiden ymmärtämiseksi. Komissio voi nimittäin taata tämän lopputuloksen ja näiden perusteiden riittävän ymmärtämisen muun muassa sen avulla, että kyseessä olevasta päätöksestä julkaistaan versio, joka ei sisällä luottamuksellisia tietoja.

²⁶ Kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH) annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1907/2006 perustuvista Euroopan kemikaalivirastolle suoritettavista maksuista 16.4.2008 annettu komission asetusta (EY) N:o 340/2008 (EUVL L 107, s. 6).

²⁷ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tämän ylivoimaisen yleisen edun vuoksi tarvittavien tietojen yksilöimiseksi on katsottava, että asetuksen N:o 1/2003 30 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan komission on julkaistava saman asetuksen 7 artiklan nojalla tekemänsä päätökset ja mainittava osapuolten nimet ja päätöksen pääasiallinen sisältö, mukaan lukien määrätyt seuraamukset, ottaen huomioon yritysten oikeudet sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta. Näin ollen ylivoimaista yleistä etua ei voida noudattaa pelkästään julkaisemalla lehdistötiedote, jossa ilmoitetaan kyseessä olevan päätöksen tekemisestä, sikäli kuin tällaisessa tiedotteessa ei toisteta asetuksen N:o 1/2003 7 artiklan nojalla tehtyjen päätösten olennaisia osia. Tämä ylivoimainen yleinen etu edellyttää sitä, että näistä päätöksistä julkaistaan versio, joka ei sisällä luottamuksellisia tietoja. Nämä seikat huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin arvioi, että komissio oli kyseisessä asiassa velvollinen toimittamaan kantajalle tämän hakemuksesta riidanalaisen päätöksen versio, joka ei sisällä luottamuksellisia tietoja, mikä merkitsee asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua oikeutta tutustua tämän päätöksen osiin.

Komission on pyrittävä laatimaan tällainen versio mahdollisimman lyhyessä ajassa ja joka tapauksessa kohtuullisessa ajassa, ja tämä aika on määritettävä kunkin tapauksen erityisolosuhteiden perusteella, erityisesti kyseessä olevien yritysten esittämien luottamuksellista käsittelyä koskevien pyyntöjen määrän ja niiden teknisen ja oikeudellisen monitahoisuuden perusteella. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kyseisessä asiassa, että mikään ei estänyt komissiota toimittamasta kantajalle riidanalaisen päätöksen versiota, joka ei sisällä luottamuksellisia tietoja, sellaista osaa, joka ei ollut yhdenkään luottamuksellista käsittelyä koskevan pyynnön kohteena. Komission oli siten toimitettava kantajalle tällainen riidanalaisen päätöksen versio, joka ei sisällä luottamuksellisia tietoja, odottamatta sitä, että kaikki kyseessä olevien yritysten esittämät luottamuksellista käsittelyä koskevat pyynnot olisi ratkaistu lopullisesti.

II. Vahingonkorvausasiat

Asiassa, joka johti 18.9.2014 annettuun tuomioon *Holcim (Romania) v. komissio* (T-317/12, Kok., muutoksenhaku vireillä, EU:T:2014:782) unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin vaatimus saada korvaus kantajalle siitä syystä, ettei komissio antanut sille tietoja siltä väitetysti varastetuista kasvihuonekaasujen päästöoikeuksista eikä kieltänyt kaikkia liiketoimia kyseisillä päästöoikeuksilla, väitetysti aiheutuneesta vahingosta. Kantaja vaati unionin saattamista korvausvastuuseen ensisijaisesti tuottamuksellisen vastuun perusteella ja toissijaisesti ankaran vastuun perusteella.

Vaatumuksen tutkittavaksi ottamisen osalta unionin yleinen tuomioistuin palautti mieliin, että unionin tuomioistuimen antaman tuomion *Roquette frères v. komissio*²⁸ mukaan SEUT 268 artiklan ja SEUT 340 artiklan toisen kohdan mukaisen vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi voidaan joissakin tapauksissa asettaa se, että kansallisilta viranomaisilta saatavan korvauksen saamiseksi käytettävissä olevat kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty loppuun, edellyttäen, että näillä kansallisilla oikeussuojakeinoilla varmistetaan tehokkaasti asianomaisten yksityisten suoja ja että ne voivat johtaa korvukseen väitetystä vahingosta. "Voida"-verbin käyttäminen tässä periaatteellisessa lausumassa merkitsee sitä, että sen, että "kansallisilta viranomaisilta saatavan korvauksen saamiseksi käytettävissä olevia kansallisia oikeussuojakeinoja" ei ole käytetty loppuun, ei tarvitse johtaa systemaattisesti siihen, että unionin tuomioistuimet toteavat, että asia jätetään tutkimatta. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan on olemassa vain yksi tilanne, jossa se, että kansallisessa tuomioistuimessa vireille saatetusta korvauskanteesta ei ole annettu lopullista

²⁸ Tuomio 30.5.1989, *Roquette frères v. komissio* (20/88, Kok., EU:C:1989:221).

ratkaisua, merkitsee välttämättä, että unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi saatettu korvauskanne jätetään tutkimatta. Kyse on tilanteesta, jossa tämä seikka estää unionin tuomioistuimia yksilöimästä sen vahingon laatua ja määrää, johon kanteessa on vedottu. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kyseisessä asiassa tilanne ei ollut tämä, joten se ei jättänyt kannetta tutkimatta.

Arvioidessaan sitä, oliko kanne perusteltu, unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että kun henkilö on saattanut vireille kaksi kannetta, joilla vaaditaan korvausta samasta vahingosta ja joista toinen on nostettu kansallisessa tuomioistuimessa kansallista viranomaista vastaan ja toinen unionin tuomioistuimissa unionin toimielintä tai virastoa vastaan, on olemassa vaara siitä, että henkilö saa riittämättömän tai kohtuuttoman vähäisen korvauksen sen vuoksi, että nämä kaksi tuomioistuinta arvioivat asiaa eri tavoin. Unionin tuomioistuinten on ennen vahinkoa koskevan asian ratkaisemista odotettava sitä, että kansallinen tuomioistuin ratkaisee asian lopullisella tuomiolla. Sitä vastoin ne voivat jopa ennen kansallisen tuomioistuimen tuomiota ratkaista sen, onko arvosteltu toiminta sellaista, että unionin sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu voi syntyä.

III. Muutoksenhaku

Unionin yleisen tuomioistuimen muutoksenhakujaoston vuonna 2014 antamien päätösten joukosta kolme tuomiota ansaitsee erityistä huomiota.

Ensinnäkin 21.5.2014 antamassaan tuomiossa *Mocová v. komissio* (T-347/12 P, Kok. (otteina), EU:T:2014:268) unionin yleinen tuomioistuin vahvisti unionin virkamiestuomioistuimen lähestymistavan, jonka mukaan oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn kehittyvä luonne huomioon ottaen valituksen hylkäämisestä annettuun päätökseen sisältyvät perustelut on otettava huomioon henkilölle vastaisen alkuperäisen toimen laillisuutta tutkittaessa; näiden perustelujen oletetaan olevan yhtäpitävät mainitun toimen kanssa. Tämä on johdettavissa oikeuskäytännöstä, joka koskee sen määrittämistä, onko valitukseen annettu vastaus kannekelpoinen toimi, ja josta ilmenee, että nimittävä viranomainen tai sopimusten tekemiseen oikeutettu viranomainen voi valituksen hylkäämisestä antamassaan päätöksessä täydentää taikka muuttaa päätöstään.

Toiseksi 21.5.2014 antamassaan tuomiossa *komissio v. Macchia* (T-368/12 P, Kok. H., EU:T:2014:266) unionin yleinen tuomioistuin teki täsmennyksiä toimielimelle kuuluvaan velvollisuuteen tilanteessa, jossa väliaikaisen toimihenkilön määräaikaista sopimusta ei uusita. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tässä asiassa, että virkamiestuomioistuin oli yhtäältä tulkinnut virheellisesti hallinnolle kuuluvaa huolenpitovelvollisuutta ja toisaalta soveltanut väärin 8.3.2012 annettua tuomiota *Huet* (C-251/11, Kok., EU:C:2012:133). Unionin yleinen tuomioistuin totesi huolenpitovelvollisuuden osalta, että tulkitessaan tätä velvollisuutta liian laajasti niin, että sillä asetettaisiin hallinnolle velvollisuus tutkia etukäteen mahdollisuutta jatkaa asianomaisen väliaikaisen toimihenkilön sopimusta, ja asettaessaan siten hallinnolle velvollisuuden, josta ei säädetä Euroopan unionin muuhun henkilöstöön kuuluviin henkilöihin sovellettavassa järjestelmässä virkamiestuomioistuin ei ollut noudattanut sen toimivaltansa rajoja, johon kuuluu sen tutkiminen, oliko asianomainen viranomainen pysyttäytynyt kohtuullisissa rajoissa ja oliko se käyttänyt harkintavaltaansa ilmeisen virheellisesti. Edellä mainitun tuomion *Huet* (EU:C:2012:133) osalta unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, ettei tässä tuomiossa ollut todettu, että sopimuserusteisessa työsuhteessa olevalla henkilöstöllä olisi oikeus eräänlaiseen työsuhteen jatkuvuuteen, vaan siinä oli vain palautettu mieliin se, että 18.3.1999 tehdyn määräaikaista työskentelyä koskevan ”puitesopimuksen” tavoitteena on estää määräaikaisten sopimusten väärinkäyttö.

Kolmanneksi 16.10.2014 antamassaan tuomiossa *Schönberger v. tilintarkastustuomioistuin* (T-26/14 P, Kok. H., EU:T:2014:887) unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että hylätessään kanneperusteen asiaan

vaikuttavan säännöksen sellaisen tulkinnan perusteella, joka ei vastannut hallinnon riidanalaisista päätöistä perustellessaan käyttämää tulkintaa, virkamiestuomioistuin paitsi korvasi perustelut omilla perusteluillaan myös perusti tämän hylkäämisen sellaisille tosiseikoille ja oikeudellisille seikoille, joista ei ollut lausuttu oikeudenkäynnissä, joten se oli loukannut kontradiktorista periaatetta.

IV. Välitoimihakemukset

Unionin yleiselle tuomioistuimelle tehtiin vuonna 2014 45 välitoimihakemusta, mikä on merkittävästi enemmän kuin vuonna 2013 (31). Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisi tänä vuonna 48 asiaa²⁹, kun vuonna 2013 ratkaistiin 27 asiaa. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hyväksyi neljä hakemusta määräyksellä 13.2.2014, *Luxembourg Pamol (Cyprus) ja Luxembourg Industries v. komissio* (T-578/13 R, EU:T:2014:103), määräyksellä 13.6.2014, *SACE ja Sace BT v. komissio* (T-305/13 R, EU:T:2014:595), määräyksellä 25.7.2014, *Deza v. ECHA* (T-189/14 R, EU:T:2014:686) ja määräyksellä 4.12.2014, *Vanbreda Risk & Benefits v. komissio* (T-199/14 R, Kok. (otteina), EU:T:2014:1024).

Edellä mainituissa määräyksissä *Luxembourg Pamol (Cyprus) ja Luxembourg Industries v. komissio* (EU:T:2014:103) ja *Deza v. ECHA* (EU:T:2014:686), joissa kyse oli siihen liittyvästä problematiikasta, että komissio ja ECHA suunnittelivat väitetyistä luottamuksellisten tietojen antamista, noudateltiin pitkälti vastaavien vuosina 2012 ja 2013 annettujen määräysten³⁰ mallia. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hyväksyi aivan aluksi, että *fumus boni juris* -edellytys oli täyttynyt, sillä luottamuksellisuuden arviointi, joka koski merkittävää määrää kemiallisia (asia T-189/14 R), fysikaalis-kemiallisia, biologisia ja farmaseuttisia (asia T-578/13 R) tietoja, nosti esiin monimutkaisia ja uusia tieteellisiä kysymyksiä, joita ei ensi arviolta voitu pitää sellaisina, joilla ei ilmiselvästi olisi merkitystä, vaan joiden ratkaiseminen vaati syvällistä tutkimista pääasiallisesti koskevan menettelyn yhteydessä.

Kiireellisyysedellytyksen osalta unionin yleisen tuomioistuimen presidentti tunnusti väitettyjen vahinkojen vakavuuden ja korosti, että välitoimimenettelyn yhteydessä oli tehtävä olettamus riidanalaisien tietojen luottamuksellisuudesta. Nämä hakijoiden tuotannolliseen ja kaupalliseen toimintaan liittyvät tiedot muodostivat aineettoman omaisuuden, jota voitiin käyttää kilpailussa ja joiden arvo alenisi merkittävästi, jos ne eivät olisi enää salaisia. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi näiden vahinkojen korjaamattomuuden osalta, että riidanalaisien tietojen internetissä julkaisemisesta aiheutuvaa vahinkoa ei voitu arvioida lukuina, koska internet on rajattoman ihmisjoukon käytettävissä ympäri maailman. Kun kyse oli vahingosta, joka aiheutuisi riidanalaisien tietojen antamisesta kolmannelle osapuolelle, joka oli esittänyt tätä koskevan hakemuksen asetuksen N:o 1049/2001 nojalla, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti arvioi, että hakijat olisi asetettu haavoittuvaan asemaan, joka olisi ollut ainakin yhtä uhkaava kuin se, joka internetissä julkaisemisesta aiheutuisi. Tämä kolmas osapuoli olisi nimittäin saanut tiedot haltuunsa välittömästi

²⁹ Unionin yleisen tuomioistuimen presidentin sijaisena työjärjestyksen 106 artiklan mukaisesti toimiva välitoimista päättävä tuomari teki seuraavat kaksi päätöstä: määräys 4.2.2014, *Serco Belgium ym. v. komissio* (T-644/13 R, EU:T:2014:57) ja määräys 27.10.2014, *Diktyo Amyntikon Viomichanion Net v. komissio* (T-703/14 R, EU:T:2014:914).

³⁰ Kyse on määräyksestä 16.11.2012, *Evonik Degussa v. komissio* (T-341/12 R, EU:T:2012:604) ja määräyksestä *Akzo Nobel ym. v. komissio* (T-345/12 R EU:T:2012:605) sekä määräyksestä 29.11.2012, *Alstom v. komissio* (T-164/12 R, EU:T:2012:637), joihin ei ole haettu muutosta (ks. vuoden 2012 toimintakertomus, s. 161 ja 162), ja määräyksestä 11.3.2013, *Pilkington Group v. komissio* (T-462/12 R, Kok., EU:T:2013:119), joka vahvistettiin muutoksenhaun johdosta, sekä määräyksestä 25.4.2013, *AbbVie v. EMA* (T-44/13 R, EU:T:2013:221) ja määräyksestä *InterMune UK ym. v. EMA* (T-73/13 R, EU:T:2013:222) (ks. vuoden 2013 toimintakertomus, s. 148 ja 149). Unionin tuomioistuin on muutoksenhaun johdosta kumonnut viimeksi mainitut määräykset. Sen jälkeen kun asiat oli palautettu unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, kantajat luopuivat välitoimihakemuksistaan, mikä johti asian T-44/13 R poistamiseen tuomioistuimen rekisteristä 8.4.2014 ja asian T-73/13 R poistamiseen rekisteristä 21.5.2014.

ja voinut käyttää niitä heti hyväkseen missä tahansa sen näkökulmasta hyödyllisessä – etenkin kilpailuun liittyvässä – tarkoituksessa ja heikentää siten hakijoiden asemaa kilpailussa. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentin mukaan tämän vahingon suuruutta ei ollut mahdollista määrittellä, sillä hakijoilla oli odotettavissaan se, että määrittämätön ja teoriassa rajaton määrä tosiasiallisia tai potentiaalisia kilpailijoita koko maailmassa voisivat hankkia riidanalaiset tiedot itselleen ja käyttää niitä monin eri tavoin lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti korosti intressivertailun osalta, että tuomio, jolla riidanalaisen tietojen luottamuksellisuuden epäävä päätös kumottaisiin, olisi illusorinen ja vailla tehokasta vaikutusta, jos välitoimihakemukset hylättäisiin, koska hylkääminen johtaisi siihen, että kyseiset tiedot voitaisiin antaa välittömästi; hylkääminen vaikuttaisi siten de facto pääasiassa annettavaan tulevaan ratkaisuun.

Asiassa, joka johti edellä mainittuun määräykseen *SACE ja Sace BT v. komissio*, (EU:T:2014:595), oli kyse päätöksestä, jolla komissio oli luokitellut yhtäältä lainvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi pääomanlisäykset, jotka italialainen julkinen vakuutusyhtiö Servizi assicurativi del commercio estero SpA (SACE SpA) oli tehnyt tytäryhtiönsä Sace BT SpA:han, jonka emoyhtiö oli perustanut erilliseksi yksiköksi tarkoituksenaan tiettyjen riskien hallinnoinnin eriyttäminen, ja määrännyt toisaalta Italian viranomaiset perimään maksetut tuet 78 miljonaan euroon asti takaisin Sace BT:ltä.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti katsoi 13.6.2014 antamassaan määräyksessä *fumus boni juris* -edellytyksen täyttyneen, koska hakijat olivat osoittaneet, että kanneperuste, johon pääasiassa vedotaan ja jonka mukaan SEUT 107 artiklaa olisi rikottu, koska komissio oli katsonut virheellisesti Italian valtion olleen vastuussa riidanalaisista toimenpiteistä, herätti riidanalaisen päätöksen laillisuuden osalta erittäin vakavia epäilyjä, joita ei välitoimimenettelyn yhteydessä voitu hälventää toisen osapuolen huomautuksilla. Komissio ei erityisesti kiistänyt hakijoiden perusteluja, joiden mukaan komissio olisi ollut tietämätön SACE:n kaupallisesta ja strategisesta itsenäisyydestä, eikä se lausunut välitoimimenettelyssä *fumus boni juris* -edellytyksestä. Kun määräämisperiaate, joka merkitsee sitä, että asianosaiset voivat määrätä vapaasti oikeudenkäynnin kohteesta, otetaan huomioon, välitoimista päättävä tuomari ei voinut olla ottamatta huomioon tätä komission menettelyä prosessissa.

Kiireellisyysedellytyksen osalta hakijat olivat onnistuneet osoittamaan, että Sace BT:lle olisi aiheutunut vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, jos haetusta täytäntöönpanon lykkäyksestä ei olisi määrätty. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti korosti, että yhtäältä komissio oli myöntänyt itse, että väitettyjen valtiontukien takaisin perimisen määrävän päätöksen täytäntöönpano kokonaisuudessaan – jos se olisi johtanut Sace BT:n asettamiseen selvitystilaan ennen pääasiaa koskevan tuomion antamista – olisi aiheuttanut sille vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa ja että näiden tukien koko määrän takaisinmaksaminen olisi toisaalta johtanut siihen, että Sace BT ei olisi enää täyttänyt Italian vakuutusjärjestelmässä asetettuja vaatimuksia, ja vakuutusyhtiönä se olisi pitänyt asettaa selvitystilaan.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti palautti intressivertailun yhteydessä mieliin, että kun kyse on velvollisuudesta maksaa takaisin lainvastaisesti maksetut ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todetut tuet, komission intressille on tavallisesti annettava etusija suhteessa tuensaajan intressiin, mutta että poikkeuksellisissa olosuhteissa voidaan määrätä välitoimista tuensaajan eduksi. Koska hakijat olivat näyttäneet kyseisessä asiassa toteen sekä kiireellisuuden että *fumus boni juris* -edellytyksen täyttymisen, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi niillä olevan oikeutettu intressi saada pyydetty täytäntöönpanon lykkäys. Kirjallinen menettely pääasiassa oli lisäksi päättynyt jo useita kuukausia aiemmin, minkä vuoksi unionin yleisen tuomioistuimen presidentti

päätteli, että unionin yleinen tuomioistuin antaisi tuomionsa lähitulevaisuudessa, ja katsoi, että tässä asiassa kyse oli poikkeuksellisesta menettelyllisestä seikasta, jonka se saattoi ottaa huomioon intressivertailun yhteydessä. Kun huomioon otettiin kuitenkin yhtäältä unionin intressi siihen, että valtiontuet todella peritään takaisin, ja toisaalta hakijoiden väite, jonka mukaan Sace BT tarvitsi vain hyvin pienen määrän nettovaroja kestävyytensä varmistamiseksi, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti määräsi vain osittaisesta täytäntöönpanon lykkäyksestä.

Edellä mainitussa määräyksessä *Vanbreda Risk & Benefits v. komissio* (EU:T:2014:1024) oli kyse kiinteistöjen vakuutusturvaa koskeneesta tarjouspyynnöstä, jonka komissio oli julkaissut elokuussa 2013 omissa nimissään ja useiden unionin toimielinten ja virastojen nimissä. Tarjouspyynnöllä oli tarkoitus oli korvata tuolloin voimassa ollut sopimus, joka oli tehty sellaisen yhteenliittymän kanssa, jonka meklarina oli toiminut hakija Vanbreda Risk & Benefits. Komissio ilmoitti hakijalle 30.1.2014, ettei sen tarjousta ollut hyväksytty, koska sen tarjoama hinta ei ollut alin, ja että sopimus oli tehty meklari Marsh SA:n kanssa. Hakija nosti yhtäältä kanteen, jossa vaadittiin tämän päätöksen kumoamista ja miljoonan euron vahingonkorvausta, ja esitti toisaalta välitoimihakemuksen, jossa unionin yleisen tuomioistuimen presidenttiä kehoitettiin lykkäämään riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanoa. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hyväksyi tämän hakemuksen 1.12.2014 antamallaan määräyksellä.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti päätteli, että oli olemassa erityisen painava *fumus boni juris*. Yksi tarjouspyynnön olennaisista ehdoista oli nimittäin ollut yhteisen tarjouksen esittävän tarjoajan antama takuu kaikkien tarjoajakumppaneiden sitoutumisesta yhteisvastuuseen tarjouksen toteuttamisesta. Marshin alkuperäinen tarjous ei kuitenkaan täyttänyt tätä ehtoa, koska kyseisen meklarin valtuuttaneet vakuutusyhtiöt olivat sitoutuneet ainoastaan osaan sopimusta, jonka ne aikoivat panna kukin itsenäisesti täytäntöön. Se seikka, että kaikki asianomaiset yhtiöt olivat hyväksyneet yhteisvastuuta koskevan lausekkeen myöhemmin sopimuksen allekirjoittamisen ajankohtana, johtui tarjouksen ensi näkemältä lainvastaisesta muuttamisesta, joka tapahtui tarjousten jättämisen jälkeen komission ja Marshin kahdenvälisen yhteydenpidon ansiosta. Lisäksi sen jälkeen, kun yksi Marshin tarjoukseen osallistuneista vakuutusenantajista jättäytyi siitä pois, komissio antoi Marshille luvan tarjouskilpailun ratkaisemisen jälkeen ottaa sopimuksen allekirjoittajien joukkoon mukaan kaksi uutta vakuutusyhtiötä, joiden taloudellisia ja rahoitusta koskevia voimavaroja tai teknisiä voimavaroja ei ollut arvioitu ennen tarjouskilpailun ratkaisemista ja muiden tarjoajien tarjousten hylkäämistä. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentin mukaan tästä aiheutui ensi näkemältä vakavia epäilyjä siitä, oliko julkisten hankintojen tekomenettelyssä noudatettu lakia.

Myönnettyään ensin väitetyn rahoitusta koskevan vahingon vakavuuden unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi kiireellisyysedellytyksen osalta, ettei hakija ollut onnistunut näyttämään toteen tämän vahingon korjaamattomuutta, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan rahoitusta koskevaa vahinkoa ei voida yleensä pitää korjaamattomana, koska se voidaan pääsääntöisesti kompensoida taloudellisesti myöhemmin. Kun kyse on erityisesti julkisia hankintoja koskevista oikeudenkäyntiasioista, hävinneen tarjoajan on äärimmäisen vaikeaa osoittaa korjaamattoman vahingon vaaraa, mikä johtuu näiden erityisten oikeudenkäyntiasioiden järjestelmään liittyvistä syistä. Tällainen lopputulos olisi yhteensovittamaton niiden pakottavien vaatimusten kanssa, jotka johtuvat tehokkaasta väliaikaisesta oikeussuojasta, joka on taattava julkisten hankintojen alalla. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti katsoi siten, että oli syytä ottaa käyttöön uusi näiden oikeudenkäyntiasioiden erityisluonteeseen mukautettu lähestymistapa. Kun hävinnyt tarjoaja pystyy osoittamaan, että on olemassa erityisen painava *fumus boni juris*, sitä ei voida vaatia näyttämään toteen, että sen välitoimihakemuksen hylkääminen uhkaa aiheuttaa sille korjaamatonta vahinkoa, sillä tällöin tehokasta oikeussuojaa, johon tarjoaja on oikeutettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan perusteella, heikennettäisiin kohtuuttomasti ja perusteettomasti. Tällainen *fumus boni juris* on olemassa, kun hylätty tarjoaja osoittaa, että on olemassa riittävän

ilmeinen ja vakava lainvastaisuus, jonka vaikutusten ilmeneminen tai jatkuminen on estettävä mahdollisimman nopeasti, jollei intressivertailu viime kädessä ole esteenä tälle. Tällaisissa poikkeuksellisissa olosuhteissa pelkkä näyttö riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämättä jättämisestä aiheutuvan vahingon vakavuudesta riittää täyttämään kiireellisyysedellytyksen, kun otetaan huomioon, että on tarpeen estää tämäntyyppisen lainvastaisuuden vaikutukset. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi tässä asiassa, että on ensi näkemältä tapahtunut sopimuskentekomenettelyn osia koskevia vakavia rikkomisia, jotka tekevät hyväksytystä tarjouksesta sääntöjenvastaisen ja että komission toteuttamia menettelyjä on pidettävä sellaisina riittävän ilmeisinä ja vakavina unionin oikeuteen kohdistuvina lainvastaisuuksina, että on tarpeen estää niiden vaikutusten ilmeneminen vastaisuudessa.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti katsoi intressivertailun osalta, että intressivertailu kallistui hakijan puolelle ja että hakijan intressi säilyttää oikeutensa tehokkaihin oikeussuojakeinoin ja sekä unionin taloudellisten etujen suojaaminen ja tarve tehdä tyhjäksi todetun lainvastaisuuden vaikutukset voittaa komission intressin pitää riidanalainen päätös voimassa. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi komission väitteen siitä, että jos riidanalaisen päätöksen soveltaminen keskeytetään, unionin taloudellisille eduille aiheutuu katastrofaalisia seurauksia. Siltä osin kuin kyse oli asianomaisia kiinteistöjä koskevasta vakuutusturvan puutteesta aiheutuvista uhista, oli käynyt ilmi, että olemassa oli useita ratkaisuja, joilla voitiin taata se, että nämä kiinteistöt voitiin vakuuttaa nykyisin voimassa olevalla sopimuksella.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti katsoi, että kyseisen asian olosuhteet edellyttivät siten riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä. Tämä lähestymistavan muutos ja oikeusvarmuuden periaate huomioon ottaen lykkäys määrättiin tulemaan voimaan vasta, kun määräaika sitä koskevan valituksen tekemiselle oli päättynyt.³¹

³¹ Muut julkisten hankintojen alalla esitetyt välimiöhakemukset hylättiin *fumus boni juris*in puuttumisen vuoksi ilman, että kiireellisyysvaatimusta olisi tutkittu (määräys 4.2.2014, *Serco Belgium* ym. v. komissio (T-644/13 R, EU:T:2014:57), määräys 5.12.2014, *AF Steelcase v. SMHV* (T-652/14 R, EU:T:2014:1026), ja määräys 8.12.2014, *STC v. komissio* (T-355/14 R, EU:T:2014:1046).

B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 31.12.2014)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaostojen puheenjohtajat G. Berardis, M. Van der Woude, A. Dittrich ja S. Papasavvas; unionin yleisen tuomioistuimen varapresidentti H. Kanninen; unionin yleisen tuomioistuimen presidentti M. Jaeger; jaostojen puheenjohtajat M. E. Martins Ribeiro, M. Prek, S. Frimodt Nielsen ja D. Gratsias.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit E. Buttigieg, A. Popescu, I. Labucka, I. Wyszniowska-Białecka, F. Dehousse, N. J. Forwood, O. Czúcz, I. Pelikánová, J. Schwarcz ja M. Kancheva.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit L. Madise, I. Ulloa Rubio, V. Kreuschitz, V. Tomljenović, C. Wetter, E. Bieliūnas, A. M. Collins ja S. Gervasoni; kirjaaja E. Coulon.

1. Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Marc Jaeger

syntynyt 1954, oikeustieteen loppututkinto Strasbourgin Robert Schuman -yliopistosta, opintoja Collège d'Europessa, Luxemburgin asianajajayhteisön jäsen (1981), oikeusministeriön virkamies yleisen syyttäjän virastossa (1983), Tribunal d'arrondissement de Luxembourgin tuomari (1984), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1986–1996), Institut Universitaire International de Luxembourgin (IUIL) presidentti, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 11.7.1996– ja presidentti 17.9.2007–.

Heikki Kanninen

syntynyt 1952, tutkinnot Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta, Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittelijä, hallinnon oikeusturvakomitean pääsihteeri, korkeimman hallinto-oikeuden hallinnollinen sihteeri, hallintolainkäyttökomitean pääsihteeri ja oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos, EFTAn tuomioistuimen apulaiskansliapäällikkö, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja, korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (1998–2005), turvapaikkalautakunnan jäsen, tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean varapuheenjohtaja, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–6.10.2009, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–, unionin yleisen tuomioistuimen varapresidentti 17.9.2013–.

Nicholas James Forwood

syntynyt 1948, B.A.- (1969) ja M.A.-tutkinnot (1973) Cambridgen yliopiston teknillisestä ja oikeustieteellisestä tiedekunnasta, Englannin asianajajayhteisön jäsen (1970), asianajaja Lontoossa (1971–1999) ja Brysselissä (1979–1999), Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1981), Queen's counsel (1987), Middle Templen bencheri (1998), Englannin ja Walesin asianajajayhteisöjen edustaja Euroopan asianajajaliittojen neuvostossa (CCBE) ja sen yhteisöjen tuomioistuinta koskevia asioita käsittelevän pysyvän valtuuskunnan puheenjohtaja (1995–1999), European Maritime Law Organization- ja World Trade Law Association -järjestöjen hallituksen jäsen (1993–2002), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 15.12.1999–.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

syntynyt 1956, opintoja Lissabonissa sekä Brysselissä ja Strasbourgissa, asianajaja Portugalissa ja Brysselissä, Université libre de Bruxellesin eurooppaopintojen laitoksen vapaa tutkija, yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeidan lakimiesavustaja (1986–2000) ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin Bo Vesterdorfin lakimiesavustaja (2000–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 31.3.2003–.

Franklin Dehousse

syntynyt 1959; oikeustieteen kandidaatti (Liègen yliopisto, 1981); tutkija (tieteellisen tutkimuksen kansallinen säätiö, 1985–1989); edustajainhuoneen oikeudellinen neuvonantaja (1981–1990); oikeustieteen tohtori (Strasbourg'n yliopisto, 1990); professori (Liègen ja Strasbourg'n yliopistot, College of Europe, Institut royal supérieur de Défense, Bordeaux'n Montesquieu -yliopisto; collègue Michel Servet des universités de Paris; Notre-Dame de la Paix -tiedekunnat, Namur); ulkoasiainministerin erityisedustaja (1995–1999); Institut royal des relations internationalesin Eurooppa-opintojen johtaja (1998–2003); Conseil d'Etat'n apulaisjäsen (2001–2003); Euroopan komission konsultti (1990–2003); Observatoire Internetin jäsen (2001–2003); yhteisöjen unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–.

Ottó Czúcz

syntynyt 1946; oikeustieteen tohtori, Szegedin yliopisto (1971); työministeriön virkamies (1971–1974); yliopiston lehtori ja professori (1974–1989), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (1989–1990), Szegedin yliopiston vararehtori (1992–1997); asianajaja; kansallisen eläketurvallaitoksen hallintoneuvoston jäsen; eurooppalaisen sosiaaliturvainstituutin varapuheenjohtaja (1998–2002); kansainvälisen sosiaaliturvayhdistyksen tieteellisen neuvoston jäsen; perustuslakituomioistuimen jäsen (1998–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Irena Wiszniewska-Białecka

syntynyt 1947; oikeustieteellinen tutkinto, Varsovan yliopisto (1965–1969); Puolan tiedeakatemian oikeustieteellisen instituutin tutkija (assistentti, dosentti, professori) (1969–2004); Max Planck -instituutin tutkija Münchenissä kansainvälisen patenttioikeuden, tekijänoikeuksien ja kilpailuoikeuden alalla (1985–1986); asianajaja (1992–2000); korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (2001–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Irena Pelikánová

syntynyt 1949; oikeustieteen tohtori, talousoikeuden assistentti (ennen vuotta 1989), sitten filosofian tohtori, kauppaoikeuden professori (vuodesta 1993) Prahan Kaarlen yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa; arvopaperikomission johtokunnan jäsen (1999–2002); asianajaja; Tšekin hallituksen lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Ingrida Labucka

syntynyt 1963, oikeustieteen tutkinto Latvian yliopistosta (1986), sisäministeriön tarkastaja Kirovin alueella ja Riian kaupungissa (1986–1989), Riian alioikeuden tuomari (1990–1994), asianajaja (1994–1998 ja heinäkuu 1999–toukokuu 2000), oikeusministeri (marraskuu 1998–heinäkuu 1999 ja toukokuu 2000–lokakuu 2002), Haagin kansainvälisen välitystuomioistuimen jäsen (2001–2004), kansanedustaja (2002–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Savvas Papasavvas

syntynyt 1969, tutkinto Ateenan yliopistosta (Ptychion, 1991), jatko-opinnot Pariisin II -yliopistossa (julkisoikeuden jatkotutkinto DEA, 1992) ja Aix-Marseille III -yliopistossa (oikeustieteen tohtori, 1995), Kyproksen asianajajaliiton jäsen, Nikosian asianajajaliiton jäsen (1993–), Kyproksen yliopiston lehtori (1997–2002), valtiosääntöoikeuden lehtori (2002–), eurooppalaisen julkisoikeuden keskuksen tutkija (2001–2002), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–.

Miro Prek

syntynyt 1965; oikeustieteen tutkinto (1989); asianajajayhteisön jäsen (1994); erilaisia tehtäviä ja virkoja julkishallinnossa, pääasiallisesti lainvalmisteluosastossa (apulaisvaltiosihteeri ja apulaisjohtaja, eurooppaoikeudesta ja vertailevasta oikeustieteestä vastaavan yksikön johtaja) ja Eurooppa-asioista vastaavassa osastossa (apulaisvaltiosihteeri); assosiaatiosopimuksesta vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1994–1996) ja liittymisestä Euroopan unioniin vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1998–2003), oikeudellisten asioiden päällikkö; asianajaja; lainsäädännön yhteensovittamista yhteisön lainsäädännön kanssa ja Euroopan integraatiota pääasiassa Länsi-Balkaneilla koskevien hankkeiden päällikkö; yksikön päällikkö Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa (2004–2006); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–.

Alfred Dittrich

syntynyt 1950, oikeustieteen opintoja Erlangen-Nürnbergin yliopistossa (1970–1975), Oberlandesgericht Nürnbergin esittelijä (1975–1978), liittovaltion talousministeriön virkamies (1978–1982), Saksan pysyvän EY-edustuston virkamies (1982), liittovaltion talousministeriön virkamies vastuualueenaan yhteisön oikeus ja kilpailuasiat (1983–1992), oikeusministeriön unionin oikeuden osaston päällikkö (1992–2007), Euroopan unionin neuvoston yhteisöjen tuomioistuintyöryhmän Saksan valtuuskunnan päällikkö, useita kertoja liittovaltion hallituksen asiamiehenä unionin tuomioistuimessa, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–.

Sten Frimodt Nielsen

syntynyt 1963, oikeustieteen tutkinto Kööpenhaminan yliopistosta (1988), ulkoministeriön virkamies (1988–1991), Kööpenhaminan yliopiston kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden luennoitsija (1988–1991), suurlähettilään avustaja Tanskan pysyvässä YK-edustustossa New Yorkissa (1991–1994), ulkoministeriön oikeudellisen yksikön virkamies (1994–1995), Kööpenhaminan yliopiston professori (1995), pääministerin neuvonantaja ja sittemmin johtava neuvonantaja (1995–1998), neuvonantaja Tanskan pysyvässä EU-edustustossa (1998–2001), pääministerin kanslian oikeudellisten kysymysten erityisneuvonantaja (2001–2002), pääministerin kanslian osastopäällikkö ja oikeudellinen neuvonantaja (maaliskuu 2002–heinäkuu 2004) sekä oikeudellinen neuvonantaja ja alivaltiosihteeri (elokuu 2004–elokuu 2007), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–.

Juraj Schwarcz

syntynyt 1952, oikeustieteen tohtori Bratislavan Univerzita Komenského (1979), yrityslakimies (1975–1990), Košicen kunnallisen tuomioistuimen yhteydessä toimivan kaupparekisterin kirjaaja (1991), Košicen kunnallisen tuomioistuimen tuomari (tammi–lokakuu 1992), Košicen alueellisen tuomioistuimen tuomari ja jaoston puheenjohtaja (marskuu 1992–2009), Slovakian korkeimman oikeuden kauppaoikeuden jaoston väliaikainen tuomari (lokakuu 2004–syyskuu 2005), Košicen alueellisen tuomioistuimen kauppaoikeuden jaoston puheenjohtaja (lokakuu 2005–syyskuu 2009), Košicen P. J. Šafárik -yliopiston kauppa- ja talousoikeuden osaston ulkopuolinen jäsen (1997–2009), oikeusakatemian opettajakunnan ulkopuolinen jäsen (2005–2009), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Marc van der Woude

syntynyt 1960, oikeustieteen tutkinto Groningenin yliopistosta (1983), opintoja Collège d'Europessa (1983–1984), Collège d'Europeen assistentti (1984–1986), Leidenin yliopiston luennoitsija (1986–1987), Euroopan komission kilpailun pääosaston esittelijä (1987–1989), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1989–1992), komission kilpailun pääosaston poliittinen koordinaattori (1992–1993), komission oikeudellisen osaston lakimies (1993–1995), Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1995–), Rotterdamin Erasmus-yliopiston professori (2000–), kirjoittanut useita julkaisuja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 13.9.2010–.

Dimitrios Gratsias

syntynyt 1957, oikeustieteen tutkinto Ateenan yliopistosta (1980), julkisoikeuden jatkotutkinto Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistosta (DEA, 1981), eurooppaoikeuden jatkotutkinto Paris I -yliopistosta (1982), korkeimman hallinto-oikeuden (Symvoulío tis Epikrateias) esittelijä (1985–1992), korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvos (1992–2005), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1994–1996), Kreikan korkeimman erityistuomioistuimen (Anotato Eidiko Dikastirio) ylimääräinen jäsen (1998 ja 1999), korkeimman hallinto-oikeuden jäsen (2005), virkavelvollisuuden rikkomisia käsittelevän erityistuomioistuimen (Dikastirio Agogon Kakodikas) jäsen (2006), korkeimman hallinto-oikeudellisen tuomarineuvoston jäsen (2008), hallinto-oikeuksien tarkastaja (2009–2010), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 25.10.2010–.

Andrei Popescu

syntynyt 1948, oikeustieteen tutkinto Bukarestin yliopistosta (1971), kansainvälisen työoikeuden ja yhteisön sosiaalioikeuden jatko-opintoja Geneven yliopistossa (1973–1974), oikeustieteen tohtori Bukarestin yliopistosta (1980), Bukarestin yliopiston työoikeuden apulaisassistentti (1971–1973) ja assistentti (1974–1985) sekä työoikeuden lehtori (1985–1990), työ- ja sosiaaliturvan tieteellisen tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija (1990–1991), työ- ja sosiaaliturvaministeriön apulaispääjohtaja (1991–1992) sekä johtaja (1992–1996), Bukarestin kansallisen valtio- ja hallintotieteiden oppilaitoksen luennoitsija (1997) ja professori (2000), integraatioministeriön valtiosihteeri (2001–2005), Romanian lainsäädäntöneuvoston osastonjohtaja (1996–2001 ja 2005–2009), Revue roumaine de droit européen -aikakauskirjan perustaja, Romanian eurooppaoikeudellisen yhdistyksen puheenjohtaja (2009–2010), Romanian valtionasiamies unionin tuomioistuimissa (2009–2010), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 26.11.2010–.

Mariyana Kancheva

syntynyt 1958, oikeustieteen tutkinto Sofian yliopistosta (1979–1984), eurooppaoikeuden tutkinto Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles (2008–2009), erikoistunut talous- ja immateriaalioikeuteen, tuomioistuinharjoittelu Sofian alioikeudessa (1985–1986), lakimies (1986–1988), asianajaja, Sofian asianajajayhteisö (1988–1992), ulkoasiainministeriön diplomaattikunnan tukipalvelujen pääjohtaja (1992–1994), asianajaja Sofiassa (1994–2011) ja Brysselissä (2007–2011), välimies kaupallisissa asioissa Sofiassa, osallistunut lainvalmisteluun lakimiehenä Bulgarian parlamentissa, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 19.9.2011–.

Guido Berardis

tutkinto Bruggen Collège d'Europesta (1974–1975), virkamies Euroopan komission maatalouden pääosaston kansainvälisten asioiden osastolla (1975–1976), Euroopan komission oikeudellisen osaston lakimies (1976–1991 ja 1994–1995), Euroopan komission oikeudellisen osaston edustaja Luxemburgissa (1990–1991), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (tuomari G. Federico Mancinin kabinetti 1991–1994), Euroopan komission jäsenten oikeudellinen neuvonantaja (komissaari Mario Montin kabinetti 1995–1997 ja komissaari Frits Bolkesteinin kabinetti 2000–2002), johtaja Euroopan komission sisämarkkinoiden pääosaston julkisten hankintojen politiikan osastolla (2002–2003) sekä palveluiden, teollis- ja tekijänoikeuksien, viestimien ja tietosuojan osastolla (2003–2005) ja palveluiden osastolla (2005–2011), päälakimies ja johtaja Euroopan komission oikeudellisen osaston oikeuden, vapauden, turvallisuuden, yksityisoikeuden ja rikosoikeuden yksikössä (2011–2012), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2012–.

Eugène Buttigieg

syntynyt 1961, oikeustieteen tohtori Maltan yliopistosta, eurooppaoikeuden master-tutkinto University of Exeteristä, kilpailuoikeuden tohtorintutkinto Lontoon yliopistosta, oikeusministeriön lakimies (1987–1990), ulkoasiainministeriön vanhempi lakimies (1990–1994), Copyright Boardin (tekijänoikeuslautakunta) jäsen (1994–2005), oikeusministeriön ja paikallishallintojen oikeudellinen käännostarkastaja (2001–2002), Malta Resources Authorityn (Maltan vesi-, energia- ja kaivannaisvirasto) hallintovirkamies (2001–2009), eurooppaoikeudellinen neuvonantaja (1994–), valtionvarain-, talous- ja investointiministeriön kilpailu- ja kuluttajaoikeudellinen neuvonantaja (2000–2010), pääministerin kilpailu- ja kuluttajaoikeudellinen neuvonantaja (2010–2011), Malta Competition and Consumer Affairs Authorityn (Maltan kilpailuja kuluttajansuojaviranomainen) neuvonantaja (2012), Maltan yliopiston lehtori (1994–2001), luennoitsija (2001–2006), apulaisprofessori (2007–) ja Jean Monnet -oppituolin haltija (2009–), Maltese Association for European Law'n (Maltan eurooppaoikeudellinen yhdistys) perustaja-jäsen ja varapuheenjohtaja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 8.10.2012–.

Carl Wetter

syntynyt 1949, taloustieteen (Bachelor of Arts, 1974) ja oikeustieteen (Master of Laws, 1977) tutkinnot Uppsalan yliopistosta, ulkoasiainministeriön virkamies (1977), Ruotsin Asianajajaliiton jäsen (1983 alkaen), kansainvälisen kauppakamarin (ICC) ruotsalaisen kilpailuoikeustyöryhmän jäsen, kilpailuoikeuden opettaja Lundin ja Tukholman yliopistoissa, kirjoittanut useita julkaisuja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 18.3.2013–.

Vesna Tomljenović

syntynyt 1956; tutkinnot Rijekan yliopistosta (maisterintutkinto, 1979) ja Zagrebin yliopistosta (LL.M., 1984, oikeustieteen tohtorintutkinto 1996); lehtori (1980–1998), apulaisprofessori (2003–2009) ja professori (2009–2013) Rijekan yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa; lehtori Rijekan yliopiston taloustieteellisessä tiedekunnassa (1990–2013); Kroatian vertailevan oikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (2006–2013); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 4.7.2013–.

Egidijus Bieliūnas

syntynyt 1950; oikeustieteen loppututkinto Vilnan yliopistosta (1973); oikeustieteen tohtori (1978), assistentti, yliassistentti ja sittemmin yliopistonlehtori Vilnan yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa (1977–1992); Liettuan parlamentin (Seimas) lakivaliokunnan valiokuntaneuvos (1990–1992); Liettuan Belgian suurlähetystön ministerineuvos (1992–1994); Liettuan Ranskan suurlähetystön ministerineuvos (1994–1996); Euroopan ihmisoikeuskomitean jäsen (1996–1999); Liettuan korkeimman oikeuden jäsen (1999–2011); Vilnan yliopiston rikosoikeuden yliopistonlehtori (2003–2013); Liettuan edustaja Eurojustin yhteisessä valvontaviranomaisessa (2004–2011); Liettuan perustuslakituomioistuimen jäsen (2011–2013); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–.

Viktor Kreuschitz

syntynyt 1952; oikeustieteen tohtori Wienin yliopistosta (1981); Itävalan liittokanslerinviraston perustuslaillisten asioiden osaston virkamies (1981–1997); Euroopan komission oikeudellisen yksikön virkamies (1997–2013); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–.

Anthony Michael Collins

syntynyt 1960; oikeustieteen loppututkinto Dublinin Trinity Collegesta (1984) ja asianajajan tutkinto (Barrister-at-law) Dublinin the Honourable Society of King's Innsistä (1986); the Honorable Society of King's Innsin tuomarijäsen (Bencher) (2013–); Irlannin asianajoyhteisön jäsen (Barrister-at-law 1986–1990 ja 1997–2003 sekä Senior Counsel 2003–2013); lakimiesavustaja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa (1990–1997); Irlannin eurooppaoikeuden keskuksen johtaja (1997–2000) ja edelleen sen hallituksen jäsen; Euroopan kansallisten nuorisokomiteoiden neuvoston varapresidentti (1979–1981); Euroopan koululaisten liittojen järjestelytoimiston pääsihteeri (1977–1984); Irlannin koululaisten liiton pääsihteeri (1977–1979); Irlannin opiskelijaliiton kansainvälinen varapresidentti (1982–1983); Euroopan asianajajaliittojen neuvoston (CCBE) Euroopan unionin tuomioistuimeen ja EFTAn tuomioistuimeen liittyviä kysymyksiä käsittelevän pysyvän valtuuston jäsen (2006–2013); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–.

Ignacio Ulloa Rubio

syntynyt 1967; oikeustieteellinen loppututkinto oivallisesti (1985–1990) ja tohtoriopintoja (1990–1993) Madridin Complutense-yliopistossa; Geronan virallinen syyttäjä (2000–2003); oikeudellinen ja ihmis-oikeusneuvonantaja, Coalition Provisional Authority, Bagdad, Irak (2003–2004); Geronan siviiliasioden ensimmäisen asteen tuomari ja tutkintatuomari (2003–2007); Geronan vanhempi tuomari (2008); Irakin osalta toteutettavan Euroopan unionin yhdenmetyt oikeusvaltio-operaation EUJUST LEXin varajohtaja (2005–2006); Espanjan perustuslakituomioistuimen lakimies (2006–2011 ja 2013); turvallisuusasioiden valtiosihteeri (2012–2013); Euroopan unionin neuvoston siviiliasiantuntija oikeusvaltioperiaatteen ja turvallisuusalan uudistuksen alalla (2005–2011); ulkopuolinen asiantuntija Euroopan komission perusoikeuksiin ja rikosoikeuteen liittyvissä kysymyksissä (2011–2013); lukuisia luentoja ja julkaisuja; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–.

Stéphane Gervasoni

syntynyt 1967; tutkinnot Institut d'études politiques de Grenoblesta (1988) ja École nationale d'administrationista (1993); Conseil d'État (riita-asioiden jaoston esittelijä 1993–1997 ja sosiaalioikeuden jaoston jäsen 1996–1997); vanhempi hallitussihteeri (1996–2008); esittelijäneuvos (2008 alkaen); l'Institut d'études politiques de Parisin luennoitsija (1993–1995); eläkevalituslautakunnan hallituksen asiamies (1994–1996); julkisen hallinnon ministeriön ja Pariisin kaupungin oikeudellinen neuvonantaja (1995–1997); Yonnen departementin prefektuurin pääsihteeri, Auxerren alueen aliprefekti (1997–1999); Savoienn departementin prefektuurin pääsihteeri, Chambéryn alueen aliprefekti (1999–2001); Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (syyskuu 2001–syyskuu 2005); Pohjois-Atlantin Liiton (NATO) valituslautakunnan jäsen (2001–2005); virkamiestuomioistuimen tuomari (2005–2011), jaoston puheenjohtaja (2008–2011); Conseil d'État'n jäsen (riita-asioiden 8. jaoston puheenjohtajan avustaja 2011–2013); Euroopan avaruusjärjestön valituslautakunnan jäsen (2011–2013); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–.

Lauri Madise

syntynyt 1974; oikeustieteellinen loppututkinto Tarton ja Poitiers'n yliopistoista; oikeusministeriön virkamies (1995–1999); Viron parlamentin perustuslakivaliokunnan sihteeristön päällikkö (1999–2000); Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (2002–); tuomarinvalitalautakunnan jäsen (2005–); osallistunut valtiosääntöoikeudelliseen ja hallinto-oikeudelliseen lainvalmistelutyöhön; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 23.10.2013–.

Emmanuel Coulon

syntynyt 1968, oikeustieteen opintoja Pariisin Panthéon-Assas-yliopistossa ja johtamisen opintoja Paris-Dauphine-yliopistossa, Collège d'Europe (1992), läpäissyt Pariisin alueellisen asianajajien koulutuskeskuksen pääsykokeen, Brysselin asianajajayhteisön asianajajatutkinto, asianajaja Brysselissä, läpäissyt Euroopan komission avoimen kilpailun, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lakimiesavustaja (presidentti Antonio Saggion kabinetissa 1996–1998 ja presidentti Bo Vesterdorfin kabinetissa 1998–2002), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kabinettipäällikkö (2003–2005), unionin yleisen tuomioistuimen kirjaaja 6.10.2005–.

2. Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2014

Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanossa ei ollut muutoksia vuonna 2014.

3. Protokollajärjestys

1.1.2014–31.12.2014

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER

Varapresidentti H. KANNINEN

Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO

Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS

Jaoston puheenjohtaja M. PREK

Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH

Jaoston puheenjohtaja S. FRIMODT NIELSEN

Jaoston puheenjohtaja M. VAN DER WOUDE

Jaoston puheenjohtaja D. GRATSIAS

Jaoston puheenjohtaja G. BERARDIS

Tuomari N. J. FORWOOD

Tuomari F. DEHOUSSE

Tuomari O. CZÚCZ

Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA

Tuomari I. PELIKÁNOVÁ

Tuomari I. LABUCKA

Tuomari J. SCHWARCZ

Tuomari A. POPESCU

Tuomari M. KANCHEVA

Tuomari E. BUTTIGIEG

Tuomari C. WETTER

Tuomari V. TOMLJENOVIC

Tuomari E. BIELIŪNAS

Tuomari V. KREUSCHITZ

Tuomari A. COLLINS

Tuomari I. ULLOA RUBIO

Tuomari S. GERVASONI

Tuomari L. MADISE

Kirjaaja E. COULON

4. Unionin yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet

Edward, David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Yeraris, Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça, José Luis (1989–1995), presidentti (1989–1995)
Biancarelli, Jacques (1989–1995)
Barrington, Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen, Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner, Heinrich (1989–1997)
Saggio, Antonio (1989–1998), presidentti (1995–1998)
Briët, Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts, Koen (1989–2003)
Vesterdorf, Bo (1989–2007), presidentti (1998–2007)
García-Valdecasas y Fernández, Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos, Andreas (1992–1998)
Bellamy, Christopher William (1992–1999)
Potocki, André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos, Rui Manuel (1995–2003)
Lindh, Pernilla (1995–2006)
Tiili, Virpi (1995–2009)
Azizi, Josef (1995–2013)
Cooke, John D. (1996–2008)
Pirrung, Jörg (1997–2007)
Mengozzi, Paolo (1998–2006)
Meij, Arjen W. H. (1998–2010)
Vilaras, Mihalis (1998–2010)
Legal, Hubert (2001–2007)
Trstenjak, Verica (2004–2006)
Šváby, Daniel (2004–2009)
Cremona, Ena (2004–2012)
Vadapalas, Vilenas (2004–2013)
Jürimäe, Küllike (2004–2013)
Moavero, Milanesi Enzo (2006–2011)
Tchipev, Teodor (2007–2010)
Wahl, Nils (2006–2012)
Ciucă, Valeriu M. (2007–2010)
Soldevila Fragoso, Santiago (2007–2013)
Truchot, Laurent (2007–2013)
O'Higgins, Kevin (2008–2013)

Puheenjohtajat

Da Cruz Vilaça, José Luis (1989–1995)

Saggio, Antonio (1995–1998)

Vesterdorf, Bo (1998–2007)

Kirjaaja

Jung, Hans (1989–2005)

C – Unionin yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Unionin yleisen tuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2010–2014)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)
3. Kannetyypit (2010–2014)
4. Kanteen kohde (2010–2014)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)
6. Kanteen kohde (2014)
7. Kanteen kohde (2010–2014) (tuomiot ja määräykset)
8. Ratkaisukokoonpano (2010–2014)
9. Käsittelyn kesto kuukausina (2010–2014) (tuomiot ja määräykset)

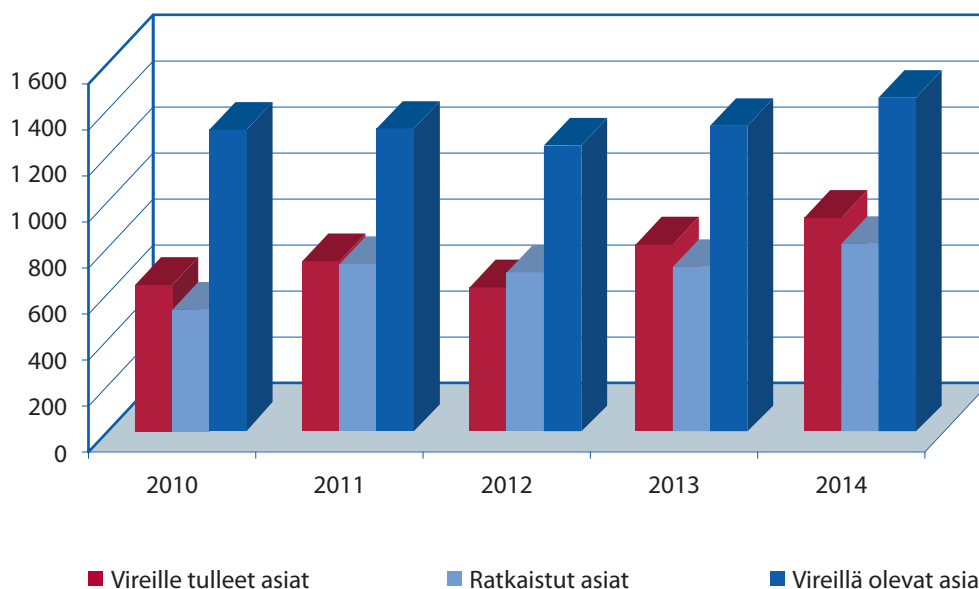
Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

10. Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)
11. Kanteen kohde (2010–2014)
12. Ratkaisukokoonpano (2010–2014)

Muuta

13. Annetut välitoimimääräykset (2010–2014)
14. Nopeutetut menettelyt (2010–2014)
15. Yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1990–2014)
16. Valitusten jakautuminen oikeudenkäyntilajeittain (2010–2014)
17. Valituksiin annetut ratkaisut (2014) (tuomiot ja määräykset)
18. Valituksiin annetut ratkaisut (2010–2014) (tuomiot ja määräykset)
19. Työmäärän kehittyminen (1989–2014) (vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat)

1. Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2010–2014)^{1 2}

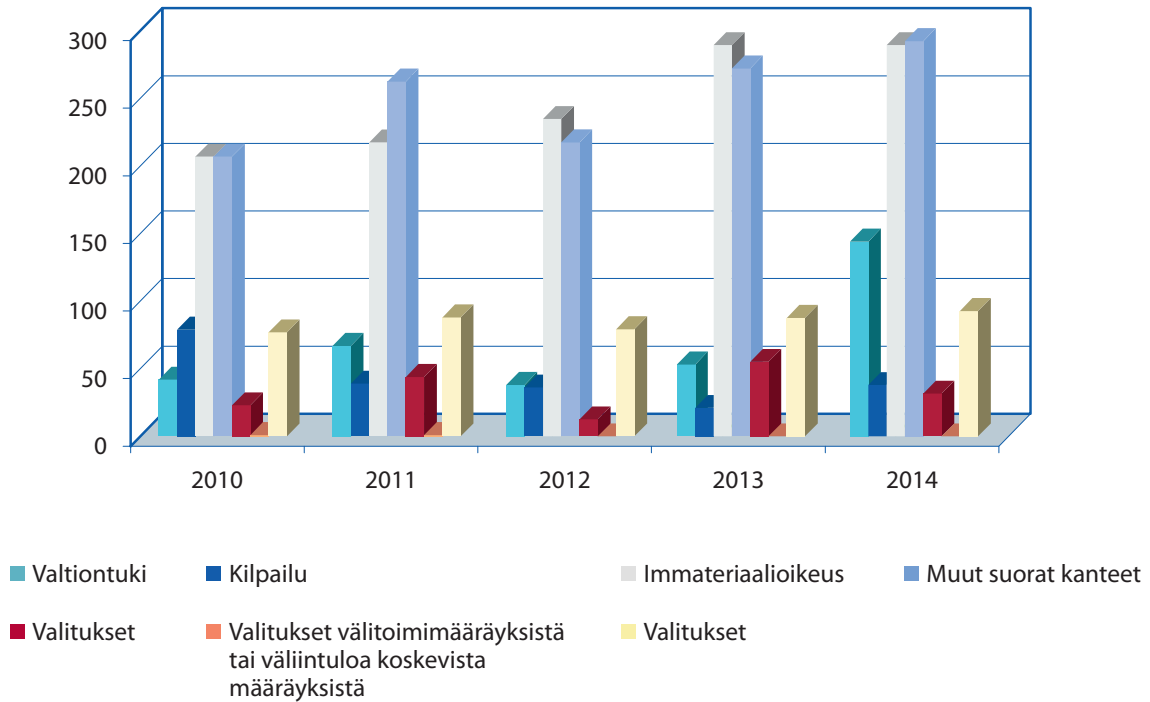

	2010	2011	2012	2013	2014
Vireille tulleet asiat	636	722	617	790	912
Ratkaistut asiat	527	714	688	702	814
Vireillä olevat asiat	1 300	1 308	1 237	1 325	1 423

¹ Jollei toisin ilmoiteta, tässä ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa otetaan huomioon erityiset menettelyt. "Erityisiä menettelyjä" ovat takaisinsaanti (unionin tuomioistuimen perussäännön 41 artikla; unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (perussäännön 42 artikla; työjärjestyksen 123 artikla); tuomion purkaminen (perussäännön 44 artikla; työjärjestyksen 125 artikla); tuomion tulkin-
ta (perussäännön 43 artikla; työjärjestyksen 129 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 92 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 96 artikla) ja tuomion oikaisu (työjärjestyksen 84 artikla).

² Tässä sekä seuraavilla sivuilla olevat taulukot eivät – ellei toisin mainita – sisällä välitoimimenettelyjä.

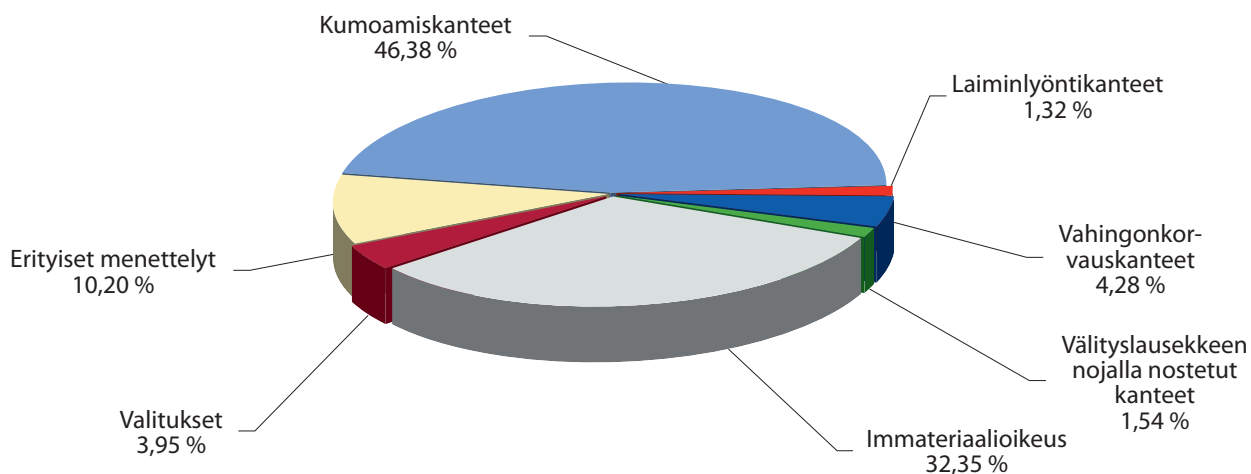
2. Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Valtiontuki	42	67	36	54	148
Kilpailu	79	39	34	23	41
Immateriaalioikeus	207	219	238	293	295
Muut suorat kanteet	207	264	220	275	299
Valitukset	23	44	10	57	36
Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	1	1	1		
Erityiset menettelyt	77	88	78	88	93
Yhteensä	636	722	617	790	912

3. Vireille tulleet asiat – Kannetyypit (2010–2014)

Jakautuminen vuonna 2014

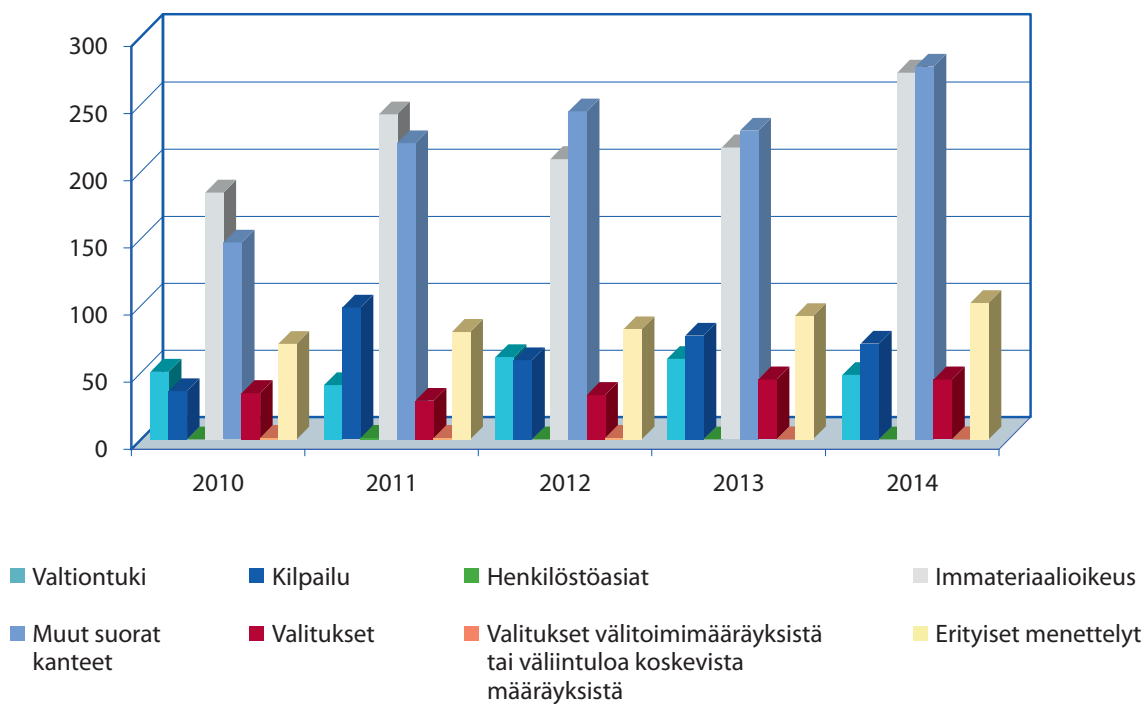

	2010	2011	2012	2013	2014
Kumoamiskanteet	304	341	257	319	423
Laiminlyöntikanteet	7	8	8	12	12
Vahingonkorvauskanteet	8	16	17	15	39
Välityslausekkeen nojalla nostetut kanteet	9	5	8	6	14
Immateriaalioikeus	207	219	238	293	295
Valitukset	23	44	10	57	36
Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	1	1	1		
Erityiset menettelyt	77	88	78	88	93
Yhteensä	636	722	617	790	912

4. *Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2010–2014)*

	2010	2011	2012	2013	2014
Energia		1		1	3
Euroopan unioniin liittyminen				1	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	1	2	1		3
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1				
Immateriaalioikeus	207	219	238	294	295
Julkiset hankinnat	15	18	23	15	17
Kalastuspolitiikka	19	3		3	3
Kansanterveys	4	2	12	5	11
Kauppapolitiikka	9	11	20	23	31
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	8	3	2	12	3
Kilpailu	79	39	34	23	41
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		2	1	2	
Kulttuuri				1	
Kuluttajansuoja				1	1
Lainsäädäntöjen lähentäminen				13	
Liikenne	1	1		5	1
Maatalous	24	22	11	27	15
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio				1	
Oikeus tutustua asiakirjoihin	19	21	18	20	17
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1		1		1
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	21	93	59	41	68
Siirtotyöläisten sosiaaliturva				1	
Sijoittautumisvapaus					1
Sosiaalipolitiikka	4	5	1		
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	24	3	4	3	3
Talous- ja rahapolitiikka	4	4	3	15	4
Tavaroiden vapaa liikkuvuus				1	
Teollisuuspolitiikka					2
Toimi				2	
Toimielimiä koskeva oikeus	17	44	41	44	67
Transeurooppalaiset verkot				3	
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	4	10	6	1	7
Turismi				2	
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	3	4	3	5	2
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1			2	
Unionin kansalaisuus					1
Välityslauseke	9	5	8	6	14
Valtiontuki	42	67	36	54	148
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue		1		6	1
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)			1		5
Verotus	1	1	1	1	1
Yhtiöoikeus					1
Ympäristö	15	6	3	11	10
EY/SEUT yhteensä	533	587	527	645	777
EA yhteensä	1				
Henkilöstösäännöt	25	47	12	57	42
Erityiset menettelyt	77	88	78	88	93
YHTEENSÄ	636	722	617	790	912

5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)

6. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2014)

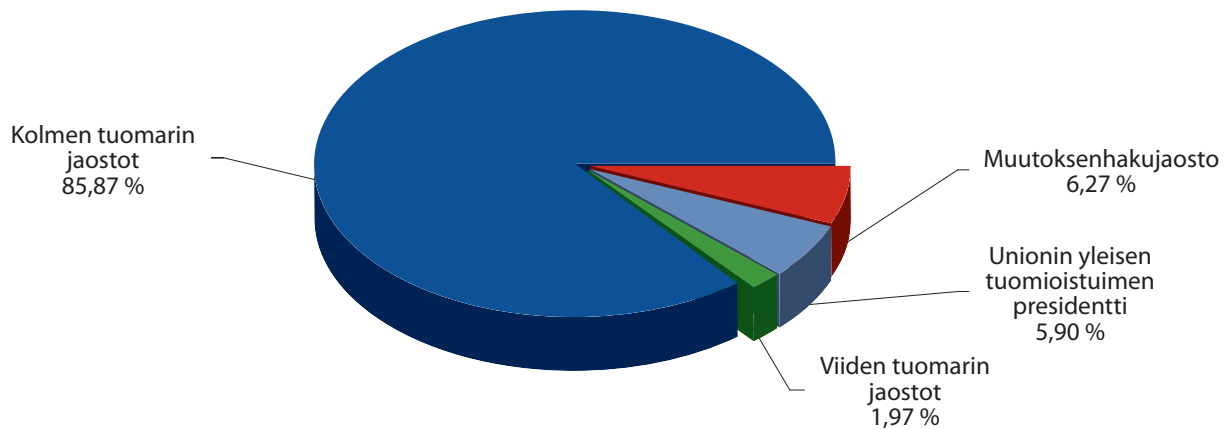
	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Energia		3	3
Immateriaalioikeus	207	68	275
Julkiset hankinnat	16	2	18
Kalastuspolitiikka	12	3	15
Kansanterveys	4	6	10
Kauppapolitiikka	8	10	18
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	1	2	3
Kilpailu	54	18	72
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	2		2
Lainsäädäntöjen lähentäminen		13	13
Liikenne	1	2	3
Maatalous	8	7	15
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio		1	1
Oikeus tutustua asiakirjoihin	8	15	23
Palvelujen tarjoamisen vapaus		1	1
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	38	30	68
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	1		1
Talous- ja rahapolitiikka		13	13
Toimielimiä koskeva oikeus	6	27	33
Transeurooppalaiset verkot		1	1
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi		6	6
Turismi	1		1
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala		1	1
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka		2	2
Unionin kansalaisuus		1	1
Välityslauseke	5	5	10
Valtiontuki	30	21	51
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue		1	1
Verotus		2	2
Ympäristö	5	5	10
EY/SEUT yhteensä	407	266	673
Henkilöstösäännöt	21	25	46
Erityiset menettelyt		95	95
YHTEENSÄ	428	386	814

7. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2010–2014) (tuomiot ja määräykset)

	2010	2011	2012	2013	2014
Energia	2			1	3
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	4	5		2	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus		2	1		
Immateriaalioikeus	180	240	210	218	275
Julkiset hankinnat	16	15	24	21	18
Kalastuspolitiikka		5	9	2	15
Kansanterveys	2	3	2	4	10
Kauppapolitiikka	8	10	14	19	18
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)		4	1	6	3
Kilpailu	38	100	61	75	72
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	1	1	1	1	2
Kuluttajansuoja	2	1			
Lainsäädäntöjen lähentäminen					13
Liikenne	2	1	1		3
Maatalous	16	26	32	16	15
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio					1
Oikeus tutustua asiakirjoihin	21	23	21	19	23
Palvelujen tarjoamisen vapaus	2	3	2		1
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	10	32	42	40	68
Siirtotyöläisten sosiaaliturva				1	
Sosiaalipolitiikka	6	5	1	4	
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	2	9	12	14	1
Talous- ja rahapolitiikka	2	3	2	1	13
Tavaroiden vapaa liikkuvuus				1	
Toimi				2	
Toimielimiä koskeva oikeus	26	36	41	35	33
Transeurooppalaiset verkot					1
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	4	1	6	9	6
Turismi				1	1
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	3	5	3	4	1
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka					2
Unionin kansalaisuus					1
Välityslauseke	12	6	11	8	10
Valtiontuki	50	41	63	59	51
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue			2	7	1
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)			2		
Verotus	1		2		2
Yhtiöoikeus	1				
Ympäristö	6	22	8	6	10
EY/SEUT yhteensä	417	599	574	576	673
HT yhteensä				1	
EA yhteensä		1			
Henkilöstösäännöt	38	34	33	40	46
Erityiset menettelyt	72	80	81	85	95
YHTEENSÄ	527	714	688	702	814

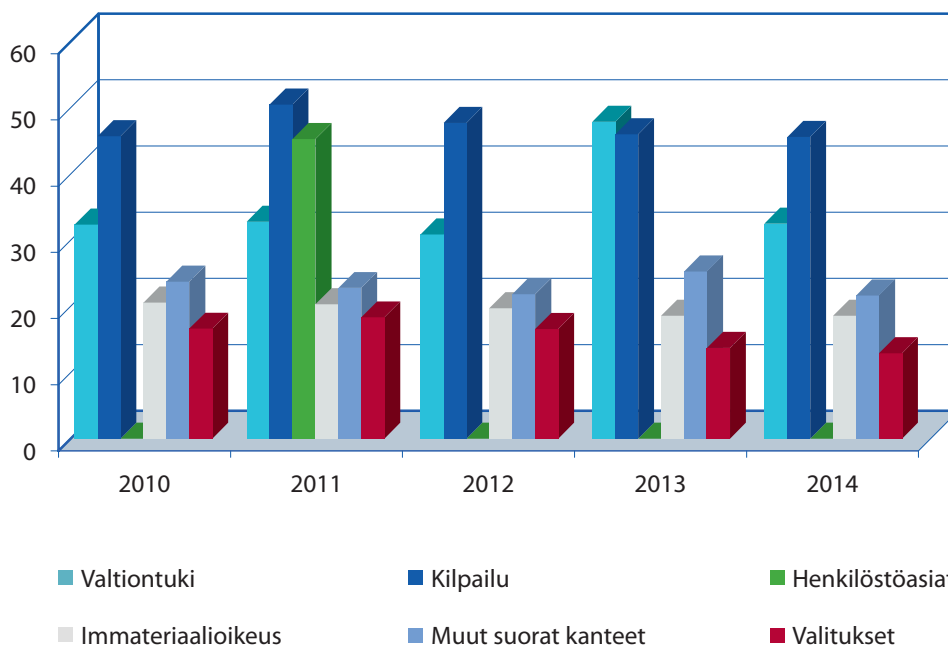
8. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2010–2014)

Jakautuminen vuonna 2014

	2010			2011			2012			2013			2014		
	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Suuri jaosto		2	2												
Muutoksenhakujaosto	22	15	37	15	14	29	17	20	37	13	45	58	21	30	51
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti		54	54		56	56		50	50		40	40		48	48
Viiden tuomarin jaostot	8		8	19	6	25	9		9	7	1	8	9	7	16
Kolmen tuomarin jaostot	255	168	423	359	245	604	328	264	592	378	218	596	398	301	699
Yhden tuomarin kokoonpano	3		3												
Yhteensä	288	239	527	393	321	714	354	334	688	398	304	702	428	386	814

9. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2010–2014)¹ (tuomiot ja määräykset)

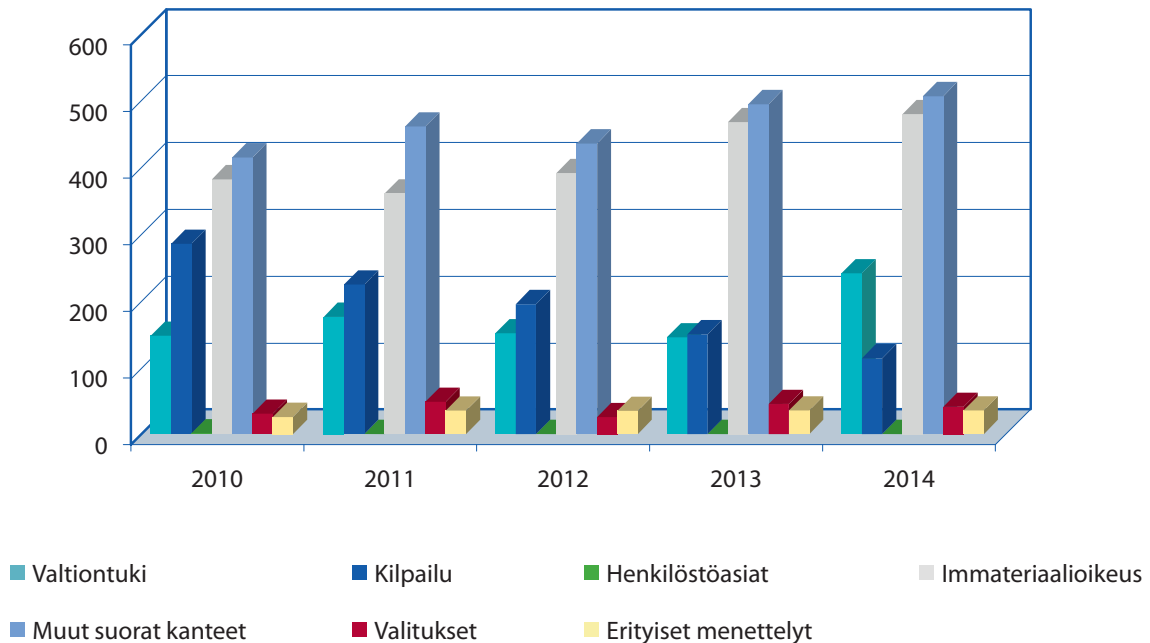

	2010	2011	2012	2013	2014
Valtiontuki	32,4	32,8	31,5	48,1	32,5
Kilpailu	45,7	50,5	48,4	46,4	45,8
Henkilöstöasiat		45,3			
Immateriaalioikeus	20,6	20,3	20,3	18,7	18,7
Muut suorat kanteet	23,7	22,8	22,2	24,9	22,1
Valitukset	16,6	18,3	16,8	13,9	12,8

¹ Oikeudenkäyntien keskimääräisessä kestossa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio; erityisiä menettelyjä; valituksia välitoimimääräyksistä.

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

10. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2010–2014)

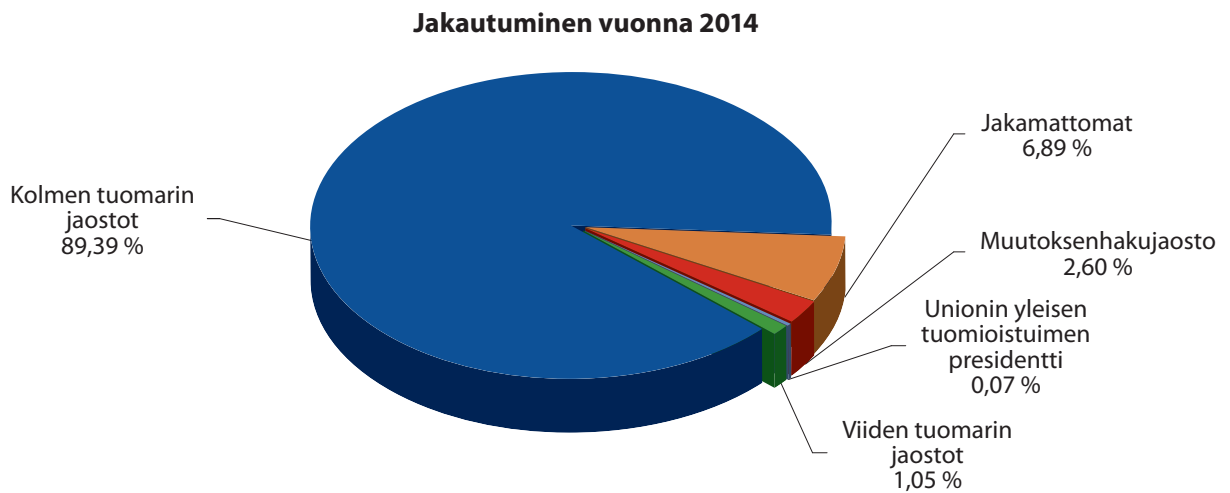

	2010	2011	2012	2013	2014
Valtiontuki	153	179	152	146	243
Kilpailu	288	227	200	148	117
Henkilöstöasiat	1				
Immateriaalioikeus	382	361	389	465	485
Muut suorat kanteet	416	458	438	487	507
Valitukset	32	47	25	43	37
Erityiset menettelyt	28	36	33	36	34
Yhteensä	1 300	1 308	1 237	1 325	1 423

11. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kanteen kohde (2010–2014)

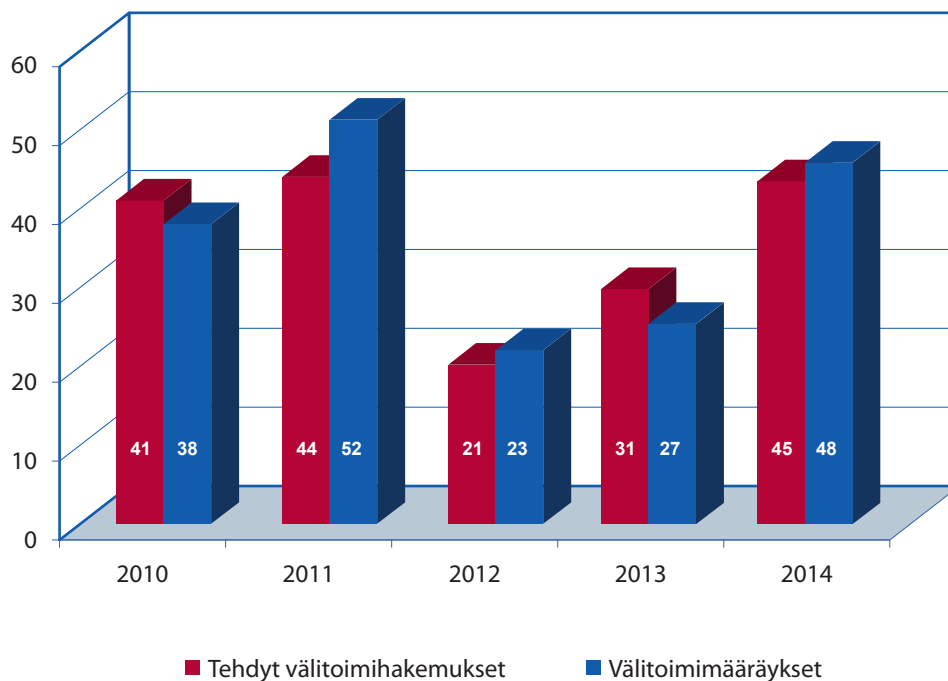
	2010	2011	2012	2013	2014
Energia		1	1	1	1
Euroopan unioniin liittyminen				1	1
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	5	2	3	1	4
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	3	1			
Immateriaalioikeus	382	361	389	465	485
Julkiset hankinnat	40	43	42	36	35
Kalastuspolitiikka	27	25	16	17	5
Kansanterveys	6	5	15	16	17
Kauppapolitiikka	34	35	41	45	58
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	8	7	8	14	14
Kilpailu	288	227	200	148	117
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		1	1	2	
Kulttuuri				1	1
Kuluttajansuoja	1			1	2
Lainsäädäntöjen lähentäminen				13	
Liikenne	1	1		5	3
Maatalous	65	61	40	51	51
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio				1	
Oikeus tutustua asiakirjoihin	42	40	37	38	32
Palvelujen tarjoamisen vapaus	4	1			
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	28	89	106	107	107
Sijoittautumisvapaus					1
Sosiaalipolitiikka	4	4	4		
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	38	32	24	13	15
Talous- ja rahapolitiikka	2	3	4	18	9
Teollisuuspolitiikka					2
Toimielimiä koskeva oikeus	33	41	41	50	84
Transeurooppalaiset verkot				3	2
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	6	15	15	7	8
Turismi				1	
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	8	7	7	8	9
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1	1	1	3	1
Välityslauseke	19	18	15	13	17
Valtiontuki	152	178	151	146	243
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	2	3	1		
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	2	2	1	1	6
Verotus		1		1	
Yhtiöoikeus					1
Ympäristö	34	18	13	18	18
EY/SEUT yhteensä	1 235	1 223	1 176	1 245	1 349
HT yhteensä	1	1	1		
EA yhteensä	1				
Henkilöstösäännöt	35	48	27	44	40
Erityiset menettelyt	28	36	33	36	34
YHTEENSÄ	1 300	1 308	1 237	1 325	1 423

12. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Muutoksenhakujaosto	32	51	38	51	37
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti	3	3	3	1	1
Viiden tuomarin jaostot	58	16	10	12	15
Kolmen tuomarin jaostot	1 132	1 134	1 123	1 146	1 272
Jakamattomat	75	104	63	115	98
Yhteensä	1 300	1 308	1 237	1 325	1 423

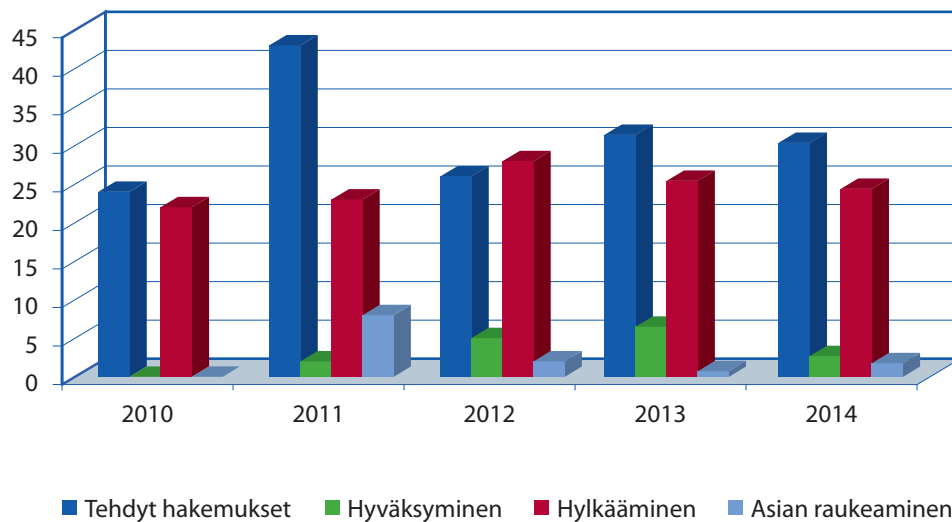
13. *Muuta* – Annetut välitoimimääräykset (2010–2014)

Jakautuminen vuonna 2014

	Tehdyt välitoimihakemukset	Välitoimimääräykset	Ratkaisujen sisältö		
			Hyväksyminen	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	Hylkääminen
Julkiset hankinnat	5	4	1		3
Kansanterveys	1	1			1
Kauppapolitiikka	2	2			2
Maatalous		1	1		
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio		1			1
Oikeus tutustua asiakirjoihin	1	3	1	2	
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	2	2			2
Toimielimiä koskeva oikeus	3	4		2	2
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	1	1			1
Välityslauseke	1	1			1
Valtiontuki	29	27	1	2	24
Ympäristö		1			1
Yhteensä	45	48	4	6	38

14. Muuta – Nopeutetut menettelyt (2010–2014)¹

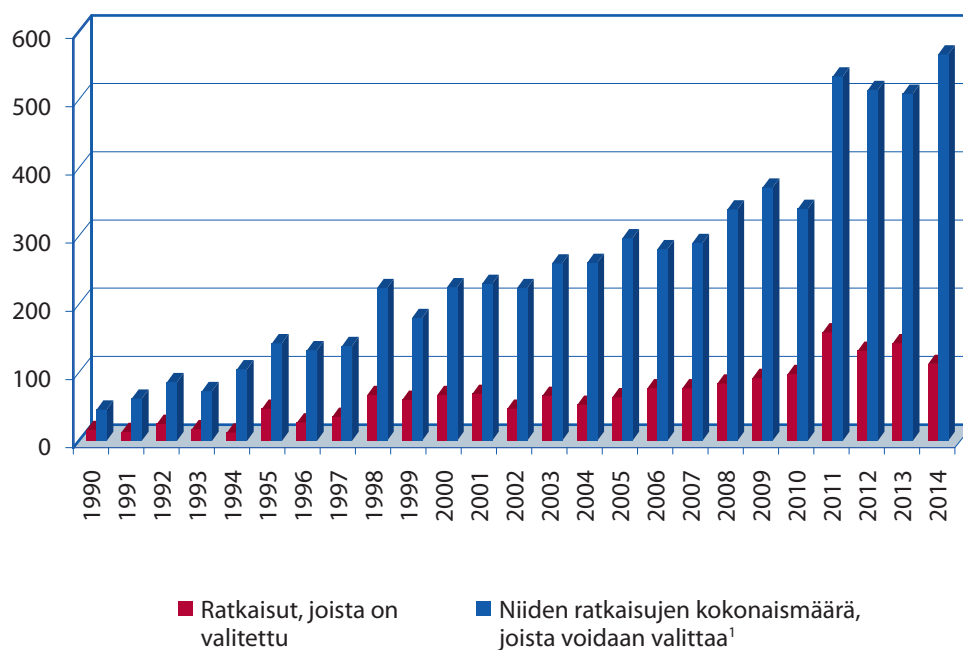

	2010			2011			2012			2013			2014		
	Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö	Asian raukeaminen ²	Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö	Asian raukeaminen ²	Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö	Asian raukeaminen ²	Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö	Asian raukeaminen ²	Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö	Asian raukeaminen ²
Energia										1	1				
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	1	1													
Julkiset hankinnat	2	2								2	1		1	2	
Kansanterveys							5	1	3	1	2		3	1	1
Kauppapolitiikka				3	2		3	2		15	2	14	1		
Kilpailu	3	3		4	4		2	2		2	2		1	1	
Maatalous										1	1				
Oikeus tutustua asiakirjoihin				2	1		1	2		1	1		2	2	
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	10	10		30	2	12	7	10	4	16	4	4	9	9	
Sosiaalipolitiikka				1			1								
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	1	1					1	1							
Toimielimiä koskeva oikeus				1			1	1					1		1
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi							1	1							
Valtiontuki	7	5			2		2			2			13	2	10
Ympäristö				2	2					5	5		1		
Yhteensä	24	22		43	2	23	9	26	5	28	2	32	7	26	1

¹ Unionin yleinen tuomioistuin voi käsitellä asian nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 76 a artiklan perusteella. Kyseistä määräystä sovelletaan 1.2.2001 lukien.

² Hakemuksen käsittelyn raukeamista koskevaan ryhmään kuuluvat hakemuksen peruuttaminen, kanteesta luopuminen ja tapaukset, joissa kanne ratkaistaan määräyksellä ennen kuin nopeutettua menettelyä koskeva hakemus on käsitelty.

15. *Muuta* – Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1990–2014)

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ¹	Niiden ratkaisujen prosentuaalinen osuus, joista on valitettu
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	225	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	78	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29 %
2011	158	533	30 %
2012	132	514	26 %
2013	144	510	28 %
2014	110	561	20 %

¹ Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa – tuomiot, tutkimatta jättämiset, väliitoimimääräykset, määräykset, joissa todetaan lausunnon antamisen rauenneen, paitsi ne, joilla asia on poistettu rekisteristä tai siirretty, ja määräykset, joissa hylätään väliintulohakemus – ja joiden osalta valitus aika on päättynyt tai joista on valitettu.

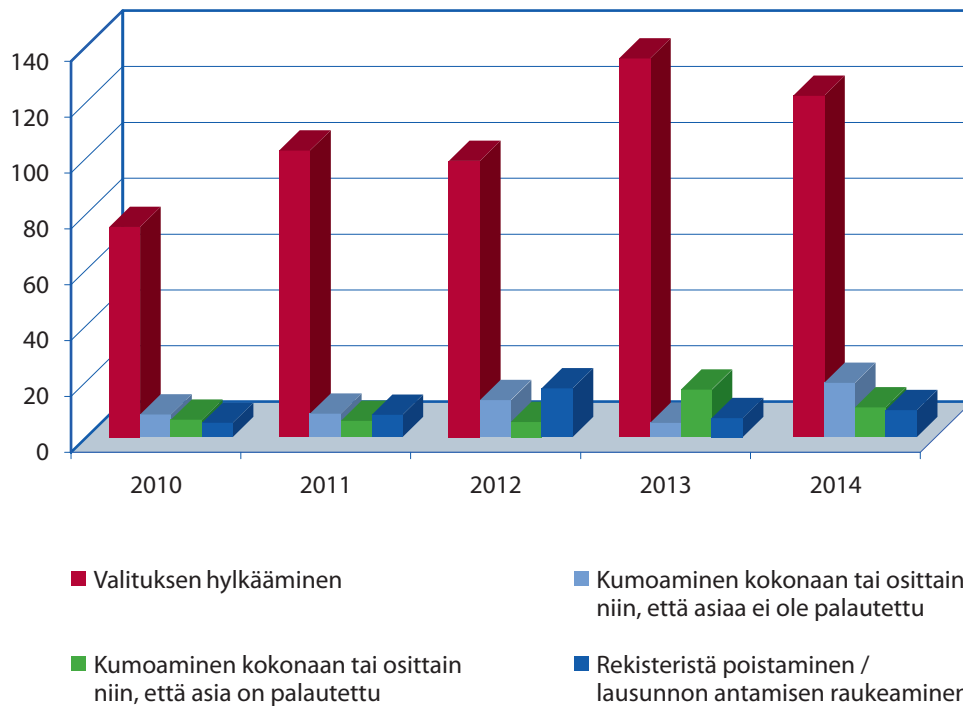
16. Muuta – Valitusten jakautuminen unionin tuomioistuimessa aihealueittain (2010–2014)

	2010			2011			2012			2013			2014		
	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus
Valtiontuki	17	34	50 %	10	37	27 %	18	52	35 %	16	52	31 %	15	77	19 %
Kilpailu	15	33	45 %	49	90	54 %	24	60	40 %	28	73	38 %	15	44	34 %
Henkilöstöasiat				1	1	100 %									
Immateriaalioikeus	32	140	23 %	39	201	19 %	41	190	22 %	38	183	21 %	33	209	16 %
Muut suorat kanteet	34	131	26 %	59	204	29 %	47	208	23 %	62	202	31 %	47	231	20 %
Valitukset							2		0 %						
Erityiset menettelyt							2	2	100 %						
Yhteensä	98	338	29 %	158	533	30 %	132	514	26 %	144	510	28 %	110	561	20 %

17. *Muuta – Valitukseen unionin tuomioistuimessa annetut ratkaisut (2014)* (tuomiot ja määräykset)

	Valituksen hylkääminen	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	Yhteensä
Henkilöstösäännöt	1				1
Immateriaalioikeus	40	2	5	5	52
Julkiset hankinnat	1				1
Kalastuspolitiikka	3				3
Kansanterveys	1				1
Kauppapolitiikka	3			2	5
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	5				5
Kilpailu	13	8	3		24
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	1				1
Maatalous	8				8
Oikeus tutustua asiakirjoihin	2	2		2	6
Sosiaalipolitiikka	3				3
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	2	5			7
Toimielimiä koskeva oikeus	5	1			6
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	1				1
Unionin oikeuden periaatteet	1				1
Valtiontuki	30		2		32
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	1				1
Yhteensä	121	18	10	9	158

18. *Muuta* – Valituksiin unionin tuomioistuimessa annetut ratkaisut (2010–2014) (tuomiot ja määräykset)

	2010	2011	2012	2013	2014
Valituksen hylkääminen	73	101	98	134	121
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	6	9	12	5	18
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	5	6	4	15	10
Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	4	8	15	6	9
Yhteensä	88	124	129	160	158

19. *Muuta – Työmäärän kehittyminen (1989–2014)*

Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat

	Vireille tulleet asiat ¹	Ratkaistut asiat ²	Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
2011	722	714	1 308
2012	617	688	1 237
2013	790	702	1 325
2014	912	814	1 423
Yhteensä	11 652	10 229	

¹ 1989: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 153 asiaa juuri perustetulle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.
1993: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 451 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

1994: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 14 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

2004–2005: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 25 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

² 2005–2006: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi 118 asiaa juuri perustetulle virkamiestuomioistuimelle.

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2014

Virkamiestuomioistuimen presidentti Sean Van Raepenbusch

1. Virkamiestuomioistuimen vuoden 2014 oikeudenkäyntitilastoista käy ilmi, että Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 1.1.2014 voimaan tulleen uudistuksen johdosta nostetuista ensimmäisistä kanteista huolimatta vireille pantujen kanteiden lukumäärä (157) vaikuttaa vakiintuneen vuoden 2011 tilastoihin (159) ja vuoden 2013 tilastoihin (160) nähden. Tuomioistuimessa pantiin vuonna 2012 vireille 178 uutta kannetta, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että kyseinen vuosi oli poikkeuksellinen.

Vuonna 2014 ratkaistujen asioiden lukumäärä (152) on puolestaan laskenut viime vuodesta (184), jolloin virkamiestuomioistuin saavuttikin perustamisensa jälkeen lukumääräisesti parhaan tuloksen. Tämä lasku selittyy sillä, että 30.9.2014 kahden tuomarin toimikaudet tulivat päätökseen ja sillä, että tehtävissään lopettavat tuomarit joutuvat hyvissä ajoin ennen toimikauden päättymistä keskittymään niiden asioiden päätökseen saattamiseen, jotka ovat ratkaistavissa ennen kuin he lopettavat tehtävissään, jolloin asiat, jotka eivät ole ratkaistavissa ennen kyseistä ajankohtaa, jäävät vireille. Kun syyskuussa 2014 kävi ilmi, ettei Euroopan unionin neuvosto tulisi pääsemään yksimielisyyteen tehtävistä nimityksistä, jatkoivat asianomaiset kaksi tuomaria, jotka hoitavat vastedes tehtäviään Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 5 artiklan kolmannen alakohdan nojalla, uusien asioiden käsittelemistä, mutta näitä asioita ei voitu ratkaista ennen vuoden loppua.

Edellä todetusta syystä vireillä olevien asioiden lukumäärä nousi hieman viime vuodesta (216 vuonna 2014 ja 211 31.12.2013). On kuitenkin todettava, että käsittelyä lykättiin vuonna 2014 99 asiassa ja vuonna 2013 26 asiassa, joten aktiivisesti käsiteltäviä asioita oli 31.12.2014 117. On korostettava, että suurimassa osassa näitä asioita käsittelyä lykättiin unionin yleisen tuomioistuimen antamaa tuomiota odottaessa. Näin on 64 asiassa, jotka liittyvät eläkeoikeuksien siirtämistä koskeviin riitoihin ja 14 muussa asiassa, jotka on pantu vireille henkilöstösääntöjen uudistamisen seurauksena.

Menettelyn keskimääräinen kesto, ilman mahdollisesta menettelyn lykkäämisestä aiheutunutta kestoja, oli puolestaan 14,7 kuukautta vuonna 2013 ja 12,7 kuukautta vuonna 2014. Tämä tulos selittyy niiden asioiden lukumäärällä, joiden käsittelyä lykättiin, ja sillä, että asioiden ratkaisemisessa käytettiin aiempaa useammin määräystä (55 % vuonna 2014 ja 50 % vuonna 2013).

Virkamiestuomioistuimen presidentti antoi tarkastellun jakson aikana myös viisi välitoimimääräystä kun taas vuonna 2013 niitä annettiin kolme ja vuonna 2012 11.

Vuoden 2014 oikeudenkäyntitilastot osoittavat lisäksi, että unionin yleiseen tuomioistuimeen valitettiin 36 virkamiestuomioistuimen tuomiosta, mikä on vähemmän kuin vuonna 2013 (56), myös kun tarkastellaan valitusten prosentuaalista osuutta niistä ratkaisuksista, joista voidaan valittaa (36,36 % ja 38,89 %). Vuonna 2014 ratkaistuista 42 valituksesta 33 hylättiin ja 8 hyväksyttiin kokonaan tai osittain. Kumotuista asioista viisi palautettiin virkamiestuomioistuimeen. Vain yksi valitus poistettiin rekisteristä.

Lisäksi 12 asiaa saatettiin päätökseen työjärjestyksen mukaisella sovintoratkaisulla, kun taas viime vuonna sovintoratkaisuun päästiin yhdeksässä asiassa, mikä on vuoden 2010 kanssa paras tulos, jonka virkamiestuomioistuin on tältä osin saavuttanut.

2. On myös todettava, että 21.5.2014 virkamiestuumioistuin antoi uuden työjärjestyksensä sekä kirjaajan ohjeet ja käytännön ohjeet asianosaisille. Nämä asiakirjat tulivat voimaan 1.10.2014.

3. Jäljempänä esitellään kaikkein merkittävimmät virkamiestuumioistuimen ratkaisut.

I. Prosessuaaliset kysymykset

Toimivalta

Kuluneen vuoden aikana virkamiestuumioistuin on selventänyt toimivaltansa laajuutta käsitellä asioita, jotka koskevat henkilöstön edustusta.

Asiassa F-31/14, *Colart ym. vastaan parlamentti* (EU:F:2014:264), virkamiestuumioistuin muistutti, että vaaleja koskevista riidoissa, joissa on kyse henkilöstökomiteoiden kokoonpanosta, unionin tuomioistuimilla on henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan nojalla toimivalta lausua vain asianomaista toimielintä vastaan nostetuista kanteista, jotka koskevat nimittävän viranomaisen toimenpiteitä tai toimimatta jättämisiä sille kuuluvan sen velvollisuuden yhteydessä, joka koskee vaalien järjestämisestä vastuussa olevien elinten ilmeisiin sääntöjenvastaisuuksiin puuttumista, jotta virkamiehille taataan mahdollisuus nimetä edustajansa vapaasti ja sääntöjä noudattaen. Näin ollen unionin tuomioistuimet voivat tarkastella vaalilautakunnan toteuttamien toimien mahdollista sääntöjenvastaisuutta vasta siinä yhteydessä kun ne valvovat nimittävän viranomaisen toimintaa tai toimimatta jättämistä nimittävälle viranomaiselle kuuluvan, vaalien sääntöjenmukaisuuden varmistamista koskevan velvollisuuden kannalta.

Unionin yleisen tuomioistuimen ja virkamiestuumioistuimen välisen toimivallan jakoa on täsmennetty asiassa F-87/13, *Colart ym. vastaan parlamentti* (EU:F:2014:53), annetussa määräyksessä. Kantajat esiintyivät ammatillisen järjestön laillisina edustajina ja he olivat riitauttaneet päätöksen, jolla parlamentti oli määritellyt henkilöt, joilla on oikeus käyttää ammatillisen järjestön sähköpostitiliä. Virkamiestuumioistuin hylkäsi kanteen, koska se ei täyttänyt tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, ja se katsoi, että ammatillisen järjestön tehtävänä oli nostaa itse kumoamiskanne virkamiestuumioistuimessa SEUT 263 artiklan nojalla ja että tämän oli tapahduttava ammatillisen järjestön sellaisten edustajien välityksellä, joilla on asianmukaiset valtuudet tehdä tällaisen kanteen nostamista koskeva päätös ja johon ominaisuuteen kantajat vetosivat.

Tutkittavaksi ottamisen edellytykset

1. Asianomaiselle vastainen toimi

Henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdasta ja 91 artiklan 1 kohdasta käy ilmi, että virkamiehet voivat tehdä valituksen ja nostaa sen jälkeen kanteen kaikista heille vastaisista ”yleisluonteisista toimenpiteistä”. Tämän perusteella oikeuskäytännössä katsotaan vakiintuneesti, että asianomaisilla on oikeus nostaa kanne nimittävän viranomaisen luonteeltaan yleisistä toimenpiteistä, jotka ovat heille vastaisia, kun yhtäältä tämä toimenpide ei edellytä, jotta se tuottaisi oikeudellisia vaikutuksia, soveltamistoimia tai kun siinä ei jätetä sen soveltamisesta vastaaville viranomaisille lainkaan harkintavaltaa soveltamista varten ja kun toisaalta se vaikuttaa virkamiesten etuihin välittömästi muuttaen heidän oikeusasemaansa selvästi. Virkamiestuumioistuin sovelsi tätä oikeuskäytäntöä asiassa F-100/13, *Julien-Malvy ym. vastaan EUH*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:224) ja asiassa F-101/13, *Osorio ym. vastaan EUH*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:223, josta on vireillä valitus unionin yleisessä tuomioistuimessa) päätökseen, jonka nimittävä viranomainen oli tehnyt henkilöstösääntöjen liitteessä X olevaa 10 artiklaa soveltaen ja josta aiheutui elinolosuhteista maksettavan korvauksen

peruuttaminen työntekijöiltä, jotka oli määrätty tiettyihin kolmansissa maissa sijaitseviin unionin edustustoihin ja toimistoihin. Virkamiestuumioistuin katsoi, että kanne otetaan tutkittavaksi, koska tämä päätös oli riittävän täsmällinen ja ehdoton, jotta se ei edellyttänyt minkäänlaisia erityisiä täytäntöönpanotoimia. Sen täytäntöönpano edellytti toki hallinnollisia yksittäispäätöksiä korvauksen peruuttamiseksi asianomaisilta työntekijöiltä. Virkamiestuumioistuin kuitenkin katsoi, ettei hallintoviranomaisilla ole harkintavaltaa tällaisten välissä olevien toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä ja etteivät ne siis estä sitä, että päätös vaikuttaa kantajien oikeusasemaan välittömästi.

Oikeuskäytännössä katsotaan myös vakiintuneesti, että kirje, jossa vain muistutetaan työntekijälle hänen työ sopimuksensa määräyksistä, jotka koskevat sopimuksen päättymispäivää, ja johon ei näin ollen sisälly mitään näihin määräyksiin nähden uutta seikkaa, ei ole hänelle vastainen toimi. Virkamiestuumioistuin kuitenkin muistutti asiassa F-29/13, *Drakeford vastaan EMA*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:10, josta on vireillä valitus unionin yleisessä tuomioistuimessa), että silloin kun työ sopimus on mahdollista uusida, hallinnon uudelleentarkastelun päätteeksi tekemä päätös olla uusimatta työ sopimusta on kyseessä olevasta työ sopimuksesta erillinen, asianomaiselle vastainen toimi, josta voidaan valittaa tai nostaa kanne henkilöstösääntöjen mukaisissa määräajoissa. Näin on erityisesti, kun on kyse kirjeestä, jossa vain virallisesti ”muistutetaan” työ sopimuksen päättymispäivästä mutta joka kuuluu asiayhteyteen, jossa tämä työ sopimus oli mahdollista uusida ja joka on jatkoa muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen (jäljempänä palvelussuhteen ehdot) 8 artiklaan perustuvalle sisäiselle menettelylle.

2. Oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn noudattaminen

Oikeuskäytännössä johdetaan henkilöstösääntöjen 91 artiklan 2 kohdasta siinä tarkoitetun valituksen ja sen jälkeen nostettavan kanteen vastaavuuden sääntö. Tässä säännössä edellytetään tutkimatta jättämisen uhalla, että unionin tuomioistuimissa esitettävään perusteeseen on jo vedottu oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, jotta nimittävällä viranomaisella on ollut mahdollisuus saada tieto siitä, miltä osin asianomainen riidanalaista päätöstä arvostelee. Virkamiestuumioistuin katsoi kuitenkin asiassa F-128/12, *CR vastaan parlamentti*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:38) ja asiassa F-26/12, *Cerafogli vastaan EKP*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:218, josta on vireillä valitus unionin yleisessä tuomioistuimessa), ettei tätä vastaavuuden sääntöä sovelleta lainvastaisuusväitteeseen, joka esitetään ensimmäisen kerran kanteessa. Virkamiestuumioistuin katsoi tältä osin ensinnäkin, että Euroopan unionin toimielinten toimenpiteisiin sovellettava laillisuusolettama merkitsee, ettei nimittävä viranomainen voi päättää jättää soveltamatta voimassa olevaa yleistä toimea, joka sen mukaan on ristiriidassa ylemmäntasoisien oikeussäännön kanssa. Toiseksi se muistutti, että lainvastaisuusväitteellä ilmaistaan määritelmän mukaisesti yleistä periaatetta, jolla pyritään sovittamaan yhteen laillisuusperiaate ja oikeusvarmuuden periaate. Kolmanneksi virkamiestuumioistuin katsoi, että SEUT 277 artiklassa määrätään mahdollisuudesta asettaa yleisesti sovellettava toimenpide kyseenalaiseksi kanteen nostamisen määräajan päättymisen jälkeen vain unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi saatetun riita-asian yhteydessä, joten lainvastaisuusväite ei voi täysin tuottaa vaikutuksiaan hallinnollisen valitusmenettelyn yhteydessä. Neljänneksi se katsoi vielä, että ensimmäistä kertaa kanteessa esitetyn lainvastaisuusväitteen tutkittavaksi ottaminen muodostaa tehokasta oikeussuojaa koskevalle oikeudelle rajoituksen, joka ei ole oikeassa suhteessa vastaavuuden säännön sen tavoitteen kanssa, joka on sovintoratkaisun mahdollistaminen asianomaisen virkamiehen ja hallinnon välisissä riidoissa. Lainvastaisuusväite merkitsee nimittäin määritelmän mukaisesti päättelyä, jota ei voida edellyttää virkamieheltä tai toimihenkilöltä, jolla ei välttämättä ole asianmukaista oikeudellista tietämystä, joka mahdollistaisi – myöhemmän tutkimatta jättämisen uhalla – lainvastaisuusväitteen esittämisen oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa.

Edellä mainitussa asiassa *Colart ym. vastaan parlamentti* annetussa tuomiossa (EU:F:2014:264) virkamiestuumioistuin sitä vastoin sovelsi henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklaa perinteisellä tavalla asiassa, joka koski henkilöstön edustusta, ja se katsoi, että kanne, jolla pyrittiin riitauttamaan henkilöstökomitean vaalin tulokset tilanteessa, jossa nimittävän viranomaisen käsiteltäväksi ei ollut saatettu henkilöstösääntöjen 90 artiklan nojalla esitettyä vaatimusta tai valitusta, ei täyttänyt tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä. Kantajat olivat esittäneet vaalilautakunnalle ”valituksen” virkamiesten henkilöstökokouksen vahvistamien säännösten mukaisesti. Tämä seikka ei kuitenkaan vapauttanut kantajia velvollisuudesta vaatia nimittävän viranomaisen väliintuloa vaalimenettelyssä ennen kanteen nostamista SEUT 270 artiklan ja henkilöstösääntöjen 91 artiklan nojalla. Vaikka näissä säännöissä käytetty sanamuoto ei ollut yksiselitteinen, virkamiestuumioistuin katsoi, että toimielimen virkamiesten henkilöstökokouksella, samalla tavoin kuin henkilöstösääntöjen mukaisilla elimillä, kuten henkilöstökomitealla, ei ollut toimivaltaa poiketa henkilöstösääntöjen 90 artiklasta ”henkilöstökomitean vaaliin sovellettavien niiden sääntöjen” puitteissa, jotka niiden on saatettava voimaan henkilöstösääntöjen liitteessä II olevan 1 artiklan toisen alakohdan mukaisesti.

Asiassa F-114/13, *Klar ja Fernandez Fernandez vastaan komissio*, antamassaan määräyksessä (EU:F:2014:192, josta on vireillä valitus unionin yleisessä tuomioistuimessa), virkamiestuumioistuin katsoi vastaavasti, ettei kannetta, jossa riitautetaan vastaajana olevan toimielimen päätös, jolla kieltäydyttiin pitämästä lainmukaisena henkilöstökomitean paikallisosaston päätöstä, voida ottaa tutkittavaksi, koska kantajat eivät olleet tehneet oikeudenkäyntiä edeltävää valitusta henkilöstösääntöjen mukaisessa kolmen kuukauden määräajassa, joka alkoi kulua siitä, kun toimielin teki ensimmäisen nimenomaisen ja yksityiskohtaisen kannanoton.

3. Oikeussuojan tarve

Tarkastellun jakson aikana virkamiestuumioistuimen käsiteltävänä oli oikeudenkäyntiväite, joka koski sitä, että kantajalla, joka oli eläkeiän saavuttamisen vuoksi eläkkeelle siirretty entinen virkamies, ei ollut enää intressiä riitauttaa arviointikertomusta, vaikka tämä kertomus oli laadittu aikaisemman kumoamistuomion täytäntöönpanotoimena. Virkamiestuumioistuin muistutti asiassa F-4/13, *Cwik vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:263), että oikeus tuomioistuinkäsittelyyn jäisi kuvitteelliseksi jos olisi sallittua, että lopullinen ja oikeusvoimainen tuomioistuimen päätös jää yhden asianosaisen osalta tehottomaksi, ja että tuomion täytäntöönpanon on katsottava olevan osa menettelyä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Näin ollen virkamiestuumioistuin katsoi, että jos kieltäydytään katsomasta, että kantajalla on oikeussuojan tarve saada uusi arviointikertomus kumotuksi, evätään kantajalta oikeus ensimmäisen tuomion asianmukaiseen täytäntöönpanoon ja täten siis tehokkaaseen oikeussuojaan.

4. Asian ratkaiseminen kiireellisesti välitoimimenettelyssä

Oikeuskäytännössä katsotaan vakiintuneesti, että täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva vaatimus on puhtaasti liitännäinen siihen pääasian oikeudenkäyntiin nähden, jonka yhteydessä siitä päätehtään. Näin ollen välitoimista päättävän tuomarin tekemän päätöksen on oltava väliaikainen siinä mielessä, ettei sillä voida ennalta vaikuttaa tulevan päätöksen sisältöön ja ettei sillä voida tehdä siitä kuvitteellista tekemällä tyhjäksi sen tehokasta vaikutusta. Asiassa F-27/14 R, *DK vastaan EUH*, antamallaan määräyksellä (EU:F:2014:67) virkamiestuumioistuimen presidentti kuitenkin katsoi, että kun kantajan esittämät perustelut antavat aiheita epäillä vakavasti riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta sen periaatteen kannalta, jonka mukaan rikosoikeudellinen menettely pysäyttää kurinpitomenettelyn, hän ei voi hylätä täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaa vaatimusta kiireellisyysedellytyksen täyttymättä jäämisen vuoksi ilman, että häntä arvosteltaisiin kyseisen periaatteen laiminlyönnistä. Toisin sanoen kun periaatteen, jonka mukaan rikosoikeudellinen menettely

pysäyttää kurinpitomenettelyn, loukkaaminen vaikuttaa ensi näkemältä ilmeiseltä, sen suojaamista ei voida lykätä edes väliaikaisesti, pääasiassa annettavaa tuomiota odotettaessa, ilman, että siitä aiheutuu kantajalle vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, koska määritelmän mukaisesti hallintoviranomaisen kannanotto rikosprosessin taustalla olevien tosiseikkojen paikkansapitävyydestä voi vaikuttaa vakavalla tavalla rikosprosessin lopputulokseen.

II. Pääasiaa koskevat kysymykset

Toimenpiteiden pätevyyden yleiset edellytykset

1. Puolueettomuusvelvollisuus

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kilpailun valintalautakunnan on taattava, että sen arvioinnit, jotka koskevat kaikkia suullisten kokeiden aikana arvioituja hakijoita, on tehty yhdenvertaisissa ja objektiivisissa olosuhteissa. Virkamiestuumioistuin sovelsi asiassa F-115/11, *CG vastaan EIP* (EU:F:2014:187), antamassaan tuomiossa tätä oikeuskäytäntöä valintalautakuntaan, jonka tehtävänä oli valita parhaat hakijat niistä, jotka olivat toimittaneet hakemuksensa vastauksena avointa virkaa koskevaan ilmoitukseen. Näin ollen virkamiestuumioistuin katsoi, että kaikkien valintalautakunnan jäsenten on oltava riittävän itsenäisiä, jotta heidän objektiivisuuttaan ei voida epäillä. Kuitenkin vain se seikka, että valintalautakunnan jäsen on yhden hakijan työpaikkakiusaamisen vuoksi tekemän kantelun kohteena, ei sellaisenaan merkitse, että asianomaisella jäsenellä on velvollisuus pidättäytyä tehtävistään. Koska kantaja oli kuitenkin käsiteltävässä asiassa huomauttanut, että tästä jäsenestä oli tarkoitus tulla tehtävään valitun hakijan lähin esimies ja koska hän oli esittänyt objektiivisia, merkityksellisiä ja yhtäpitäviä seikkoja, jotka osoittivat, että tällä oli henkilökohtainen intressi syrjiä kantajaa, virkamiestuumioistuin katsoi, että hän oli laiminlyönyt puolueettomuusvelvollisuuttaan. Tämän seurauksena, koska valintalautakunnan jokaisen jäsenen on oltava riittävän itsenäinen, jottei koko valintalautakunnan objektiivisuus joutuisi kyseenalaiseksi, virkamiestuumioistuin katsoi, että valintalautakunnalle kokonaisuudessaan kuuluvaa puolueettomuusvelvollisuutta oli laiminlyöty.

Toisessa asiassa virkamiestuumioistuinta pyydettiin arvioimaan erään viraston pääjohtajan sellaisen valintamenettelyn pätevyyttä, johon kuului muun muassa esivalintalautakunta, jonka tehtävänä oli laatia luonnos kaikkein ansioituneimpien hakijoiden luetteloksi, ja jossa viraston johtokunta oli toimivaltainen tekemään nimityksen. Virkamiestuumioistuin katsoi asiassa F-2/12, *Hristov vastaan komissio ja EMA*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:245), että vaikka luetteloa koskeva luonnos ei ollut sitova, vain se seikka, että kaksi johtokunnan jäsentä kuului esivalintalautakuntaan, loukkasi puolueettomuusvelvollisuutta.

2. Oikeus tulla kuulluksi

Arvioidessaan väliaikaisen toimihenkilön oikeutta tulla kuulluksi asiassa, jossa oli kyse hänen työ sopimuksensa mahdollisesta uusimisesta, virkamiestuumioistuin korosti asiassa F-120/13, *Tzikas vastaan ERA*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:197) tarvetta ilmoittaa asianomaiselle selkeästi siitä, mitä esimiehen kanssa käytävä neuvottelu koskee, jotta hän voi tehokkaasti vedota kantaansa ennen kuin tehdään päätös, joka vaikuttaa häneen kielteisesti. Näin ollen vaikka sellaisia säännöksiä tai määräyksiä ei ole, joissa edellytettäisiin kirjallista ilmoitusta, ja vaikka neuvottelun aihe voidaan näin ollen ilmoittaa suullisesti ja se voi ilmetä asiayhteydestä, jossa neuvottelu on tarkoitus käydä, voi asianomaiselle osoitettu kirjallinen kutsu olla asianmukaisempi.

Lisäksi kurinpitomenettelyn yhteydessä oikeus tulla kuulluksi ”pannaan täytäntöön” Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tarkoitetulla tavalla yhtäältä muun muassa henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 16 artiklan 1 kohdassa ja toisaalta tämän saman liitteen 4 artiklassa. Virkamiestuumioistuin katsoi asiassa F-107/13, *de Brito Sequeira Carvalho vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:232), että näiden säännösten kanssa, kun niitä luetaan perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan valossa, on ristiriidassa sellaisen virkamiehen tilanne, joka ei osallistunut henkilökohdaisesti tai edustajan välityksellä kurinpitolautakunnan kuulemiseen ja joka ei myöskään voinut toimittaa kirjallisia huomautuksia vaikka yhtäältä hän oli asianmukaisesti perustellut sen, minkä vuoksi hän ei voinut osallistua kuulemiseen vahvistettuna päivänä ja vaikka toisaalta tämän kuulemisen aikana kuultiin ainoaa todistajaa, jonka nimittävä viranomainen oli kutsunut paikalle.

Virkamiesten ja toimihenkilöiden ura

Virkamiestuumioistuin katsoi asiassa F-160/12, *Montagut Viladot vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:190, josta on vireillä valitus unionin yleisessä tuomioistuimessa), että kun palvelukseen ottamista varten järjestettäviin kilpailuihin sovellettaviin säännöksiin tai suuntaviivoihin tai kilpailuilmoitukseen ei sisälly minkäänlaisia päinvastaisia säännöksiä, yliopistotutkinnon vaatimus, joka avoimeen kilpailuun osallistumiselle on asetettu, on välttämättä käsitettävä siinä merkityksessä, joka tälle ilmaisulle on annettu sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa hakija on suorittanut opinnot, joihin hän vetoaa.

Lisäksi virkamiestuumioistuin muistutti asiassa F-127/11, *De Mendoza Asensi vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:14), että yhdenvertaisen kohtelun ja arvostelujen objektiivisuuden periaatteiden noudattaminen valintalautakunnassa edellyttää, että valintalautakunnan kokoonpanon pysyvyys taataan mahdollisuuksien mukaan kokeiden kokonaisuuden ajan. Virkamiestuumioistuin katsoi kuitenkin, ettei voida sulkea pois, että arvostelun johdonmukaisuus voidaan taata muilla keinoilla. Se hyväksyi käsiteltävässä asiassa valintalautakunnan työskentelyn järjestämiseen sovelletun uuden menetelmän, jossa valintalautakunnan kokoonpanon pysyvyys taattiin vain menettelyn tietyissä vaiheissa. Virkamiestuumioistuin katsoi tältä osin ensimmäiseksi, että tämä pysyvyys oli taattu menettelyn keskeisissä vaiheissa eli ensinnäkin päätettäessä siitä, miten kokeet pidetään, sen jälkeen joka toinen tai kolmas päivä aina, kun hakijoille annetut arvosanat yhdistettiin tällä välin kokeissa olleiden hakijoiden osaamisen arvioimiseksi, ja lopuksi silloin, kun se varmistettiin kaikkien kokeiden päätyttyä, että hakijoista tehty arvioinnit olivat johdonmukaisia. Toiseksi virkamiestuumioistuin katsoi, että hakijoiden yhdenvertainen kohtelu taattiin myös täysin samoilla työskentelymenetelmillä, joihin kuuluvat etukäteen strukturoidut kokeet ja soveltamalla hakijoiden suorituksiin täysin samoja arviointiperusteita. Kolmanneksi virkamiestuumioistuin totesi, että valintalautakunnan puheenjohtaja oli läsnä kunkin kokeen ensimmäiset minuutit. Neljänneksi virkamiestuumioistuin katsoi vielä, että arvostelun johdonmukaisuuden varmistamiseksi tehtiin tutkimuksia ja analyyskejä.

Virkamiesten ja toimihenkilöiden oikeudet ja velvollisuudet

Virkamiestuumioistuin sai asiassa F-103/11, *CG vastaan EIP*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:185) ja asiassa F-52/11, *De Nicola vastaan EIP*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:243) tilaisuuden täsmentää Euroopan investointipankin henkilöstön menettelytapasäännösten 3.6.1 artiklassa, luettuna yhdessä ihmisarvoista kohtelua työpaikalla koskevan politiikan, jonka pankki on myös ottanut käyttöön, 2.1 artiklan kanssa, tarkoitettua työpaikkakiusaamisen käsitettä, ja se tulkitsi tätä käsitettä tavalla, joka on samankaltainen henkilöstösääntöjen 12 a artiklan tulkin kanssa, ettei itsetuntoa ja itseluottamusta vahingoittavien asenteiden ja toiminnan edellytetä olevan tahallisia. Näin ollen virkamiestuumioistuin kumosi kaksi pankin tekemää päätöstä, joilla pankki

jätti ryhtymättä jatkotoimenpiteisiin työpaikkakiusaamisen vuoksi tehtyjen kanteluiden johdosta ja jotka perustuivat sille, ettei ilmiannettu toiminta ollut tahallista.

Virkamiesten palkkajärjestely ja sosiaali edut

1. Ulkomaankorvaus

Määritellessään, onko virkamiehellä oikeutta ulkomaankorvaukseen, virkamiestuumioistuin muistutti asiassa F-151/12, *Ohrgaard vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:8), että henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdasta käy ilmi, että huomioon otettavien kausien huomiotta jättämistä varten unionin lainsäätäjä on ottanut käyttöön erottelun yhtäältä sellaisen virkamiehen, joka ei ole ja joka ei koskaan ole ollut sen valtion kansalainen, jossa hänen asemapaikkansa sijaitsee, ja toisaalta sellaisen virkamiehen välillä, joka on tai on ollut tämän valtion kansalainen. Ensimmäisessä tapauksessa jätetään huomiotta kaudet, jotka vastaavat ”tilanteita, jotka ovat seurausta toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle suoritetuista palveluksista”. Jälkimmäisessä tapauksessa jätetään huomiotta kaudet, jotka vastaavat tilanteita, joissa on kyse ”tehtävien hoitamisesta valtion tai kansainvälisen järjestön palveluksessa”. Lisäksi virkamiestuumioistuin muistutti, että ensimmäisen ilmaisun soveltamisala on paljon laajempi kuin toisen ilmaisun soveltamisala. Vaikka unionin tuomioistuimet katsoivat, että jossakin unionin toimielimessä harjoittelijana suoritettua jaksoa ei pitänyt ottaa huomioon, koska harjoittelujakso on ”tilanne, joka on seurausta – – kansainväliselle järjestölle suoritetuista palveluksista”, kun virkamies ei ole eikä ole koskaan ollut asemamaan kansalainen, virkamiestuumioistuin katsoi, että komission järjestämän harjoittelun, jonka ensisijainen tavoite oli osallistua asianomaisten koulutukseen, ei voitu katsoa kuuluvan ”tehtävien harjoittamisen” käsitteeseen, jota sovelletaan virkamiehiin, jotka ovat tai ovat olleet tämän valtion kansalaisia. Toisin kuin edellä mainitussa käsitteessä, tässä viimeksi mainitussa käsitteessä nimittäin edellytetään, että toiminta vaikuttaa osaltaan kyseessä olevan valtion tai kansainvälisen järjestön tavoitteiden toteutumiseen.

2. Lapsilisät

Virkamiestuumioistuin sai kurinpitoseuraamusta koskevan kanteen käsittelemisen yhteydessä tilaisuuden täsmentää velvollisuuksia, joita virkamiehelle kuuluu sen vuoksi, että unionin hänelle maksamat lapsilisät ovat luonteeltaan toissijaisia hänelle maksettaviin kansallisiin suorituksiin nähden. Asiassa F-42/14, *EH vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:250) virkamies-tuumioistuin katsoi ensimmäiseksi, että kun virkamies vaatii perhetilanteeseensa liittyvän, henkilöstösääntöjen mukaisen suorituksen maksamista ja kun hänelle myönnetään se, virkamies ei voi väittää, ettei hän ollut tietoinen puolisonsa tilanteesta. Vastauksena väitteeseen, jonka mukaan hallinto ei tarkistanut kansalliselta etuuksia maksavalta kassalta, oliko se tosiasiallisesti jättänyt maksamatta perhe-etuuksia, virkamiestuumioistuin katsoi seuraavaksi, että vaikka huolellisesti toimivalta hallinnolta voidaan odottaa, että se päivittää vähintään kerran vuodessa kuukausittain maksettavien henkilöstösääntöjen mukaisten suoritusten saajien henkilökohtaiset tiedot, ei sellaisen hallintoviranomaisen tilannetta, jonka tehtävänä on varmistaa tuhansien erilaisten maksujen ja etuuksien maksaminen, voida verrata sellaisen virkamiehen tilanteeseen, jolla on henkilökohtainen intressi varmistaa hänelle maksetut summat ja ilmoittaa kaikista seikoista, jotka voivat muodostaa virheen, josta syntyy hänelle haittaa tai etua. Lopuksi virkamiestuumioistuin katsoi, että on merkityksetöntä, että hallinto oli saanut eräitä tietoja vahingossa tai epäsuoralla tavalla, koska henkilöstösääntöjen mukaisen etuuden saajan on ilmoitettava oman toimielimensä toimivaltaiselle yksikölle selvästi ja yksiselitteisesti kaikki päätökset, jotka koskevat vastaavan kansallisen etuuden myöntämistä.

Lisäksi henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 2 artiklan 1 kohdasta, kun sitä luetaan kyseisessä liitteessä olevan 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, käy ilmi, että virkamiehille maksetaan lisää huollettavana olevasta lapsesta silloin, kun virkamies ”tosiasiallisesti huolehtii” lapsista. Tältä osin virkamiestuumioistuin muistutti asiassa F-65/12, *Armani vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:13), että tämä tosiasiallisen huolehtimisen käsite vastaa lasten olennaisista tarpeista huolehtimista tosiasiallisesti, kokonaan tai osittain, muun muassa asunnon, ruuan, vaatteiden, koulutuksen, hoidon ja sairauskulujen osalta. Tästä seuraa, että kun virkamies vastaa tosiasiallisesti puolisonsa lapsen olennaisista tarpeista kokonaan tai osittain, on katsottava, että hän huolehtii tästä lapsesta tosiasiallisesti, ja näin ollen, että lapsi on hänen huollettavanaan. Tässä asiayhteydessä ja päinvastaisten säännösten puuttuessa sen edellytyksenä, että virkamiehellä on oikeus huollettavana olevasta lapsesta maksettavaan lisään puolisonsa lapsesta, ei ole, ettei mainittu puoliso ole unionin virkamies tai toimihenkilö. Tähän liittyen virkamiestuumioistuin täsmensi tässä tuomiossa vielä, että vaikka perhelisät maksetaan osana palkkaa, niitä ei ole tarkoitettu virkamiesten, vaan yksinomaan lasten ylläpitoa varten.

3. Perusteettomasti maksettujen etuuksien takaisinperintä

Virkamiestuumioistuinta pyydettiin asiassa *CR vastaan parlamentti* (EU:F:2014:38) lausumaan henkilöstösääntöjen 85 artiklan toisen alakohdan toisen virkkeen lainmukaisuudesta siltä osin kuin siinä säädetään, että viiden vuoden määräaikaan, jonka kuluessa virkamiehille ja toimihenkilöille aiheuttomasti suoritettut määrät voidaan periä takaisin, ei voida vedota hallintoa vastaan silloin, kun se pystyy osoittamaan, että asianomainen on tahallisesti johtanut sitä harhaan kyseisen summan saadakseen. Muistutettuaan, että vanhentumisaajan kesto on seurausta oikeusvarmuuden vaatimusten ja laillisuuden vaatimusten yhteensovittamisesta, joka toteutetaan yhteiskunnassa tiettyinä ajankohtana vallitsevien historiallisten ja yhteiskunnallisten olosuhteiden mukaan, ja että tästä syystä yksin lainsäätäjällä on toimivalta tehdä tämä valinta, virkamiestuumioistuin katsoi, ettei se, ettei hallintoa vastaan voida vedota edellä mainittuun viiden vuoden määräaikaan, sellaisenaan voi merkitä lainvastaisuutta oikeusvarmuuden periaatteen kannalta. Oikeuskäytännössä katsotaan myös vakiintuneesti, että kun unionin lainsäätäjä ei ole vahvistanut kiinteää vanhentumisaikaa, oikeusvarmuuden perustavanlaatuinen vaatimus estää sen, että hallinto voi viivästyttää määrittämättömän ajan toimivaltuuksiensa käyttämistä, jolloin hallinto on velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin kohtuullisen ajan kuluttua siitä, kun se sai tiedon tosiseikoista.

Virkamiestuumioistuin katsoi samassa tuomiossa myös, ettei se, ettei hallintoa vastaan voida vedota viiden vuoden vanhentumisaikaan aiheettomien maksujen takaisinperintää varten, ole ristiriidassa myöskään suhteellisuusperiaatteen kanssa. Henkilöstösääntöjen 85 artiklalla pyritään suojaamaan unionin taloudellisia etuja unionin toimielinten ja niiden työntekijöiden eli henkilöiden, joita sitoo toimielimiin nähden henkilöstösääntöjen 11 artiklassa säädetty erityinen lojaalisuusvelvollisuus, välisten suhteiden erityisessä asiayhteydessä.

Virkamiestuumioistuin täsmensi vielä asiassa F-28/13, *López Cejudo vastaan komissio*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:55), että henkilöstösääntöjen 85 artiklan toisen kohdan toinen virke koskee tilannetta, jossa työntekijä on maksun perusteettomaan saamiseen tähtäävällä menettelyllä tahallisesti johtanut nimittävää viranomaista harhaan erityisesti joko siten, ettei hän ole toimittanut tälle kaikkia henkilökohtaista tilannettaan koskevia tietoja, tai siten, ettei hän ole saattanut nimittävän viranomaisen tietoon hänen henkilökohtaisessa tilanteessaan tapahtuneita muutoksia, tai vielä siten, että hän on ryhtynyt toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on, että nimittävän viranomaisen olisi vaikeampi havaita hänen saamansa maksun perusteettomuutta, ja joihin kuuluu virheellisten tai epätarkkojen tietojen esittäminen.

Kurinpitotoimenpiteet

Virkamiestuomioistuin katsoi asiassa *EH vastaan komissio* antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:250), että vaikka hallinto voi päättää ottaa huomioon sen seikan, että asianomainen lähestyy eläkeikää, henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 10 artiklan sanamuodossa ei millään tavoin edellytetä nimittävää viranomaista pitämään tätä seikkaa kurinpitoseuraamuksen lieventämisen perusteena.

Sopimuksia koskevat riita-asiat

Asiassa F-73/12, *Bodson ym. vastaan EIP*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:16, josta on vireillä valitus unionin yleisessä tuomioistuimessa) ja asiassa F-83/12, *Bodson ym. vastaan EIP*, antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:15, josta on vireillä valitus unionin yleisessä tuomioistuimessa) virkamiestuomioistuin hylkäsi kantajien väitteet, joiden mukaan heidän työsuhteensa sopimussuhteinen luonne ja se, että työsopimukset ovat oikeudellisesti sitovia, ovat esteenä sille, että pankki muuttaa yksipuolisesti työntekijöiden työsopimusten keskeisiä tekijöitä. Virkamiestuomioistuin katsoi tältä osin, että kun työsopimukset on tehty sellaisen unionin elimen kanssa, jolla on yleisen edun mukainen tehtävä ja jolla on toimivalta saattaa asetuksella voimaan henkilöstöönsä sovellettavat säännökset, työsopimusten osapuolten tahtoa rajoitetaan väistämättä tästä erityisestä tehtävästä johtuvilla velvoitteilla, joita tämän elimen johdon ja sen työntekijöiden on noudatettava. Myös osapuolten suostumus on rajoitettu kyseisessä asetuksessa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien hyväksymiseen kokonaisuutena, ja niiden väliset suhteet kuuluvat lähinnä asetukseen perustuvaan järjestelmään, vaikka ne perustuvat sopimukseen. Näin ollen virkamiestuomioistuin katsoi, että pankilla oli sille kuuluvan yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamista varten toimivalta muuttaa yksipuolisesti työntekijöidensä palkkausta niistä sopimusluonteisista asiakirjoista huolimatta, joille työsuhteet perustuvat.

On vielä muistutettava, että palvelussuhteen ehtojen 8 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaan samojen palvelussuhteen ehtojen 2 artiklan a alakohdan mukainen väliaikaisen toimihenkilön työsopimus voidaan uusaa kerran määräaikaiseksi, ja että "tämän jälkeen palvelussuhde voidaan uusaa toistaiseksi". Virkamiestuomioistuin katsoi asiassa *Drakeford vastaan EMA* antamassaan tuomiossa (EU:F:2014:10), että tätä säännöstä ei voida tulkita siten, että kaikki tehtävien muutokset, joiden yhteydessä tehdään uusi työsopimus, keskeyttävät työsuhteen jatkuvuuden, mikä johtaa toistaiseksi voimassa olevaan työsopimukseen. Tällainen tulkinta rajoittaisi palvelussuhteen ehtojen 8 artiklan ensimmäisen kohdan ulottuvuutta sen taustalla olevaa tavoitetta suppeammaksi, koska se johtaisi siihen, että jo tehtävissä olevien väliaikaisten toimihenkilöiden nimittämiset virkahierarkiassa ylemmätasoiin tehtäviin johtaisi kaikissa tilanteissa ja ilman todellista syytä siihen, että työntekijä sijoitettaisiin uudelleen hänen "palvelussuhteensa" keston kannalta samaan tilanteeseen kuin vasta palvelukseen otettu uusi työntekijä. Lisäksi tällaisen tulkinnan vaikutuksena olisi, että erityisen ansioituneet työntekijät, jotka nimenomaan ammatillisten suoritustensa ansioista ovat edenneet urallaan, asetettaisiin heikompaan asemaan. Virkamiestuomioistuin katsoi, että tällainen seuraus aiheuttaisi erittäin varauksellista suhtautumista yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kannalta, sellaisena kuin siitä määrätään perusoikeuskirjan 20 artiklassa. Se olisi myös ristiriidassa lainsäätäjän sen tahdon kanssa, joka ilmaistaan nimenomaisesti palvelussuhteen ehtojen 12 artiklan 1 kohdassa ja jonka mukaan on varmistettava, että toimielin saa väliaikaisista toimihenkilöistä palvelukseensa mahdollisimman päteviä, tehokkaita ja ehdottoman luotettavia henkilöitä.

B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano

Protokollajärjestys 1.10.2014

Vasemmalta oikealle:

Tuomarit E. Perillo ja H. Kreppel; jaoston puheenjohtaja R. Barents; presidentti S. Van Raepenbusch; jaoston puheenjohtaja K. Bradley; tuomarit M. I. Rofes i Pujol ja J. Svenningsen; kirjaaja W. Hakenberg.

1. Virkamiestuumioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Sean Van Raepenbusch

syntynyt 1956, oikeustieteen loppututkinto Université Libre de Bruxellesista (1979), kansainvälisen oikeuden jatkotutkinto (Bryssel, 1980), oikeustieteen tohtori (1989), Société Anonyme du Canal et des Installations Maritimes de Bruxellesin oikeudellisen osaston päällikkö (1979–1984), Euroopan komission sosiaaliasioiden pääosaston virkamies (1984–1988), komission oikeudellisen osaston jäsen (1988–1994), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1994–2005), Charleroin yliopiston kansainvälisen ja eurooppalaisen sosiaalioikeuden luennoitsija (1989–1991), Mons-Hainaut'n yliopiston eurooppaoikeuden luennoitsija (1991–1997), Liègen yliopiston eurooppalaisen virkamies-oikeuden (1989–1991) sekä unionin toimielimiä koskevan oikeuden (1995–2005) ja eurooppalaisen sosiaalioikeuden (2004–2005) luennoitsija, kirjoittanut useita julkaisuja eurooppalaisesta sosiaalioikeudesta ja unionin valtiosääntöoikeudesta, virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2005–, virkamiestuumioistuimen presidentti 7.10.2011–.

Horstpeter Kreppel

syntynyt 1945, opintoja Berliinin sekä Münchenin ja Frankfurt-am-Mainin yliopistoissa (1966–1972), ensimmäinen oikeustieteen tutkinto (1972), tuomioistuinharjoittelu Frankfurt-am-Mainissa (1972–1973 ja 1974–1975), opintoja Bruggen Collège d'Europessa (1973–1974), toinen oikeustieteen tutkinto (Frankfurt-am-Main, 1976), liittovaltion työvoimatoimiston virkamies ja asianajaja (1976), Hessenin osavaltion työoikeuden tuomari (1977–1993), Frankfurt-am-Mainin sosiaalialan ammattikorkeakoulun ja Wiesbadenin hallinnollisen ammattikorkeakoulun luennoitsija (1979–1990), Euroopan komission oikeudellisen osaston kansallinen asiantuntija (1993–1996 ja 2001–2005), Saksan liittotasavallan Madridin-suurlähetystön työasioista vastaava attasea (1996–2001), tuomari Frankfurt-am-Mainissa (helmi–syyskuu 2005), virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2005–.

Maria Isabel Rofes i Pujol

syntynyt 1956, licenciatura en derecho -tutkinto Barcelonan yliopistosta (1981), erikoistunut kansainväliseen kauppaan Meksikossa (1983), Euroopan integraatioon liittyviä opintoja Barcelonan kauppakamarissa (1985), eurooppaoikeuden opintoja Escola d'Administració Pública de Catalunyassa (1986), Generalitat de Catalunyan teollisuus- ja energiaministeriön oikeudellisen osaston virkamies (huhtikuu 1984–elokuu 1986), Barcelonan asianajajayhdistyksen jäsen (1985–1987), yhteisöjen tuomioistuimen tutkimus- ja dokumentaatio-osaston hallintovirkamies ja johtava hallintovirkamies (1986–1994) sekä lakimiesavustaja julkisasiamies Dámaso Ruiz-Jarabo Colomerin (tammikuu 1995–huhtikuu 2004) ja tuomari Uno Löhmusin kabineteissa (toukokuu 2004–elokuu 2009), Barcelonan autonomisen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan unionin oikeuden opettaja (1993–2000), kirjoittanut useita julkaisuja ja opettanut eurooppalaista sosiaalioikeutta, yhteisön kasvilajikeviraston valituslautakunnan jäsen (2006–2009), virkamiestuomioistuimen tuomari 7.10.2009–.

Ezio Perillo

syntynyt 1950, oikeustieteen tohtori ja asianajaja, Padovan asianajajayhteisön jäsen, Padovan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan siviilioikeuden ja vertailevan siviilioikeuden assistentti ja sittemmin tutkija (1977–1982), yhteisön oikeuden opettaja Collegio Europeo di Parmassa (1990–1998) sekä Padovan yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa (1985–1987), Maceratan yliopistossa (1991–1994), Napolin yliopistossa (1995) ja Milanon yliopistossa (2000–2001), Padovan yliopiston Master in European integration -tutkinnon tieteellisen komitean jäsen, yhteisöjen tuomioistuimen kirjasto- sekä tutkimus- ja dokumentaatio-osaston virkamies (1982–1984), julkisasiamies G. Federico Mancinin lakimiesavustaja (1984–1988), Euroopan parlamentin pääsihteerin Enrico Vincin sihteeristön lakimies (1988–1993), Euroopan parlamentin oikeudellisen osaston päällikkö (1995–1999), Euroopan parlamentin lainsäädäntötyön koordinoinnin sekä toimielinten välisten ja parlamentaaristen suhteiden osaston johtaja (1999–2004) sekä ulkosuhteiden osaston johtaja (2004–2006) ja oikeudellisen yksikön lainsäädäntöasioiden johtaja (2006–2011), kirjoittanut useita julkaisuja Italian siviilioikeudesta ja unionin oikeudesta, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2011–.

René Barents

syntynyt 1951, oikeustieteen tutkinto Rotterdamin Erasmus-yliopistosta erikoisalana taloustiede (1973), oikeustieteen tohtori Utrechtin yliopistosta (1981), Utrechtin yliopiston Eurooppa-instituutin eurooppaoikeuden ja kansainvälisen talousoikeuden tutkija (1973–1974) ja opettaja (1974–1979), Leidenin yliopiston eurooppaoikeuden ja kansainvälisen talousoikeuden opettaja (1979–1981), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1981–1986) ja henkilöstösääntöihin perustuvien oikeuksien yksikön päällikkö (1986–1987), Euroopan komission oikeudellisen osaston lakimies (1987–1991), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1991–2000), Euroopan unionin tuomioistuimen tutkimus- ja dokumentaatio-osaston osastopäällikkö (2000–2009) ja johtaja (2009–2011), Maastrichtin yliopiston eurooppaoikeuden opettaja (1988–2003) ja kunniaopettaja (2003–), 's-Hertogenboschin vetoomustuomioistuimen jäsen (1993–2011), Alankomaiden kuninkaallisen tiedeakatemian jäsen (1993–), kirjoittanut useita julkaisuja eurooppaoikeudesta, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2011–.

Kieran Bradley

syntynyt 1957, alempi oikeustieteen tutkinto Trinity Collegesta Dublinista (1975–1979), senaattori Mary Robinsonin tutkimusavustaja (1978–1979 ja 1980), sai "Pádraig Pearse" -apurahan Bruggen Collège d'Europeen (1979), eurooppaoikeuden jatko-opintoja Collège d'Europeen (1979–1980), ylempi oikeustieteen tutkinto Cambridgen yliopistosta (1980–1981), harjoittelija Euroopan parlamentissa Luxemburgissa (1981), Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan sihteeristön virkamies Luxemburgissa (1981–1988), Euroopan parlamentin oikeudellisen osaston lakimies Brysselissä (1988–1995), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1995–2000), Harvard Law Schoolin eurooppaoikeuden yliopistonlehtori (2000), Euroopan parlamentin oikeudellisen osaston lakimies (2000–2003), sittemmin yksikönpäällikkö (2003–2011) ja johtaja (2011), kirjoittanut useita julkaisuja, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2011–.

Jesper Svenningsen

syntynyt 1966; oikeustieteen loppututkinto Århusin yliopistosta (1989); asianajajaharjoittelu Tanskan valtioneuvoston oikeudellisen neuvonantajan toimistossa (1989–1991); lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1991–1993); Tanskan asianajajayhteisön jäsen (1993); asianajaja Tanskan valtioneuvoston oikeudellisen neuvonantajan toimistossa (1993–1995); eurooppaoikeuden luennoitsija Kööpenhaminan yliopistossa; eurooppaoikeuden opettaja, myöhemmin vt. johtaja Euroopan julkishallinnon instituutin (EIPA) Luxemburgin toimipisteessä (1995–1999); hallintovirkamies EFTAn valvontaviranomaisen oikeudellisessa yksikössä (1999–2000); unionin tuomioistuimen virkamies (2000–2013); lakimiesavustaja (2003–2013); virkamiestuomioistuimen tuomari 7.10.2013–.

Waltraud Hakenberg

syntynyt 1955, oikeustieteen opintoja Regensburgissa ja Genevessä (1974–1979), ensimmäinen valtioneutkinto (1979), yhteisöoikeuden jatko-opintoja Bruggen Collège d'Europessa (1979–1980), tuomioistuinharjoittelu Regensburgissa (1980–1983), oikeustieteen lisensiaatti (1982), toinen valtioneutkinto (1983), asianajaja Münchenissä ja Pariisissa (1983–1989), yhteisöjen tuomioistuimen virkamies (1990–2005) sekä lakimiesavustaja tuomari Peter Jannin kabinetissa (1995–2005), opettanut useissa yliopistoissa Saksassa sekä Itävallassa, Sveitsissä ja Venäjällä, Saarin yliopiston kunniaprofessori (1999–), useiden oikeudellisten komiteoiden sekä yhdistysten ja lautakuntien jäsen, kirjoittanut useita julkaisuja oikeustieteestä ja unionin oikeuteen liittyvistä riita-asioista, virkamiestuomioistuimen kirjaaja 30.11.2005–.

2. Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2014

Virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa ei ollut muutoksia vuonna 2014.

3. Protokollajärjestys

1.1.2014–30.9.2014

Virkamiestuumioistuimen presidentti
S. VAN RAEPENBUSCH
Jaoston puheenjohtaja H. KREPPEL
Jaoston puheenjohtaja M. I. ROFES i PUJOL
Tuomari E. PERILLO
Tuomari R. BARENTS
Tuomari K. BRADLEY
Tuomari J. SVENNINGSSEN

Kirjaaja W. HAKENBERG

1.10.–31.12.2014

Virkamiestuumioistuimen presidentti
S. VAN RAEPENBUSCH
Jaoston puheenjohtaja R. BARENTS
Jaoston puheenjohtaja K. BRADLEY
Tuomari H. KREPPEL
Tuomari M. I. ROFES i PUJOL
Tuomari E. PERILLO
Tuomari J. SVENNINGSSEN

Kirjaaja W. HAKENBERG

4. Virkamiestuomioistiuimen entiset jäsenet

Kanninen Heikki (2005–2009)

Tagaras Haris (2005–2011)

Gervasoni Stéphane (2005–2011)

Boruta Irena (2005–2013)

Presidentti

Mahoney Paul J. (2005–2011)

C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2010–2014)

Vireille tulleet asiat

2. Asioiden prosentuaalinen osuus jaettuna tärkeimpien vastaajana olevien toimielinten mukaan (2010–2014)
3. Oikeudenkäyntikieli (2010–2014)

Ratkaistut asiat

4. Tuomiot ja määräykset – ratkaisukokoonpano (2014)
5. Ratkaisun sisältö (2014)
6. Annetut välitoimimääräykset (2010–2014)
7. Käsittelyn kesto kuukausina (2014)

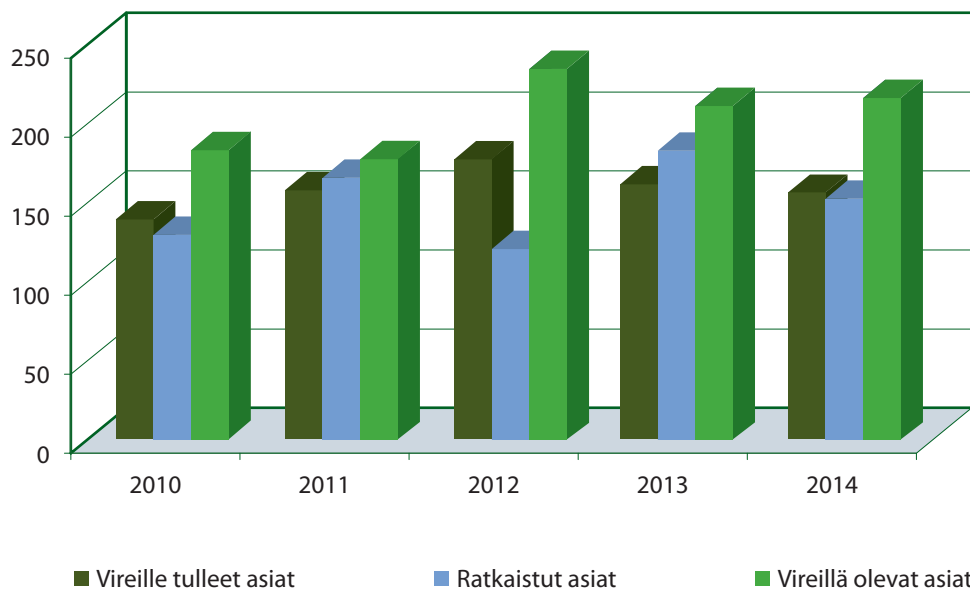
Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

8. Ratkaisukokoonpano (2010–2014)
9. Kantajien määrä (2014)

Muita kysymyksiä

10. Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistui-
meen (2010–2014)
11. Valituksiin annetut ratkaisut unionin yleisessä tuomioistuimessa (2010–2014)

1. *Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta* **Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat** **(2010–2014)**

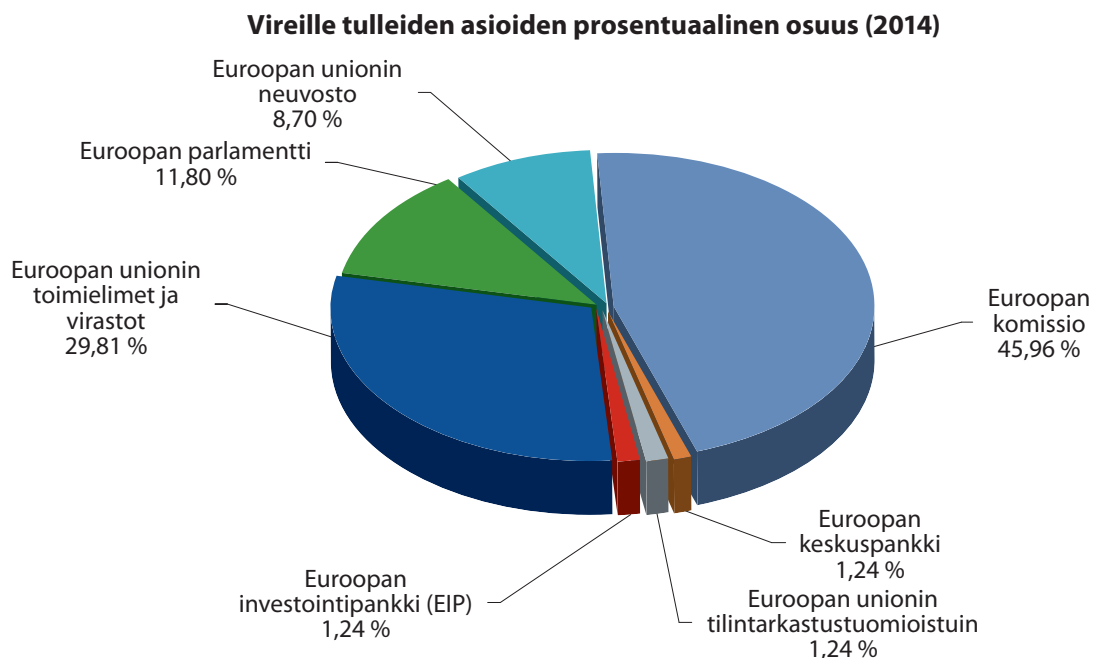

	2010	2011	2012	2013	2014
Vireille tulleet asiat	139	159	178	160	157
Ratkaistut asiat	129	166	121	184	152
Vireillä olevat asiat	185	178	235	211	216 ¹

Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

¹ Joista 99 asian käsittelyä on lykätty.

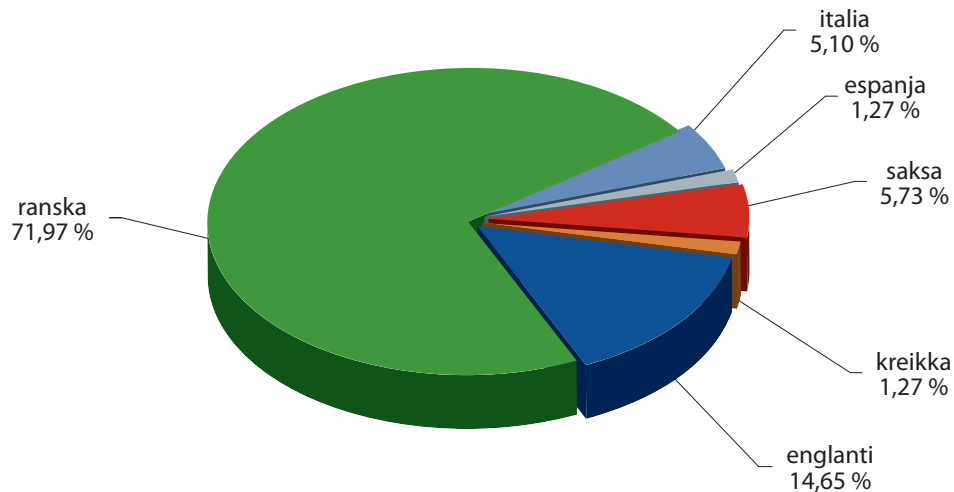
2. Vireille tulleet asiat – Asioiden prosentuaalinen osuus vastaajana olevia tärkeimpiä toimielimiä kohden (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Euroopan parlamentti	9,35 %	6,29 %	6,11 %	5,66 %	11,80 %
Euroopan unionin neuvosto	6,47 %	6,92 %	3,89 %	3,77 %	8,70 %
Euroopan komissio	58,99 %	66,67 %	58,33 %	49,69 %	45,96 %
Euroopan unionin tuomioistuin	5,04 %	1,26 %		0,63 %	
Euroopan keskuspankki	2,88 %	2,52 %	1,11 %	1,89 %	1,24 %
Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuin		0,63 %	2,22 %	0,63 %	1,24 %
Euroopan investointipankki (EIP)	5,76 %	4,32 %	4,44 %	5,03 %	1,24 %
Euroopan unionin toimielimet ja virastot	11,51 %	11,40 %	23,89 %	32,70 %	29,81 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Vireille tulleet asiat – Oikeudenkäyntikieli (2010–2014)

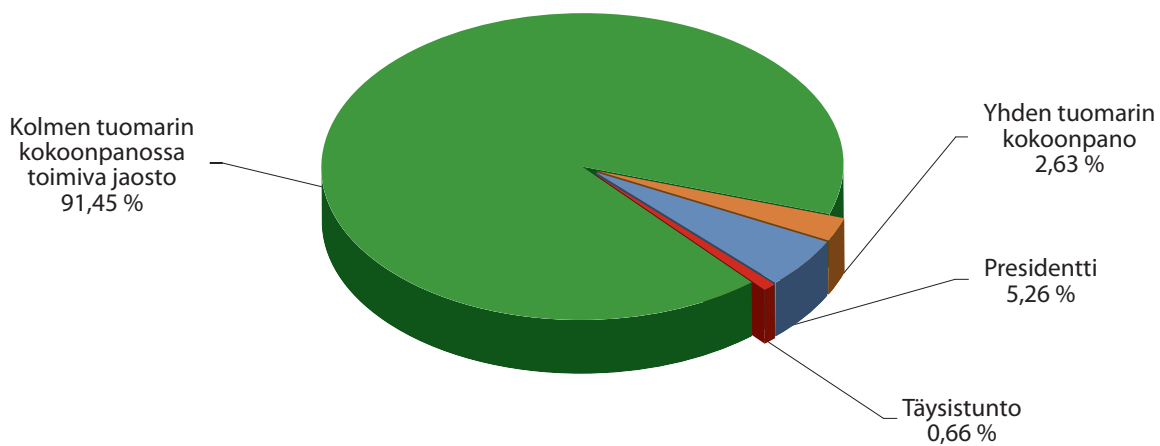
Jakautuminen vuonna 2014

Oikeudenkäyntikieli	2010	2011	2012	2013	2014
bulgaria			2		
espanja	2	2	3		2
saksa	6	10	5	2	9
kreikka	2	4	1	4	2
englanti	9	23	14	26	23
ranska	105	87	108	95	113
italia	13	29	35	21	8
unkari		1			
hollanti	2	1	6	12	
puola		1	2		
romania			2		
slovakki		1			
Yhteensä	139	159	178	160	157

Oikeudenkäyntikieli tarkoittaa sitä kieltä, jolla kanne asiassa nostettiin, eikä se viittaa kantajan äidinkieleen tai kansallisuuteen.

4. Ratkaistut asiat – Tuomiot ja määräykset – Ratkaisukokoonpanot (2014)

	Tuomiot	Määräykset, joilla asia on poistettu rekisteristä sen vuoksi, että siinä on tehty sovinto ¹	Muut määräykset, joilla käsittely on saatettu päätökseen	Yhteensä
Täysistunto	1			1
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	64	11	64	139
Yhden tuomarin kokoonpano	3	1		4
Presidentti			8	8
Yhteensä	68	12	72	152

¹ Vuoden 2014 aikana virkamiestuomioistuin esitti 14 muussa asiassa sovintoehdotuksen, joka ei johtanut sovintoon.

5. Ratkaistut asiat – Ratkaisun sisältö (2014)

	Tuomiot		Määräykset				Yhteensä
	Kokonaan tai osittain hyväksytty kanteet	Kokonaan hylätty kanteet, lausunnon antamisen raukeaminen	Kanteet/hakemukset, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset (selvästi) puuttuvat tai jotka ovat perusteettomia	Sovintoratkaisut ratkaisukokoonpanon myötävaikutuksella	Asian poistaminen rekisteristä muusta syystä, lausunnon antamisen raukeaminen tai siirtäminen	Kokonaan tai osittain hyväksytty hakemukset (erityiset menettelyt)	
Arviointi/Ylennys	5	6	2	1	2		16
Asemapaikkaan määrääminen / Asemapaikan siirto	1	2		1			4
Eläkkeet ja työkyvyttömyyskorvaus	1	1	4				6
Kilpailu	1	2	2				5
Kurinpitomenettelyt	1	1					2
Palkkaus ja korvaukset	4	7	3	2	3		19
Palvelukseen ottaminen / Nimitys / Palkkaluokan määrittäminen	4	5	1		1		11
Sosiaaliturva/Ammattitauti/ Onnettomuudet		1	1	1	3		6
Toimihenkilön sopimuksen purkaminen tai uudistamatta jättäminen	3	11	3	4	2		23
Työsuhteen ehdot / Lomat			2				2
Muut	3	9	15	3	4	24	58
Yhteensä	23	45	33	12	15	24	152

6. Välitoimia koskevat asiat (2010–2014)

Ratkaisut välitoimiasioissa		Ratkaisun sisältö		
		Hyväksyminen kokonaan tai osittain	Hylkääminen	Asian poistaminen rekisteristä
2010	6		4	2
2011	7		4	3
2012	11		10	1
2013	3		3	
2014	5	1	4	
Yhteensä	32	1	25	6

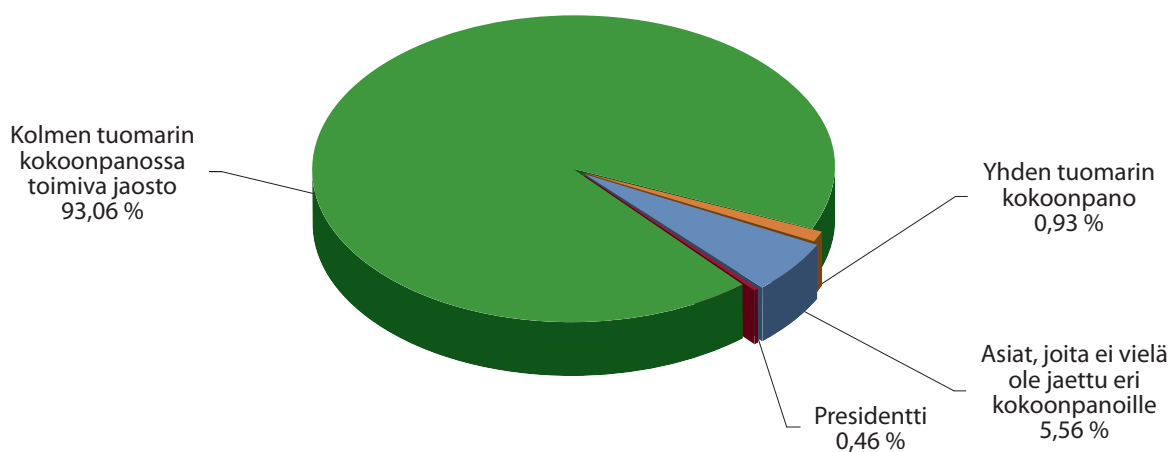
7. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2014)

Ratkaistut asiat		Keskimääräinen kesto	
		Koko oikeudenkäynnin kesto	Oikeudenkäynnin kesto, kun jätetään huomiotta asian käsittelyn mahdollinen lykkääminen
Tuomiot	68	17,3	17,1
Määräykset	84	10,7	9,1
Yhteensä	152	13,7	12,7

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

8. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2010–2014)

Jakautuminen vuonna 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Täysistunto	1		1	1	
Presidentti	1	1		2	1
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	179	156	205	172	201
Yhden tuomarin kokoonpano		2	8	3	2
Asiat, joita ei vielä ole jaettu eri kokoonpanoille	4	19	21	33	12
Yhteensä	185	178	235	211	216

9. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kantajien määrä

Vireillä olevat asiat 2014, joissa on suurin määrä kantajia yhtä asiaa kohden

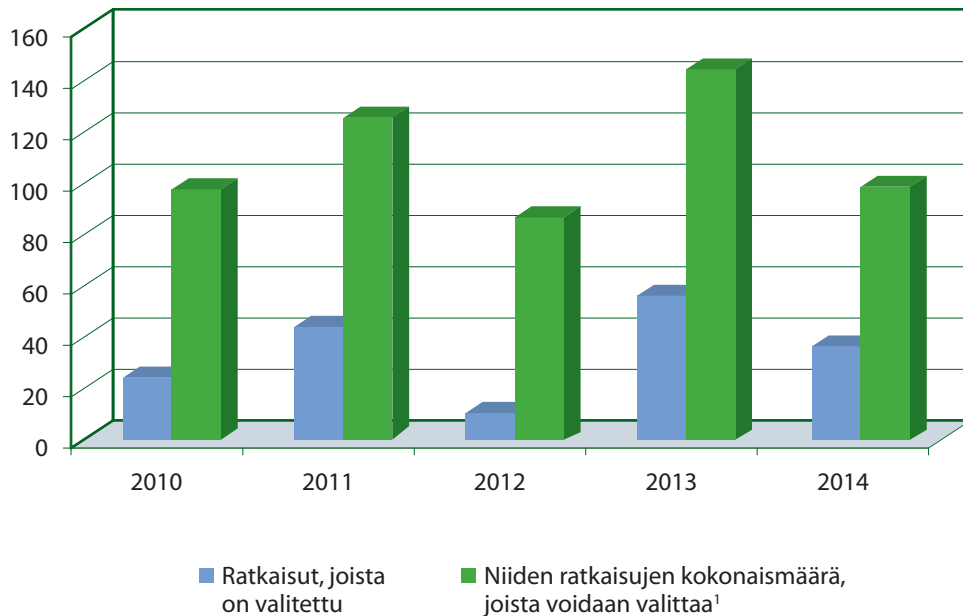
Kantajien määrä asiaa kohti	Toimialat
486	Henkilöstösäännöt – EIP – Palkkaus – Vuosittainen palkantarkistus
484	Henkilöstösäännöt – EIP – Palkkaus – Uusi suorituskannustinjärjestelmä – Palkkioiden myöntäminen
451	Henkilöstösäännöt – EIP – Palkkaus – EIP:n palkkausjärjestelmän ja siinä etenemisen uudistus
35	Henkilöstösäännöt – Siirtäminen virkamiestuuomioistuimen tuomion uudelleentarkastelun jälkeen – EIP – Eläkkeet – Vuoden 2008 uudistus
33	Henkilöstösäännöt – EIP – Eläkkeet – Eläkejärjestelmän uudistus
30	Henkilöstösäännöt – Euroopan investointirahasto (EIR) – Palkkaus – Vuosittainen palkantarkistus
29	Henkilöstösäännöt – Euroopan investointirahasto (EIR) – Palkkaus – EIR:n palkkoja ja palkkakehitystä koskevan järjestelmän uudistus
26 (4 asiaa)	Henkilöstösäännöt – Henkilöstösäännöt – Henkilöstösääntöjen uudistus 1.1.2014 – Uudet säännöt matkakulujen laskemiseksi asemapaikasta lähtöpaikkakunnalle – Kyseisen etuuden myöntämisen yhteys henkilön asemaan maasta muuttavana tai ulkomailla työskentelevänä – Matkapäivien poistaminen
25	Henkilöstösäännöt – Ylennys – Vuosien 2010 ja 2011 ylennyskierrokset – Ylennyskynnysten vahvistaminen
20	Henkilöstösäännöt – Henkilöstösäännöt – Henkilöstösääntöjen uudistus 1.1.2014 – Uraa ja ylennystä koskevat uudet säännöt – Luokittelu ”siirtymäaikaiseksi johtavaksi hallintovirkamieheksi” – Euroopan komission oikeudellisen yksikön saman palkkaluokan (AD 13) lakimiesten erilainen kohtelu – Yhdenvertaisen kohtelun periaate

Jäljempänä käsitteellä ”henkilöstösäännöt” tarkoitetaan Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösääntöjä ja Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja.

Kantajien kokonaismäärä kaikkien vireillä olevien asioiden osalta (2010–2014)

	Kantajien kokonaismäärä	Vireille tulleiden asioiden kokonaismäärä
2010	812	185
2011	1 006	178
2012	1 086	235
2013	1 867	211
2014	1 902	216

10. *Muuta* – Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen (2010–2014)

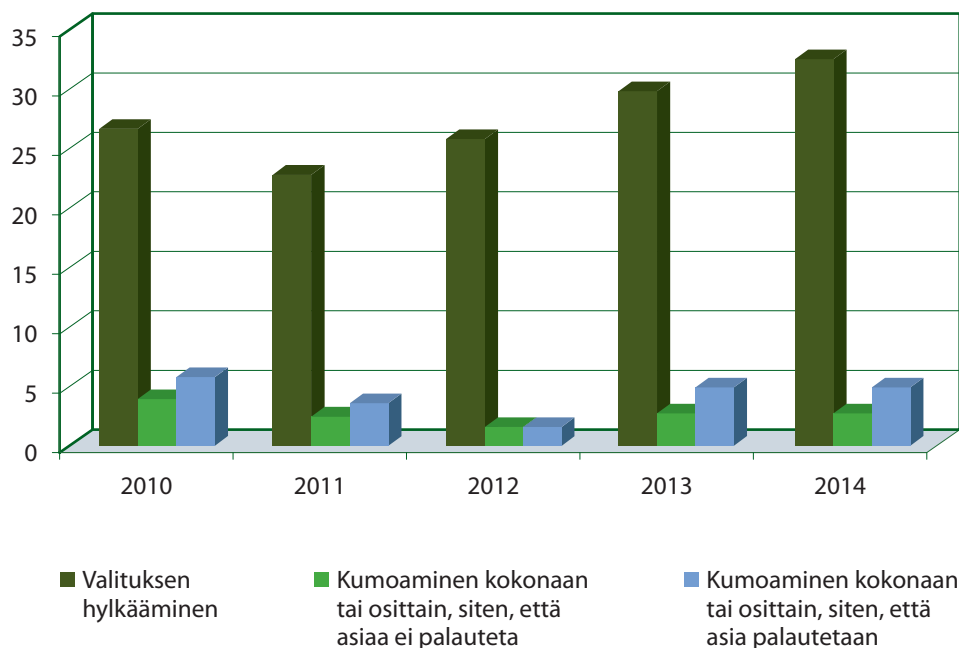

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ¹	Niiden ratkaisujen prosenttiosuus, joista on valitettu ²
2010	24	99	24,24 %
2011	44	126	34,92 %
2012	11	87	12,64 %
2013	56	144	38,89 %
2014	36	99	36,36 %

¹ Tuomiot ja määräykset, joissa kanne hylätään tai todetaan, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi tai että se on selvästi perusteeton; väliitoimimääräykset ja määräykset lausunnon antamisen raukeamisesta tai väliintulon hylkäämisestä; julistettu tai annettu viitevuonna.

² On mahdollista, että tämä prosenttiosuus ei tietyssä vuonna vastaa viitevuonna annettuja vertailukelpoisia ratkaisuja, koska muutoksenhauille varattu aika voi osua kahdelle kalenterivuodelle.

11. *Muuta* – Unionin yleiselle tuomioistuimelle tehtyihin valituksiin annetut ratkaisut (2010–2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Valituksen hylkääminen	27	23	26	30	33
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asiaa ei palauteta	4	3	2	3	3
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asia palautetaan	6	4	2	5	5
Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen			3		1
Yhteensä	37	30	33	38	42

MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

Maksuttomat julkaisut:

- yksi kappale:
EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- enemmän kuin yksi kappale tai julisteet/kartat:
Euroopan unionin edustustoista (http://ec.europa.eu/represent_fi.htm),
muissa kuin EU-maissa sijaitsevista lähetystöistä (http://eeas.europa.eu/delegations/index_fi.htm),
ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun (http://europa.eu/europedirect/index_fi.htm)
tai soittamalla 00 800 6 7 8 9 10 11 (maksuton numero koko EU:n alueella) (*).

(*) Saat pyytämäsi tiedot maksutta. Myös useimmat puhelut ovat maksuttomia, joskin jotkin operaattorit, puhelin kioskit
tai hotellit voivat periä puheluista maksun.

Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>).

